

cm
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29

Det här verket har digitaliseringen vid Göteborgs universitetsbibliotek.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.

This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORG'S HÄLSOVÅRDSNÄMDS ÅRSBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1921

DEL II

ANDRA AVDELNINGEN

AVGIVEN AV

EKONOMIDIREKTÖREN G. HÖGBERG

OCH

ÖVERLÄKAREN H. KÖSTER

GÖTEBORG 1922
GÖTEBORG'S LITOGRAFISKA AKTIEBOLAG

GÖTEBORGS

HÄLSOÅRDSNÄMDS
ÅRSBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1951

DEF II

ANDRA VÅDELNINGEN

EKONOMIDIREKTÖREN G. HÖGBERG

ÖÄBELÄNAREN H. RÖSTER

INNEHÅLL.

	Sid.
Hälsovårdsnämndens andra avdelnings ledamöter	5
Förvaltningsråden vid de olika sjukhusen i Göteborg	5
Läkare 1921	7
Berättelse angående den ekonomiska förvaltningen av ekonomidirektör G. Högberg	9
Tabeller.....	21
Årsberättelse från <i>Allmänna och Sahlgrenska Sjukhuset</i>	39
Medicinska avdelningen av överläkare H. Köster	40
Kirurgiska avdelningen av 2:dre läkare H. Holmdahl	40
Tuberkulosavdelningen av avdelningsläkare John E. Arfwedson.....	87
Öron-, näs- och halsavdelningen av bitr. läkare H. Björkman.....	88
Ögonavdelningen av avdelningsläkare M Sundqvist	99
Patologiska och bakteriologiska laboratoriet av prosector C. O. Forselius	101
Röntgenavdelningen av bitr. läkare Kurt Pettersson	107
Årsberättelse från <i>Barnsjukhuset</i>	111
Medicinska avdelningen av biträdande läkare N. Johannsen	112
Kirurgiska avdelningen av överläkare S. Johansson	112
Årsberättelse från <i>Majornas sjukhus</i> av distriktsläkare R. Hålen	125
Årsberättelse från <i>Epidemisjukhuset</i> av överläkare Hj. Wennerberg	129
Årsberättelse från <i>Barnbördshuset</i> av bitr. läkare H. Benckert och ama- nuens A. Westerborn	133
Årsberättelse från <i>Källtorps sjukhus</i> av överläkare H. Rosengren	169
Årsberättelse från <i>Hemmet för lungosotssjuka</i> av distr. lär P. Gust. Carlström	173
Årsberättelse från <i>Holtermanska sjukhuset</i> av överläkare G. Södersten ...	175
Poliklinikerna för medellösa	177

Läkare 1921.

Ahlmans och Sahlgrenska sjukhusen.

Hälsovårdsnämndens andra avdelnings ledamöter.

- Herr Gezelius, Karl Joh., förste stadsläkare (ordf.).
„ Dahlberg, F. L., sjukasseexpeditör, död 15/2 1921.
„ Dahlgren, Karl, professor.
„ Mannheimer, Carl, prakt. läkare (v. ordf.), avgick 15/9 1921.
„ Nylén, Anders, disponent (v. ordf. från 8/11 1921).
„ Nielsen, J., möbelsnickare.
„ Friman, Ernst, byggmästare.
„ Lamm, Gust., handlande.
„ Johansson, Sven, överläkare.
Frkn Fjetterström, Kerstin, skolförständerinna, från 3/3 1921.
Herr Arnell, Per, överläkare, från 7/10 1921.

Avdelningen har under året haft 16 sammanträden. Därvid förekommande
ärenden ha registrerats i 392 paragrafer.

Såsom sekreterare har tjänstgjort assessor B. A. Wallinder och såsom biträ-
dande sekreterare och amanuens e. o. hovrättsnotarien J. Hallbeck.

Förvaltningsråden vid de olika sjukhusen i Göteborg.

- Sahlgrenska sjukhuset: herrar Lamm, Köster, Dahlgren och Högberg.
Holtermanska sjukhuset: herrar Mannheimer (1/1—15/9), Johansson (11/10
—31/12), Södersten och Högberg.
Barnsjukhuset: herrar Dahlgren, Bergendahl, Johansson och Högberg.
Barnbördshuset: herrar Nylén, Lindquist och Högberg.
Majornas sjukhus: herr Dahlberg (1/1—15/2), fröken Fjetterström (12/4—
31/12), herrar Hälén och Högberg.
Sjukvårdsanstalten å Kålltorp: herrar Friman, Rosengren och Högberg.
Hemmet för lungotssjuka: herrar Nielsen, P. G. Carlström och Högberg.
Epidemisjukhuset: herrar Gezelius, Wennerberg och Högberg.
-

Läkare 1921.

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

- Med. avd.:* Överläkare: H. Köster (utn. 91).
T. f. överläkare: E. Kylin (11/6—26/6).
Andre läkare: E. Kylin (1/1—31/12).
Amanuens: J. Büttner (1/1—14/2); Elof Nielsen (15/2—14/3);
C. Sandahl (15/3—31/12).
Kir. avd.: Överläkare: Prof. K. Dahlgren (utn. 11).
T. f. överläkare: G. Söderlund (1/7—15/8 och 18/10—17/11).
1:ste andreläkare: S. von Stapelmohr (1/1—15/4); G. Söderlund
(16/4—31/12).
T. f. 1:ste andre läkare: H. Holmdahl (16/8—31/8).
2:nde andreläkare: H. Holmdahl (16/4—31/12).
T. f. 2:nde andreläkare: J. Hellström (16/8—31/8).
Amanuens: H. Holmdahl (1/1—15/4); J. Hellström (16/4—31/12).
T. f. amanuens: W. Sjöberg (1/3—30/4 och 16/7—31/8).
Tbc. avd.: Avdelningsläkare: J. Arfwedsson.
Öron-, näs- och halsavd.: Avdelningsläkare E. Knutsson.
Bitr. avdelningsläkare: Halvor Björkman (1/1—31/12).
Ögonavd.: Avdelningsläkare: M. Sundquist.
Röntgenavd.: Föreståndare: Fr. von Bergen.
Bitr. läkare: Axel Scholander (1/1—20/1); Hans Helmer (21/1—
30/11); Kurt Petterson (1/12—31/12).
Patol. anat. labor.: Prosektor C. O. Forselius.

Holtermanska sjukhuset.

- Överläkare: G. Södersten (utn. 99).
T. f. överläkare: E. Kaiser (under semester).
Bitr. läkare: E. Kaiser.

Barnsjukhuset.

- Med. avd.:* Överläkare G. Bergendahl.
T. f. överläkare: H. Wengberg (under semester).
Bitr. läkare: H. Wengberg.
Kir. avd.: Överläkare: Sven Johansson.
T. f. överläkare: G. Hamberg (under semester).
Bitr. läkare: Eric Grubb (1/1—30/4); G. Hamberg (1/5—31/12).

Barnbördshuset.

- Överläkare: Prof. L. Lindquist.
T. f. överläkare: H. Benckert (under semester).
Bitr. läkare: H. Benckert.
Amanuens: G. Hamberg (1/1—30/4); N. Gyllensvärd (1/5—15/8); S. Roman
(16/8—17/9); A. Westerborn (18/9—31/12).

Majornas sjukhus.

Läkare: R. Hälén.

Sjukvårdsanstalten å Kålltorp.

Överläkare: E. H. Rosengren (utn. 13).

T. f. överläkare: Åke Åkesson (under semester).

Underläkare: Åke Åkesson (1/1—30/4); Märta Lundqvist (8/6—31/12).

Hemmet för lungsotssjuka.

Läkare: P. G. Carlström (utn. 04).

Epidemisjukhuset.

Överläkare: Hj. Wennerberg (utn. 98).

T. f. överläkare: Per Hallberg (under semester).

Bitr. läkare: Kurt Pettersson (1/1—25/5); Erik Grubb (26/5—25/8); Gust. Magni (1/9—31/12); Per Hallberg (1/1—31/7); B. Boije (1/8—31/10); Karl Bülow (1/11—31/12).

Hovisjukhusen i Linköping

Överläkare: G. Söderblom (utn. 99).

T. f. överläkare: E. Petter (under semester).

Bitr. läkare: E. Kjell.

Bertilsgymnasiet

Överläkare: G. Bergendahl.

T. f. överläkare: H. Hansgård (under semester).

Bitr. läkare: H. Wadberg.

Överläkare: Sven Törnqvist.

T. f. överläkare: O. Hanspér (under semester).

Bitr. läkare: B. Olofsson (1/1—31/12); O. Hanspér (1/1—31/12).

Barnbördssjukhuset

Överläkare: Paul E. Lindqvist.

T. f. överläkare: H. Bergkvist (under semester).

Bitr. läkare: H. Bergqvist.

Överläkare: G. Hanspér (1/1—31/12); K. G. Öhrström (1/1—31/12).

Bitr. läkare: G. Hanspér (1/1—31/12); A. J. Wessberg (1/1—31/12).

Årsmöte vid generalförbundet den 17 maj 1921 författat av Göteborgs Stadsfullmäktige i sitt första och enda medlemstid. Noterat 1921 fört att tas in i registret vid bladet 87 av nämnda förening. Tidning från 21 januari 1921 om årets tekniska utveckling.

**Berättelse angående den ekonomiska förvaltningen vid Göteborgs
stads sjukhus under år 1921,**
avgiven av
Ekonomidirektör G. Högberg.

Sjukhusbyggnaderna och deras omgivning.

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

Det i föregående årsberättelse omnämnda bostadshuset för ekonomipersonal har under året blivit färdigt och tagits i bruk. Huset har uppförts av trä i två våningar.

Kostnaderna ha belöpt sig till 301,019 kronor. Bostadshuset rymmer 3 lägenheter om 3 rum och kök, 4 om 2 rum och kök, 1 om 1 rum och kök, 8 rum vardera för 1 person och 12 rum för 2 personer.

Stadsfullmäktige beviljade den 6 maj 865,000 kronor för uppförande av laboratorie- och obduktionsbyggnad, djurställar, tillbyggnad av kök och röntgenavdelning m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten Arvid Bjerke uppgrjorda ritningar och förslag.

Kungl. Maj:t avslog emellertid "med hänsyn till läget å kapitalmarknaden" stadsfullmäktiges framställning om att för ändamålet få upptaga ett amorteringslån å nämnda belopp.

Sedan stadsfullmäktige på grund härav uppdragit å drätselkammaren att efter hälsovårdsnämndens hörande inkomma med förslag till de åtgärder, som i anledning av avslaget kunde på stadsfullmäktige ankomma, framhöll hälsovårdsnämnden i infordrat yttrande den 21 nov. nödvändigheten av att medel anskaffades, så att berörda arbeten snarast möjligt kunde komma till utförande.

Den 22 december beviljade stadsfullmäktige i samband med budgetens fastställande för år 1922 ett anslag av 215,000 kronor för tillbyggnad av köket och röntgenavdelningen m. m.

Brandförsäkringsvärdet å sjukhusets byggnader har höjts från 3,245,380 kronor till 8,753,600 kronor. Årliga brandförsäkringspremier uppgå till 4,658 kronor.

Sjuksalar och dagrum i två paviljonger ha ommålats, och åtskilliga andra målnings- och golvfernissningsarbeten ha utförts för en sammanlagd kostnad av 35,807 kronor. På grund av sättningar i marken ha en del kloakledningar måst omläggas för en kostnad av 12,680 kronor.

Källarlokalen under medicinska kliniken har inretts till arkiv för röntgenavdelningen. Kostnaden härför uppgick till 8,396 kronor. I ett privatrum i avd. 6 A och i några rum i medicinska kliniken hava värmeelement insatts för 830 kronor.

Bäckenspolningsapparater ha inmonterats i pav. 3 för 1,335 kronor.

I två omläggningsrum i kirurgiska polikliniken ha inlagts marmormosaikgolv till pris 1,900 kronor. Dubbdörrar ha för ljuddämpning insatts i

10 sköterskerum för en kostnad av 1,074 kronor. Asfaltringen har omlagts å en del tak för 1,590 kronor. Elektricitetsmätare ha införts i familjebostäderna för 1,410 kronor. Ett stort antal fönsterkarmar ha på grund av sättningar i byggnaderna måst göras om.

Holtermanska sjukhuset.

Intill biträdande läkarens bostad har anordnats W. C. Kostnaden härför samt för inledning av varmt och kallt vatten i bostaden har uppgått till 1,660 kronor. Planken kring sjukhuset ha målats för en kostnad av 920 kronor.

Barnsjukhuset.

Den nyuppförda sjukpaviljongen har under året blivit fullt färdig och invigdes den 3 december. Beskrivning å paviljongen kommer att utgivas.

Nya linoleummattor ha inlagts i avd. 1 och 3, i korridoren till avd. 10 samt i en del mindre rum. Kostnaden härför samt för reparation av mattorna i ett flertal lokaler uppgick till c:a 4,500 kronor.

Framför tvättställen i sjuksalarna i avd. 1, 3 och 4 har lagts tiles för c:a 700 kronor.

I en källarlokal i den nyuppförda sjukpaviljongen har anordnats ett rum för desinficering av sängkläder m. m. medelst formalin. Kostnaden härför c:a 500 kronor.

För att bl. a. spara värme har ett innertak uppsatts över vindskorridoren i personalvåningen för en kostnad av c:a 1,700 kronor.

På grund av brott i kloakledningen har en omläggning måst ske, vilket försakat en utgift av 1,500 kronor.

Barnbördshuset.

Stadsfullmäktige beviljade den 10 januari ett tilläggsanslag av 105,000 kronor för uppförande av en elevbyggnad. Till entreprenör för byggnadsarbetet har antagits firman Ullgren och Friman. Entreprenadsumman uppgår till 278,000 kronor. Grunden har under året lagts.

Bostad åt amanuensen har anordnats genom att förena tre mindre personalrum i administrationsbyggnadens 3:dje våning. Kostnaden utgjorde 2,225 kr.

Ångskorstenen har riktats och förstärkts för en kostnad av 1,700 kronor.

Diverse målningsarbeten ha utförts för 7,907 kronor.

Majornas sjukhus.

På grund av de stora olägenheter, som äro förenade med nuvarande torvströ-klosetter i sjuksalarnas garderober, uppgjordes förslag till anordnande av vatten-klosetter och i samband därmed bäckenspolningsapparat m. m. Stadsfullmäktige anslogo den 22 dec. 7,500 kronor till W. C.-anläggningen.

Källtorps sjukhus.

Stadsfullmäktige beviljade den 10 januari ett tilläggsanslag av 20,000 kronor för uppförande av ett bostadshus för ekonomipersonal. Huset har under året blivit färdigt och rymmer 4 lägenheter om 2 rum och kök vardera. Kostnaden har uppgått till 94,424 kronor.

Å vinden i huvudbyggnaden har inretts 4 st. bostadsrum för kvinnlig personal mot en kostnad av 9,946 kronor.

En del vägar ha omlagts enligt förslag av arbetschefen i gatu- och vägförvaltningen Carl O. Åqvist.

Hemmet för lungsotssjuka.

Ett nytt staket har uppsatts för en kostnad av 3,514 kronor.

Epidemisjukhuset.

Stadsfullmäktige beviljade den 10 januari 124,000 kronor i tilläggsanslag för uppförande av bostadshuset för personal.

Huset har under året blivit färdigt och rymmer 1 lägenhet om 3 rum och kök, 4 lägenheter om 2 rum och kök, 11 rum för vardera 2 personer och 12 rum för 1 person. Kostnaden har uppgått till 243,913 kronor.

Arbetet med utvidgning och modernisering av köket har under året avslutats. Nytt staket av galvaniserat järnträdsnät har uppsatts på järnstolpar å norra sidan av sjukhusets område för en kostnad av 1,350 kronor.

Paviljongerna 1, 2 och 7 samt "gula villan" hava ommålats, och södra sidan av pav. 8 har oljats för en kostnad av 4,000 kronor.

För att patienternas anhöriga och övriga besökande skola kunna få tillfälle att se till och tala med sina sjuka, ha å ena yttersidan av fyra paviljonger uppsatts balkonger med yttertrappor på lagom höjd under fönstren.

I paviljongen för privatpatienter ha linoleummattor inlagts för en kostnad av 2,800 kronor.

I "gula villan" hava avdelningssköterskorna erhållit var sitt s. k. "renrum", där de få tillbringa den tid, som de äro fria från tjänstgöring, mottaga besök etc.

Dörrar ha upptagits mellan avd. 4 och 6 samt 3 och 5, varigenom dessa avdelningar kunna vid behov sammanslås.

Enär fel uppstått å en del kloakledningar, hava dessa måst omläggas i enlighet med av ingenör W. Fagerström upprättat förslag. Arbetet uppdrogs åt ingenör O. Svalander för en summa av 7,910 kronor.

Sjukhusen ha årligen mycket stora utgifter för reparation och omläggning av linoleummattor. Det har visat sig, att mattorna endast hålla en jämförelsevis kort tid och att de snart måste kasseras och ersättas med nya. Detta beror i de allra flesta fallen icke så mycket av nötning utan så gott som uteslutande på det olämpliga behandlingssätt, som mattorna utsättas för. Det vanligaste felet är, att allt för mycket vatten användes vid den dagliga rengöringen, varigenom det feta sammanbindningsämnet i mattorna uttvättas och mattorna bli torra, spröda och gropiga. Efter avtvätningen upptorkas ej vattnet ordentligt med väl urvridna skurdukar. Vattnet nedtränger i fogarna till det underliggande papplagret och förorsakar mögelbildning. Fogarna vidga sig allt mer och mer, och mattornas kanter resa sig mot varandra samt stötas snart sönder av trafiken. Såpa användes i alltför stor utsträckning, vilket är ett stort fördärvt för mattorna, enär såpan upplöser det feta sammanbindningsämnet i mattorna. Ren soda är i ännu högre grad skadlig för mattorna. För att underlätta rengöringen användes vid en del sjukhus varmt vatten, som gör mattorna illa och dessutom är dyrbart. Jag har tillskrivit en del större linoleummattfabriker i England, Tysk-

land och Sverige angående lämpligaste behandlingssättet för linoleummattor. Samtliga varna för användning av soda, såpa och sodahaltig tvål och förorda boning av mattorna.

Att fernissa eller olja (med linolja) genomgjutna mattor anse de ej lämpligt för mattornas bestånd.

Vid den dagliga behandlingen bör enligt fabrikanternas meddelande golvet rengöras med en fuktig skurduk (våt trasa eller helt våt avtvättnings bär undvikas). När allt damm avlägsnats, gnides kraftigt med en mjuk, torr lapp.

Vid grundligare rengöring borstas mattan med en mjuk borste och tvålvatten (sodahaltig tvål får ej användas). Efter avtvättnings med rent kallt vatten torkas mattan omsorgsfullt. Mycket smutsiga mattor rengöras med terpentin eller helt litet smergelpulver. Efter större rengöring bonas mattan med så litet bonvax som möjligt, vilket ingnides i mattan med en yllelapp. När bonvaxet torkat in (som det gör nästan genast), vidtager den egentliga blankpoleringen, vilken utföres med en bonborste. Boning bär ske var 4:de eller 6:te vecka. "Genom detta föraringssätt erhåller mattan vacker glans, klara färger, elegant utseende och större hållbarhet."

Vid ett par sjukhus har boning av mattorna under senaste året regelbundet utförts tack vare sysslomannens energi och omsorg. Den dagliga behandlingen har härigenom underlättats, och mattorna se vackrare ut och mera välvårdade. Helt säkert kommer de också att hålla längre än förr.

Mathållning.

Kostnaden för patienternas och personalens mathållning utgör en av sjukhusens största utgiftsposter. Under året har kostnaden för inköp av födoämnen uppgått i det närmaste till en million kronor eller ungefärligen en fjärdedel av sjukhusens samtliga utgifter.

Av tabell 9 framgår, vilka varumängder som inköpts till och huru kostnaden fördelar sig på de olika sjukhusen. De sjukhus, som hava en stor personal i förhållande till patientantalet, måste givetvis ställa sig dyrbarare i drift än de, som hava proportionsvis mindre personal.

Av de inköpta varorna må nämnas:

Mjölk och grädde	257,100 kr. eller 25,9 %
Kött, fläsk och korv	184,200 „ „ 18,6 %
Bröd	104,800 „ „ 10,6 %
Smör och ost	88,700 „ „ 8,9 %
Salt och färsk fisk	63,300 „ „ 6,4 %
Ägg	62,500 „ „ 6,3 %
Socker	49,500 „ „ 5,0 %
Gryn och mjöl	28,800 „ „ 2,9 %
Potatis	22,300 „ „ 2,3 %
Kaffe och te	18,900 „ „ 1,9 %
Margarin	17,150 „ „ 1,7 %

De animala födoämnena betingade en kostnad av cirka 70 % och de vegetabiliska cirka 30 %.

Inventarier, utredningspersedlar och instrument.

Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset.

Till personalens nybyggda bostadshus har inköpts möbler, linne och sängkläder m. m. för 27,730 kronor.

För röntgenavdelningen har anskaffats specialstativ för djupterapi, automatisk framkallningsanordning med motor, regenereringsapparat, röntgenrör m. m. för en kostnad av 23,031 kronor.

Bland inköpta inventarier märkas 40 sjuksängar och 13 sängsoffor för 4,803 kronor, 144 st. mathämtare för 662 kronor, glas och porslin för 12,538 kronor.

Omröpning av sängkläder har betingat en kostnad av 5,836 kronor och slipning av instrument 2,565 kronor.

Holtermanska sjukhuset.

En buffet för sköterskornas matsal, en symaskin och diverse trädgårdsmöbler ha inköpts.

Barnsjukhuset.

Ett beninstrumentarium har anskaffats för 750 kronor.

Barnbördshuset.

Bland inköpta inventarier må nämnas: en räknemaskin för 1,520 kr., möbler till amanuensens bostad 650 kronor, möbler till läkareexpeditionen 390 kronor, möbler till praktiserande barnmorskor och tvättföreståndarinna 500 kronor, skärmar till barnsängar 580 kronor, en steriliseringssapparat för gummivaror 350 kronor, en barnvåg 120 kronor samt 3 st. mindre ånggrytor av nickel för 1,800 kronor. För komplettering av linneförrådet har ett extra anslag av 10,000 kronor varit disponibelt.

Majornas sjukhus.

En elektrisk steriliseringssapparat har inköpts för 260 kronor. Dessutom har anskaffats en desinfektionslampa och en likbår m. m.

Sjukvårdsanstalten å Källtorp.

Till åtta bostadsrum har köpts möbler m. m. för 5,208 kronor samt till snickarens och sköterskornas rum möbler för 946 kronor.

Potatiskokaren har försetts med ny innergryta och insatta korgar för 1,168 kr.

Hemmet för lungotssjuka.

En ny personvåg har anskaffats.

Epidemisjukhuset.

Möbler, linne, sängkläder och utredningspersedlar ha anskaffats till nya bostadshuset för 23,700 kronor samt möbler och persedlar till reservsjukhusen i Mårten Krakowsskolan och gamla Handelssinstitutet för 27,000 kronor.

Till sköterskornas s. k. "renrum" i "gula villan" har köpts möbler för 3,822 kronor. Tre mindre ånggrytor av nickel och en del maskiner för köket ha anskaffats för 11,570 kronor.

Uppvärmning och belysning.

Kostnaden för uppvärmning och belysning, ånga och bränsle för kök och tvättinrätningar, varmvattenberedning, sterilisering m. m. utgjorde 406,474 kronor, motsvarande 10,3 % av sjukhusens samtliga utgifter. Föregående år var kostnaden härför 876,921 kronor.

Av tabell 8 framgår, hur kostnaden fördelar sig på de olika sjukhusen, dels per patient och underhållsdag och dels per uppvärmt kubikutrymme.

För att minska uppvärmineskostnaderna vid Barnbördshuset ha i en del lokaler, som hittills uppvärmts med varmluft från underliggande värmekammare, inmonterats värmeelement för en kostnad av 6,450 kronor. På grund av klagomål från grannarna vid Barnbördshuset, att röken från ångpanneskorstenen föranledde obehag, har hälsovårdsnämnden beslutat, att röksvaga kol skola där användas.

I tre rum i administrationsbyggnaden vid Sahlgrenska sjukhuset har insatts värmeelement för 497 kronor, och värmekammaren har satts ur funktion.

Sedan lönenämnden den 10 december 1920 utfärdat "Bränsleordning jämte belysningsföreskrifter för befattningshavare hos Göteborgs stad, som innehava tjänstebostad, varmed är förenad förmåner av uppvärmning och belysning", hava gas- och elektricitetsmätare uppsatts i de olika familjebostäderna för kontrollering av förbrukningen.

Reservbelysning för operationssalarne i Sahlgrenska sjukhuset har anordnats för en kostnad av 580 kronor. Den elektriska belysningen i 10 sjuksalar vid samma sjukhus har utökats genom anordnande av ytterligare ett sextiotal väggkontakter vid patienternas sängar.

För att kunna kontrollera eldningen vid Epidemisjukhuset har en självregistrande rökgasanalyseringsapparat av märket "Aci" insatts för en kostnad av 1,400 kronor.

Tvätt och renhållning.

Barnsjukhusets tvättinrättningsrum har utvidgats genom omändring av ångdesinfektionsrummet till mangelrum. Desinfektionsugnen har försålts till stadens desinfektionsanstalt å Vädersågen för 2,000 kronor. Barnsjukhuset har från Barnbördshuset övertagit en mindre ångmangel, som befunnits för liten och mindre lämplig för Barnbördshusets behov men som efter reparation och omändring för högre ångtryck fungerat till belåtenhet vid Barnsjukhuset. Sedan ångmangeln erhållits, har arbetet underlättats i så hög grad, att Barnsjukhuset icke behövt, så som förut skett, bortlämna tvätt till privat tvättinrättning.

Rum för desinficering av sängkläder m. m. medelst formalin har anordnats i källarvåningen i Barnsjukhusets nybyggda paviljong.

Vid Holtermanska sjukhuset, Majornas sjukhus och Hemmet för lungsjuka sker tvättning av kläder fortfarande för hand. På grund av de höga dagsverkspriserna ställer detta sig dyrbart. Tvättinrättingarna vid Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset, Barnbördshuset och Barnsjukhuset äro trånga och otidsenliga. Tvättningen kan ej utföras på ett rationellt och arbetsbesparande sätt.

Maskinutrustningen är föråldrad och otillräcklig. En del maskiner äro så bristfälliga och förslitna, att de snart ej kunna vidare repareras. Det är med knapp

nöd som arbetet medhinnens, ty tvättinrättningsarna ha icke varit beräknade för de stora utvidgningar av sjukhusen, som skett.

De dyrbare tvättkläderna kunna ej behandlas så ändamålsenligt och skonsamt som i nyare, tidsenligare tvättinrättningsar. De nuvarande tvättlokalerna behövas synnerligen väl för andra ändamål. Det är därför av flera skäl synnerligen önskvärt, att den föreslagna centraltvättinrättningen snarast möjligt kommer till stånd.

Vid Bispebjergs hospital i Köpenhamn har en centraltvättinrättning varit i gång en lång följd av år och ombesörjer nu tvätt för ett tiotal sjukhus. Det har visat sig vara en god affär för staden.

I en berättelse, som hospitalsdirektör K. M. Nielsen nyligen avgivit till budgetsutskottet i Köpenhamn, beräknar han, att centraltvättinrättningen under räkenskapsåret 1920—1921 medfört en besparing för staden av över 600,000 kronor.

Vid Rikshospitalet i Kristiania har anlagts en tvättinrättning efter samma system som i Köpenhamn, och intygar hospitalets direktör, doktor Sinding-Larsen, att den motsvarat högt ställda förväntningar på en ekonomisk drift.

Tyvärr vilar förslaget angående centraltvättinrättning i Göteborg fortfarande hos stadsfullmäktige.

Sjukvårdsavgifter m. m.

Enligt Kungl. brev den 17 december 1920 har den avgift, som staden skall erlägga till Göteborgs hospital för patienter, som vårdas å stadens upptagningsanstalt därstädes, höjts från 2 kronor per underhållsdag till 4 kronor (att utgå retroaktivt för år 1920) samt till 6 kronor från och med år 1921.

För att kunna bättre utnyttja det statsbidrag, som författningsenligt skall tillkomma staden efter införlivningen av Örgryte, har hälsovårdsnämnden dels gjort framställning till Kungl. medicinalstyrelsen om att tuberkulosavdelningen å Sahlgrenska sjukhuset måtte godkännas för statsbidrags erhållande, samt dels hos stadsfullmäktige hemställt, att avgiften för vård i allmän sal å tuberkulosavdelningen av sjuk, tillhörande Göteborgs kommun, måtte nedsättas till 1 krona 50 öre per dygn eller det å lasaretsavdelning högsta tillåtna i och för erhållande av statsbidrag.

Statsbidrag för Epidemisjukhusets drift har jämlikt Kungl. kungörelsen den 7 september 1920 för första gången erhållits. Statsbidraget har utgått efter 2 kronor per underhållsdag för tiden 1 juli 1920—30 juni 1921 med sammanlagt 119,732 kronor. Sjukplatsantalet å Epidemisjukhuset, som föregående år utgjorde 280, har av Kungl. medicinalstyrelsen efter granskning av ritningarna fastställts till högst 248, såsom motsvarande normal beläggning av sjukhuset.

Hälsovårdsnämnden har beslutat, att den lägre sjukvårdstaxan (för personer tillhörande Göteborg) endast skall tillämpas för personer, vilka varit i staden mantalskrivna ett kalenderår utan att därunder hava åtnjutit fattigvård, samt för inflyttade tjänare, som minst 14 dagar haft anställning hos samma husbonde.

Nämnden har hos stadsfullmäktige föreslagit, att avgiften för vård i allmän sal å Sahlgrenska sjukhuset, Holtermanska sjukhuset, Majornas sjukhus och Barnsjukhuset finge i ömmande fall efter 60 dagars vård nedsättas till hälften. Detta har av stadsfullmäktige beviljats från och med den 1 januari 1922. Där emot ha stadsfullmäktige återremitterat frågan angående nedsättning av sjuk-

vårdsavgiften i allmän sal för medlemmar av registrerade sjukkassor, även som deras hustrur, å vissa sjukhus.

Indrivningen av sjukvårdsavgifter och därmed sammanhangande lagsöknings-ärenden har under året omhänderhafits av fattigvårdsstyrelsen, som lämnat följande

"Redogörelse för fattigvårdsstyrelsens handläggning under år 1921 av ärenden rörande utbekommande av ersättning för vård å stadens sjukhus av personer, ej hemortsberättigade i Göteborg."

Vid 1920 års slut på svar beroende anmaningar till främmande kommun att ersätta sjukhusvårdskostnad	91
Under 1921 avsända dyliga anmaningar	307
Som svar å dessa anmaningar inkomna medgivanden att utgiva ersättning	118
Återkallade anmaningar (på grund av att patienten själv betalt)	10
Från 1920 balanserande, oavgjorda mål	295
Hos Konungens befallningshavande anhängiggjorda mål om ersättning :	
a) efter förutgången anmaning	199
b) utan förutgången anmaning	14
Summa under året anhängiggjorda mål	213
Mål, som återkallats på grund av betalning, eller eme- dan Göteborg befunnits vara hemortscommun	69
Mål, varuti genom utslag ansökning :	
a) helt eller delvis bifallits	172
b) ogillats	14
Mål, i vilka besvärf anförlts hos K. Kammarrätten:	
a) av Göteborgs stad	43
b) av annan kommun	13
Summa under året återkallade eller slutligt avdömda mål	199
Till 1922 balanserande, oavgjorda mål	309
Vid 1921 års slut på svar beroende anmaningar	73
Framställningar till Konungens befallningshavande rö- rande utländska undersåtar	19
<i>Ovan berörda ärendens fördelning på de olika sjukhusen:</i>	
Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset	170
Holtermanska sjukhuset	25
Barnsjukhuset	48
Barnbördshuset	80
Majornas sjukhus	5
Sjukvårdsanstalten å Källtorp	1
Hemmet för lungotssjuka	—
Epidemisjukhuset	6
Upptagningsanstalten för sinnessjuka	5
Summa ärenden under året	340

Under året hava därjämte för de olika sjukhusen handlagts ett stort antal ärenden rörande uttagning av enskild person av sjukvårdsavgift."

Räkenskaper m. m.

Till bestridande av Hälsovårdsnämndens andra avdelnings och sjukhusens utgifter under år 1921 ha stadsfullmäktige beviljat ett anslag av 6,742,165 kronor.

Utgifterna under året uppgingo i verkligheten till 5,668,455 kronor.

Inkomsterna av patientavgifter, statsbidrag m. m. beräknades i budgeten till 1,185,201 kronor men uppgingo till 1,638,470 kronor.

Donationer.

Framlidne handlanden V. H. Hultman har till Sahlgrenska sjukhuset testamenterat 20,000 kronor för en frisäng åt personer av bättre stånd, som sakna medel eller behöva lindring i ekonomiskt hänsende.

Ordningsstadgar m. m.

För husmodern vid Epidemisjukhuset samt för skrivbiträdet och kontorsbiträdet vid Barnsjukhuset hava instruktioner upprättats.

Personal.

Arbetsrådet beslutade den 14 mars 1921 att medgiva hälsovårdsnämnden anständ intill den 1 oktober 1921 (då de nya bostadshusen beräknades bliva färdiga) med tillämpningen av lagen den 17 oktober 1919 om arbetstidens begränsning.

Med anledning av medicinalstyrelsens cirkulär den 14 april 1921 angående sjukvårdspersonalens arbetsförhållanden beslöt hälsovårdsnämnden den 11 oktober 1921 att ytterligare anställa: vid Sahlgrenska sjukhuset 10 undersköterskor och 15 städerskor, vid sjukvårdsanstalten å Källtorp 2 sjukvårdsbiträden, vid Hemmet för lungotssjuka ett sjukvårdsbiträde och vid Majornas sjukhus en sköterska.

Bokhållaren å hälsovårdsnämndens kassakontor har erhållit i uppdrag att upphålla en nyinrättad kassörsbefattning i hälsovårdsnämnden mot ett extra arvode av 1,500 kronor per år.

Kungl. medicinalstyrelsen har godkänt ett av stadsfullmäktige avgivet förslag till reglering av sjuksköterske- och dispensärskötersketjänsterna samt lämnat ett flertal sköterskor dispens från de fastställda fordringarna för vinnande av inträde i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

Nytt förslag till reglering av husmodersbefattningarna har uppgjorts och överlänts till Kungl. medicinalstyrelsen för prövning och godkännande.

Kungl. Maj:t har den 27 juni 1921 godkänt det mellan Kungl. medicinalstyrelsen och drätselkammaren i Göteborg träffade avtalet angående upplåtelse av elevbostäder och lokaler vid Barnbördshuset för barnmorskolanstaltens behov.

Hälsovårdsnämnden har beslutat föreslå inrättandet av en sekreterare- och ombudsmannabefattning hos nämnden, och att innehavaren bland annat skulle hava till åliggande att hos fattigvårdssamhällen och enskilda utsöka hälsovårdsnämndens fordringar för lämnad sjukvård.

En arkivsköterskebefattning har inrättats vid Sahlgrenska sjukhuset.

Hälsovårdsnämnden har beslutat, att friskintyg enligt särskilt formulär skall företas, innan person erhåller mera stadigvarande tjänst vid stadens sjukhus.

Nya bestämmelser om dyrtidstillägg åt stadens befattningshavare och pensionärer ha av stadsfullmäktige fastställts att tillämpas från och med den 1 juli 1921.

Jämlikt stadsfullmäktiges bestämmelse den 10 januari 1921 har ökat kommunalt bidrag utgått till poliklinikläkarna i gamla Sahlgrenska sjukhuset för behandling av hudsjukdomar.

Sjuktransportväsendet.

För transporterna till Epidemisjukhuset ha vid stadens brandkår anställts ytterligare två brandkarlar å hälsovårdsnämndens stat.

Hos försäkringsaktiebolaget Nornan har tecknats skadeståndsförsäkring för hälsovårdsnämndens fem sjuktransportautomobiler att gälla intill ett belopp av 150,000 kronor mot en premie av 1,050 kronor.

Av nedanstående tablå framgår sjuktransportväsendets utveckling under de senaste åren.

	1918	1919	1920	1921 ¹⁾
Antal transporter	4,360	3,479	2,764	4,413
därav för obemedlade	2,809	1,215	774	3,245
,, betalande	1,551	2,264	1,990	1,168
Erlagda avgifter	9,056:50	14,921:—	10,148:50	13,770:—
Utgifter för sjuktransportväsendet	45,402:48	110,668:34	104,900:72	74,607:17
därav till avlöning åt brandkarlar ²⁾	13,817:31	17,177:85	29,840:10	46,733:10
därav till underhåll av vagnar, seldon m. m.	3,397:05	—	—	—
inköp av bilar	—	73,486:94	45,660:—	—
till motorsprit, rep. av bilar, ringar m. m.	28,188:12	20,003:55	29,400:62	27,874:07
Antal timmar kölda	3,971	2,599	2,016	3,260
,, kilometer , ...	33,580	30,153	25,782	37,839

¹⁾ För 1921 äro 1,958 epidemimotransporter medräknade. Eftersom dessa transporter är fria, ha de upptagits bland transporter för obemedlade.

²⁾ I summan för 1918 innefattas dessutom utfodring av hästar.

Övriga anmärkningsvärda förhållanden.

På grund av en större skarlakansfeberepidemi hava reservlokalerna i f. handelsinstitutet måst anlitas från årets början till och med slutet av april.

Hyran för f. handelsinstitutet har höjts till 10,000 kronor exklusive värme.

Örgryte epidemisjukhus, som efter införlivningen av Örgryte kommun från och med år 1922 lagts under hälsovårdsnämndens förvaltning, har av nämnden uthyrts till Göteborgs fattigvårdsstyrelse mot en årlig hyra av 5,000 kronor (exklusive värme). Vid inträffande större epidemi skall sjukhuset inom 3 veckor efter tillsägelse från hälsovårdsnämnden återlämnas till nämnden för användning under epidemien.

Sommarsanatoriet å Sandarne har förlagts under förvaltningsrådets vid Hemmet för lungotssjukas vård.

En av hälsovårdsnämnden hos Kungl. Maj:t gjord ansökan om fribrevsrätt för Epidemisjukhuset, Barnbördshuset och Barnsjukhuset har avslagits.

Sedan stadsfullmäktiges beredning för ärende angående inrättande av en kommunal sinnessjukanstalt anhållit om hälsovårdsnämndens uttalande, huruvida nämnden hade något att erinra däremot, att i lokal anslutning till Sahlgrenska sjukhusets nervavdelning å visst angivet område intill sjukhuset uppfördes en uppdragningsanstalt, avsedd för ej störande sinnessjuka och ställd under samma administration och ekonomiska förvaltning som sjukhuset, beslöt nämnden efter hörande av beredningen för om- och tillbyggnad vid sjukhuset, under vissa villkor tillstyrka förslaget.

För handhavande av det omedelbara arbetet för anordnande av en grupp för sjukvård vid jubileumsutställningen i Göteborg år 1923 har hälsovårdsnämnden utsett en representant, överläkaren Sven Johansson, med vilken vederbörande utställningstjänsteman kan omedelbart förhandla.

Stadsfullmäktige beviljade den 10 januari 1921 på vissa villkor "Föreningen barnsanatoriet Rävlanda" ett bidrag för år 1921 av 3 kronor per underhållsdag för barn från Göteborg, dock högst 36,000 kr., att utgå å hälsovårdsnämndens stat.

Styrelsen för kustsjukhuset å Styrsö beviljades av stadsfullmäktige den 27 oktober ett extra anslag av kronor 6,607:84 till täckande av uppkommen brist år 1920 på kostnaderna för vårdande av på sjukhuset intagna medellösa barn från Göteborg.

Efter därom av styrelsen för kustsjukhuset å Styrsö gjord framställning har hälsovårdsnämnden tillstyrkt stadsfullmäktige att bevilja ett förlagsanslag av 35,000 kronor för beredande av vård å kustsjukhuset åt medellösa och mindre bemedlade barn från Göteborg att utgå med 3 kronor 25 öre per barn och dag.

Till hälsovårdsnämnden har avgivits följande

Berättelse över kommunalsköterskornas i Göteborg verksamhet år 1921.

De åtta kommunalsköterskorna — en stationerad å Lundby — ha under året gjort 12,568 polikliniska besök och dessutom tjänstgjort hos patienter 95 nätter och 9 hela dygn. Av 492 patienter ha ungefär 35 % varit betalande. Den läkare, som rekvirerar sköterskan, anger å rekvisitionsblanketten, vilka patienter

han anser ha råd att betala och vilka som böra erhålla fri vård, liksom han ock bestämmer avgiftens storlek. Denna växlar mellan 25, 50, 75 öre å 1 kr. per besök och vid sjukvård en natt eller ett helt dygns från 1:50 t. o. m. 3 kronor.

Kommunalvårdens

Inkomster:

Behållning från 1920	200:26	Avlöningar	13,719:39
Lyftat i Hälsovårdsnämnden	35,838:95	Vivre	16,901:70
Betalande patienter	2,638:75	Medicin, m. m.	985:08
		Inventarier	457:80
		Administrationskostnader ...	3,000:—
		Spårvägskort	1,600:—
		Utgifter för Spanska sjukan	888:95
		Inredn. av bostad i Lundby	900:—
		Behållning till 1922	225:04
	Kr. 38,677:96		Kr. 38,677:96

Utgifter:

TABELLER

Tab. 1. Antal sjukplatser, intagna, döda samt underhållsdagar, fördelade efter olika avdelningar, vid Göteborgs stads sjukhus år 1921.

	Antal patienter under året		Antalet underhållsdagar för samtliga vårdade	Medeltal vårdade pr dag	Medellängdavsjukhusvistelsen, dagar		
	intagna	döda			Lägsta antalet vårdade nägon dag under året	Högsta antalet vårdade nägon dag under året	Antalet underhållsdagar från 1920 till i Helsevårdsministeriet belände patienter
Allmänna och Sahlgrenska sjukhuset	533	6,122	365	150,242	411,6	511	320
Medicinska avdelningen.....	186	2,115	198	51,769	141,8	178	112
Kirurgiska	204	2,590	107	61,160	167,6	220	115
Avdelningen för tuberkulos	55	230	35	14,725	40,8	49	31
» » » ögonsjukdomar...	16	306	—	4,919	13,5	30	3
» » » öronsjukdomar ...	32	731	14	6,048	16,6	23	8
» » » konvalescenter ...	40	758	11	11,621	31,8	45	7
Holtermanska sjukhuset	144	1,235	4	26,359	72,2	106	41
Avdelningen för hudsjuka	18	480	1	4,092	11,2	21	3
» » » veneriskt sjuka...	126	755	3	22,267	61,0	91	38
Göteborgs barnsjukhus	295	1,855	158	84,773	232,2	274	181
Medicinska avdelningen.....	144	708	105	37,889	103,8	126	75
Kirurgiska	151	1,147	53	46,884	128,4	150	91
Göteborgs barnbördshus	96	3,503	18	30,157	82,6	115	66
Barn	—	2,748	59	—	—	—	—
Majornas sjukhus.....	26	177	22	7,263	19,9	30	11
Sjukvärdssanstalten å Källtorp.....	190	299	20	66,055	181,0	192	165
Hemmet för lungsotssjuka	50	107	20	15,391	42,2	51	26
Göteborgs epidemisjukhus	248	2,183	62	¹⁾ 57,531	157,6	357	55

¹⁾ Dessutom 322 underhållsdagar för friska personer, som åtföljt sjuka.

1921 års siffror omfattar Göteborgs
stads sjukhus år 1921.

Tab. 3. Inkomster vid Göteborgs

	Sahlgrenska sjukhuset		Holtermanska sjukhuset		Barnsjukhuset	
	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
1. Patientavgifter (influtna) samt poliklinikavgifter	508,160: 85	27,34	12,048: 50	5,33	130,682: 26	20,96
2. Anslag av landsting	—	—	20,964: —	9,27	—	—
3. " " kommun	1,288,640: 92	69,34	190,028: 45	84,05	462,013: 70	74,09
4. " " staten.....	6,000: —	0,32	—	—	—	—
5. Ersättning av staten för främmande undersärar etc., från annat sjukvårdsområde, pensionsstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, livförsäkringsbolag etc.	2,557: —	0,14	775: 50	0,34	—	—
6. Avkastning av donationer använd under året för sjukhusets ändamål	35,929: 90	1,93	—	—	21,890: 02	3,51
7. Hyror och arrenden, nettoinkomst från lantgård, trädgård, stall, svingård etc.	—	—	—	—	—	—
8. Övriga inkomster	17,207: —	0,93	2,288: 89	1,01	9,002: 66	1,44
Summa	1,858,495: 67	100,00	226,105: 34	100,00	623,588: 64	100,00

stads sjukhus år 1921.

Barnbördshuset	Majornas sjukhus	Sjukvårds- anstalten å Källtorp	Hemmet för lungotssjuka	Epidemi- sjukhuset	S u m m a
Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
147,455: 25	39,82	3,090: 50	4,45	49,309: 75	10,94
208,348: 85	56,25	63,148: 87	91,02	267,342: 91	59,29
—	—	—	—	124,220: —	27,55
—	—	—	—	20,290: —	18,86
—	—	3,142: 50	4,53	5,411: 04	1,20
—	—	—	—	2,045: 27	1,90
—	—	—	—	—	—
600: —	0,16	—	—	4,615: 72	1,02
13,981: 16	3,77	—	—	—	—
370,385: 26	100,00	69,381: 87	100,00	450,899: 42	100,00
107,586: 47	100,00	—	—	100,00	—
653,474: 57	100,00	—	—	100,00	—
4,359,917: 24	100,00	—	—	—	—

Tab. 4. Utgifter vid Göteborgs

	innehåll beställning med m.m.	Sahlgrenska sjukhuset		Holtermanska sjukhuset		Barnsjukhuset	
		Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
1. Avlöningar (i stat upptagna), vikariatsersättningar, pensioner och pensionsavgifter	539,059: 07	34,48	70,130: 09	31,26	193,550: 03	37,45	
2. Extra biträdeshjälp, handräckning	32,703: 21	2,09	—	—	4,156: 66	0,80	
3. Läkemedel (för inre och yttre behandling)	46,452: 07	2,97	10,788: 90	4,81	11,415: 85	2,21	
4. Förbandsartiklar (samtl. för sår använda förbrukningsartiklar), bandage	39,359: 43	2,51	2,172: 19	0,97	5,092: 24	0,98	
5. Mineralvatten, vin, is, näringsspreparat o. d.	8,372: 50	0,58	411: 50	0,18	2,014: 52	0,39	
6. Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningsartiklar.....	54,241: 49	3,46	1,365: 83	0,61	5,212: 66	1,01	
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial ¹⁾	107,964: 43	6,90	10,644: 78	4,74	21,838: 76	4,22	
8. Patienternas utspisning ²⁾	339,438: 21	21,68	56,437: 56	25,15	150,839: 86	29,16	
9. Personalens kosthåll	158,205: 32	10,11	29,989: 20	13,37	48,414: 89	9,86	
10. Tvätt, renhållning (inre och å gård), vatten samt hithörande förbrukningsartiklar	52,987: 52	3,38	8,162: 46	3,64	20,946: 31	4,06	
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomin, ej å andra titlar förlida.....	37,845: 64	2,42	2,246: 66	1,00	1,417: 08	0,27	
12. Fastigheters (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer	48,107: 44	3,07	18,632: 31	8,30	20,953: 15	4,06	
13. Ny-, till- och ombyggnader, även som större reparationer å särskilt anslag...	71,341: 54	4,56	10,380: 79	4,68	11,671: 02	2,26	
14. Diverse utgifter ³⁾	29,661: 58	1,89	3,017: 86	1,34	19,717: 89	3,81	
Summa	1,565,739: 45	100,00	224,380: 13	100,00	517,240: 92	100,00	

¹⁾ Enligt Kungl. Medicinalstyrelsens formulär har här avdragits inkomst för försälda, utgållrade persedlar, skrot o. d. från köket samt avgifter av friska personer, som åtföljt de sjuka.

²⁾ Skriv- och tryckningskostnader m. m., telefonavgifter, onera, sjuktransport- och begravningskostnader, avskrivna patientavgifter.

Stads sjukhus år 1921.

Barnbördshuset		Majornas sjukhus		Sjukvårdsanstalten å Källtorp		Hemmet för lungsotssjuka		Epidemisjuk- huset		S u m m a	
Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %	Kronor	i %
118,085: 47	32,54	31,538: 24	45,45	136,652: 80	30,28	32,110: 29	29,98	247,385: 93	37,86	1,368,511: 92	34,64
—	—	1,293: —	1,86	—	—	—	—	—	—	38,152: 87	0,97
8,557: 92	2,36	2,005: 48	2,89	5,229: 34	1,16	2,819: 12	2,63	12,003: 52	1,84	99,272: 20	2,51
4,325: 93	1,19	587: 75	0,85	733: 73	0,16	818: 20	0,76	2,456: 88	0,38	55,546: 35	1,41
1,354: 58	0,37	227: 14	0,33	646: 36	0,14	274: 40	0,26	1,851: 55	0,28	15,152: 55	0,38
5,271: 22	1,45	521: 32	0,75	11,144: 70	2,47	1,163: 71	1,09	2,000: —	0,31	80,920: 93	2,05
16,279: 65	4,49	4,251: 65	6,13	25,537: 74	5,67	9,327: 22	8,71	19,825: 24	3,03	215,669: 47	5,46
32,878: 62	9,06	12,709: 50	18,83	149,875: 17	33,26	35,827: 43	33,44	61,719: 04	9,44	953,584: 37	24,13
30,107: 60	8,29	—	—	—	—	—	—	183,751: 38	12,82	—	—
43,754: 21	12,05	4,889: 24	7,05	39,278: 08	8,72	10,570: 78	9,87	71,372: 15	10,92	406,473: 87	10,29
12,560: 39	3,46	5,716: 63	8,24	15,269: 59	3,89	3,773: 07	3,52	14,544: 11	2,23	133,960: 08	3,39
930: 75	0,26	36: 54	0,05	2,886: 53	0,64	975: 87	0,91	4,994: 70	0,76	51,333: 77	1,30
16,475: 71	4,54	4,450: 27	6,41	49,461: 82	10,98	8,687: 05	8,11	35,966: 51	5,50	202,734: 26	5,13
66,620: 91	18,35	—	—	9,946: 40	2,21	—	—	79,535: 89	12,17	249,496: 55	6,31
5,758: 78	1,59	1,155: 11	1,66	3,912: 09	0,87	766: 57	0,72	16,067: 67	2,46	80,057: 55	2,03
362,961: 74	100,00	69,381: 87	100,00	450,574: 35	100,00	107,113: 71	100,00	653,474: 57	100,00	3,950,866: 74	100,00

Tab. 5. Medelkostnad per underhållsdag år 1921.

	Sauml. stadsens sjukhus	Epidemi-sjukhuset	Hemmet för lungotsjsjuka	Sjukv.-anst. å Källtorp	Majornas sjukhus	Barnbördshuset	Barn-sjukhuset	Holtermanska sjukhuset	Sahlgrenska sjukhuset
	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1. Avlöningar (i stat upptagna), vikariatsersättningar, pensioner och pensionsavgifter	358,8	266,1	228,3	391,6	434,2	206,9	208,6	427,6	315,2
2. Extra biträdeshjälp, handräckning	21,8	—	4,9	—	17,8	—	—	—	5,6
3. Läkemedel (för inre och yttre behandl.)	30,9	40,9	13,5	28,4	27,6	7,9	18,3	20,7	23,5
4. Förbandsartiklar (samtliga för sän använda förbrukningsartiklar), bandage...	26,2	8,2	6,0	14,3	8,1	1,1	5,3	4,2	9,2
5. Mineralvatten, vin, is, näringssprep. o. d.	5,6	1,6	2,4	4,5	3,1	1,0	1,8	3,2	2,9
6. Instrument och apparater jämte hithörande förbrukningsartiklar	36,1	5,2	6,1	17,5	7,2	16,9	7,6	3,5	12,5
7. Kläder, sängkläder och andra inventarier samt arbetsmaterial ¹⁾	71,9	40,4	25,8	54,0	58,5	38,7	60,6	34,3	48,0
8. Patienters utspisning ²⁾ }	225,9	214,1	177,9	{ 109,0 99,8 }	175,0	226,9	232,8	{ 106,7 144,8 }	214,1
9. Värme och lyse jämte hithörande förbrukningsartiklar	105,3	113,8	57,1	145,1	67,3	59,4	68,7	123,4	92,5
10. Tvätt, renhållning (inre och å gård), vatten samt hithörande förbrukningsart.	35,2	30,9	24,7	41,7	78,7	23,1	24,5	25,1	35,5
11. Förbrukningsartiklar inom ekonomin, ej å andra titlar förda	25,2	8,5	1,7	3,1	0,5	4,4	6,4	8,6	7,3
12. Fastigheter (däri även gårds, parks och vägars) underhåll, mindre reparationer	32,0	70,7	24,7	54,6	61,3	74,9	56,4	62,2	54,6
13. Ny-, till- och ombyggnader, även som större reparationer å särskilt anslag ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14. Diverse utgifter ³⁾	19,7	11,4	23,3	19,1	15,9	5,9	5,0	27,8	16,0
Summa utgifter per underhållsdag	994,6	811,8	596,4	982,7	955,2	667,1	696,0	992,1	836,9

¹⁾ Enligt Kungl. Medicinalstyrelsens formulär har vid beräkning av medelkostnaden avdragits inkomst för försälda, utgallrade persedalar, skrot o. d. ²⁾ ³⁾ ⁴⁾ ⁵⁾ ⁶⁾ ⁷⁾ ⁸⁾ ⁹⁾ ¹⁰⁾ ¹¹⁾ ¹²⁾ ¹³⁾ ¹⁴⁾ ¹⁵⁾ ¹⁶⁾ ¹⁷⁾ ¹⁸⁾ ¹⁹⁾ ²⁰⁾ ²¹⁾ ²²⁾ ²³⁾ ²⁴⁾ ²⁵⁾ ²⁶⁾ ²⁷⁾ ²⁸⁾ ²⁹⁾ ³⁰⁾ ³¹⁾ ³²⁾ ³³⁾ ³⁴⁾ ³⁵⁾ ³⁶⁾ ³⁷⁾ ³⁸⁾ ³⁹⁾ ⁴⁰⁾ från köket samt avgifter av friska personer, som åtföljt de sjuka.

³⁾ Skriv- och tryckningskostnader m. m., telefonavgifter, onera (avgifter), understöd vid utskrivningen, stall, sjuktransport- och begravningskostnader, avskrivna patientavgifter.

Tab. 6. Uppgift angående antalet patienter från främmande kommuner, som vårdats å stadens sjukhus, och underhållsdagarne för dessa patienter.

	År	Enskilt rum		Halvenskt rum		Allmänt rum		Summa		% av samtliga underhålls- dagar
		Pati- enter	Under- hålls- dagar	Pati- enter	Under- hålls- dagar	Pati- enter	Under- hålls- dagar	Pati- enter	Under- hålls- dagar	
Sahlgrenska sjukhuset ...	1914	48	623	173	2,876	863	16,318	1,084	19,817	13,02
	1918	67	1,203	230	3,517	1,160	20,261	1,457	24,981	14,98
	1919	54	729	253	3,778	1,443	25,969	1,750	30,476	19,41
	1920	81	1,107	247	4,111	1,380	26,475	1,708	31,693	20,18
	1921	56	788	260	3,680	1,241	20,983	1,557	25,451	16,94
Holtermanska sjukhuset	1914	8	50	9	160	129	220	46	430	1,83
	1918	3	37	43	488	186	340	132	865	2,77
	1919	5	28	—	—	175	412	80	440	1,39
	1920	1	2	25	326	191	401	117	729	2,38
	1921	1	3	7	99	148	590	56	692	2,63
Barnsjukhuset ..... *	1914	*)	*)	—	—	137	2,550	137	2,550	4,40
	1918	36	424	—	—	216	5,499	252	5,923	8,18
	1919	39	512	—	—	275	8,779	314	9,291	12,77
	1920	41	737	3	140	289	8,497	333	9,374	12,13
	1921	28	639	10	205	260	11,104	298	11,948	14,09
Barnbördshuset	1914	33	450	—	—	340	4,025	373	4,475	19,48
	1918	106	1,345	—	—	442	4,666	548	6,011	27,48
	1919	117	1,376	—	—	591	5,777	708	7,153	28,35
	1920	120	1,296	—	—	718	6,914	838	8,210	27,12
	1921	88	852	—	—	648	5,951	736	6,803	22,56
Majornas sjukhus	1914	—	—	—	—	10	373	10	373	4,58
	1918	—	—	—	—	10	173	10	173	2,03
	1919	—	—	—	—	10	209	10	209	2,97
	1920	—	—	—	—	17	938	17	938	12,99
	1921	—	—	—	—	10	504	10	504	6,94
Sjukvårdsanst. å Källtorp	1914	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1918	—	—	—	—	1	96	1	96	0,14
	1919	—	—	12	513	1	325	13	838	1,24
	1920	—	—	8	334	—	—	8	334	0,50
	1921	—	—	4	374	—	64	4	438	0,66
Hemmet f. lungotssjuka	1914	—	—	—	—	7	496	7	496	2,69
	1918	—	—	—	—	10	335	10	335	2,62
	1919	—	—	—	—	6	210	6	210	2,11
	1920	—	—	—	—	5	96	5	96	0,74
	1921	—	—	—	—	1	43	1	43	0,28
Epidemisjukhuset	1914	**))	**))	—	—	199	4,224	199	4,224	9,03
	1918	8	49	20	382	1310	5,720	338	6,151	9,79
	1919	1	8	28	458	1366	6,666	395	7,132	10,51
	1920	6	26	18	347	1299	5,645	323	6,018	9,55
	1921	2	5	7	177	1164	3,592	173	3,774	6,56
Samtliga sjukhus	1914	89	1,123	182	3,036	1,585	28,206	1,856	32,365	9,79
	1918	220	3,058	293	4,387	2,235	37,090	2,748	44,535	10,06
	1919	216	2,653	293	4,749	2,767	48,347	3,276	55,749	12,70
	1920	249	3,168	301	5,258	2,799	48,966	3,349	57,392	12,89
	1921	175	2,287	288	4,535	2,372	42,831	2,835	49,653	11,34

1) Siffran anger endast antalet *betalande* patienter.

*) Antalet patienter i ensk. rum från fr. kommun kan icke fås fram av den förra rullan. Antalet var emellertid rätt obetydligt, då hela antalet i ensk. rum år 1914 utgjorde 31 med 263 dagar. Dagavgiften var lika, 3 kr., för både göteborgsbo och annan.

**) Fördelning av antalet patienter och underhållsdagar kan icke utrönas av vid sjukhuset förra anteckningar, varför hela antalet från fr. kommun är utsatt i kolumnen »allmänt rum».

Tab. 7. Tablå över inbetalta patientavgifter och jämförelse mellan betalande och icke betalande patienter.

	År	Inbetalta patientavgifter	Antal patienter	Antal		Antal	
				betal. patienter	i %	icke bet. patienter	i %
Sahlgrenska sjukhuset	1914	137,440: —	6,700	3,856	57,55	2,844	42,45
	1918	229,500: —	7,886	5,307	67,30	2,579	32,70
	1919	381,675: —	7,376	5,331	72,27	2,045	27,73
	1920	489,339: —	7,273	5,708	78,48	1,565	21,52
	1921	510,718: —	6,864	5,287	77,03	1,577	22,97
Holtermanska sjukhuset ...	1914	3,969: —	1,328	182	13,70	1,146	86,30
	1918	7,625: —	2,090	495	23,68	1,595	76,32
	1919	11,090: —	1,898	455	23,97	1,443	76,03
	1920	11,788: —	1,683	499	29,65	1,184	70,35
	1921	12,049: —	1,235	302	24,45	933	75,55
Barnsjukhuset	1914	13,365: —	1,511	713	47,19	798	52,81
	1918	40,378: —	1,844	1,101	59,71	743	40,29
	1919	66,038: —	1,939	1,145	59,06	794	40,94
	1920	93,226: —	1,875	1,306	69,65	569	30,35
	1921	130,682: —	1,855	1,358	73,21	497	26,79
Barnbördshuset	1914	35,268: —	1,864	1,524	81,76	340	18,24
	1918	57,047: —	2,265	2,059	90,91	206	9,09
	1919	100,520: —	2,689	2,504	93,12	185	6,88
	1920	138,528: —	3,460	3,260	94,22	200	5,78
	1921	147,455: —	3,503	3,188	91,01	315	8,99
Majornas sjukhus	1914	2,123: —	246	82	33,33	164	66,67
	1918	2,708: —	279	91	32,62	188	67,38
	1919	3,379: —	207	63	30,44	144	69,56
	1920	9,053: —	187	79	42,25	108	57,75
	1921	6,233: —	177	45	25,43	132	74,57
Sjukvårdsanst. å Källtorp .	1914	10,496: —	307	78	25,41	229	74,59
	1918	25,322: —	333	115	34,53	218	65,47
	1919	41,670: —	340	125	36,76	215	63,24
	1920	39,707: —	334	157	47,01	177	52,99
	1921	49,310: —	299	134	44,82	165	55,18
Hemmet för lungotssjuka .	1914	1,115: —	152	27	17,76	125	82,24
	1918	3,054: —	183	53	28,96	130	71,04
	1919	3,269: —	179	25	13,98	154	86,02
	1920	1,769: —	154	47	30,52	107	69,48
	1921	2,896: —	107	25	23,36	82	76,64
Epidemisjukhuset	1914	15,746: —	1,817	284	15,63	1,533	84,37
	1918	35,922: —	3,032	540	17,81	2,492	82,19
	1919	57,302: —	3,029	610	20,14	2,419	79,86
	1920	51,353: —	2,654	461	17,37	2,193	82,63
	1921	66,777: —	2,183	321	14,70	1,862	85,30
Samtliga sjukhus	1914	219,522: —	13,925	6,746	48,45	7,179	51,55
	1918	401,556: —	17,912	9,761	54,49	8,151	45,51
	1919	664,943: —	17,657	10,258	58,10	7,399	41,90
	1920	834,763: —	17,620	11,517	65,36	6,103	34,64
	1921	926,120: —	16,223	10,660	65,71	5,563	34,29

Tab. 8. Tablå över sjukhusens uppvärmningskostnader m. m. år 1921.

	Kubikutrymme, som kräver uppvärmning				Kostnad för uppvärmning m. m.							
	Sjuksalar, dag- rum, bostads- rum och bad- rum		Korridorer, trappor, förrådsrum och kök		Totalkost- nad	Sjuksalar, dag- rum, bostads- rum och bad- rum		Korridorer, trappor, förrådsrum och kök		Medelkostnad		
	Kbm.	%	Kbm.	%		Kr.	pr kbm.	% av to- talkost- naden	pr kbm.	% av to- talkost- naden		
Sahlgrenska sjukhuset.....	38,942	63,09	22,781	36,91	158,205	2: 82	69	2: 12	31	2: 56	105,3	
Holtermanska sjukhuset.....	5,781	68,97	2,601	31,03	29,989	3: 88	75	2: 91	25	3: 58	113,8	
Barnsjukhuset.....	13,784	58,73	9,688	41,27	48,414	2: 30	65	1: 73	35	2: 06	57,1	
Barnbördshuset	5,085	43,70	6,551	56,30	43,754	4: 38	51	3: 28	49	3: 76	145,1	
Majornas sjukhus	704	65,73	367	34,27	4,889	4: 99	72	3: 74	28	4: 57	67,3	
Sjukvårdsanstalten å Källtorp	9,816	59,28	6,743	40,72	39,278	2: 64	66	1: 98	34	2: 37	59,4	
Hemmet för lungsotssjuka	1,728	63,27	1,003	36,73	10,570	4: 26	70	3: 20	30	3: 87	68,7	
Epidemisjukhuset	13,285	66,05	6,828	33,95	71,372	3: 88	72	2: 91	28	3: 55	123,4	

Kostnaden för uppvärmning av korridorer etc. är beräknad 25 % lägre än motsvarande kostnad för sjuksalar etc.

Tab. 9. Tablå över sjukhusens kostnader för inköp av proviant år 1921.

	Mjölk, oskummad			Mjölk, skummad			Grädd e		
	Liter	Kr.	Öre pr sjukdag	Liter	Kr.	Öre pr sjukdag	Liter	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	119,910	41,948: 57	27,9	104,125	22,292: 03	14,8	17,737	30,458: 75	20,3
Holterm. "	9,705	3,469: 41	13,2	43,740	8,310: 60	31,4	1,245	2,126: —	8,1
Barnsjukhuset ...	91,143	34,837: 14	41,1	20,005	3,897: 95	4,6	2,199	3,772: 15	4,5
Barnbördshuset .	25,598	9,630: 45	31,9	34,810	7,643: 80	25,3	340	567: 60	1,9
Majorn. sjukhus	9,363	3,296: 52	45,4	—	—	—	304	520: 62	7,2
Källtorps "	111,495	38,093: 96	57,7	—	—	—	1,223	2,368: 40	3,6
Hemmet f. lung- sotssjuka	18,440	6,304: 18	41,0	1,485	250: 10	1,6	55	190: 28	1,2
Epidemisjukh. ...	55,495	19,950: 53	34,5	37,065	8,070: 52	13,9	5,306	9,108: 40	15,7

	Smör			Margarin			Ost		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	5,843	24,974: 30	16,6	2,565	5,813: 05	3,9	3,139	6,873: 18	4,6
Holterm. "	473	2,233: 85	8,5	870	2,205: 75	8,4	308	757: 23	2,9
Barnsjukhuset ...	2,333	10,081: 60	11,9	1,485	3,280: 62	3,9	1,319	2,794: 03	3,3
Barnbördshuset .	1,226	5,455: 83	18,1	450	1,019: 84	3,4	249	508: 71	1,7
Majorn. sjukhus	86	390: 30	5,4	165	403: —	5,5	58	119: 05	1,6
Källtorps "	2,688	11,834: 86	17,9	400	870: 50	1,3	1,911	3,976: 12	6,0
Hemmet f. lung- sotssjuka	782	3,259: 10	21,2	217	475: 90	3,1	348	763: 17	5,0
Epidemisjukh. ...	2,675	11,981: 45	20,7	1,250	3,089: 02	5,3	1,247	2,730: 73	4,7

	Fisk			Sill			Nötkött		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag		Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	19,883	21,026: 20	14,0		3,731: 10	2,5	7,606	18,132: 46	12,1
Holterm. "	3,459	3,670: 01	13,9		387: 20	1,5	2,044	5,314: 90	20,2
Barnsjukhuset ...	8,616	8,948: 18	10,6		500: 90	0,6	4,359	9,371: 43	11,1
Barnbördshuset .	4,488	4,607: 87	15,3		351: 70	1,2	3,206	7,171: 64	23,8
Majorn. sjukhus	578	598: 76	8,2		69: 40	1,0	588	163: 57	2,2
Källtorps "	5,554	6,377: 30	9,7		1,047: 65	1,6	6,852	15,508: 65	23,5
Hemmet f. lung- sotssjuka	1,802	1,832: 55	11,9		448: 16	2,9	1,489	3,138: 80	20,4
Epidemisjukh. ...	8,385	8,848: 49	15,3		860: 75	1,5	5,965	14,139: 49	24,4

	Gödkalvkött			Annat kalvkött			Får kött		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	2,600	6,300: 67	4,2	1,933	4,676: 76	3,1	2,631	4,665: 44	3,1
Holterm. "	111	319: 10	1,2	129	422: 71	1,6	171	529: 45	2,0
Barnsjukhuset ...	1,540	3,764: 89	4,4	556	1,633: 03	1,9	625	1,527: 93	1,8
Barnbördshuset .	363	937: 49	3,1	404	787: 31	2,6	349	919: 97	3,0
Majorn. sjukhus	62	159: 67	2,2	147	297: 17	4,1	49	142: 27	2,0
Källtorps "	1,725	4,459: 73	6,7	444	711: 73	1,1	732	1,657: 07	2,5
Hemmet f. lung- sotssjuka	561	1,468: 44	9,5	94	221: 76	1,4	339	838: 61	5,4
Epidemisjukh. ...	637	1,635: 05	2,8	1,344	3,114: —	5,4	1,018	2,545: 73	4,4

	Fläsk			Rökt skinka			Annan skinka		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	3,318	8,225: 63	5,5	169	607: 60	0,4	1,191	2,782: 11	1,8
Holterm. "	863	2,263: 79	8,6	91	472: 30	1,8	83	249: 38	0,9
Barnsjukhuset ...	791	2,225: 18	2,6	196	789: 98	0,9	793	1,992: 38	2,3
Barnbördshuset .	411	1,102: 33	3,6	117	484: 26	1,6	185	457: 68	1,5
Majorn. sjukhus	59	173: 20	2,4	16	74: 52	1,0	33	106: 45	1,5
Källtorps "	2,326	5,747: 28	8,7	61	239: 05	0,4	727	1,730: 11	2,6
Hemmet f. lung- sotssjuka	495	1,325: 81	8,6	6	21: 83	0,1	144	350: 88	2,3
Epidemisjukh. ...	1,262	3,372: 36	5,8	233	1,016: 16	1,8	455	1,157: 04	2,0

	Lever			Korv			Kallskuret		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	445	565: 77	0,4	1,861	4,097: 65	2,7	690	2,785: 76	1,8
Holterm. "	38	110: 29	0,4	426	677: 58	2,6	149	732: 01	2,8
Barnsjukhuset ...	86	240: 45	0,3	802	2,102: 31	2,5	491	2,066: 66	2,4
Barnbördshuset .	31	77: 50	0,2	918	1,610: 27	5,3	614	1,870: 48	6,2
Majorn. sjukhus	6	16: 30	0,2	35	61: 96	0,9	21	75: 66	1,0
Källtorps "	88	194: 95	0,3	1,384	2,051: 97	3,1	1,360	4,860: 14	7,4
Hemmet f. lung- sotssjuka	—	—	—	162	393: 48	2,6	323	1,222: 09	7,9
Epidemisjukh. ...	186	364: 75	0,6	1,113	2,797: 09	4,8	409	1,588: 91	2,8

	Flott etc.			Ägg			Mjöl, vete		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Tjog	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	420	591: 95	0,4	7,401	26,217: 36	17,4	3,650	2,210: 60	1,5
Holterm. ”	156	417: 60	1,6	571	2,143: 35	8,1	640	412: 04	1,6
Barnsjukhuset ...	—	—	—	3,192	11,269: 22	13,3	1,870	1,148: —	1,4
Barnbördshuset .	30	64: —	0,2	1,322	4,261: 83	14,1	1,175	718: —	2,4
Majorn. sjukhus	1	3: —	—	88	308: 50	4,2	200	115: —	1,6
Källtorps ”	—	—	—	1,785	6,538: 45	9,9	2,200	1,319: —	2,0
Hemmet f. lung- sotssjuka	25	59: 10	0,4	530	1,830: 44	11,9	890	522: 20	3,4
Epidemisjukh. ...	164	340: —	0,6	3,014	9,944: 05	17,2	2,510	1,581: 22	2,7

	Mjöl, råg			Mjöl, havre			Mjöl, potatis		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	1,760	695: 80	0,5	140	115: 25	0,1	1,090	683: —	0,5
Holterm. ”	563	223: 31	0,8	21	19: 40	0,1	122	95: 70	0,4
Barnsjukhuset ...	265	103: 50	0,1	926	806: 20	0,9	700	463: —	0,6
Barnbördshuset .	550	225: 25	0,7	30	26: 10	0,9	475	309: 50	1,0
Majorn. sjukhus	190	65: 10	0,9	150	119: 50	1,6	15	12: 25	0,2
Källtorps ”	900	334: —	0,5	50	33: 75	0,1	600	365: —	0,5
Hemmet f. lung- sotssjuka	295	119: 80	0,8	—	—	—	70	57: —	0,4
Epidemisjukh. ...	122	48: 71	0,1	5	4: 80	—	565	370: 18	0,6

	Gryn, havre			Gryn, andra sorter			Kaffe		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	6,353	3,139: 70	2,1	2,521	2,128: 49	1,4	2,856	7,046: 45	4,7
Holterm. ”	1,990	1,220: 28	4,6	371	425: 19	1,6	270	896: —	3,4
Barnsjukhuset ...	1,420	679: —	0,8	1,400	1,203: 63	1,4	1,026	2,440: 70	2,9
Barnbördshuset .	1,150	610: —	2,0	1,134	917: 68	3,0	492	1,182: 05	3,9
Majorn. sjukhus	200	114: 50	1,6	91	93: 30	1,3	72	220: —	3,0
Källtorps ”	1,650	865: 50	1,3	1,375	959: 12	1,5	927	2,283: 25	3,4
Hemmet f. lung- sotssjuka	615	335: 30	2,2	225	229: 75	1,5	325	919: 48	6,0
Epidemisjukh. ...	3,553	1,968: 62	3,4	758	599: 69	1,0	1,206	2,936: 75	5,1

	Té			Socker			Bröd, mjukt		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	76	400: —	0,3	10,938	15,298: 83	10,2	30,261	22,228: 34	14,8
Holterm.	6	37: 50	0,1	864	1,252: 97	4,8	6,166	3,756: 70	14,2
Barnsjukhuset ...	22	109: 50	0,1	7,320	10,265: 56	12,1	13,618	9,461: 22	11,2
Barnbördshuset .	20	112: 50	0,4	3,051	4,265: 06	14,1	6,897	4,516: 56	15,0
Majorn. sjukhus	4 ¹ / ₂	27: 25	0,4	333	469: 23	6,5	1,548	1,741: 05	24,0
Källtorps "	13	73: —	0,1	5,312	7,587: 48	11,0	10,102	7,972: 64	12,1
Hemmet f. lung- sotssjuka	5 ¹ / ₂	49: 50	0,3	986	1,429: 49	9,3	1,959	1,574: 68	10,2
Epidemisjukh. ...	35 ¹ / ₂	197: —	0,3	6,123	8,951: 56	15,5	14,517	10,378: 08	17,9

	Bröd, hårt			Skorpor			Kaffebröd		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag		Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	1,200	1,016: 49	0,7	6,084	8,927: 22	5,9		3,312: 80	2,2
Holterm.	1,333	1,188: 18	4,5	1,685	2,407: 26	9,1		315: 97	1,2
Barnsjukhuset ...	982	837: 64	1,0	2,201	3,158: 49	3,7		6,970: 46	8,2
Barnbördshuset .	410	344: 58	1,1	1,627	2,473: 95	8,2		960: 99	3,2
Majorn. sjukhus	—	—	—	5	6: 60	0,1		56: 30	0,8
Källtorps "	900	811: —	1,2	1,825	3,547: —	5,4		851: 56	1,3
Hemmet f. lung- sotssjuka	401	360: 98	2,3	405	783: 45	5,1		578: 37	3,8
Epidemisjukh. ...	720	603: 74	1,9	22	33: 02	0,1		3,624: 48	6,3

	Potatis			Övriga rotfrukter och grönsaker			Frukt, bär etc.		
	Kg.	Kr.	Öre pr sjukdag		Kr.	Öre pr sjukdag		Kr.	Öre pr sjukdag
Sahlgr. sjukhuset	51,454	6,595: 17	4,4		8,283: 85	5,5		6,630: 43	4,4
Holterm.	11,674	1,676: 12	6,4		1,501: 96	5,7		1,095: 63	4,2
Barnsjukhuset ...	19,583	2,480: 99	2,9		2,264: 22	2,7		4,901: 34	5,8
Barnbördshuset .	12,616	1,629: 89	5,4		1,750: 44	5,8		2,494: 32	8,3
Majorn. sjukhus	2,906	366: 87	5,0		583: 46	8,0		284: 70	3,9
Källtorps "	34,563	4,512: 11	6,8		2,949: 99	4,5		4,195: 53	6,3
Hemmet f. lung- sotssjuka	6,150	777: 98	5,1		759: 15	4,9		480: 98	3,1
Epidemisjukh. ...	31,705	4,292: 90	7,4		2,290: 05	4,0		4,001: 86	6,9

Måndag - lördag	D r i e k a		Diverse		S u m m a		Öre pr under- hålls- dag ²⁾	
	Liter	Kr.	Öre pr sjukdag	Kr.	Öre pr sjukdag	Kr. ¹⁾		
Sahlgr. sjukhuset	12,829	6,900: 36	4,6	14,682: 93	9,7	347,062: 05	231,0	148,0
Holterm. ”	1,118	701: 61	2,7	2,384: 31	9,0	56,422: 64	214,1	166,3
Barnsjukhuset ...	7,591	2,284: 19	2,7	5,018: 83	5,9	159,692: 50	188,4	124,9
Barnbördshuset .	5,123	1,008: 73	3,3	2,505: 14	8,3	75,581: 30	250,6	162,6
Majorn. sjukhus	260	214: 44	3,0	1,240: 03	17,1	12,709: 50	175,0	130,5
Källtorps ”	1,024	424: 64	0,6	4,115: 68	6,2	151,468: 17	229,3	171,0
Hemmet f. lung- sotssjuka	1,711	770: 13	5,0	1,684: 51	10,9	35,827: 43	232,7	171,6
Epidemisjukh. ...	6,617	2,436: 44	4,2	2,517: 75	4,4	153,491: 37	265,3	151,8

¹⁾ Inkomst från köket och avgifter av elever och av friska personer, som åtföljt de sjuka, ha ej frändragits.

²⁾ I division ingå även personalens underhållsdagar.

Måndag - lördag	Animaliska			Vegetabiliska			Öre pr sjukdag	
	fö d o ä m n e n							
	Kr.	%	Öre pr sjukdag	Kr.	%	Öre pr sjukdag		
Sahlgr. sjukhuset	246,109: 11	71	163,8	100,952: 94	29	67,2		
Holterm. ”	38,242: 35	68	145,1	18,180: 29	32	69,0		
Barnsjukhuset	108,268: 23	68	127,7	51,424: 27	32	60,7		
Barnbördshuset .	51,031: 56	68	169,2	24,549: 74	32	81,4		
Majorn. sjukhus	7,779: 11	61	107,1	4,930: 39	39	67,9		
Källtorps ”	110,735: 87	73	167,6	40,732: 30	27	61,7		
Hemmet f. lung sotssjuka	25,414: 20	71	165,1	10,413: 23	29	67,6		
Epidemisjukh.	108,083: 99	70	186,8	45,407: 38	30	78,5		

Tab. 10. Uppgift å antalet befattningshavare vid Göteborgs stads sjukhus
år 1921.

		Epidemi- sjukhuset	Hemmet för lungsotssjuka	Sjukv.-aust. å Källtorp	Majornas sjukhus	Barnbördshu- set	Barnsjukhuset	Holtermanska sjukhuset	Allm. o. Sahlgs- sjukhuset
Överläkare	2	1	2	1	—	—	—	—	1
Läkare och amanuenser	11	1	2	1	—	—	—	—	2
Prosekutor	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Biträde åt prosekutor	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Föreståndarinnoor och översköterskor	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Biträdande föreståndarinna	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Husmödrar	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Operationssköterskor	4	—	—	—	—	—	—	—	—
Sköterskor	25	5	11	3	2	8	2	—	8
Undersköterskor och sköterskebiträden	26	6	16	—	2	18	—	—	30
Biträden vid ljusbehandling	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Fotografibiträde	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Barnmorskor	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjukgymnaster	2	—	—	1	—	—	—	—	—
Narkotisös	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Ammor	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Kommissarier och sysslomän	1	1	1	1	1	1	1	—	2
Kontorsskrivare och skrivbiträden	3	—	2	—	1	1	1	—	—
Predikanter	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Organister	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Köksföreståndarinnoor	1	1	—	1	1	1	1	—	3
Kokerskor	7	—	4	2	1	2	13	—	20
Köksbiträden och servererskor	16	4	11	6	2	—	—	—	43
Tvättföreståndarinnoor	1	—	1	1	—	—	1	—	5
Tvättbiträden	12	3	8	5	—	—	6	2	45
Strykerskor	2	—	—	—	—	—	1	—	2
Föreståndarinnoor för syavdelning	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Sömmerskor	2	—	—	2	1	—	1	—	—
Baderskor	4	1	—	—	—	—	2	—	7
Städerskor	35	—	15	10	—	—	—	—	65
Maskinister	2	1	1	1	—	—	1	—	4
Eldare	6	1	4	4	—	1	2	3	10
Vaktnämstare och gårdskarlar	18	1	3	1	—	1	1	—	7
Trädgårdsmästare	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Portvakter	2	1	—	1	—	—	—	—	—
Telefonister	2	—	—	—	2	—	—	—	11
Korridorvakter och garderobiärer	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Snickare	2	—	1	—	—	—	—	—	3

¹⁾ Gemensamt för Barnsjukhuset och Barnbördshuset.

²⁾   »   » Källtorp och Hemmet för lungotssjuka.

556

ALLMÄNNAN
SAHLGRENSKA
SJUKHUSET

ALLMÄNNA
OCH
SAHLGRENSKA
SJUKHUSET

Uppgift från Allmänna och Sahlgrenska sjukhusets MEDICINSKA och
KIRURGISKA avdelningar för år 1921 angående intagna sjukdomsfall och döda.

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
1. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.									
	Cysta urachi	—	—	—	—	1	—	—	—
	„ branchiogen. colli	—	—	—	—	2	—	—	—
	Retentio testis	—	—	—	—	4	—	—	—
2. Alderdomssjukdomar.									
6	Marasmus senilis	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Gangräna	1	—	—	—	8	1	2	1
3. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar.									
8	Abortus	—	1	—	—	—	8	—	—
10	Partus præmaturus	—	2	—	—	—	—	—	—
11	Graviditas extrauterina	—	—	—	—	—	15	—	—
19	Emesis gravidarum	—	4	—	—	—	—	—	—
	Septichæmia puerperalis	—	—	—	—	—	1	—	1
4. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.									
21	Septichæmia, pyæmia	3	2	3	1	—	—	—	—
	Abscessus	6	4	—	—	85	35	2	1
	„ subphrenicus	1	—	—	—	—	—	—	—
22	Lymphangit. sept.	1	1	—	—	—	—	—	—
	Erysipelas faciei	20	29	—	—	6	3	1	1
	„ extremitatum	11	6	1	—	—	—	—	—
	„ ambulans	—	1	—	—	—	—	—	—
23	Scarlatina	—	1	—	—	—	—	—	—
24	Paral. postdiphtherit.	1	1	—	—	—	—	—	—
25	Influenza epidem.	38	39	8	7	1	—	1	—
33	Febris typhoides	13	15	3	—	3	2	2	1
	Chondritis typhosa	—	—	—	—	4	—	—	—
34	Febris paratyphoides	3	1	—	—	—	—	—	—
39	Sequelæ p. poliomiel.	1	—	—	—	—	—	—	—
40	Mening. cerebrospin.	—	1	—	—	—	—	—	—
41	Tetanus	1	—	—	—	2	—	1	—
42	Tuberculosis ¹⁾	52	46	8	7	—	—	—	—
	„ pulmonum	38	30	1	1	5	4	—	—
	„ cerebri	—	1	—	—	—	—	—	—
	„ meningum	6	5	6	4	—	—	—	—
	„ ossium et artic.	7	3	—	1	39	19	1	1
	„ renum	1	1	—	—	8	4	—	—
	„ lymphoglandul.	3	5	—	—	6	17	—	—
	„ urogenitalis	1	2	—	—	13	4	—	—
	„ cutis	—	1	—	—	1	1	—	—
	„ pericardii	—	1	—	—	—	—	—	—
	„ pleuræ	2	1	—	—	—	—	—	—
	„ peritonei	3	2	—	—	11	11	1	2
	„ intestinalis	1	1	—	—	—	—	—	—
	„ miliaris	2	3	1	1	—	—	—	—

¹⁾ Samtliga fall.

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
44	Polyserositis tub.	1	—	—	—	—	—	—	—
	Syphilis hereditaria	—	1	—	—	—	—	—	—
	“ acquisita	6	5	—	—	5	1	—	—
	“ cerebri	5	4	2	1	—	—	—	—
	“ meningum	1	—	1	—	—	—	—	—
	“ spinalis	5	3	—	—	—	—	—	—
	“ hepatis	—	2	—	1	—	—	—	—
	Aortitis luetica	8	3	—	—	—	—	—	—
46	Periostitis “	1	—	—	—	—	—	—	—
	Gonorrhœa ¹⁾	6	1	—	—	1	—	—	—
	Epididymit. gonorrh.	1	—	—	—	3	—	—	—
	Prostatitis “	1	—	—	—	1	—	—	—
47	Rheum. art. “	2	4	—	—	2	3	—	—
51	Actinomycosis	—	—	—	—	5	1	—	—
55	Malaria	6	—	—	—	—	—	—	—
57	Helminthiasis	8	13	—	—	—	—	—	—
	Febricula	5	3	—	—	2	8	—	—
	5. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.		—	—	—	—	—	—	—
58	Anæmia	7	8	—	—	—	—	—	—
59	“ pernic. progr.	6	9	2	5	—	—	—	—
60	Leuchaëmia	5	2	—	1	—	—	—	—
63	Polycythaëmia	1	1	—	—	—	—	—	—
	Purpura	4	—	—	—	—	—	—	—
	Lymphogranulom. Sternberg	1	—	1	—	—	—	—	—
	Morbus Banti	—	1	—	—	—	—	—	—
	Lymphadenitis	—	—	—	—	20	8	—	—
	6. Åmnesomsättningssjukdomar.		—	—	—	—	—	—	—
67	Diabetes mellitus	36	23	1	2	1	—	—	—
68	Adipositas universalis	1	5	—	—	—	—	—	—
	7. Kroniska förgiftningssjukdomar.		—	—	—	—	—	—	—
71	Alcoholismus chron.	12	2	—	—	—	—	—	—
	Delirium tremens	6	—	—	—	—	—	—	—
	Neuritis alcoholica	2	—	—	—	—	—	—	—
	Epilepsia potatorum	2	—	—	—	—	—	—	—
72	Nicotinismus chron.	1	—	—	—	—	—	—	—
	8. Nervsystemets sjukdomar.		—	—	—	—	—	—	—
79	Pachymening. hämorrh.	5	1	1	1	—	—	—	—
80	Meningitis acuta	5	4	2	1	—	1	—	—
	“ serosa	4	1	—	—	—	—	—	—
	Meningismus	1	—	—	—	—	—	—	—
81	Hyperæmia cerebri	1	—	—	—	—	—	—	—
82	Hæmorrhagia cerebri	3	4	2	5	—	—	—	—
	Thrombosis	20	19	3	5	2	—	1	—
	“ sin. cavernosus	1	—	1	—	—	—	—	—
	Embolia cerebri	3	2	—	—	—	—	—	—
83	Encephalitis	10	4	4	1	—	—	—	—
	Abscessus cerebri	1	1	1	1	—	—	—	—
	Hydrocephalus chron.	1	1	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Samtliga fall.

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
86	Anæmia cerebri	1	—	—	—	—	—	—	—
	Vitium cerebelli	1	—	—	—	—	—	—	—
	Paralys. pseudobulbaris	—	1	—	—	—	—	—	—
	Vertigo	2	—	—	—	—	—	—	—
	Cephalalgia	4	7	—	—	—	—	—	—
	Hemierania	1	3	—	—	—	—	—	—
	Polioencephalit. med. oblongatae	1	—	1	—	—	—	—	—
	Ophthalmoplegia ext.	1	1	—	—	—	—	—	—
	Polyneuritis cerebr. menièreiformis	1	—	—	—	—	—	—	—
	Tabes dorsalis	3	2	—	—	—	—	—	—
89	Sclerosis disseminata	4	4	—	—	—	—	—	—
90	Syringomyelia	—	1	—	—	—	—	—	—
91	Sclerosis amyotroph. lat.	1	—	—	—	—	—	—	—
92	Atrophia musc. progr.	1	—	—	—	—	—	—	—
93	Paraplegia spastica	—	1	—	—	—	—	—	—
	Compressio med. spinalis	—	1	—	—	—	—	—	—
	Vit. medullæ spinalis	—	1	—	—	—	—	—	—
94	Neuritis brachialis	2	—	—	—	—	—	—	—
	„ degen. multiplex	4	2	—	—	—	—	—	—
	Neuralgia trigemini	—	2	—	—	1	—	—	—
95	„ ischjadica	39	17	—	—	—	—	—	—
	Paresis n. facialis	1	—	—	—	—	—	—	—
	„ „ trochlearis	1	—	—	—	—	—	—	—
96	Tic convulsif	—	1	—	—	—	—	—	—
	Chorea	1	4	—	—	—	—	—	—
98	Epilepsia	17	13	—	—	—	—	—	—
99	Hysteria	2	11	—	—	—	—	—	—
	Astasi-Abasi	1	1	—	—	—	—	—	—
100	Neurasthenia	22	74	—	—	2	4	—	—
	Neurosis traumatica	1	—	—	—	—	—	—	—
	9. Sinnessjukdomar.								
104	Dementia præcox	—	1	—	—	—	—	—	—
107	„ paralytica	1	—	—	—	—	—	—	—
110	Psychosis	4	11	—	—	—	—	—	—
	10. Cirkulationsorganens sjukdomar.								
111	Pericarditis	6	6	—	—	—	—	—	—
	Synechia pericardii	3	6	—	1	—	—	—	—
112	Endocarditis acuta	11	14	1	—	—	—	—	—
	„ ulcerosa	4	—	4	—	—	—	—	—
	Myocarditis acuta	1	4	—	—	—	—	—	—
113	Vit org. cordis	37	69	7	9	2	1	1	1
	Cardiosclerosis	6	7	2	3	—	1	—	—
	Degeneratio cordis	15	18	2	1	—	—	—	—
	Dilatatio cordis acuta	3	—	—	—	—	—	—	—
114	Angina pectoris	3	6	—	—	—	—	—	—
115	Arteriosclerosis	13	6	—	1	3	—	—	—
	Hypertonia	3	7	—	—	—	—	—	—
	Ruptura aortæ	—	1	—	—	—	—	—	—
116	Phlebitis	—	6	—	—	4	13	—	—
117	Aneurysma aortæ	3	2	—	—	1	—	—	—
118	Varices	—	3	—	—	39	29	—	—
	Hæmorrhoides	3	2	—	—	49	21	—	—

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
119	Varicoele	—	—	—	—	12	—	—	—
	Thrombosis cordis	1	1	—	—	—	—	—	—
	" venæ mesenterii	—	1	—	—	—	—	—	—
	" femoralis	4	8	—	—	—	—	—	—
	Embolia art. pulmonalis	2	2	—	—	—	—	—	—
	Infarctus cordis	1	—	—	—	—	—	—	—
	" lienis	2	3	—	—	—	—	—	—
	11. Andningsorganens sjukdomar.								
121	Epistaxis	—	1	—	—	—	—	—	—
123	Empyema sinus maxillaris	—	1	—	—	—	—	—	—
	Sinusitis ethmoidalis	3	2	—	—	—	—	—	—
125	Laryngitis acuta	2	1	—	—	—	—	—	—
128	Bronchitis acuta	29	25	—	—	1	—	—	—
129	" chronica	9	11	—	—	—	—	—	—
130	Bronchiectasie	2	2	—	—	—	—	—	—
131	Asthma pulmonum	6	9	—	—	—	—	—	—
132	Hæmoptysis	4	2	—	—	—	—	—	—
	Infarctus pulmonum	—	4	—	—	—	—	—	—
133	Oedema pulmonum	1	1	—	—	—	—	—	—
134	Pneumonia acuta	39	17	5	2	3	1	—	—
	Bronchopneumonia	65	51	1	2	1	—	—	—
135	Pneumonia chron. interst	2	—	—	—	—	—	—	—
136	Abscessus pulmonum	6	1	—	—	—	—	—	—
138	Emphysema pulmonum	4	6	—	1	—	—	—	—
	Anthracosis pulmonum	1	—	—	—	—	—	—	—
140	Pleuritis exsudativa	35	31	—	—	—	—	—	—
	" sicca	5	3	—	—	—	—	—	—
	Empyema	18	5	—	—	13	9	1	—
	Hydrothorax	4	1	—	—	—	—	—	—
141	Pneumothorax	2	1	—	—	—	—	—	—
	12. Matsmältningsorganens sjukdomar.								
143	Stomatitis	1	1	—	—	—	—	—	—
144	Angina tonsillaris	3	24	—	—	—	—	—	—
	" Vincenti	1	—	—	—	—	—	—	—
149	Parotitis	—	1	—	—	—	1	—	—
150	Stenosis œsophagi	—	1	—	—	—	—	—	—
	Dysphagia nervosa	1	2	—	—	—	—	—	—
	Spasmus œsophagi	—	—	—	—	—	—	—	—
151	Diverticulum œsophagi	1	—	—	—	1	—	1	—
153	Gastritis acuta	—	—	—	—	2	1	—	—
	Enterocolitis acuta	21	36	—	1	7	11	—	1
	Gastritis phlegmonosa	2	—	—	—	—	—	—	—
	Proctitis acuta	1	—	—	—	—	—	—	—
154	Cat. ventr. chron.	2	2	—	—	1	1	—	—
155	Ulcus ventriculi	47	50	2	1	} 38	20	5	—
	" duodeni	26	16	1	—		—	—	—
	Ventriculus bisaccat.	4	1	—	—	—	—	—	—
	Hæmatenesis	11	14	—	—	—	—	—	—
157	Hyperaciditas ventr.	17	3	—	—	—	—	—	—
	Achyilia gastrica	21	25	—	—	—	—	—	—
	Dyspepsia	25	17	—	—	—	—	—	—
	Cardialigia	5	8	—	—	—	—	—	—

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.				
		Intagna		Döda		Intagna		Döda		
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
	Atonia ventriculi	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Gastrophtosis	—	2	—	—	—	—	—	—	
158	Enterocolitis chron.	6	6	—	1	5	7	—	—	
	Colitis ulcerativa	—	—	1	1	—	—	—	—	
159	Appendicitis	2	2	—	—	187	138	3	5	
160	Ileus	—	2	—	—	5	10	—	3	
	Stenosis intestin.	—	1	—	—	—	—	—	—	
161	Hernia	—	—	—	—	140	49	—	—	
	" lineæ albæ	1	—	—	—	—	—	—	—	
	" inguinalis	2	1	—	—	—	—	—	—	
	" umbilicalis	—	1	—	—	—	—	—	—	
162	Obstipatio	3	3	—	—	—	3	—	—	
	Colica	4	2	—	—	—	—	—	—	
	Abscessus ad anum	1	—	—	—	—	—	—	—	
	Fissura ani	2	—	—	—	8	4	—	—	
	Fistula intestini	—	—	—	—	1	—	—	—	
	Hæmorrhagia intestin.	2	1	—	—	—	—	—	—	
	Deg. amyl. intest.	2	—	—	—	—	—	—	—	
163	Atrophia hepatis ac.	—	1	—	—	1	—	—	—	
165	Cirrhosis hepatis	—	—	1	1	4	1	—	1	
166	Cholangitis	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Cholecystitis	—	3	—	—	13	77	1	5	
167	Cholelithiasis	7	22	—	1	—	—	—	—	
	Pylethrombosis	—	1	—	1	—	—	—	—	
	Hepar cysticus	—	1	—	—	—	—	—	—	
168	Icterus catarhalis	21	15	—	—	1	1	—	—	
169	Pancreatitis acuta	1	—	—	—	3	—	1	—	
171	Peritonitis chron.	2	10	—	—	—	—	—	—	
	13. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.									
173	Glomerulonephritis ac.	9	20	—	—	2	2	—	1	
174	" chron.	—	—	4	3	{	4	3	—	1
	Nephrosclerosis simpl.	15	14	—	—					
	" maligna	11	5	6	1					
	Nephrosis	8	11	—	2					
175	Pyelitis	8	28	—	—	17	31	1	—	
	Pyelonephritis	2	1	2	1					
176	Pyonephrosis	1	—	—	—	—	2	—	—	
177	Nephrolithiasis	8	2	—	—	43	16	1	—	
178	Hydronephrosis	1	—	1	—	—	1	—	—	
179	Ren mobilis	—	—	—	—	—	2	—	1	
	" cysticus	—	1	—	—	—	—	—	—	
	Infarctus renum	1	1	—	—	—	—	—	—	
	Deg. amyl. renum	3	3	—	—	—	—	—	—	
180	Cystitis acuta	2	6	—	—	6	5	—	—	
	" chron.	6	5	—	—	—	—	—	—	
181	Lithiasis vesicæ	—	—	—	—	2	—	—	—	
	Uraëmia	3	4	—	—	—	—	—	—	
	Albuminuria cycl.	3	4	—	—	—	—	—	—	
	Hæmaturia	3	1	—	—	3	—	—	—	
	14. Könsorganens sjukdomar.									
185	Hypertrophy prostate	8	—	—	—	54	—	7	—	
186	Abscessus prostate	1	—	—	—	2	—	—	—	

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
187	Lithiasis	—	—	—	—	1	—	—	—
	Orchitis, Epididymitis	—	—	—	—	8	—	—	—
188	Phimosis	—	—	—	—	5	—	—	—
	Hydro-Spermatocele	—	—	—	—	14	—	—	—
190	Prolapsus vaginae, uteri	—	—	—	—	—	8	—	—
193	Endometritis	—	—	—	—	—	32	—	—
194	Salpingitis, pelevoperitonitis	—	8	—	—	—	104	—	—
195	Parametritis	—	1	—	—	—	—	—	—
196	Menorrhagia	—	2	—	—	—	3	—	—
197	Fistula urogenitalis	—	—	—	—	—	1	—	—
199	Mastitis	—	—	—	—	1	8	—	—
	15. Muskternas, ledgångarnes samt bensystemets sjukdomar.								
202	Rheumat. musc. acut.	14	7	—	—	1	1	—	—
	" chron.	6	5	—	—	—	—	—	—
204	Neuromyositis	1	—	—	—	—	—	—	—
205	Bursitis, Hygroma	—	—	—	—	7	18	—	—
	Synovitis genus	—	2	—	—	16	7	—	—
	Arthritis genus	—	1	—	—	—	—	—	—
	Pyarthrosis genus	—	1	—	—	—	—	—	—
206	Rheum. art. acutus	59	51	—	—	—	—	—	—
207	" chron.	9	17	—	—	—	—	—	—
208	Arthritis deformans	—	1	—	—	6	2	—	—
209	Anchylosis	—	—	—	—	1	—	—	—
210	Pseudarthrosis	—	—	—	—	—	2	—	—
211	Corpus liberum	—	—	—	—	4	—	—	—
212	Coxa valga	—	1	—	—	1	—	—	—
	Pes planus	2	1	—	—	—	—	—	—
	Hallux valgus	—	—	—	—	2	6	—	—
	Scoliosis	—	—	—	—	1	—	—	—
	Deformatio digitii	—	—	—	—	2	—	—	—
213	Deformatio digitii	2	—	—	—	26	15	—	1
	Osteomyelitis, Osteitis	—	1	—	—	—	—	—	—
	Coxalgia	—	—	—	—	1	1	—	—
	Coccygodynia	—	—	—	—	4	—	—	—
	Exostoses	—	—	—	—	1	—	—	—
	Oresorberad bensuturmaterial	—	—	—	—	2	—	—	—
	Dålig amputationsstump	—	—	—	—	1	—	—	—
	Osteochondritis dissecans	—	—	—	—	—	—	—	—
	16. Hudens sjukdomar.								
217	Erythema	1	—	—	—	—	—	—	—
	" multiforme	—	2	—	—	—	—	—	—
	" nodosum	1	10	—	—	—	—	—	—
218	Urticaria	1	—	—	—	—	—	—	—
219	Pruritus	—	1	—	—	—	—	—	—
221	Herpes zoster	2	1	—	—	—	—	—	—
222	Eczema	2	4	—	—	—	2	—	—
227	Ulcus varicosum	—	3	—	—	13	22	—	—
228	Impetigo	1	—	—	—	—	—	—	—
229	Acne	—	1	—	—	—	—	—	—
231	Furunculos	2	1	—	—	4	—	—	—
232	Carbunculus	—	1	—	—	13	1	—	—
233	Gangräna	—	1	—	—	—	—	—	—

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
235	Favus	—	1	—	—	—	—	—	—
236	Scabies	1	—	—	—	—	—	—	—
	Cellulitis	—	2	—	—	—	—	—	—
	Verruca	—	—	—	—	—	—	1	—
	Clavus	—	—	—	—	1	4	—	—
	Unguis incarnatus	—	—	—	—	3	7	—	—
	Hidroadenitis	—	—	—	—	—	3	—	—
	Hyperkeratosis	—	—	—	—	1	—	—	—
	17. Öronsjukdomar.								
243	Otitis media	9	3	—	—	—	—	—	—
	Vertigo auralis	1	—	—	—	—	—	—	—
	18. Ögonsjukdomar.								
300	Trachoma	—	1	—	—	—	—	—	—
	Retinitis albuminurica	5	5	—	—	—	—	—	—
	19. Svlster.								
301	Fibroma	—	—	—	—	1	8	—	—
302	Lipoma	—	—	—	—	—	6	—	—
303	Chondroma	—	—	—	—	1	1	—	—
306	Angioma	—	—	—	—	2	1	—	—
307	Myoma uteri	—	4	—	—	—	22	—	—
309	Glioma	—	—	—	—	2	1	—	1
313	Papilloma	—	—	—	—	2	—	—	—
314	Kystadenoma	—	—	—	—	8	24	—	—
	Kystoma dentis	—	1	—	—	—	—	—	—
	” ovarii	—	2	—	—	—	—	—	—
315	Sarcoma gingivale	1	—	—	—	6	6	1	1
	” mediastinale	—	1	—	—				
	” lymphoglandularum	—	1	—	—				
	” hepatis	1	1	—	1				
	” pancreatis	—	1	—	—				
316	Cancer auri	1	—	—	—	—	—	—	—
	” maxillæ	—	1	—	—	—	—	—	—
	” pleurae	2	3	—	—	—	—	—	—
	” pulmonum	4	6	1	2	—	—	—	—
	” œsophagi	3	1	1	—	—	—	—	—
	” myocardii	—	1	—	—	—	—	—	—
	” pericardii	—	2	—	—	—	—	—	—
	” ventriculi	23	16	5	4	13	21	1	5
	” coli	4	—	2	—	—	—	—	—
	” recti	—	1	—	1	—	—	—	—
	” hepatis	2	4	—	—	—	—	—	—
	” vesicæ felleæ	—	2	—	2	—	—	—	—
	” peritonei	3	—	—	—	—	—	—	—
	Hypernephroma	2	2	1	1	—	—	—	—
	Cancer prostatae	3	—	—	—	—	—	—	—
	” ovarii	—	4	—	1	9	13	2	1
	” uteri	—	1	—	1				
	” mammae	—	2	—	1				
	” ossium	2	1	—	—				

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
319	Cancer aliorum organum	—	—	—	—	20	16	3	1
	Struma	—	—	—	—	1	23	—	1
	Tumor (utan patol. diagnos)	—	—	—	—	2	1	—	—
	" retrobulbaris	—	1	—	—	—	—	—	—
	" lienis	—	1	—	—	—	—	—	—
	" cerebri	9	5	4	1	—	—	—	—
	" basis cranii	1	1	—	—	—	—	—	—
	" hepatis	1	—	—	—	—	—	—	—
	" abdominis	1	1	—	—	—	—	—	—
	" vesicæ	1	—	—	—	—	—	—	—
	" col. vertebralis	1	1	—	—	—	—	—	—
	" pelvis	—	1	—	—	—	—	—	—
20. Andra sjukdomar.									
321	Aeromegalia	—	2	—	—	—	—	—	—
322	Hypothyreosis	1	4	—	—	—	—	—	—
323	Morbus Basedowii	1	1	—	—	} 1	12	—	2
	Hyperthyreosis	—	13	—	—		—	—	—
	Diabetes insipidus	1	1	—	—	—	—	—	—
	Paralysis agitans	2	1	—	—	—	—	—	—
	Myotonia congenita	1	1	—	—	—	—	—	—
	Morbus Addisonii	—	1	—	—	1	—	—	—

Översikt av huvuddödsorsakerna å MEDICINSKA avdelningen.

A. Patienter, döda inom 3 dagar efter inkomsten å sjukhuset.

	m.	kv.			m.	kv.
Septichæmia 1)	1	—	Gastritis phlegmonosa 18)	.....	1	—
Influenza 2)	4	4	Enteritis acuta 19)	.....	—	1
Febris typhoides 3)	1	—	Ulcus ventriculi	.....	1	—
Tuberculosis pulmonum 4)	—	1	Ulcus duodeni	.....	1	—
Meningitis tuberculosa 5)	2	1	Atrophy hepatis acuta	.....	—	1
Syphilis hepatis 6)	—	1	Cirrhosis hepatis 20)	.....	1	1
Leuchæmia 7)	—	1	Cholelithiasis 21)	.....	—	1
Anæmia perniciosa	—	1	Nephrosis chronica 22)	.....	—	2
Pachymeningitis hemorrh. int. 8)	1	—	Glomerulonephritis chron. 23)	.....	—	1
Hæmorrhagia cerebri 9)	2	2	Nephrosclerosis maligna 24)	.....	3	—
Encephalitis	1	—	Pyelonephritis	.....	1	1
Thrombosis cerebri 10)	1	5	Cancer mammae 25)	.....	—	1
Meningitis acuta 11)	2	1	" coli 26)	.....	1	—
Polioencephalitis med. obl.	1	—	Sarcoma hepatis 27)	.....	—	1
Vit. org. cordis 12)	3	1	Tumor cerebri 28)	.....	1	—
Endocarditis ulcerosa 13)	1	—	Morbus Addisonii 29)	.....	—	1
Cardiosclerosis 14)	—	1	Fractura baseos cranii 30)	.....	1	—
Degeneratio cordis 15)	1	—	Intox. e phosphor.	.....	—	1
Pneumonia acuta 16)	5	2		Summa	38	34
Bronchopneumonia 17)	1	1				

B. Övriga patienter.

	m.	kv.		m.	kv.
a) Obotliga sjukdomar.					
Tuberculosis pulmonum 31)	1	—	Syphilis cerebri 52)	2	1
Meningitis tuberculosa 32)	4	3	Anæmia perniciosa 53)	2	4
Spondylitis tuberculosa 33)	—	1	Diabetes mellitus 54)	1	2
Tuberculosis miliaris 34)	1	1	Pacchymening. hæmorrh. int. 55)	—	1
Endocarditis ulcerosa 35)	3	—	Hæmorrhagia cerebri 56)	—	3
Cancer ventriculi 36)	5	4	Thrombosis cerebri 57)	2	—
" œsophagi 37)	1	—	sin. cavernosus 58)	1	—
" pulmonum 38)	1	2	Encephalitis 59)	3	1
" coli 39)	1	—	Abscessus cerebri 60)	1	1
" recti 40)	—	1	Synechia pericardii 61)	—	1
" vesicae felleæ 41)	—	2	Endocarditis acuta 62)	1	—
Hypernephroma renis 42)	1	1	Vit. org. cordis 63)	4	8
Cancer uteri 43)	—	1	Cardiosclerosis 64)	2	2
" ovarii 44)	—	1	Degeneratio cordis 65)	1	1
Lymphogranuloma Sternberg 45)	1	—	Bronchopneumonia	—	1
Sarcoma mediastinale	—	1	Emphysema pulmonum 66)	—	1
Tumor cerebri 46)	3	1	Enterocolitis ulcerosa 67)	1	1
	Summa	22 19	Colitis chronica	—	1
b) Övriga sjukdomar.			Ulcus ventriculi 68)	1	1
Septichæmia 47)	2	1	Pylethrombosis 69)	—	1
Erysipelas extremitatum 48)	1	—	Glomerulonephritis chron. 70)	4	2
Influenza 49)	4	3	Pyelonephritis 71)	1	—
Febris typhoides 50)	2	—	Nephrosclerosis maligna 72)	3	1
Meningitis luetica 51)	1	—	Hydronephrosis 73)	1	—
	Summa	41 38			

- 1) 1 fall: Sepsis + Ulcus sanatum ventriculi + Empyema bursæ omentalis (Gastritis phlegmonosa partialis?).
- 2) 8 " Influenza + Bronchopneumonia + (1 fall Abscessus pulm. + Empyema, 1 fall Nephrosis).
- 3) 1 " Febris typhoides + Peritonitis peforativa + Bronchopneumonia.
- 4) 1 " Tuberculosis pulmonum et renum.
- 5) 1 " Meningitis tuberculosa + Tub. peritonei et pleuræ.
1 " " " + Tub. cerebri + Tub. pulm. et intestin. + Tub. miliaris.
1 " " " + Ependymitis tub. + Tub. gland. lymphat.
- 6) 1 " Syphilis hepatis + Nephrosis chron. + Deg. amyl. renum et ventriculi.
- 7) 1 " Leuchæmia subacuta + Bronchopneumonia.
- 8) 1 " Pacchymeningitis hæmorrh. int. + Tub. pulm. + Bronchopneumonia.
- 9) 2 " Hæmorrhagia cerebri + Nephrosis chron. + (1 fall Bronchopneumonia).
2 " " " + Nephrosclerosis + Bronchopneumonia.
- 10) 1 " Thrombosis cerebri + Vit. org. cord. (Stenosis ostii mitralis) + Adenoma.
1 " " " + Ruptura aorta c. aneurysm. spur. dissecant.
1 " " " + Aortitis luetica + Vit. org. cord. (Ins. valv. aortæ).
1 " " " + Atrophia pancreatis (Diabetes mellitus).
1 " " " + Nephrosclerosis.
1 " Emollitio pontis + Nephrosclerosis.
- 11) 3 " Meningitis acuta + Sinusitis ethmoidalis + (1 fall Otitis media acut.)
- 12) 3 " Vit. org. cordis (Ins. et sten. aortæ) + (1 fall Endocarditis verrucosa, 1 fall Aortitis luetica + Aneurysma aortæ + Hepar lobatum luet. 1 fall Synechia pericardii + Thrombosis auriculæ).
1 " " " (Ins. et sten. mitralis) + Myocarditis chron. fibrosa.
- 13) 1 " Endocarditis ulcerosa aortæ + Vit. org. cord. (Ins. et sten. aortæ) + Hæmorrhagia cerebri ex embolia?

- 14) 1 fall: Cardiosclerosis + Nephrosclerosis + Bronchitis chron.
15) 1 " Degen. cordis + Bronchitis chron. + Cystitis chron. (Hypertrophia prostat.)
16) 2 " Pneumonia acuta + Diabetes mellitus (Hypoplasia pancreatis) + (1 fall Nephrosis acuta).
1 " " " + Empyema + Splenitis chron. post malarium + Cholelithias.
1 " " " + Cirrhosis hepatis.
1 " " " + Nephrosclerosis.
17) 1 " Bronchopneumonia + Sepsis.
1 " " " + Bronchiectasie.
18) 1 " Gastritis phlegmonosa + Peritonitis acuta + Myocarditis chron. + Bronchopneumonia.
19) 1 " Enteritis acuta + Diabetes mellitus (Hypoplasia pancreatis) + Deg. cordis.
20) 1 " Cirrhosis hepatis + Venectasiae rupt. œsophagi + Cholelithiasis.
1 " " " + Ascites + Icterus.
21) 1 " Cholelithiasis ves. felleæ et duct. choledochi + Cholecystitis et cholangitis purulenta + Emphysema pulmonum.
22) 2 " Nephrosis chronica + Bronchopneumonia. + Deg. amyloidea.
23) 1 " Glomerulonephritis chronica + Tub. pulm. et lienis.
24) 1 " Nephrosclerosis maligna + Vit. org. cordis (Ins. valv. aortæ).
1 " " " + Myocarditis chron. fibr. + Infarct. myocardii.
25) 1 " Cancer mammae operat. c. metastas. pericardii, pleurae, pulmonum et renum.
26) 1 " Cancer coli (flex. lienalis) perfor. c. abscessu subphrenic.
27) 1 " Hæmangiosarcoma hepatis et lienis c. rupt. hepatis et hæmorrhagia ad peritoneum + Ascites.
28) 1 " Psammoma duræ matris c. exostos.
29) 1 " Tuberc. gland. suprarenalis et genital. + Tub. pulmonum.
30) 1 " Fractura baseos crani c. contus. cerebri et haematomata subdural. + Otitis media chronica.
31) 1 " Tubercul. pulm. et pleuræ sin. + Embolia art. pulmonalis.
32) 2 " Meningitis tuberculos. + Tub. lymphoglandul. + (1 fall et lienis).
2 " " " + Tub. miliaris + (1 fall Tub. caseosa pulm.)
3 " " " + Tub. pulm. + (1 fall et lienis, 1 fall et pleuræ et lienis).
33) 1 " Spondylitis tub. vert. dors. c. compressione med. spin. + Pyelitis.
34) 1 " Tuberc. miliaris + Tub. col. vertebralis + Meningitis tuberculosa sin.
1 " " " + Pericarditis tub. + Tub. gland. lymphat. + Pneumothorax.
35) 1 " Endocarditis ulcerosa + Pericarditis fibrinopurulenta.
1 " " " aortæ + Vit. org. cordis (valv. mitralis).
1 " " " + " + Bronchopneum. + Infarct. lienis et renum.
36) 1 " Cancer ventriculi c. metastas. ossium, crani et cerebri.
1 " " " c. metastas. peritonei, pleuræ et lymphoglandularum.
1 " " " c. metastas. pulmonum et lymphoglandularum.
1 " " " c. metastas. peritonei + Cholelithiasis.
1 " " " in cicatric. operat. c. metastas. pulm., pleuræ et lienis.
1 " " " c. metastas. peritonei, pulm., hepatis, renum et cutis.
1 " " " + Pyelitis. chron.
1 " " " + Bronchopneumonia.
1 " Ulcus ventriculi carcinomatous + Kystadenoma ovarii.
37) 1 " Cancer œsophagi c. metastas. gland. lymphat. et hepatis.
38) 2 " pulm. bronchiale + (1 fall c. metastas. myocardii, pericardii, hepatis et renum, 1 fall c. metastas. pleuræ et lymphogland. + Bronchiectasie + Nephrosclerosis.
39) 1 " coli ascedens perforans ad col. transvers. c. abscessu + Bronchopneumonia.
40) 1 " recti c. metastas. hepatis + Ascites.
41) 2 " vesicæ felleæ c. metastas. hepatis et peritonei + (1 fall c. metastas. pulmonum).
42) 1 " Hypernephroma renis c. metastas. pulmonum.
1 " " " sin. c. metastas. tibiae + Glioma cerebri cyst.

- 43) 1 fall: Cancer cervicis uteri + Emollitio cerebri + Endocarditis acuta + Infarct. lienis.
44) 1 " ovarii c. metatas. pulm. + Bronchopneumonia.
45) 1 " Lymphogranuloma Sternberg + Nephrosis chronica.
46) 3 " Glioma cerebri (1 fall cerebelli et pontis) + (1 fall Anthracosis pulm., 1 fall Bronchpneumonia).
1 " Sarcoma cerebri duræ matris + Pyelitis.
47) 1 " Septichæmia (osteomyelitis acuta?) + Stomatitis + (Diabetes insipidus).
1 " + Bronchopneumonia + Infarctus sept. pulmonum.
48) 1 " Erysipelas antercuris + Thrombosis cerebri.
49) 7 " Influenza + Bronchopneumonia + (1 fall Vit. org. cordis (Insuff. et sten. ostii mitralis), 1 fall Otitis media + Empyema + Vit. org. cordis (Insuff. et sten. ostii mitralis), 1 fall Empyema, 1 fall Ulcus ventriculi + Cystopyelitis, 1 fall Abscessus pulmonum + Empyema).
50) 1 " Febris typhoides + Glomerulonephritis acuta + Bronchopenumonia.
51) 1 " Meningitis basilaris luetica (Osteitis baseos crani fossæ med.) + Aortitis luetica + Pacchymeningitis haemorrhagica.
52) 2 " Gummata cerebri + (1 fall Aortitis luetica, 1 fall Encephalitis acuta + Aortitis luetica + Aneurysma aortæ + Cirrhosis hepatis).
53) 1 " Anæmia perniciosa + Cirrhosis hepatis + Gastritis chron. atrophicans.
1 " " " + Ulcera ventriculi sanat. + Atrophia mucosæ ventriculi.
1 " " " + Vit. org. cordis (Stenosis ostii aortæ) + Aortitis luetica + Atrophia mucosæ ventriculi + Hypertrophy lienis + Nephrosis chronica.
1 " " " + Gastritis chron. + Nephrosclerosis.
54) 1 " Arteriosclerosis pancreatis + Gangræna.
55) 1 " Pacchymeningitis haemorrhagica int. + Cirrhosis hepatis.
56) 2 " Hæmorrhagia cerebri + Nephrosclerosis + (1 fall Vit. org. cordis (Sten. ostii mitralis) + Embolia art. pulmonalis + Bronchopneumonia).
1 " " pontis + Embolia art. pulmonalis + Infarctus pulm. + Nephrosclerosis.
57) 1 " Thrombosis cerebri + Nephrosclerosis.
1 " " " + Embolia art. pulm. + Bronchopneumonia.
58) 1 " sinus cavernosus + Encephalitis haemorrhagica sec. + Thrombosis venæ iliacæ + Arteriosclerosis cerebri.
59) 2 " Encephalitis haemorrhagica + (1 fall Aortitis luetica, 1 fall Meningitis saccata + Hypertrophy prostatæ + Cystopyelitis).
60) 1 " Abscessus cerebri (lobi frontalis) + Tub. pulm. peritonei, salping, et lienis.
1 " " c. meningit. + Otitis media.
61) 1 " Synechia pericardii totalis + Myocarditis acuta + Morbus Basedowii.
62) 1 " Endocarditis verrucosa + Pericarditis fibrinopurulenta + Degen. myocardii + Nephrosis acuta.
63) 3 " Vit. org. cordis (Ins. et sten. mitralis + Sten. ostii tricuspidalis) + (1 fall Endocarditis acuta + Thrombosis cordis, 1 fall Synechia pericardii + Endocarditis acuta + Pleuritis exsudativa).
1 " " " (Insuff. valv. aortæ) + Aortitis luetica + Aneurysma aortæ + Tabes dorsalis.
1 " " " (Insuff. valv. aortæ + Ins. et sten. ostii mitralis) + Synechia pericardii.
2 " " " (Ins. et sten. ostii aortæ et mitralis) + (1 fall Embolia cerebri + Infarctus lienis, 1 fall Glomerulonephritis acuta + Synechia pericardii).
4 " " " (Ins. et sten. ostii mitralis) + (2 fall Endocarditis acuta, 1 fall Thrombosis cordis + Ascites, 1 fall Endocarditis verrucosa. aortæ + Thrombosis cordis + Embolia art. pulm. + Infarctus pulm. d. et renum).
1 " " " (Ins. et sten. ostii aortæ + Sten. ostii tricuspidalis + Insuff. valv. pulmonalis).
64) 2 " Cardiosclerosis + Nephrosclerosis + (1 fall Thrombosis cerebri et pontis + Bronchitis subacuta).
1 " " " + Synechia pericardii.

- 1 fall: Cardiosclerosis + Infarctus myocardii + Vit. org. cordis (Sten. ostii mitralis) + Embolia art. pulmonalis.
- 65) 1 " Degen. cordis + Thrombosis cerebri + Hydrothorax.
- 1 " Cor adiposum + Colitis acuta + Hernia umbilicalis coli fere incarcerata + Nephrosis acuta + Ulcus sanat. ventriculi.
- 66) 1 " Emphysema pulmonum + Thrombosis venae femoralis + Bronchitis chron. + Cirrhosis hepatis.
- 67) 1 " Enteritis ulcerosa + Peritonitis purulenta.
- 1 " Colitis ulcerativa chron. + Hydronephrosis bilateralis.
- 68) 1 " Ulcus ventriculi + Vit. org. cordis (Sten. ostii mitralis) + Nephrosclerosis.
- 1 " " " + " " (mitralis) + Endocarditis valv. mitralis + Bronchopneumonia + Infarctus lienis sept. + Parotitis acuta + Nephrosclerosis.
- 69) 1 " Pylethrombosis + Cholelithiasis + Bronchopneumonia.
- 70) 1 " Glomerulonephritis chron. + Nephrosis chron. exacerb. + Cirrhosis hepatis + Aortitis + Ascites.
- 1 " " " + Granuloma Sternberg.
- 1 " " " + Bronchitis acuta + Amyloidosis organum.
- 1 " " " renis sin. + Hypoplasia renis dext. + Enteritis subacuta.
- 1 " " " + Synechia pericardii + Myocarditis acuta.
- 71) 1 " Cystopyelonephritis + Thrombosis venæ femoralis + Bronchitis chron.
- 72) 1 " Nephrosclerosis maligna + Retinitis + Hæmorrhagia cerebri.
- 1 " " " + Aneurysma aortæ + Aortitis luetica.
- 1 " " " + Retinitis + Nephrosis chron. stad. III.
- 73) 1 " Hydronephrosis sin. totalis. + Lithiasis ureteri + Cicatrix ulcer. ventriculi + Bronchopneumonia + Aplasia renis dext.

Pat. döda, innan de hunnit inskrivas.

- 61-årig m.: Cardiosclerosis + Infarct. myocardi + Obturatio rami art. conorar.
- 40- " " Myocarditis acuta.
- 56- " kv.: Hæmorrhagia pontis + Nephrosclerosis.
- 21- " " Purpura hæmorrhagica.
- 29- " m.: V. o. c. (Ins. et sten. ostii aortæ).
- 32- " kv.: Hypoplasia pancreatis + Degen. organ. (Diabetes).
- 23- " " " " " + (Diabetes).
- 39- " Atrophia " " + (Diabetes).
- 51- " " " " " + (Diabetes) + Arteriosclerosis + Infarct. vet. myocardi.
- 23- " m.: Nephrosis chron. acut. + Diathesis hæmorrhagia.
- 77- " kv.: Hæmorrhagia cerebri + Bronchopneumonia + Nephrosclerosis.
- 71- " m.: Emollitio cerebri + Aortitis luetica + Bronchopneumonia.
- 19- " kv.: Influenza (Bronchopneumonia).
- 61- " Cancer vesicae felleæ c. cholecystit. ad intest. perfor. + Nephrosis.
- 57- " m.: Cardiosclerosis + Aortitis luet.
- 57- " kv.: Meningitis purulenta ac. ex otit. c. osteitid.
- 47- " m.: Pneumonia acuta.
- 69- " kv.: Hæmorrhagia cerebri + Nephrosclerosis.

H. KÖSTER.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets KIRURGISKA avdelning för
år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfäll och utförda operationer
å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.		Anmärkningar
			död	oförhått. frisk eller förbättrad	
<i>1. Hjärnan och huvudskälen.</i>					
Contus. cerebri c. cephalalgia.	1	Lumbalpunktion	1	—	384.
Tumor cerebri	2	Dekompressionstrepanation ...	1	—	663, dödsfall 68. 881.
Kystoma cerebelli	1	Trepanation. Dränage av cysta	1	—	1825.
Hydrocephal. intern.	1	Balkstick enl. v. Bramann ...	1	—	1001.
Fractura traumat. crani c. lacerat. cerebri	1	Upplyftning av intrryckta benbitar	1	—	1072.
Lacerat. capillitii	1	Sutur; tamp.	1	—	1946.
<i>5. Ansiktet, munhålan och svalget.</i>					
Defect. mandibul.	1	Plastisk operation	1	—	867.
Fractura mandibul.	1	Blodig reposition	1	—	1839.
maxillæ complic.	1	Reposition. Sutur.	1	—	1008.
Periostit. alv. supp.	3	Incision från utsidan	3	—	232. 752. 2195.
Phlegmone inframaxillar. c. tracheostenos.	1	Incision. Tracheotomi.	1	—	2497.
Neuralgia n. trigenimi.	1	Alkoholinjektion	1	—	2044.
Ulcus rodens region. temporal. c. lymfangit.	1	Excision	1	—	1439.
Carcinoma maxillæ	2	Utskrapning. Radium.	2	—	381. 948.
<i>6. Halsen, larynx, trachea och oesophagus.</i>					
Lymphadenit. colli suppur.	2	Incision.	2	—	719. 2335.
Lymphom. colli tbc.	13	Exstirpation	13	—	3003/20. 66. 203. 512. 526. 564. 573. 1362. 1747. 2048. 2280. 2445. 2503.
" " supp.	5	Incision, utskrapning	5	—	2989/20. 472. 892. 1066. 2532.
Sialoadenit. actinomycot. glandulæ submaxillar.	1	Exstirpation av spottkörteln...	1	—	1040.
Lipoma colli.	1	Exstirpation	2	—	1410. 2052.
Tumor branchiogen. colli	2	D:o	2	—	1018. 2159.
Diverticulit. oesophagi.	1	Gastrostomi enl. Kader	—	—	1526, dödsfall 27.
Carcinoma oesophagi.	1	Gastrostomi enl. Witzel	1	—	53.
D:o	4	Gastrostomi enl. Kader	3	—	1584, dödsfall 72. 1720. 2001. 2411.
Carcinoma pharyngis c. stenos. oesophagi.	1	Gastrostomi enl. Witzel	1	—	1367.
Vulnus incis. region. colli.	1	Sutur.	1	—	1395.
" sclopetar. perfor. tracheæ	1	Sutur av trachea. Extraktion av kula	1	—	2340.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			förhållad	död	oförhåll.	
7. Sköldkörteln, parathyreidea och thymus.						
Struma cystica	6	Enukleation	6	—	—	96. 280. 654. 975. 1177. 1470.
" colloides.	2	Enukleationsresektion	1	—	1	100. 1197, dödsfall 89.
D:o	11	Ensidig thyreoidektomi	11	—	—	237. 342. 521. 560. 610. 758. 762. 1182. 1242. 1296. 1715.
Struma Basedowii	8	Ensidig thyreoidektomi	6	—	2	169, dödsfall 90. 402. 997. 1479. 1558. 1675. 1819. 1820, dödsfall 91.
D:o	1	Ensidig thyreoidektomi. Underbindning av andra sidans art. thyroïd. super.	1	—	—	468.
D:o	1	Underbindning av bågge art. thyroïd. super.	1	—	—	799.
8. Thoraxväggen och thorax.						
Chondrit. tbc. cost.	3	Resektion av revbensbrosk ...	3	—	—	479. 725. 851.
Tbc. sterni c. abscess.	1	Incision.	1	—	—	2128.
Chondrit. typhos.	3	Resektion av revbensbrosk ...	3	—	—	393. 798. 1064.
Actinomycosis thoracis c. abscess.	1	Incision, utskrapning	—	—	—	2361, kvarligger.
Empyema pleuræ	20	Revbensresektion. Pleurotomi. Dränage	19	—	1	987, dödsfall 26. 1037. 1065. 1191. 1192. 1273. 1417. 1425. 1427. 1457. 1630. 1888. 2023. 2298. 2415. 2445.
" " recidiv.	1	Thorakoplastik. Dränage	1	—	—	357.
" " c. fistula ...	1	D:o	1	—	—	1997/20.
Tbc. pulmon.	1	Thorakoplastik	—	—	—	1608, kvarligger.
Hæmato-pneumothorax. traumat.	1	Revbensresektion. Pleurotomi.	—	—	1	1198, dödsfall 98.
9. Bröstkörteln.						
Mastit. ac. supp.	5	Incision. Dränage	5	—	—	246. 282. 548. 2474. 2515.
chron.	1	Exstirpation	1	—	—	2249.
Adenofibroma mammae.	3	D:o	3	—	—	193. 262. 723.
Carcinoma mammae.	19	Radikaloperation enl. Halsted	19	—	—	18. 214. 528. 767. 978. 1033. 1118. 1211. 1312. 1546. 1699. 1763. 1809. 2007. 2020. 2045. 2207. 2364. 2500.
D:o	1	Ablatio mammae	1	—	—	563, (på grund av pats ålder gjordes ej större ingrepp).
10. Ryggraden och ryggmärgen.						
Spondylit. tbc.	1	Laminektomi	—	—	—	1158, kvarligger.
Spondylitis tbc. c. abscess.	7	Incision, utskrapning	6	—	1	719/18. 1047. 2311. 1220. 1293. 1551, upprepade incisioner. 1883, dödsfall 17.
Osteosarcoma vertebr.	2	Laminektomi	—	—	2	1628, dödsfall 71. 2508, död 1922.
11. Levern och gallvägarne.						
Cirrhosis hepatis	3	Laparotomi. Inläggning av kalvartär	3	—	—	1737. 2149. 2276.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			död	oförhåtr.	frisk eller förhåtrad	
Cholelithiasis.	1	Cholecystotomi. Extraktion av sten. Cholecysto-duodenostomi	1	—	—	2449.
Cholelithiasis c. cholecystit. ac. vel chron.	43	Cholecystektomi. Dränage ...	40	—	3	2999/20, dödsfall 47. 3017/20. 43. 122. 210, appendekтоми en passant. 221. 227. 323, appendekтоми en passant. 406. 443. 458. 572. 597. 740. 923. 984. 998, appendekтоми en passant. 1048. 1067. 1164. 1299. 1350. 1357. 1519, dödsfall 50. 1597. 1740. 1898. 1913. 1982. 1986. 1999. 2019. 2099. 2125. 2145. 2178. 2227. 2229. 2342. 2432. 2509. 2561, död 1922. 2567.
Cholecystit. ac. thyphos.	2	D:o	1	—	1	320. 916, dödsfall 13.
Cholelithiasis c. icter. grav. .... et pancreatitis. chron.	1	Choledocholithotomi. Dränage	—	—	1	10, dödsfall 48.
Carcinoma vesica fellæ	1	Cholecystogastrotomi	—	—	1	1917, dödsfall 52.
Icterus e tumor. pancreat.	1	Cholecystostomi	1	—	—	343.
Icterus e tumor. pancreat.	1	Cholecystoduodenostomi	1	—	—	2495.
<i>12. Pankreas.</i>						
Pancreatitis. ac.	1	Laparotomi. Cækostomi enl. Witzel	—	—	1	1690, dödsfall 54.
Tumor pancreat.	1	Prov-laparotomi	—	1	—	2110.
<i>13. Mjälten.</i>						
Ruptura lienis traumat. subcut.	3	Splenektomi	1	—	2	2088, dödsfall 105. 2158. 2343, dödsfall 101.
<i>14. Magsäcken och duodenum.</i>						
Gastrophtosis	1	Gastropexi enl. Pagenstecker	1	—	—	1952.
Ulcus ventriculi	10	G.-e. r. p.	8	—	2	75. 220. 439. 444, dödsfall 28. 505. sedermera gastrostomi enl. Kader för ileus. 552. 893. 1324. 2929. 2105, sedermera G.-e. a. a. + E.-a. och gastrostomi enl. Kader för ileus, dödsfall 30.
” ” bisaccat.	1	G.-e. a. a.	1	—	—	1867.
” ” D:o	3	G.-e. a. a. + E.-a.	2	—	1	1055, dödsfall 29. 1607. 2236.
Ulcus ventriculi	1	Excision av sår	1	—	—	2331.
D:o	1	Excision av sår. G.-e. r. p.	1	—	—	514.
D:o	1	Gastropylororesektion. G.-e. r. p. (Billroth II modif. Krönlein-Mikulicz)	1	—	—	1408.
Ulcus duodeni	7	G.-e. r. p.	7	—	—	72. 440. 814. 1060. 1354. 1505. 2234. 2256.
D:o	1	G.-e. r. p. Blockage av pylorus	1	—	—	1231.
Ulcus ventriculi vel duodeni perfor.	8	Gastro- eller duodenorafi	6	—	2	795. 993. 1076, dödsfall 31. 1345. 2013. 2166, dödsfall 32. 2419. 2522.
Ulcus ventr. perfor. c. abscess.	1	Tömning av abscess	1	—	—	1624, sedermera gastrostomi enl. Witzel.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			förbättrad	död	förbättr.	
Suspicio ulcus ventr.	2	Provlaparotomi	2	--	—	951. 1869.
Vulnus sclopetar. perf. ventr.	1	Gastrorafi	1	--	—	1463.
Polypos. ventriculi c. stenos.						
pylori	1	G.-e. r. p.	1	--	—	2030.
Carcinoma ventriculi	6	Gastropylororesektion (<i>Billroth II</i> modif. <i>Krönlein-Mikulicz</i>)	5	—	1	184. 945. 1012. 1153. 1768. 1793, dödsfall 86.
Carcinoma ventriculi inextirp.	5	G.-e. r. p.	4	—	1	1070. 1859. 1935. 1951, dödsfall 77. 2392.
D:o	4	G.-e. a. a. + E.-a.	2	—	2	170. 1529. 1684, dödsfall 74. 2284, dödsfall 78.
D:o	3	Gastrostomi enl. <i>Kader</i>	2	—	1	14. dödsfall 73. 1407. 2163.
D:o	9	Provlaparotomi	—	8	1	181. 185. 263. 722. 808. 1368. 1789, dödsfall 75. 1870. 2427.
15. Jejunum, ileum och colon.						
Diverticulum Mæcheli	1	Exstirpation	1	—	—	149.
Colitis chron.	1	Appendekтомi	1	—	—	955 (misstanke på appendicit).
Colitis ulcerosa.	2	Cæko-sigmoideostomi	1	—	1	117. sedermera slutning av fistlarna. 396, dödsfall 33.
Tbc. intestini	1	Tunntarmsfistel enl. <i>Witzel</i>	—	—	1	430, dödsfall 18.
Ulcera intestini tenui tbc.	1	Resektion av tunntarm	1	—	—	853.
Tbc. cæci et coli ascend.	1	Resektion av cækum och kolon ascendens. Ileo-transversostomi	1	—	—	
Ulcus tbc. cæci	1	Resektion av cækum	1	—	—	346.
Ulcera typhos. intestini tenui perfor.	2	Enterorafi	—	—	2	644, dödsfall 11. 1091, dödsfall 12.
Ileus strangulation.	7	Lösning av strangulation	5	—	2	143, dödsfall 44. 182, opererad för appendicitperitonit. 586, opererad för ovarialeysta. 1095. 1467, dödsfall 46. 1897. 2289, opererad för salpingitperitonit.
Ileus obturation.	2	Enterolitotomi	2	—	—	112 (gallsten). 303 (gallsten).
Ileus subchron.	1	Provlaparotomi	—	—	1	1549, dödsfall 55.
Vulnera perforant. intestin.	1	Enterorafi. Extraktion av främmande kropp (växtstjälk).	1	—	—	
Carcinoma cæci	2	Resektion av cækum och kolon ascendens	2	—	—	1921.
„ flexur. coli lienal.	1	Transverso-sigmoideostomi. Exstirpation av tumören; i två seancer	—	—	1	1195. 2135.
„ coli	1	Ileo-transversostomi	1	—	—	2555, död 1922.
D:o	2	Anus praeternalis	—	—	2	132.
Carcinoma coli c. metastat.	1	Provlaparotomi	—	—	1	1196, dödsfall 80. 2319, dödsfall 82.
Carcinoma coli sigmoid.	1	Cækostomi enl. <i>Witzel</i> .	—	—	1	675, dödsfall 79.
Sarcoma mesecolon. transvers.	1	Exstirpation av tumören	1	—	—	792.
Fistula cæci	1	Resektion av kolon	1	—	—	
	1	Excision av fistel	1	—	—	1807 (efter appendektomii).

Sjukdom	Antal fall	Operation		Pat. utskriv.	Anmärkningar
				död oförbättr. frisk eller förbättrad	
<i>16. Appendix vermiciformis.</i>					
Appendicit. ac. vel subacut. vel chron. et acut	86	Appendektomi. Sutur	85	—	1
					1. 11. 45. 62. 104. 136. 196. 290. 297. 300. 322. 339. 376. 377. 378. 417. 420. 442. 476. 510. 529. 619. 640. 674. 704. 748. 787. 837. 873. 915. 925. 935. 981. 990. 996. 1006. 1007. 1036. 1038. 1087. <i>dödsfall 38</i> . 1106. 1128. 1143. 1230. 1254. 1279. 1287. 1399. 1413. 1482. 1502. 1600. 1749. 1798. 1805. 1830. 1896. 1926. 1942. 1948. 1995. 2086. 2119. 2120. 2151. 2153. 2154. 2164. 2198. 2204. 2218. 2221. 2222. 2269. 2287. 2395. 2436. 2440. 2452. 2464. 2465. 2485. 2490. 2528. 2577.
Appendicit. ac. gangr.	71	Appendektomi. Sutur	71	—	—
					5. 13. 87. 119. 126. 141. 353. 487. 494. 520. 534. 601. 605. 616. 617. 661. 681. 700. 730. 759. 789. 845. 849. 869. 870. 910. 921. 953. 1004. 1025. 1058. 1178. 1180. 1201. 1262. 1353. 1401. 1422. 1424. 1468. 1471. 1474. 1493. 1499. 1511. 1524. 1536. 1550. 1595. 1609. 1610. 1640. 1649. 1673. 1703. 1731. 1753. 1772. 1775. 1861. 1907. 1997. 2010. 2077. 2121. 2244. 2261. 2299. 2349. 2424. 2457.
Appendicit. ac. gangr. perf. ... D:o	5	Appendektomi. Dränage	5	—	—
Appendicit. ac. gangr. perfor. c. abscess.	2	Appendektomi. Sutur	2	—	—
					2158/20. 642. 914. 1394. 2516. 93. 589.
Appendicit. ac. gangr. perfor. c. abscess.	39	Appendektomi. Dränage	38	—	1
					29. 253. 287. 354. 399. 498. 501. 537. 633. 648. 1141. 1146. sederm. dränage av subfren. abscess. 1154. 1204. <i>dödsfall 39</i> . 1213. 1228. 1267. 1284. 1438. 1623. 1633. 1671. 1711. 1800. 1817. 1826. 1852. 1872. 1889. sederm. adherenslösning. 1941. 2006. 2126. 2172. 2430. 2447. 2553. 2580. 2512. 2462.
D:o	10	Tömning och dränage	9	—	1
Appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit. lib. diff. purul.	19	Appendektomi. Dränage	15	—	4
					59. 134. 900. 1379. 1769. <i>dödsfall 40</i> . 2065. 2353. sederm. tömning av Douglas-abscess. 2409. 2462. sederm. tömning av Douglas-abscess. 2505.
Suspicio appendicit.	1	Provlaparotomi	1	—	—
Appendicit. chron.	46	Appendektomi. Sutur	46	—	—
					942. 63. 144. 146. 192. 234. 323. 356. 379. 406. 447. 500. 559. 607. 703. 710. 715. 751. 768. 906. 920. 1028. 1096. 1138. 1142. 1159. 1170. 1172. 1217. 1302. 1360. 1437. 1492. 1509. 1530. 1542. 1680. 1686. 1706. 1984. 2021. 2208. 2213. 2260. 2305. 2360. 2374.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.		Anmärkningar
			död	förbättr. frisk eller förbättrad	
Appendicit. chron. c. abscess subphrenic.	1	Tömning av leverabscess	—	—	1 1981, dödsfall 43.
Vid laparotomi för andra åkommor	39	Appendektomi en passant	39	—	2999/20. 69. 129. 210. 243. 279 323. 349. 426. 427. 452. 478. 483 580. 630. 641. 790. 839. 890. 995 998. 1013. 1104. 1151. 1169. 1259 1882. 1406. 1559. 1853. 2014. 2049 2265. 2285. 2351. 2513. 2518. 2529 2550.
Vid bråckoperation	2	D:o	2	—	530. 833.
<i>17. Bråck.</i>					
Hernia inguinal. (hos män) ...	84	Radikaloperation enl. Bassini	84	—	27. 77. 85. 89. 111. 124. 125. 211. 275. 308. 314. 333. 414. 522. 523. 540. 575. 612. 656. 666. 685. 788. 813. 824. 878. 886. 887. 891. 907. 976. 1069. 1081. 1120. 1123. 1161. 1173. 1174. 1184. 1185. 1187. 1214. 1223. 1234. 1259. 1358. 1487. 1494. 1573. 1660. 1663. 1732. 1733. 1760. 1806. 1812. 1822. 1890. 1899. 1922. 1990. 2039. 2057. 2060. 2067. 2074. 2087. 2104. 2165. 2175. 2214. 2235. 2238. 2268. 2335. 2373. 2402. 2442. 2468. 2480. 2504. 1802. 2248. Dubbelstidigt: 437. 818.
D:o	8	Radikaloperation enl. Bassini- Hackenbruch	8	—	106. 150. 154. 358. 409. 562. 724. Dubbelstidigt: 16.
D:o	9	Radikaloperation enl. Schultén	9	—	79. 107. 149. 166. 1103. 1323. 1618. Dubbelstidigt: 258. 1031.
Hernia inguinal. (hos kvinnor)	21	Radikaloperation	21	—	95. 112. 225. 298. 311. 791. 833. 880. 905. 934. 1200. 1311. 1580. 1606. 1797. 2015. 2022. 2042. 2162. 2314. 2475.
Hernia inguinalis recidiv. (hos män)	7	Radikaloperation enl. Bassini	7	—	149. 653. 682. 796. 1046. 1365. 2186
D:o	2	Radikaloperation enl. Schultén	2	—	530. 2246.
Hernia inguinal. incarcerated. (hos män).	9	Herniotomi. Radikaloperation enl. Bassini	9	—	686. 943. 1569. 1792. 1802. 1920. 1985. 2092. 2267.
Hernia inguinal. incarcerated. (hos kvinnor)	1	Herniotomi. Radikaloperation	1	—	1856.
Hernia crural.	9	Radikaloperation enl. Fabri- cius-von Frey	9	—	137. 364. 611. 714. 756. 1419. 1707. 1785. 1949.
Hernia crural. recid.	1	D:o	1	—	48.
Hernia crural. incarcerated.	6	Herniotomi. Radikaloperation enl. Fabricius-von Frey.	6	—	209. 804. 936. 1591. 1908. 1988.
Hernia umbilicalis	5	Radikaloperation	5	—	168. 1680. 1915. 2274. 2358.
Hernia umbilicalis incarcerated.	1	Herniotomi. Radikaloperation	1	—	469.
Hernia lineaæ albæ.	6	Radikaloperation	6	—	362. 755. 766. 1777. 2150. 2168.
Hernia ventralis in cicatric.	15	Radikaloperation	15	—	2663/20. 373. 452. 580. 591. 718. 724. 828. 962. 963. 1257. 1544. 1669. 2252. 2414.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			död	oförbättr.	förbättrad	
Hernia ventralis in cicatric. incarc.	1	Herniotomi. Radikaloperation	1	—	—	475.
18. Rectum och anus.						
Fissura et contractura ani.	9	Dilatation forcée	9	—	—	147. 171. 599. 1021. 1314. 1518. 2037. 2293. 2560.
Abscess ad anum.	12	Incision. Dränage	12	—	—	2977/20. 92. 139. 306. 318. 347. 397. 747. 940. 1337. 1586. 2507.
D:o	30	Dilatation forcée. Klyvning in i rectum. Dränage	30	—	—	46. 121. 123. 195. 265. 302. 308. 448. 462. 480. 645. 841. 855. 940. 1042. 1109. 1321. 1377. 1646. 1655. 1688. 1691. 1804. 1835. 1933. 2059. 2191. 2401. 2470. 2511.
Fistula ani	11	D:o	11	—	—	52. 153. 390. 720. 972. 1117. 1326. 1648. 1810. 1991. 2108.
Tumor. hæmorrhoidal.	70	Dilatation forcée. Exstirpa-tion	70	—	—	31. 37. 47. 50. 76. 173. 191. 285. 313. 324. 455. 517. 525. 545. 576. 625. 631. 733. 836. 877. 973. 999. 1000. 1062. 1092. 1099. 1107. 1109. 1116. 1152. 1246. 1305. 1309. 1329. 1387. 1405. 1498. 1500. 1566. 1556. 1560. 1614. 1685. 1698. 1712. 1713. 178. 1875. 1914. 1921. 1940. 1994. 2008. 2018. 2068. 2080. 2102. 2173. 2181. 2189. 2209. 2210. 2224. 2225. 2271. 2295. 2300. 2344. 2382. 2403.
Carcinoma recti inexstirpat.	7	Sigmoideostomi	7	—	—	581. 772. 1781. 1953. 2160. 2170. 2587.
19. Bukväggen och peritoneum						
Tbc. peritonei.	10	Laparotomi. Jodoformglycerin	6	—	4	2780/20, dödsfall 19. 159, dödsfall 20. 378. 387. 404. 712. 1010. 1240. 1568, dödsfall 21. 1844, död 1922.
Abscess. foss. Douglas. p. appendicit. perfor. c. peritonit. purul. lib. vel c. abscess. operat.	4	Dilatation forcée. Proktotomi	4	—	—	2172. 2353. 2396. 2462.
D:o	4	Kolpotomi	4	—	—	104. 661. 1868. 1889.
Adhaesiones intraperitoneal.	8	Adherenslösning	8	—	—	266. 547, appendekтоми en passant. 559, appendekтоми en passant. 623. 988, appendekтоми en passant. 1026. 1236. 1734.
D:o	1	Ileo-colostomi	1	—	—	369.
Hæmatoma retroperiton. re-gion. duodenojejunal traumat. subcut.	1	Provlaparotomi	1	—	—	2450.
20. Njurar och ureterer.						
Ren mobilis	1	Nefropexi	—	—	1	1541, dödsfall 60.
Hydronephrosis.	1	D:o	1	—	—	2215.
Perinephrit. suppur. bilat.	1	Incisioner. Dränage	1	—	—	2334.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			död	oförbättr.	frisk eller förbättrad	
Hydronephrosis	1	Nefropexi	1	—	—	2215.
Pyelonephrosis	1	Nefrektomi	1	—	—	1878.
Tbc. renis	8	D:o	8	—	—	177. 197. 989. 1402. 1620. 1960. 1966. 2107.
Nephrolithiasis	3	Pyelo-litotomi	3	—	—	992. 1121. 1761.
D:o	3	Nefrektomi	2	—	1	309. 829, dödsfall 59. 1086.
Uretero-lithiasis	1	Uretero-litotomi	1	—	—	385.
Hæmaturia	1	Nefrektomi	1	—	—	793.
Hypernephroma renis	2	D:o	2	—	—	919. 2106.
Hypernephroma renis inextir-pab.	1	Provlaparotomi	1	—	—	1245.
Ruptura renis traumat. subcut.	1	D:o	—	—	1	1976, dödsfall 96.
<i>21. Urinblåsa.</i>						
Cysta urachi infect.	1	Incision.	1	—	—	460.
Lithiasis vesic. urinar.	2	Sectio alta. Extraktion	2	—	—	1056. 1783.
Papilloma vesic. urinar.	1	Sectio alta. Exstirpation	1	—	—	585.
Carcinoma vesic. urinar.	1	Epicystostomi	1	—	—	861.
Corp. alien. vesic. urinar.	1	Sectio alta. Extraktion	1	—	—	367.
Prolapsus mucosæ urethrae	1	Exstirpation	1	—	—	401.
Fistula vesico-vaginal.	1	Slutning av fistel	—	1	—	784.
<i>22. Prostata.</i>						
Tbc. prostatae	1	Perineal prostatektomi. Drä-nage	1	—	—	2872/20.
Hypertrophia prostatae	13	Transversikal prostatektomi ...	9	—	4	194. 412. 466. 482, dödsfall 61. 736. 1132. 1165, dödsfall 63. 1328, dödsfall 64. 1528. 1708. 2051. 2259, dödsfall 66. 2318.
D:o	3	Epicystostomi	2	—	1	1440. 1730, dödsfall 65. 2397.
Carcinoma prostatae	1	D:o	1	—	—	1977.
D:o	1	Transversikal prostatektomi ...	—	—	1	2482, dödsfall 84.
<i>23. Urinröret och penis.</i>						
Phimosis	5	Plastisk operation	5	—	—	105. 603. 885. 1582. 2581.
Strictura urethrae	2	Uretrotomi (yttre)	2	—	—	26. 1721.
Ruptura urethrae	1	Epicystostomi. Uretrorafi ...	1	—	—	1281.
<i>24. Testikel, bitestikel, sädes-sträng, sädесblåsa, skrotum.</i>						
Retentio testis	2	Ablatio testis	2	—	—	673. 2267.
D:o	1	Exstirpation. Bassinisuturer ...	1	—	—	2233.
Kastrat.	1	Implantation av testis	1	—	—	485 (opererad för dubbelsidig tbc. testis).
Dystrophy adiposogenital.	1	D:o	1	—	—	2255.
Epididymit. chron.	3	Epididymektomi	3	—	—	2998/20. 366. 1145.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			otförbattr.	död	förbattrad	
Epididymit. chron.	1	Ablatio testis. Bassinisuturer	1	—	—	2248.
Epididymit. tbc.	10	Epididymektomi. Resektion å vas. Bassinisuturer	10	—	—	3013/20. 94. 166. 223. 350. 1292. 1366. 1672. 1808. 2380.
D:o	1	Ablatio testis	1	—	—	2009.
Varicocele	10	Exstirpation av vener.	10	—	—	138. 157. 166. 332. 1145. 1363. 1455. 1557. 1662. 1837.
Hydrocele testis.	10	Operation enl. <i>Winckelmann</i> , eller <i>von Bergmann</i> .	10	—	—	22. 321. 706. 850. 854. 1088. 1199. 1517. 2243. 2493.
Spermatocoele	1	Exstirpation	1	—	—	408.
Angioma epididymid.	1	Epididymisresektion	1	—	—	372.
Abscess. tbc. scroti.	1	Incision. Tamponad	1	—	—	2872/20.
<i>25. Kvinnliga genitalorganen.</i>						
Prolapsus vaginae	1	Kolporafi	1	—	—	1100.
Cysto- et proctocele vaginalis.	5	Fränre kolporafi. Kolpoperineo- neorafi. Amputation av cervix	5	—	—	259. 394. 1298. 1567. 2036.
Cysto- et proctocele vaginalis. oper.	1	Sterilisering	1	—	—	1522.
Ruptura perinei traumat.	1	Kolpoperineorafi	1	—	—	643.
Vulnus contus genit. extern.	1	Sutur	1	—	—	1112.
Hæmatoma traumat. vulvæ	1	Incision	1	—	—	1748.
Bartholinitis	8	Incision. Tamponad	8	—	—	691. 711. 810. 872. 1561. 1629. 1705. 1766.
Salpingo-oophorit. ac. vel sub- ac. vel chron.	4	Ensidig salpingekтомі	4	—	—	255. 483, appendektoni en passant. 1253, appendektoni en passant. 2002.
D:o	8	Ensidig salpingo-ooforektomi	7	—	1	349, appendektoni en passant. 426. 641, dödsfall 46. 1248. 1406, appen- dektomi en passant. 2014, appen- dektomi en passant. 2351, appen- dektomi en passant. 1352, appen- dektomi en passant.
D:o	2	Dubbelsidig salpingekтомі	2	—	—	630, appendektoni en passant. 839, appendektoni en passant.
D:o	10	Dubbelsidig salpingekтомі. En- sidig ooforektomi	10	—	—	2880/20. 289. 456. 606. 753. 917. 1169, appendektoni en passant. 1190. 1373. 2566.
D:o	3	Dubbelsidig salpingo-ooforek- tomi	3	—	—	857. 1332, appendektoni en pas- sant. 2488.
Salpingit. ac. c. peritonit.	6	Provlaparotomi. Appendekto- mi en passant	6	—	—	279. 427. 478. 1559. 2049. 2529.
Salpingo-oophorit. tbc.	1	Ensidig salpingekтомі	1	—	—	129, appendektoni en passant.
D:o	1	Ensidig salpingo-ooforektomi	1	—	—	163.
D:o	2	Dubbelsidig salpingekтомі. En- sidig ooforektomi	2	—	—	2382/20. 2027.
D:o	1	Dubbelsidig salpingekтомі	—	—	1	2085, dödsfall 22.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			död	oförbättr.	förbättrad	
Endometrit. vel metropathia haemorrhag.	23	Skrapning	23	—	—	103. 114. 213. 329. 445. 542. 569. 590. 757. 802. 868. 903. 1313. 1403. 1461. 1465. 1661. 1787. 1923. 2011. 2245. 2324. 2423.
Graviditas tubaria	5	Salpingekтомi	5	—	—	609. 1277. 1924. 2458. 2550, appendektomien passant.
Graviditas tubaria rupt. c. haemorrhag. intraperitoneal. lib.	6	Salpingo-ooforektomi	6	—	—	539. 827. 1331. 1334. 1423. 1621.
D:o	1	Salpingekтомi	1	—	—	1864.
Graviditas tubaria rupt. c. haemorrhag. intraperitoneal. lib. + salpingit.	1	Dubbelstig salpingekтомi. En- stig ooforektomi	1	—	—	1853, appendektomien passant.
Graviditas tubaria rupt. c. haematocele retrouterina ..	1	Salpingekтомi	1	—	—	99.
Graviditas	1	Provlaparotomi	1	—	—	731 (misstanke myom).
Abort	7	Instrumental utrymning	7	—	—	179. 272. 474. 1300. 1344. 1765.
Sepsis. p. abort.	1	Provlaparotomi. Appendekto- mi	—	—	1	69, dödsfall 4.
Myoma uteri.	11	Supravaginal uterusamputation	11	—	—	344. 451. 504. 579. 583. 594. 621. 1020. 1227. 1313. 1409.
D:o	5	Skrapning	5	—	—	113. 684. 838. 2399. 1532.
Polyp. cervic. uteri.	8	Exstirpation. Skrapning	8	—	—	102. 474. 595. 1378. 1507. 1727. 2232. 2377.
Kystoma ovarii	16	Exstirpation	16	—	—	281. 327. 790, appendektomien passant. 890, appendektomien passant. 995, appendektomien passant. 1105. 1119. 1151, appen- dektomi en passant. 1369. 1389. 1894. 2226. 2265, appendektomien passant. 2285, appendektomien passant. 2347. 2513, appendek- tomien passant.
Kystoma ovarii torta.	4	D:o	4	—	—	243. appendektomien passant. 433. 1491. 1525.
Kystoma rupta	2	D:o	2	—	—	1104, appendektomien passant. 2518, appendektomien passant.
Carcinoma uteri	2	Provskrapning. Radium	—	2	—	355. 979.
Carcinoma corpor. uteri	1	Supravaginal uterusamputation	1	—	—	2273 (under diagnos myom).
Carcinoma corpor. uteri c. as- cide	1	Laparocentes	1	—	—	823.
Carcinoma ovarii	3	Exstirpation	3	—	—	176. 889. 2117.
D:o	2	Exstirpation. Supravaginal uterusamputation	2	—	—	422. 769.
Carcinoma ovarii inexstirp.	2	Provlaparotomi	2	—	—	1140. 1564.
Vulnus infect. vaginæ c. pel- veoperitonit.	1	Laparotomi. Dränage	1	—	—	942.
<i>26. Pelvis.</i>						
Deviatio et elongatio coccygis	1	Resektion av coccyx	1	—	—	2156.
Coccygodynja	1	Exstirpation av coccyx	1	—	—	57.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat utskriv.			Anmärkningar
			frisk eller förbattrad	död	oförhått.	
Cysta sacralis infect.	4	Exstirpation	4	—	—	116. 450. 506. 2444.
D:o	1	Incision	1	—	—	1963.
Osteo-sarcoma pelvis. inex-	1	Provlaparotomi	1	—	—	1534.
stirp.	1	Exstirpation	—	—	1	671, dödsfall 70.
Fibrosarcoma pelvis.						
<i>27. Extremiteterna.</i>						
Digit. deformat.	4	Exartikulation	4	—	—	88. 156. 345. 383.
Malum coxae præsenil.	1	Tenotomi. Korrektion i gips	1	—	—	2003.
Hallux valgus.	8	Exstirpation av bursa. Bort- mejsling av exostos	8	—	—	201. 312. 541. 771. 879. 1292. 1418. 1905.
D:o	3	Subkapitulär kilexcision. Kor- rektion	3	—	—	120. 1459. 1892.
Pseudoarthros. p. osteotomiam.	1	Transplantation av ben-peri- ostbit	1	—	—	39.
Pseudoarthrosis colli femor.	1	Exstirpation av ledhuvudet och plastik enl. <i>Lexer</i>	1	—	—	226.
Osteomyelit. sive. osteit. ac. vel chron.	11	Uppmejsling. Utskrapning	10	—	1	252. 761. 863. 941. 1383. 1393. 1539. 1702. 2352. 2420. 2239, död 1922.
D:o	4	Incision. Dränage	4	—	—	816. 950. 1244. 1336.
D:o oper.	5	Sekvestertomi	5	—	—	2430/20. 2776/20. 1695. 1832. 1904.
Osteit. digit.	1	Exartikulation av finger	1	—	—	217.
Osteochondrit. dissecans.	2	Artrotomi. Exstirpation av lösa broskbitar	2	—	—	593. 1057.
Mus articulare	2	Artrotomi. Extraktion	2	—	—	239. 690.
Synovit.	4	Punktion	4	—	—	441. 1325. 1750. 2155.
Bursit. ac. purul.	6	Incision	6	—	—	421. 518. 683. 1022. 2073. 2097.
Tendovaginit. ac. supp. flex. dig.	4	Incision	4	—	—	3. 389. 2038. 2429.
Hygroma burs. præpatellar.	4	Exstirpation	4	—	—	315. 876. 1636. 2012.
Hidroadenit. f. axill.	3	Excision	3	—	—	187. 502. 1083.
Clavi	3	Exstirpation	3	—	—	615. 1921. 2281.
D:o	1	Exartikulation av tå	1	—	—	2499.
Unguis incarnat.	10	Radikaloperation enl. <i>König</i>	10	—	—	90. 523. 546. 698. 780. 1074. 1375. 1388. 1435. 1563.
Tbc. oss.	6	Incision. Utskrapning. Jodo- formglycerin	5	—	1	179. 716. 946. 1535, död 1922. 1594.
Ulcus tbc. anticrur.	1	Thierschning	1	—	—	664.
Tbc. carpi	1	Exstirpation av os naviculare och lunatum	1	—	—	1035.
Tbc. articular.	9	Jodoformglycerin	9	—	—	319. 777. 1148. 1612. 1307. 2155. 2193. 2219. 2316.
Coxitis tbc.	1	Korrektion. Höftgips	1	—	—	2333.
D:o	2	Höftledsresektion	2	—	—	130. 286.
Tbc. gen.	1	Knäledsresektion	1	—	—	2854/20.
D:o	1	Artrektoni	1	—	—	509.
Tendovaginit. tbc.	1	Exstirpation	1	—	—	1068.
Lymfom. axillæ tbc.	5	D:o	5	—	—	55. 503. 512. 1069. 1386.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.		Anmärkningar
			död	oförbättr. frisk eller förbättrad	
Varices.	67	Hög ligatur och exstirpation enl. <i>Trendelenburg-Madelung</i>	67	—	Ensidigt: 8. 25. 49. 95. 241. 264. 269. 295. 455. 465. 496. 533. 819. 828. 864. 927. 1061. 1263. 1308. 1398. 1434. 1472. 1485. 1516. 1520. 1615. 1689. 1842. 2096. 2103. 2290. 2291. 2328. 2489. Dubbelsidigt: 51. 98. 167. 388. 407. 419. 513. 524. 626. 778. 815. 832. 862. 1082. 1097. 1149. 1251. 1363. 1381. 1404. 1444. 1460. 1481. 1547. 1587. 1652. 1866. 1916. 1996. 2063. 2066. 2069. 2320.
Thrombophlebit.	2	Exstirpation	2	—	44. 1596.
Gangräna anticur.	1	Underbensamputation	—	—	1885, dödsfall 25.
,, senilis	13	Aperiostal, låg lärbensamputa- tion	10	—	2915/20. 2975/20. 2977/20. 162. 304. 662, dödsfall 2. 672, dödsfall 3. 847. 1445. 1745. 2206.
,, diabetic.	1	D:o	1	—	1589.
Laceratio manus	1	Amputation av finger	1	—	2282.
,, antibrachii	2	Amputation av arm	1	—	1050. 2486, dödsfall 94.
,, anticur.	1	Amputation av underben	1	—	550.
,, ped.	1	Amputation av fot	1	—	1252.
Amputatio traumat. anticur.	3	Amputation av underben	3	—	158. 1627. 2040.
Luxatio transnaviculoperiluna- ris	3	Exstirpation av os naviculare och lunatum	3	—	172. 1645. 2231. 1215, dödsfall 95. 1483.
Luxatio coxae	2	Reposition	1	—	2976/20. 34. 299. 392. 831. 2304.
Læsio traumat. menisc. gen ...	6	Exstirpation av menisk.	6	—	288. 871. 1122. 1784. 2184. 2297.
Hæmarthrosis genu.	6	Artropunktion. Tappning ...	6	—	
Neuroschisis traumat.	2	Neurorafi	2	—	918. 1369.
Ruptura subcut. tend. extens. poll. long.	1	Ersättning av sendefekt med silke	1	—	1625.
Tenoschisis.	3	Sensutur	3	—	54. 81. 1216.
Corpus alienum extremit.	2	Extraktion	2	—	1156. 1631.
,, " operat.	3	Extraktion av suturmateriale...	3	—	328. 1003. 1634.
Fractura claviculae	1	Bortmejsling av exostos	1	—	1335.
,, humeri	1	Reposition i narkos	1	—	1218.
D:o	1	Blodig reposition	1	—	558.
Fractura antibrachii	1	Reposition i narkos. Gips ...	1	—	2182.
D:o	3	Blodig reposition	3	—	152. 1724. 2047.
Fractura antibrachii male sa- nat.	1	Bortmejsling av exostos	1	—	80.
Fractura antibrachii	1	Exstirpation av capitulum ra- di.	1	—	2231.
,, femoris	6	Spikextension enl. <i>Steinmann</i>	6	—	1193. 1631. 1724. 1983. 2109. 2141. 2408.
D:o	2	Reposition i narkos. Gips ...	2	—	1756. 2386.
D:o	1	Blodig reposition. Gips	1	—	2109.
Fractura patellæ	3	Osteosyntes med silke	3	—	743. 1283. 2330.
,, anticur.	4	Spikextension enl. <i>Steinmann</i>	4	—	918. 944. 1744. 1846.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.			Anmärkningar
			död	oförhått.	frisk eller förhållrad	
Fractura antierur.	11	Reposition och ingipsning i narkos	10	—	(1)*	571. 646 709. 956. 1085. 1215 (se dödsfall 95). 1390. 1746. 1799. 2439.
D:o	2	Blodig reposition	2	—	—	1003. 2303.
D:o	2	Blodig reposition och fixation med bronsaluminiumtråd ...	2	—	—	328. 1551.
Fractura antierur. compl.	4	Reposition och ingipsning i narkos	4	—	—	1261. 1556. 1693. 1910.
D:o	1	Aperiostal, låg lärbensamputat...	1	—	—	41.
Fractura oss. navicular, pedis	1	Exstirpation av os navicularare	1	—	—	1714.
„ et luxatio tali	1	Exstirpation av os talus	1	—	—	3003/20.
Ankylosis artic. interphal. dig.	1	Exartikulation	1	—	—	274.
Ulcus antierur. p. fractur. male sanat.	1	Bortmejsling av exostos	1	—	—	1912.
Vulnus incis. genu.	1	Artrotomi. Dränage	1	—	—	1225.
Chondroma brachii	1	Exstirpation	1	—	—	1462.
„ pedis.	1	D:o	1	—	—	2428.
Carcinoma genus	1	Amputation	1	—	—	637.
Sarcoma femoris	1	D:o	1	—	—	418.
D:o	1	Utskrapning av tumören	1	—	—	831.
28. Småoperationer o. s. v.						
Phlegmone, abscess., lymfadenit., lymfangit, panaritium, furunculus etc.	120	Incisioner m. m.	116	—	—	38, dödsfall 6. 926, dödsfall 93. 1503, dödsfall 8. 2369, dödsfall 9.
Endothelioma	1	Exstirpation	1	—	—	97.
Lipoma	4	D:o	4	—	—	689. 1410. 1802. 2071.
Angioma	1	D:o	1	—	—	1958.
Defect. cutis	1	Transplantation enl. Tiersch...	1	—	—	959.
D:o	2	Plastik med hud-lambå	2	—	—	283. 1500.

* Avförd som död å annat ställe.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets KIRURGISKA avdelning för
år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfäll och utförda operationer
å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
II.			
Corp. alien. cornæ	3	Exeraesis	
V.			
Angina phlegmonosa	3	Incision	
Cysta radic. dent.	12	Exstirpation	
Periostit. alv. supp.	127	Incision ev. tandextraktion	
Caries vel atrophia dent.	31	Tandextraktion	
Sialolithiasis	1	Extraktion av sten.	
Luxatio mandibulae	6	Reposition	
Fractura maxillæ	1	Osteosyntes	
Neuralgia n. trigemini	2	Perifer alkoholinjektion	
VI.			
Abscess. colli e pediculos.	1	Incision	
Lymphomata tbc. colli	38	Exstirpation	
D:o	11	Incision. Utskrapning	
IX.			
Mastit. ac. suppur.	16	Incision	
Mastit. chron.	3	Provexcision	
Adenofibroma mammae	18	Exstirpation	
XVIII.			
Tumor. hæmorrh.	2	Exstirpation	
Abscess. ad anum	4	Incision	
XXIV.			
Phimosis	4	Plastisk operation	
Paraphimosis	4	Reposition	
XXV.			
Bartholinit. ac.	3	Incision	
XXVI.			
Cysta sacral. infect.	1	Incision. Utskrapning	
D:o	3	Exstirpation	
XXVII.			
Digit. malleus	2	Exartikulation	
Osteit. vel osteoarthritis. digit.	39	Incision. Utskrapning	
D:o	8	Exartikulation ell. amputation	
Tendovaginit. digit.	18	Incision	
Hidroadenit.	38	D:o	
Bursit. ac. purul.	3	D:o	
Hygroma bursæ	17	Exstirpation	
Clavus	4	D:o	
Clavus infect.	4	Incision	
Unguis incarnat.	18	Königs operation	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
Paronychium	26	Evulsio vel trepanatio unguis	
Laceratio digit.	46	Amputation ell. exartikulation	
D:o	19	Evulsio unguis	
Luxatio humeri	33	Reposition	
" cubiti.	12	"	
" digit.	11	"	
Fractura humeri	10	Fixation	
" radii	62	Spjälala	
D:o	6	Dorsalgips	
Fractura antibrachii	13	Spjälala	
" digit. complicat.	6	Sutur	
D:o	25	Fixation	
Fractura anticur.	3	Gips	
Synovit. traumatis.	7	Artropunktion	
Tenoschisis	20	Tenorafri	
Hæmatoma subunguale	6	Trepanatio unguis	
Hæmatoma subcut.	3	Förrning	
Ganglion	12	Exstirpation	
Exostosis subunguale	1	Exartikulation av ändfalang.	
XXVIII.			
Abscess., lymphadenit., lymphangit. panaritium, furunculus, carbunculus, vulnera etc.	897	Incision m. m.	
Vulnera	666	Sutur	
Corpora alien.	105	Extraktion	
Ulcus chron. cutis	9	Exstirpation	
Atheroma cutis	70	D:o	
Atheroma cutis infect	28	Incision. Utskrapning	
Cysta dermoid. cutis	2	Exstirpation	
Verruca cutis	28	D:o	
Fibroma	8	D:o	
Lipoma	12	D:o	
Angioma	10	D:o	
Papilloma	10	D:o	
Granuloma	5	D:o	
Carcinoma	21	Provexcision	
Tuberkul.	1	D:o	

Under år 1921 hava å intagna patienter utförts 1,687 operationer; av dessa ha 13 utskrivits oförbättrade och 73 döda. Dödsfallen återfinnas i redogörelsen för dödsorsakerna, avdelning A; 6 patienter hava avlidit under år 1922 och upptagas icke i årets redogörelse.

Å patienter, vilka dött utan att ha blivit inskrivna, hava utförts 2 operativa ingrepp; dessa återfinnas i redogörelsen över dödsorsakerna, avdelning B.

Å polikliniska patienter hava utförts 2,638 registrerade ingrepp.

Antalet besök å kirurgiska polikliniken har under året uppgått till 30,750. På icke poliklinisk tid hava inkommitt och behandlats 1,721 personer. Antalet patienter å polikliniken har varit 4,479. Beräknas antalet besök per patient, fås siffran 6,8.

Av de å polikliniken behandlade hava 1,163 varit olycksfall i arbete enl. 1916 års olycksfallsförsäkringslag.

Vad angår antalet å kirurgiska avdelningen vårdade sjuke, döde, utförda operationer å intagna och icke intagna patienter samt polikliniska patienter återfinnas sammanställningar av dessa siffror för år 1899 i årsberättelsen för år 1898, för tiden 1899—1914 i årsberättelsen för sistnämnda år. Här meddelas siffrorna för 1914—1921.

År	Vårdade sjuke	Döde	Morta- litets- proc.	Antal polikli- nikpati- enter	Pol- iklini- kibesök	Operationer		Döde av de oper.	Oper- morta- litets- proc.
						å poliklin. patienter	å intagna patienter		
1914	2,934	86	2,93	3,912	25,324	1,704	1,732	70	4,04
1915	2,888	117	4,05	4,596	27,708	2,145	1,933	86	4,44
1916	2,957	107	3,62	4,432	29,315	2,266	1,862	77	4,14
1917	2,827	105	3,71	4,230	25,956	2,053	1,902	74	3,99
1918	2,929	132	4,50	4,003	30,033	2,550	1,840	112	6,03
1919	3,017	125	4,14	4,703	31,473	2,499	1,704	77	4,52
1920	3,095	114	3,68	4,996	31,124	2,693	1,869	86	4,66
1921	2,583	107	3,91	4,479	30,750	2,638	1,687	73	4,32

Desinfektionsmetoderna är desamma som angivits i redogörelsen för år 1916. *Bedövningssätt* och deras frekvens framgå av nedanstående tabell. Bräck
a i regel opererats i lokalnästesi. Lumbalanästesi har använts vid operationer å
edre extremiteterna samt vid prostatektomier.

Lumbalanästesi (5 % tropacocain)	Paravertebral anästesi (1 % nov. supr.)	Sacralanästesi 2 % nov. supr. + morfin	Morfín + chloroethyl	Morfín + kloroform	+ pantoponscopolamin	+ morfin + eter	+ morfin + eter	+ morfin	Lokalanästesi (med 1/2 % el. 1 % nov. supr.)	utan morfin	Morfín + chloroethyl	Kuhlenkampf's plexus- an. + morfin	
		+ morfin, lokalanästesi + eter	+ pantopon, lokalanästesi + eter	+ morfin + kloroform	+ morfin + chloroethyl	+ pantoponscopolamin	+ pantopon						
		+ morfin + lokalanästesi	+ pantopon + lokalanästesi	+ pantopon + lokalanästesi	+ pantopon + lokalanästesi	+ pantopon + lokalanästesi	+ morfin						
1	4	12	1	3	2	38	41	982	3	36	366	28	7

Lördagen den 26:e maj 1921 återkommer jag till min hemvändning i
Sahlgrenska sjukhuset, där jag sedan föreminst lärt mig vacker
medicin och vacker kirurgi under professoren Carl Gustaf Dahl, som
är en av de mest berömda kirurgen i landet.

Redogörelse för dödsorsakerna för patienter vårdade å Allm. och Sahlgrenska sjukhusets KIRURGISKA avdelning under år 1921.

Från år 1920 kvarlågo vid årsskiftet 128 patienter. År 1921 inskrevos 2,583 patienter; summa under år 1921 vårdade patienter är alltså 2,711. Av dessa avledo under det gångna året 107; mortalitetsprocenten blir således 3,91. Å 27 av de avlidna hade intet operativt ingrepp företagits; de äro i redogörelsen angivna med asterisk (*) efter löpande numret.

13 personer avledo kort efter inkomsten och blevo därför ej inskrivna (se avdelning B).

A. Inskrivna patienter.

II. Älderssjukdomar.

1.* 62-årig man (587/21). Inkom för gangrän i h. foten. Höggradig arteriosklerotiker och dekrepit. Mors några veckor efter inkomsten.

Sektion: *Gangräna pedis senil.* + *Myocardit. chron.* + *Infarct. vetus myocard.* + *Nephrosclerosis* + *Lithiasis renum.*

2. 82-årig kvinna (662/21) kom in med gangrän i v. fot. Operation (*Söderlund*): *Amputation* å lärret. Mors 3 dagar senare.

Sektion: *Gangräna pedis senil. oper.* + *Bronchopneumoniae.*

3. 72-årig man (672/21) intogs för åldersbrand i v. fot. Operation (*von Stapelmohr*): *Aperiostal låg lårbensamputation.* Tilltagande marasm. Mors efter två veckor.

Sektion: *Gangräna pedis senil. oper.* + *V. O. C. (aortæ)* + *Bronchopneumoniae.*

III. Havandeskaps- och förlossningssjukdomar.

4. 28-årig kvinna (69/21) med sedan 1 vecka bestående frysningar, allmänna febersymtom och upprepade diarréer inkom i dåligt tillstånd med diffust ömmande buk utan bukväggsspänning. Från adnexer intet abnormalt palpabelt. Enterit-peritonit förmodades; efter några timmars observation kunde en tilltagande ömhet i appendixregionen konstateras, varför en *provlaparotomi* över appendix gjordes; på grund av pat:s dåliga tillstånd i lokalnästesi (*von Stapelmohr*). Appendix befanns svälld, röd och extirperades. Diffus peritonit konstaterades; i lilla bækkenet kunde intet abnormalt palperas. Mors efter 7 timmar.

Sektion: *Salpingit. cystica c. peritonit. (p. abort?).*

5. 28-årig kvinna (2992/20), som opererats för empyem 1908 och 1909 för abscess i gamla operationsärret, genomgick partus å B. B. 28/11. Insjuknade

i pneumoni å den opererade sidan 5 dagar därefter. Inkom å med. avd. 22/12 där en lungabcess eller cirkumskript empyem i h. sida förmodades, varför hon överfördes till kir. avd. och underkastades genast *revbensresektion* (von Stapel-mohr) vid gamla ärret därvid en cirkumskript abscess i gamla adherenserna tömdes. Temperaturen höll sig sedan kraftigt remitterande med frysningar. Akut nephros konstaterades efter en vecka. Mors 16 dagar efter op.

Sektion: Septicho-pyæmia puerperalis + Thrombophlebit. v. ovaric. + Bronchoectasie cavernos. pulm. dx. + Syncchia pericardii + Endocardit. + Nephrosis ac.

IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.

6. 34-årig man (38/21), som 14 dagar tidigare rivot av en finne å armen, inkom med ett stort flegmone å överarmen, som genast *inciderades* (von Stapel-mohr). Upprepade stora incisioner samt injektioner av Menzers serum gjordes. Pat. dog efter 4 dagar med tecken på lungabcesser.

Sektion: Phlegmone brachii sin. + Abscess. pulm. nonnull. + Septichopyæmia.

7.* 32-årig kvinna (1342/21), som i anslutning till en lindrig angina för en vecka sedan fått en c:a hönsäggstor hård lymfadenit utefter kärlsidan på v. sidan av halsen. Svullnaden minskades under v.v.o., men en allmän sepsis utvecklades med mors en vecka efter inkomsten.

Sektion: Sepsis (ex angina). — "stör mörpig infektionsmjälte; ingen tydlig lymfangit å halsen, ingenstädes var."

8. 56-årig kvinna (1503/21) med flegmonös erysipelas å höger ben. Septiskt allmäntillstånd. *Incision* (Sjöberg). Mors en vecka efter inkomsten.

Sektion: Erysipelas crur. et antecrur. dx + Septichæmia.

9. 69-årig man (2369/21) inkom starkt septiskt påverkad med ett erysipelatöst flegmone i höger axill, som *inciderades* (Hellström). Mors två dagar efter inkomsten.

Sektion: Sepsis + Bronchopneumoniae.

10.* 58-årig man (2422/21) inkom i omväcknat tillstånd med utbredd ansiktsros. Mors dagen efter inkomsten.

Sektion: Erysipelas faciei + Bronchopneumoniae + Septichæmia.

11. 33-årig man (644/21) överfördes från Epidemisjukhuset för sedan omkring 2 timmar perforerat, typhöst tarmsår. Omedelbar *laparotomi* (Söderlund) med invikning och översyning av halvt ärftstor perforation av tunntarm. Mors 5 dygn senare i peritonitsymtom.

Sektion: Febris typhoides + Abscess. parafell. e cholecystit. typhosa + Cholelithiasis.

12. 39-årig man (1091/21) inkom i dåligt tillstånd med diffus peritonit efter en 20 timmar gammal perforation av tyföst tarmsår. Opererades (Hellström) genast, varvid en risgrynstor *perforation i ileum surturerades*, och buken efter uttorkning slöts primärt. Tillståndet förbättrades märkbart de följande dagarna,

peritonitsymtomen gingo tillbaka, tarmen funktionerade bra och temperaturen sjönk. Efter ungefär 1 vecka inträdde emellertid försämring, tilltagande kakexi, slöhet samt svåra diarréer. *En bäckenabscess öppnades från rectum.* Mors följande dag.

Sektion: Febris typhoid. c. perfor. ilei et c. peritonit. diffus.

13. 42-årig kvinna (916/21), som efter att hava varit sjuk några dagar med diarré, feber och huvudvärk, insjuknade med symptom på en akut cholecystit. Operation (*Söderlund*): *cholecystektomi, dränage.* I gallblåsan var och stenar. Växt från varet: tyfusbaciller. Mors 10 dagar efter op. under symptom på alltmera tilltagande tyfusintoxikation.

Sektion: Typhomata hepatis + Ulcera typhosa intestini + Bronchopneumoniae.

14.* 56-årig man (1644/21) inkom med generell tetanus; fick serum intraspinalt, -venöst och -muskulärt. Mors på andra dygnet efter inkomsten under ett krampfall.

Sektion: Tetanus + Bronchopneumoniae.

15.* 48-årig man (1987/21), som en vecka före inkomsten trampat på en spik och sedan behandlats av annan läkare. Han kom in med generell tetanus, och befanns vid undersökning av den skadade foten hava en hasselnötstor abscess, innehållande var samt ett stycke av strumpan. Trots stora doser tetanusantitoxin mors 2 dagar efter inkomsten.

Sektion: Vulnus ictum pedis dxt. infect. + Tetanus.

16.* 16-årig yngling (286/21), som behandlats flera månader för coxit. tbc. med korrektionsgips. Ständigt avtagande kropps krafter till fullständig kakexi; sista tiden tecken på tbc.-peritonit. Mors 3 månader efter inkomsten.

Sektion: Coxit. tbc. dx. + Tbc. pulmon. et peritonei et hepatis et renis.

17.* 39-årig man (1883/21); förut vårdad här flera år för tbc-spondylit med sänkningsabscesser. Inkom i uselt allmäntillstånd med generell amyloidos: diarréer, äggvita i urinen, förstorad lever. Mors i kakexi.

Sektion: Spondylit. tbc. c. abscess. congest. + Tbc. pulmon. + Degen. amyloid. organor.

18. 82-årig kvinna (430/21) med höggradig ileus och dåligt allmäntillstånd. För att läta de subjektiva besvären lades (*Holmdahl*) *Witzelfistel* å nedersta tunntarmsslyngan. Mors en vecka efter inkomsten.

Sektion: Ileus ex tbc. intestini + Pneumonia ac.

19. 15-årig flicka (2780/20) med sedan 1 vecka tilltagande feber, matthet och stigande buk. *Laparotomi* (*von Stapelmohr*), *uttömning av ascites* samt *jodoformglycerin i peritoneum.* Mors 5 veckor efter inkomsten under tecken på utbreddning av tbc-processen.

Sektion: Peritonit. tbc. + Salpingit tbc. + Tbc. pulm.

20. 29-årig kvinna (159/1921), inkom för subkroniska ileus-besvär med feber. Några dagar efter inkomsten gjordes *laparotomi* (*Dahlgren*) ; bukhålan tömdes på en riklig mängd hämorrhagisk vätska; *utbredd peritoneal tbc*. Mors subita följande dag.

Sektion: Peritonit. tbc.

21. 20-årig man (1568/21) intogs för tbc-peritonit med svåra kräkningar. *Laparotomi, uttömnning av ascites och ingjutning av jodoformglycerin* (*Holmdahl*). Någon subjektiv förbättring. Mors 1 vecka efter inkomsten.

Sektion: Peritonit. tbc.

22. 32-årig kvinna (2085/21), som kom in med symtom på tuberkulos i lungorna och bukhålan. Sedan hon först en tid vårdats å lungtuberkulosavdelningen, varunder lungsymtomen minskades, beslöts operation (*Dahlgren*): *Salpingiectomia bilat.* Tarmarna i nedre hälften av bukhålan sammanväxta. I stora och lilla bäckenet mellan tarmarna flera ansamlingar stinkande var. Bägge tuborna utlöstes ur svålarna. Hon överstod ingreppet väl. Sedan dock alltjämt försämring med mors en månad efter operationen.

Sektion: Tbc. peritonei c. perforat. intest tenuis + Pleurit. fibrosa chron.

VIII. Nervsystemets sjukdomar.

23.* 79-årig man (19/21) inkom för kollumfraktur och avled plötsligt efter 4 dygn i hjärnsymtom.

Sektion: Emolitio cerebri recent. et veter. + Fract. colli femor.

24.* 77-årig kvinna (145/21), som kom in sanslös efter fall ned för en trappa. Mors 3 dygn senare.

Sektion: Hæmorrhagia cerebri (primaria.) + Fractura baseos crani.

X. Cirkulationsorganens sjukdomar.

25. 37-årig man (1885/21) inkom för iscämi i höger underben; flerårigt v.o.c. *Provincisioner å arteria femoralis* (*Dahlgren*) utan att man kunde påvisa emboli. Tio dagar senare *underbensamputation* (*Dahlgren*) för gangrän. Så småningom avtagande urinavsnöring till fullständig anuri — pat. led sedan flera år av urogenital-tbc — samt exacerbation av endocarditen med hög feber. Mors tre veckor efter inkomsten.

Sektion: V.o.c. c. embolia arter. femor. profund. et gangræna antirur. oper. + Endocardit. ulcerosa + Nephros-nephrit. subchron. exacerbat. + Tbc. ren.

XI. Andningsorganens sjukdomar.

26. 51-årig man (987/21) överflyttades från med. avd. för vänstersidigt empyem. *Revbensresektion, pleurotomi och dränage* (*Holmdahl*). Mors efter en vecka.

Sektion: Empyema pleuræ sin oper. + Bronchopneumonia pulm. dx.

XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.

27. 43-årig man (1526/21) med absolut sväljningshinder i nedre delen av matstruppen. Operation (*Sjöberg*): *Gastrostomi enl. Kader*. Mors två dagar senare i lunginflammation.

Sektion: Diverticulit. oesophagi c. abscess. + Bronchopneumoniae pulmon. ambor.

28. 60-årig man (444/21), som kom in med symtom på pylorusstenos. Allmäntillståndet var gott, trots kronisk tuberkulos på h. lungan. Operation (*Dahlgren*): *G.-e. r. p.* Pylorus förträngd, genomsläppande knappt en lillsfingerblomma. Operationen svår på grund av patis fetma och det jämförlevis korta mesocolon. Tillståndet efter operationen i början gott. Sedan efterhand kräkningar av retentionstyp, vilket 10 dagar efter operationen nödvändiggjorde *relaparotomi* (*Dahlgren*): *Ny g.e. enl. Roux.* Den förra g.e. befanns starkt förträngd till följd av ödem i mesocolon. Mors två dagar efter sista ingreppet under symtom av hjärtsvaghet.

Sektion: Ulcus ventriculi operat. + Tbc. pulmon. ambor. (sanat.) + Endocardit. subacut. valv. mitralis et aortæ.

29. 52-årig man (1055/21), som sedan $1\frac{1}{2}$ år lidit periodvis av ulcussymtom. Sista månaderna svårare med smärter i maggropen. Operation (*Dahlgren - Söderlund*): *G.-e. a. a. + E. a.* I curvat. minor kändes en valnötstor tumor med ulcusnisch; från tumören sträckte sig fasta strängar upp mot cardia. Ovisst om ulcer eller cancer förelägg. Ett radikalt avlägsnande av en eventuell cancer var uteslutet. Det gjordes därför endast en g.-e., och med hänsyn till det starkt förtjockade, fetrika och korta mesocolon transversum föredrogs en främre g. e. Redan dagen efter op. dålig med häftiga kräkningar och hastig puls. (Primär hjärtsvaghet?) Mors 2 dagar senare.

Sektion: Ulcus ventriculi (non carcinomatos.) + Ileus paralyticus + Myocarditis acuta.

30. 53-årig man (2105/21), som sedan 4 år periodvis haft ulcussymtom. Ulcusur å annat lasarett för omkring 9 månader sedan. Ånyo besvärs sedan en månad med blodkräkning en vecka före inkomsten. Operation (*Söderlund*): *G.-e. r. p.* Vid inspektion och palpation kunde intet säkert ulcer upptäckas. Med hänsyn till anamnesen gjordes dock en g. e. Fr. o. m. dagen efter operationen ouphörliga kräkningar som en vecka efter 1:sta op. nödvändiggjorde relaparotomi. Operation (*Söderlund*): *G.-e. a. a. + Magfistel med införande av kateter genom g. e.-öppningen ut i den fränförande slyngan*, detta senare för att kunna nutriera pat. Till en början bättre; sedan ånyo försämring med stora gallkräkningar. Mors 10 dagar efter 2:dra ingeppet.

Sektion: Ulcus ventriculi oper. + Perigastrit. subchron. (fere fibrosa).

"Vid cuvat. major i fundus ett litet ulcer. Den bakre g. e:s fränförande slynga starkt förträngd, där den passerar genom mesocolon, till följd av en starkt produktiv inflammation i mesocolon med omvandling av detta till en svälig vävnad. Den främre g. e:s fränförande slynga fast fixerad till främre bukväggen; något hinder för passagen genom denna kunde ej upptäckas."

31. 38-årig man (1076/21), som kom in med symtom på perforerande mag-sår med peritonit. Tid mellan perforation och operation omkring 8 timmar. Operation (*Söderlund*): *Sutur av perforerande duodenalsår, uttorkning, primärsutur av buken.* Några dagar efter op. pneumoni med mors en vecka efter ingreppet.

Sektion: Ulcus perforans duodeni oper. c. peritonit. + Ileus paralyt. + Bronchopneumoniac. "Peritoniten i utläkning, ingen fri, främmande vätska i buken; tunntarmar utspända, med spänningen avtagande nedåt."

32. 55-årig man (2166/21), inkom 20 timmar efter perforation av ventrikelsår. *Laparotomi och gastrorafi (Holmdahl).* Euforism. Mors under andra dygnet.

Sektion: Ulcus ventriculi perfor. oper. c. peritonit. "Strax vid pylorus ett drygt 1-öresstort sår — — är suturerat och över suturerna ligger oment fastsytt. Suturerna sluta väl."

33. 23-årig man (396/21); vårdad å med. avd. för ulcerös colit under tre veckor utan resultat; överflyttades till kirurg. avd., där (*Holmdahl*) *coeko- och sigmoideostomi gjordes.* Mors subita följande dag.

Sektion: Colit. ulcerosa.

34. 39-årig man (2968/20), som kom in med en 3 dagar gammal appendicit. Operation (*Dahlgren*): *Appendektoni, dränage.* Man fann en brandig, perforerad appendix med stinkande var fritt i buken. Fyra dagar efter operationen på grund av ileussymtom *relaparotomi (Dahlgren): Lösning av genom sammanväxning med annan tarm avknickt tunntarmslynga.* Mors 2 dagar senare under symtom på hjärtsvaghet.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perf. c. peritonit. oper. + Bronchopneumoniac. "I buken ingen främmande vätska."

35. 22-årig man (2981/20), som sjuknat med häftiga appendicitsymtom ett dygn före hitkomsten. Operation (*Söderlund*): *Appendektoni-dränage.* Lum-balt belägen perforerad appendix med stinkande var fritt i buken. Efter operationen ingen tillbakagång av peritonitsymtomen; buk alltjämt spänd och upp-driven. För att avlasta tarmen gjordes 3 dagar senare *relaparotomi (Söderlund): anläggning av fistel å en utspänd ileumslynga.* Mors 4 dagar senare under symtom på fortskridande peritonit.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perf. c. peritonit. diffusa oper. + Degeneratio myocardii.

36. 16-årig flicka (581/21) med sedan 2 dygn bestående appendicitsymtom; inkom i starkt toxiskt tillstånd och opererades omedelbart (*von Stapelmohr*): *Appendektoni; dränage.* Efter övergående förbättring mors på 6:te dygnet efter inkomsten i fortskridande peritonit, utan tecken på ileus eller lokaliseringar av abscesser.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perf. c. peritonit. lib. purul. oper. "I buken överallt rikligt med tunnt var."

37. 34-årig man (929/21), som vårdats å med. avd. för diabetes överskikades med appendicitperitonit och ileussymtom; opererades genast (*Dahlgren*): *Appendektomi, Witzelfistel å cæcum och cigarettdränage.* Tillståndet som före operationen var uselt, tog aldrig upp sig; pat. övergick i euforistiskt stadium och dog följande dag.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. c. peritonit. et abscess. oper. + Enterit. ulcerosa + Nephros ac.

38. 27-årig kvinna (1087/21); *appendektomi (Hellström)* för akut appendicit. Normalt läkningsförflopp. Just som hon en vecka efter operationen hade kommit upp ur sängen, fick hon tecken på pulmonalis-emboli och dog inom en timme.

Sektion: Embolia art. pulmonalis.

"Tromben red över delningsstället och utfyllde ej hela lumen. Dess ursprung kunde ej säkert fastslås."

39. 66-årig kvinna (1204/21), som kom in med symtom på en appendicit-abscess; hade varit sjuk i 5 dagar. Operation (*Söderlund*): *Appendektomi, dränage.* Bakom den svullna cæcum en abscess med c:a 2 matskedar var; appendix lätt att utskaffa. Efter op. rätt hastig utveckling av bronchopneumonier i bågge lungorna med mors 5 dagar senare.

Sektion: Appendicit. ac. c. abscess. operat. + Bronchopneumoniae + Myocardit. acuta.

40. 40-årig man (1769/21), som en längre tid haft hosta och som dagen före inkomsten sjuknat akut med smärter i nedre delen av buken samt kräknin-
gar. Vid undersökning konstaterades diffus ömhet över hela buken, starkare i högra f. iliaca. Utbredda rassel å bågge lungornas baksidor; på höger lungbas hårda, klingande rassel. Tillkallad intern läkare ansåg pneumoni föreliggia. Med hänsyn till lungstatus beslöts expektora. Följande dag ökad ömhet och spänning i buken. Operation (*Hellström*): *Tömnning av en stor, delvis avgränsad abscess i h. f. iliaca; dränage.* Mors 4 dagar senare i fortskridande peritonit.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit. oper. + Bronchit. chron. c. bronchiectas. cavernos. + Pneumonia recens.

41. 29-årig man (2032/21), som efter att hava varit sjuk omkring 2 dygn inkom och omedelbart *opererades för appendicit* (*Söderlund*). Man fann en brandig, perforerad appendix samt fri peritonit med luktande var; *appendix borttogs och dränage inlades.* Mors 3 dagar senare under symtom av hjärtsvaghets-

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perf. oper. c. peritonit. + Tbc. pulmon. (chron.).

42. 28-årig kvinna (2075/21) opererades genast vid inkomsten för appendicitperitonit. (*Dahlgren*) *Appendektomi, dränage.* På grund av v.o.c. företogs operationen under lokalnästesi. Fortgående försämring med diarrhéer och tydliga tecken på hjärtsvaghets. Mors 4 dagar efter inkomsten.

Sektion: Appendicit. ac. gangr. perfor. c. peritonit. oper. + V.o.c.

43. 29-årig kvinna (1981/21); opererad här 1919 för en kolialbscess i högra lumbaltrakten (med appendix som sannolik utgångspunkt); samtidigt vårdad för

lung-tbc. Åter in efter två år med tecken på subfrenisk abscess. *Revbensresektion och dränage av en mindre leverabscess (Dahlgren).* Mors 10 dagar efter operationen i septiska symtom.

Sektion: Empyema chron. appendicis. + Abscess. subphren. dx. vetus + Abscess. hepatis + Tbc. pulmon.

"Längst upp i omslagsstället för lig. suspensorium vid leverns översta kupoldel påträffas en liten varsamling, innehållande ungefär $\frac{1}{2}$ matsked grågrönt, segt var."

44. 37-årig kvinna (143/21), som sjuknat 2 dagar före inkomsten med starka buksmärkor. Allmäntillstånd tämligen gott; buken obetydligt uppdrevna, mjuk och oöm. *Operation (några timmar efter inkomsten) (Söderlund): Lösning av en (genom gamla adherenser i lilla bäckenet) avknickt tunntarmslynga.* Efter op. häftig diarrhé, som fortsatte trots opium och Bi med hastig försämring och mors 2 dagar efter operatinonen.

Sektion: Ileus operat. + Enterocolit. acuta.

45. 38-årig kvinna (1467/21), som, efter att alltid hava lidit av dålig mage med smärkor och trög avföring, sjuknat akut 2 dagar före inkomsten med svåra smärkor i buken. Följande dag bättre. Vid inkomsten allmäntillståndet nedsatt, men ej dåligt. Den uppdrevna bukens utseende jämte palpationsfyndet var sådant, att man tänkte på en stor ovarialecysta eller tuberkulös peritonit; ingen gång kräkningar. *Operation dagen efter inkomsten (Söderlund): Lösning av medelst gamla adherenser mellan levern och främre bukväggen avknickt tunntarmsslynga.* Mors följande dag.

Sektion: Strangulatio intestini operat. + Ileus paralyt. + Bronchopneumonie.

46. 30-årig kvinna (641/21); hade sedan 2 månader märkt att buken ökat i storlek. Senaste 10 dagarna före inkomsten legat med smärkor i hela buken och kräkningar. Avföring blott efter laxering. Något andfådd vid inkomsten. Tydligt vägslag i buken. Ingen palpabel tumor. *Laparotomi (Dahlgren) varvid flera liter fri vätska uttömdes.* Ödem i tunntarmar och mesenterium. Vänster ovarium kystomatöst, extirperas, likaså den inflammatoriskt starkt förändrade högra tuban, (i båda dessa organ visade patol.-histol. undersökningen tuberkulos). Levern kännes ojämnn till konsistensen, dess massa minskad. Mors på 3:dje dagen efter operationen under tecken på hjärtsvaghet.

Sektion: Cirrhosis hepatis luetic. (congen?) + Aoritit. luetic. levis + Cysta corpor. lutei rupta c. hemorrh. ad cavi peritonci.

47. 57-årig man (2999/20) inkom för besvärande kräkningar och stark avmagring. Klinisk-röntgenologiska undersökningar visade starkt pylorushinder. Trots en gammal, stationär lungtbc. beslöts i samråd med lungspecialist operation. *(Dahlgren): Cholecystekomi + lösning av adherenser kring pylorus.* Första tiden efter operationen tillståndet subjektivt bättre; sedermera feber och rikliga, illaluktande upphostningar, som visade på en destruktiv lungprocess. Mors 6 veckor efter operationen.

Sektion: Cholecystit c. lithiasis + Pericholecystit c. stenose pylori + Tbc. et gangræn. pulmon.

48. 27-årig kvinna (10/21) intogs för akut gallstensanfall med ikterus. Pat., som för ett år sedan opererats för struma Basedowii, företedde ännu denna sjukdomsbild utpräglad; hon var vid inkomsten så påverkad, att man måste avstå från operativt ingrepp. Då efter 14 dagars konservativ behandling hjärtsverksamheten något förbättrats, men gallbesvären voro oförändrade och ikterus ökats, beslöt man sig för att med minsta möjliga operation, cholecystostomi, avlasta gallvägarne. Som gallblåsan ej var utspänd, gjordes (Dahlgren) choledocholithotomi; rör i choledochus. Mors följande dag under temperaturstegring till 40,9°.

Sektion: Struma Basedowii + Cholelithiasis c. ictero grav. oper.

49.* 64-årig kvinna (1513/21) kom in med symtom på akut gallstensanfall. Tillståndet så dåligt, att operation icke ansågs kunna företagas. Mors 3 dagar efter inkomsten.

Sektion: Cholecystit. gangr. perforans. (cholelithiasis) + Peritonit. acuta + Degenerat. myocardi.

50. 57-årig kvinna (1519/21), som sedan omkring 2 månader legat till sängs i hemmet för smärter i buken samt feber. Operation (Söderlund): Cholecystektoni, dränage. Man fann en utspänd, varfylld gallblåsa samt en i cysticus inkilad sten. Efter operationen ingen förbättring; ihållande, varig sekretion från operationssåret. Sex veckor efter operationen revision (Söderlund); kring gallblåsbädden samt å bakre bukväggen hårda sväljar; eljest intet särskilt att finna. Mors nära 4 månader efter första operationen. Sista tiden meningitsymtom.

Sektion: Cholecystit. ac. oper. + Tuberkulosis miliaris pulmon. + Meningit. tbc. + Tbc. saccat. peritonei.

51.* 79-årig kvinna (1700/21) inkom med akut gallstensanfall. Allmäntillstånd uselt med cyanos och ikterus, varför operativ behandling ansågs utsiktslös. Mors fjärde dagen efter inkomsten.

Sektion: Cholecystit. ac. gangr. + Cholangit. purulenta + Peritonit. circumscripta.

52. 55-årig man (1917/21), som vårdats å med. avd. för svårartad diabetes och opererats å öronavdelningen för akut mastoidit, överflyttades till kirurgiska avdelningen för höggradig ikterus, smärter och kräkningar. På misstanke carcinom i pankreas med tillslutning av ductus choledochus och på grund av pat:s ytterligt nedkomna tillstånd inskränkte man sig till en cholecystogastrostomi (Dahlgren). Pat. dog fem dagar efter operationen.

Cholecystit. chron. p. lithiasem ducti choledoch. (avgången) + Pancreatit. subchron. c. abscess. + Bronchopneumonie.

53. 45-årig man (2697/20) opererades (Holmdahl) för akut pankreatit; pankreas och gallblåsan dränerades. Första veckorna efter operationen tydlig förbättring. Sedermera försämring med stark avmagring; pat. blev plötsligen 6 veckor efter op. omtöcknad och maniakalisk. Mors två månader efter inkomsten.

Sektion: Pancreatit. ac. c. necros. lipomat.

54. 54-årig man (1690/21) inkom starkt påverkad; temp. 38,4°; höggradig paralytisk ileus. För att läta de subjektiva besvären lades (Dahlgren) *Witzelfistel* å coekum. Mors tredje dagen efter inkomsten.

Sektion: Pancreatit. ac.

55. 63-årig kvinna (1549/21), som sjuknat för 2 veckor sedan med så smärningom tilltagande smärter i buken, vilken blivit allt mera utspänd och öm. Buken var starkt uppdriven med tydlig tarmstyrhet; allmäntillstånd uselt. Operation (Söderlund): *Laparotomia explorativa*. Ingenstädes kom man in i fri bukhåla; alla synliga tarmar sammanväxta med varandra och bukväggen; här och där knottror av misstänkt utseende. Mors 3 dagar senare.

Sektion: Peritonitis adhaesiva fibrosa + Ileus chronic. Samma fynd som vid operationen; fibrösa sammanväxningar mellan tarmarna; orsaken kunde ej erueras; histolog. undersökning visade fibrös granulationsvävnad utan specifik karaktär; inga tecken på svulst.

XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.

56.* 64-årig kvinna (17/21), som intagits för ett lindrigare panaritium avled plötsligt efter ett dygn i tecken på urämi. I urinen hade konstaterats massor bakterier.

Sektion: Pyelonephrit. calculosa bilat.

57.* 52-årig kvinna (835/21) inkom för buksmärter. Dog tre dagar efter inkomsten i urämiska symtom.

Sektion: Nephros.-nephrit. (stad. III) + Bronchopneumonie.

58.* 46-årig man (1881/21), som sedan ett par år lidit av urineringsbesvär. Inkom i mycket dåligt tillstånd med urämiska symtom och starkt infekterad urin. Försämrades hastigt och dog efter 3 dagar.

Sektion: Pyelonefrit. chron. + Diverticul. vesic. urinar. "Höggradig pyelonefrit; bakom blåsan låg en dubbelt knytnävstor, varfyllt sæk som med en smal gång stod i förbindelse med blåsan."

59. 46-årig man (829/21), som sedan 11 år tillbaka haft anfall av njurstenskolik. Aug. 1920 häftiga pyelitanfall med feber, frossbrytningsar och stark påverkan på allmäntillståndet. Intagen första gången 16/10—22/10 1920 i och för operation, som dock då med hänsyn till hjärtats dåliga tillstånd uppskötts. Åter in i april 1921; allmäntillståndet då betydligt bättre, och hjärtat tydligent starkare. Vid ureterkatetrisingade hade erhållits från h. sidan en grumlig urin med var och massor av coli i sedimentet; i urinen från v. njuren enstaka coli, intet var. Operation (Dahlgren): *Nephrectomia dxt.* Högra njuren skrumpnad, parenkymet reducerat; bäckenet visade stora kron. inflammatoriska förändringar och innehöll flera konkrementer. Mors subita 3 veckor efter operationen; a. t. dessförinnan rätt gott, frånsatt ett smärtanfall i bröstet med en feberstegring 10 dagar efter operation.

Sektion: Lithiasis renis dxt. oper. + Thrombos. venæ renal dxt. et venæ cavæ + Embolus art. pulmonal. sin. + Infarct. pulmon. sin. infect.

60. 42-årig kvinna (1541/21), som särskilt sista året lidit av smärter i buken och ryggen och i samband med dessa smärter tätare urinträngningar. Symtomen ansågos till stor del kunna sättas i samband med en rörlig njure på h. sidan. Operation (*Söderlund*): *Nephropexi på h. sida.* Två dagar efter op. plötsligt dålig; mors några timmar senare.

Sektion: *Ren mobilis dxt. operat. + Hämatoma perirenal. + Anæmia organorum.* Kring njuren en blodansamling på c:a $\frac{1}{2}$ l. Blodansamlingen föreföll ej så stor, att den i och för sig kunde förklara döden; någon annan dödsorsak fanns dock icke.

XIV. Könsorganens sjukdomar.

61. 71-årig man (482/21) med flerårliga urineringsbesvär. Operation (*Dahlgren*): *Transvesikal prostatektomi.* Mors 18 dagar efter operationen i lungemboli.

Sektion: *Hypertrophia prostatæ operat. + Cystopyxilit. + Embolia art. pulmon.*

62.* 72-årig man (697/21) med prostatahypertrofi och totalretention. Dåligt allmäntillstånd med kräkningar och huvudvärk. Albuminuri. Efter 2 dygn symptom på pneumoni. Död på fjärde dagen.

Sektion: *Hypertrophia prostat. c. cystopyxilit. + Bronchopneumonie.*

63. 71-årig man (1165/21) inkom med urinstämma; omöjlig att katetrисera, varför med troakar inlades ureterkateter suprasymfysärt. Då i fortsättningen alla försök att katetrисera patienten misslyckades, gjordes en vecka senare (*Dahlgren*) *transvesikal prostatektomi.* Tillståndet efter operationen gott under första veckan; då inställdes sig tecken på lunginfarkt och mors fyra dagar senare.

Sektion: *Hypertrophia prostatæ + Infarct. septic. pulmon. et lien.*

64. 63-årig man (1328/21); flerårliga urineringsbesvär. *Transvesikal prostatektomi* (*Holmdahl*). Postoperativa förloppet bra de fem första dagarna. Sedan tydliga tecken på hjärtsvaghet. Mors en vecka efter operationen.

Sektion: *Hypertrophia prostatæ oper. + Degeneratio myocardii.* "Hjärta betydligt förstorat, mycket slappt. Hjärtkött torrt, grått och violettfärgat. — — — Prostata borta, bädden slät utan varinfiltrat."

65. 85-årig man (1730/21); mångårliga prostatabesvär; nu total urinstämma. Operation (*Hellström*): *Blåsfistel* anlades. Mors två dagar senare i urämiska symptom.

Sektion: *Hypertrophia prostatæ + Cystit. purulenta.*

66. 65-årig man (2259/21); prostatahypertrofi med urinstämma, som ej påverkades av tappningar. Operation (*Hellström*): *Transvesikal prostatektomi.* Mors två dagar senare i tecken på hjärtsvaghet.

Sektion: *Hypertrophia prostatæ oper. + Enterit. diphtherit. uræmic. + Nephroscleros.*

XV. Muskernas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.

67.* 27-årig kvinna (278/21) kom in med sedan 4 dagar bestående värk i h. skuldertrakten. Svullnad och ömhet över scapula, men ingen fluktuation. Mors följande dag under symtom av hastigt progredierande sepsis.

Sektion: Osteomyelit. ac. scapulæ dxt. + Septichopyæmia.

XIX. Svu ster.

68. 56-årig kvinna (663/21), som kom över från med. avdeln. med diagnosen hjärntumör. Allmäntillstånd dåligt; ofta oredigt. Operation *Dahlgren: Dekompressionstrepanation* över främre delen av v. temporalloben; någon tumör upptäcktes icke. Mors en vecka efter ingreppet.

Sektion: Glioma cerebri + Appendicit. gangr. c. abscessu + Bronchopneumonæ.

69. 28-årig man (2850/20) från med. avdelningen för tumor cerebri. Operation (*Dahlgren: Oosteoplastisk trepanation och extirpation av ett sarkom* i höger hjässlob. Tillståndet efter operationen till en början mycket gott. Småningom började emellertid lamban bukta fram så att slutligen en dubbelt knyt-nävstor frambuktning förefanns, bestående av tumörmassa. Mors i kakxi.

Sektion: Sarcoma cerebri + Tbc. pulmon. + Amyloid. lien.

70. 30-årig man (671/21); sedan ca 5 år så gott som ständiga diarrhéer. Inkom med en drygt barnhuvudstor tumör i bäckenet som vid *laparotomi (Dahlgren)* befanns ligga retroperitonealt, utgående från sacrum västra del. På grund av den långsamma tillväxten och frånvaro av avmagring förmodades en godartad tumör föreligga, varför *utskalning företogs*. Härunder dock rätt mycken blödning; man fann vidare, att den satt hårt till sarcum vid incisura ischiadica och att den här ej kunde helt utlösas. Ingen blödning vid operationens slut. Mors följande dag.

Sektion: Fibrosarcoma retroperitoneal. pelvis + Hæmorrhagia intra- et retroperitoneal. "I buken $\frac{1}{2}$ liter tunnflytande blod (från operationstillfället). Stora blödningar bakom peritoneum, i lilla bäckenet och i båda flankerna upp mot njurarna."

71. 43-årig kvinna (1628/21) överflyttades från med avd. för ryggmärgstumör med paraplegiska symtom. Operation (*Söderlund: Laminektomi*, varvid påvisades en infiltrerande tumör utgången från kotpelaren. Mors marantico modo två månader senare.

Sektion: Osteosarcoma vertebr. dorsal. VII, VIII, IX. + Myelit. transversa + Decubitus. + Sepsis subchron. + Nephros. subchron.

72. 72-årig man (1584/21) med stenosrande oesophaguskancer. Hans allmäntillstånd mycket dåligt; önskade bli opererad, för att ej svälta ihjäl. Operation (*Söderlund: Gastrostomi enl. Kader.* Mors 2 dagar senare.

Sektion: Carcinoma oesophagi stenos.

73. 70-årig man (14/21) med sedan ett år bestående symptom på kardiancancer och nu sedan 10 dagar ej kunnat svälja flytande föda. Operation (Dahlgren): *Gastrostomi*. Parotit efter en vecka och mors följande dag.

Sektion: *Carcinoma cardiae ventriculi + Parotit. ac. + Abscess. pulm.*

74. 56-årig kvinna (1684/21), kakektisk och med stora retentionskräkningar. Operation (Hellström): *G.-e. a. a. + E. a.* Subjektiva tillståndet förbättrades. Mors subita efter två veckor.

Sektion: *Carcinoma ventric. c. metastat. peritonei. + Enterit. ac. + Cholelithiasis.* "Alla suturer sluta väl."

75. 31-årig kvinna (1789/21) kom in med symptom på ventrikellidande. Operation (Söderlund): *Laparotomia explorativa*, varvid konstaterades en vetrikellkancer, 2-kronestort sår nära cardia, samt en av kancermetastaser genomsatt lever. Mors i kancerkakxi 4 veckor efter op. Sektion ej utförd.

76. 57-årig kvinna (1793/21) inkom för magkräfta. Operation (Dahlgren): *Gastropylororesektion enl. Billroth II.* Mors tre dagar senare i peritonitsymtom.

Sektion: *Carcinoma ventriculi + Peritonit. ac.* "Serosa över allt starkt missfärgad. — — Ventrikeln till största delen resecerad. — — Suturen sluter väl."

77. 59-årig kvinna (1951/21), som kom in med symptom på stenoserande pyloruskancer. Operation (Söderlund): *G.-e. r. p.* Mors 3 veckor efter op. i tilltagande kackxi.

Sektion: *Carcinoma pylori stenos. c. metastas. lymfogland.*

78. 65-årig kvinna (2284/21); inkom i kakektiskt tillstånd med stora retentionskräkningar beroende på en stenoserande kancer i kurvatura minor. Operation (Hellström): *G.-e. a. a. + E. a.* Dog 5 dagar senare i högersidig pneumoni.

Sektion: *Carcinoma ventriculi + Pneumonia ac. + Nephroscleros.* "G.-e. utan anmärkning."

79. 62-årig man (675/21) inkom med höggradig ileus. Operation (von Stapelmoehr): *Witzelfistel å coekum.* Mors 3 dagar senare.

Sektion: *Carcinoma coli sigmoid.* + *Bronchopneumonie.*

80. 70-årig kvinna (1196/21) kom in med symptom på en subkronisk ileus och opererades dagen efter inkomsten. Operation (Dahlgren—Söderlund). Anläggning av *anus præternat. å flexura sigmoidea*, *lösning av nedre sigmoidea-skängeln med colon pelvin.* och där i sittande stenoserande cancer ned till bäckenbotten. Tumören satt så lågt ned, att resektion av densamma med förening av tarmänderna ej kunde utföras. Avsikten var att vid en senare seance avlägsna den lösta tumören med rectum från sacralsnitt. Mors subita en vecka efter op.

Sektion: *Carcinoma stenos. coli pelvin. + Embolia arteriæ pulmonal.*

81. 69-årig kvinna (2171/21) med stor tumor i h. sidan av buken, vid palpation ej olik en njurtumor. Operation (Söderlund): *Laparotomia explorativa;* tu-

mören betingad av den av tumörmetastaser genomsatta levern. Mors $1\frac{1}{2}$ vecka senare.

Sektion: *Carcinoma coli c. metastat. hepatis et lymfogland. + Nephroscleros.* Provlaparotomien utfördes på pat:s enträgna begärän.

82. 75-årig man (2319/21) inkom med ileus. Operation (Hellström): *Witselfistel* på cækum. Fem dagar senare (Hellström): *Anus præteraturalis* å colon sigmoidea, då tumören befanns vara en inexstirpabel kancer å kolon vid övergången till rektum. Mors subita följande dag.

Sektion: *Carcinoma coli + Peritonit. faeculenta ex ruptur. coli.* Strax ovan tumören en dem.-lång serosabristning och i denna mitt ett 2-öresstort hål på tarmväggen.

83.* 74-årig man (1289/21) intogs under diagnosen carcinoma prostatæ för urineringsbesvär. Ett par dagar efter inkomsten omföcknad; mors på sjunde dagen.

Sektion: *Carcinoma prostatæ + Myocardit. chron. fibrosa.*

84. 66-årig man (2482/21) in för prostatabesvär med urinblödning. Operation (Dahlgren): *Transvesical prostatektomi.* Mors samma dag.

Sektion: *Carcinoma prostatæ + Cirrhos. hepat. + Hydronephros.*

85.* 34-årig kvinna (728/21) intogs för feber och buksmärter; sedan ett år behandlad med radium för kancer uteri. Mors två veckor efter inkomsten.

Sektion: *Carcinoma uteri c. metastat. + Pyelonephrit. apostemat. abscess. perinephrit. sin. + Uræmia.*

86.* 32-årig kvinna (867/21), som i april 1915 undergått radikalop. för kancer mammae sin och som nu (april 1921) kom in med pleurametastaser. Mors 3 dagar efter inkomsten.

Sektion: *Adeno-carcinoma mammae sin. operat. c. metastas. pleuræ ambor.*

87.* 62-årig kvinna (1051/21), som sista 9 åren periodvis haft blod i urinen. Vid inkomsten uppgav hon sig haft blod i urinen med korta mellantider sista 5 månaderna. Allmäntillståndet mycket nedsatt, ytterst blek. Urinen starkt blodig, stinkande. Ifrågasatt operation avböjd av patienten. Mors 9 dagar efter inkomsten.

Sektion: *Papilloma vesicæ urinar. + Anæmia secundaria.* "Valnötstor polypös tumör i blåsväggen, utan hållpunkt för cancerös degeneration."

88.* 67-årig man (817/21); sedan ett år cystitisbesvär och urinblödning. Starkt anämisk. Mors $1\frac{1}{2}$ vecka efter inkomsten.

Sektion: *Hypernephroma renis c. metastas. pulmon.*

89. 13-årig flicka (1197/21) intogs för vanställande, snabbt växande struma. Dubbelsidig enukleationsresektion (Dahlgren). Andningen, som redan efter luxation av vänstra loben varit otillsäddande, upphörde just när operationen å andra sidan var färdig. Som trachea var mycket tunn och mjuk och man ej

fick någon effekt med konstgjord andning, gjordes *tracheotomi*. Därefter fortsettes konstgjord andning, dock utan resultat, fast man med kanyl hade mekaniskt fria förhållanden för respirationen.

Sektion ej utförd. Patologiskt-anatomiska undersökningen av struman visade ett snabbt växande adenom.

XX. Andra sjukdomar.

90. 26-årig kvinna (169/21) med sedan juli 1919 bestående Basedow-symtom, för vilka hon skötts dels internt, dels med Röntgen utan stadigvarande förbättring. Då röntgologisk thymusskugga icke kunde påvisas gjordes i paravertebral-anästesi *resektion* av högra thyreoidealob. (*von Stapelmohr*). Mors på 3:dje dygnet.

Sektion: Morb. Basedowii + Thymus persistens + Atrophia ovarii. "Thymus vägde 25 gr."

91. 19-årig flicka (1820/21) med grava Basedow-symtom. Sängläge och medikamentell behandling under tre veckor visade sjukdomens resistenta karaktär. Operation (*Dahlgren*): *Hemistrumektomi + resektion av andra lobens övre pol.* Mors två dagar senare under våldsam temperatur- och pulsstegring.

Sektion: Hypoplasia gland. thyreoid. oper. + Thymus persistens permagnus + Hyperplasia ovarior. "Thymus vägde 60 gr."

XXI. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.

a) Olycksfall i yrkesarbete.

92.* 83-årig man (1759/21) med brott på högra lårbenhalsen; fallit från stege då han skulle sätta in ett fönster. Mors 2 dagar efter inkomsten.

Sektion: Fractura colli femoris dxt. + Bronchit. chron.

93. 30-årig man (926/21) kom in med ett genom klämning av läret å mechanisk verkstad erhållit stort krossår å insidan av höger lår med avslitning av arteria och vena obturatoria. *Ligatur av kärlen, partiell hudsutur* (*Söderlund*). Ett mycket hastigt fortskridande gasflegmone förde till mors 2 dagar senare.

Sektion: Vulnus contus. cruris dxt. + Phlegmone emfysematos. + Sepsis.

94. 26-årig man (2486/21); fått högra armen söndertrasad i en axelledning. Inkom starkt anämisk med komplicerad luxation av armbågsleden, underarmen kall och känslös till följd av avslitning av art. brachialis. För att möjliggen rädda armen gjordes (*Hellström*) *Kärlsutur*. Då tecken på sepsis inträdde amputerades (*Hellström*) överarmen följande dag. Mors 3:dje dagen efter inkomsten.

Sektion: Sepsis + Lipemboliae pulmon.

95. 47-årig man (1215/21), som fått över sig en lyftkran och kom in med brott på h. underben samt luxation i v. höftled. *Luxationen reponerades* (*Söderlund*) omedelbart. Mors subita några timmar senare.

Sektion: *Fractura antercur. dxt. + Luxatio coxae sin (reposit.) + Lipembolia cerebri.*

96. 41-årig man (1976/21) hade under arbete fallit ned i en schakningsgrop. Starkt påverkat allmäntillstånd med tecken på intraperitoneal blödning. *Laparotomi (Holmdahl)* vid inkomsten, varvid ett stort retroperitonealt hämatom påvisades, tydlig utgång från vänstra njure och härifrån sträckande sig bakom ventrikeln till levern; obetydligt med blod i bukhålan; ingen pågående blödning. Då pat. strax vid operationens början blev moribund måste man avstå från vidare ingrepp. Fysiologisk koksaltlösning gavs intravenöst och härigenom förbättrades något allmäntillståndet, dock ej så mycket, att man kunde operativt angripa den skadade njuren. Mors inom några dygn.

Sektion: *Ruptura renis c. hæmatoma retroperitoneal.*

97. 54-årig man (1868/20), som under åkeriarbete ådragit sig ett sår å ena benet och vårdats å kir. avd. 12/8—28/8 1920, intogs å med. avd. 19/9—7/11 1920, för smärter i vänster njurregion. Här utvecklade sig en abscess och pat. överfördes till kir. avd., där en retroperitoneal abscess tömdes (*von Stapelmohr*). Densamma befanns gå uppåt mot nedre dorsalkotorna. Tillståndet bätttrade sig övergående. Sänkning ned i bäckenet tömdes 2 veckor senare från perineum (*von Stapelmohr*). Mors $6\frac{1}{2}$ mån. efter olycksfallet.

Sektion: *Spondylit. septica c. abscess. cong. p. vuln. inf. + Abscess. pulm. et ren.*

98. 23-årig man (1198/21), överkört av en lastvagn. Inkom i mycket dåligt tillstånd med multipla revbensbrott och dubbelsidig hämato-pneumothorax. På vänster sida ventilpneumothorax, varför *upprepade punktioner* och *slutligen ventilar inlades* (*Hellström*). Mors efter $1\frac{1}{2}$ dygn.

Sektion: *Hæmatopneumothorax traumat. bilateral. + Fractura costar. nonnullae.*

99.* 55-årig man (1126/21) inkom för brott å höger lärbenshals, som han ådragit sig under lastningsarbete. Fyra veckor efter inkomsten tillstötte lunginflammation, som på några dagar ledde till mors.

Sektion: *Fractura colli femoris + Pneumonia crouposa.*

b) Olycksfall utom yrkesarbete.

100.* 60-årig kvinna (3004/20), som kommit under en spårvagn och härvid ådragit sig luxation av v. nyckelbenet samt diverse kontusioner. Mors subita 12 dagar efter inkomsten.

Sektion: *Embolia art. pulmonal.*

101. 41-årig man (2343/21), som kört omkull med en lastbil och kom in med symtom på blödning i bukhålan. Operation (*Söderlund*): *Exstirpation av den rupturerade mjälten.* Tillståndet efter operationen hela tiden synnerligen gott, ända till på 9:de dagen då mors subita.

Sektion: *Ruptura lienis oper. + Embolia art. pulmon.*

"I arteria pulmonalis en 25 cm. lång tromb. Fritt från buken."

102. 34-årig man (2131/21), som påkörts av järnvägståg och kom in med ett stort krossår i ryggen, som till största delen suturerades (Söderlund). Såret var nästan läkt, då mors plötsligt inträdde 1½ vecka efter inkomsten.

Sektion: *Vulnus contus. region. dorsi + Embolia art. pulmonal.*

103.* 66-årig arbetare (2262/21) påkörd av bil. Mors subita.

Sektion: *Fractura crur. et antecrur. + Lipemboliaæ.*

104.* 68-årig man (360/21); påkörts av åkarevagn; inkom med fraktur å collum scapulae och ena underbenet. Efter 3 dagar så småningom tecken på ileus med börjande peritonitretning. Mors efter 6 dygn. En trombos i tarmkärlen förmodades.

Sektion: *Fractura colli scapul. dx. et antecrur. dx. + Lipembolia cerebri, cor-dis, intestini.* (Mikroskopiskt: "Rikliga fettembolier i hjärtat, sparsamma i hjärnan, tämligen rikliga i tunntarmslemhinnans djupare lager.")

105. 24-årig man (2088/21); kört omkull med motorcykel; inkom med tecken på intraperitoneal blödning. Operation (Dahlgren): *Splenektomi* för mjältruptur. Mors samma dag.

Sektion: *Ruptura lienis subcutan. c. hæmorrhagia intraperitoneal.*

106.* 67-årig man (348/21); fallit i gatan och slagit huvudet. Vid inkomsten redig, men efter en timme medvetslös. Puls och blodtryck kontrollerades var 15 minut och befanns ej giva hållpunkter för intrakraniellt tryck. Mors efter 2 dygn.

Sektion: *Fractura cranii + Hæmorrhagia subdurale et intracerebellare + contusiones cerebri.*

107.* 79-årig, mycket skräplig man (556/21) kom in med brott v. lärbenshalsen. Mors 4 dagar efter inkomsten.

Sektion: *Fractura colli femoris sin. + Pneumonia ac. + Nephroscleros.*

B. Döda kort efter inkomsten och därfor ej inskrivna.

I. Opererade.

108. 19-årig kvinna. Diagnos: *Ulcera intestini ilei typhos. perfor. c. peritonit. diffus. purul.* Operation (Söderlund): Enterorafi.

Sektion: Kliniska fyndet.

109. 44-årig man. Diagnos: *Ulcera intestini ilei typhos. perfor. c. peritonit. diff. purul.* Operation (Sjöberg): Enterorafi.

Sektion: Kliniska fyndet.

110. 50-årig man. Diagnos: *Gastrit phlegmonosa c. peritonit.* Operation (Hellström): *Laparotomi; dränage.*

Sektion: Kliniska fyndet.

111. 80-årig kvinna. *Diagnos: Hernia obturatoria incarc.* *Operation (Söderlund): Herniotomi; reposition.*
Sektion: Kliniska fyndet.

112. 59-årig man. *Diagnos: Ulcus ventriculi perfor c. peritonit. purul.* *Operation (Holmdahl): Gastrorafi.*
Sektion: Kliniska fyndet.

113. 27-årig kvinna. *Diagnos: Uræmi ac.* *Operation (Hellström): Incision för dekapsulation.* Mors under operation.
Sektion: Kliniska fyndet.

II. Ej opererade.

114. 58-årig man.
Sektion: Hæmorrhagia cerebelli + Fractura baseos crani.

115. 44-årig man. *Diagnos: Fractura cranii.*
Sektion ej utförd här; rättsmedicinsk.

116. 14-årig pojke. *Diagnos: Fractura cranii.* *Sektion ej utförd.*

117. 39-årig man.
Sektion: Contusio cerebri + Hæmorrhagia ventriculi cerebri + Ruptura subcut. hepatis c. hæmorrhagia intraperitoneal.

118. 79-årig kvinna.
Sektion: Pancreatit. ac. c. necros. telæ adiposæ + Cholelithiasis.

119. 50-årig man.
Sektion: Fractura columnæ vertebr. + Fractura femor. + Fractura humeri complic.

120. 30-årig man.
Sektion: Fractura cranii c. contusion. cerebri.

Årsberättelse från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets TUBERKULOS-
AVDELNING för år 1921.

De utskrivna patienternas sjukdomar även som avlidna.

Sjukdom	Utskr.		Avl.		Sjukdom	Utskr.		Avl.	
	m.	kv.	m.	kv.		m.	kv.	m.	kv.
Tuberculosis (samliga pat.)	107	95	21	13	Bronchopneumonia acuta	—	4	—	—
" pulmonum	107	93	19	11	Abscessus pulmonum	1	1	—	—
" laryngis	17	5	—	—	Gangräna pulmonum	1	—	—	—
" cerebri. Menin-					Emfysema pulmonum	—	1	—	—
git. tuberc.	2	1	1	1	Pleuritis	14	7	—	—
" lymphoglandu-					Empyema pleurae	3	1	—	—
larum	—	6	—	—	Hæmoptysis	52	36	—	—
" urogenitalis	1	1	—	—	Pneumothorax spontan.	2	1	—	—
" intest. et. periton.	10	6	—	—	Gastritis chronica	4	7	—	—
" miliaris acuta ...	1	1	1	1	Jäsningsdyspepsi	—	1	—	—
Amyloidosis universalis	3	1	—	—	Appendicitis	2	1	—	—
Influenza epidemica	—	1	—	—	Abscessus hepatis	—	1	—	—
Syphilis acquisita	1	2	—	—	Cholelithiasis	—	1	—	—
Febris incerta	1	—	—	—	Icterus catarrhalis	—	1	—	—
Anämia	—	2	—	—	Tumor hæmorrhoidalis	1	1	—	—
Diabetes mellitus	1	—	—	—	Fistula ad anum	1	—	—	—
Ischias	1	—	—	—	Nephrosis	4	1	—	—
Paralysis n. recurrentis	1	1	—	—	Glomerulitis	2	1	—	—
Vitium organ. cordis	—	2	—	—	Rheumatismus musculor.	—	1	—	—
Cardiosclerosis	—	1	—	—	Polyarthritis rheumat. acuta	—	1	—	—
Angina pectoris	—	1	—	—	Polyarthritis rheumat. chron.	2	1	—	—
Arteriosclerosis	4	3	—	—	Otitis media purulenta	5	—	—	—
Laryngitis acuta	—	1	—	—	Ulcus serpens	—	1	—	—
Laryngitis chronica	1	1	—	—	Myoma uteri	—	1	—	—
Bronchitis acuta	2	1	—	—	Carcinoma pulmonum	—	1	—	1
Bronchitis chronica	2	2	—	—	Hypothyreoidismus	—	2	—	—
Bronchiektasie	2	2	—	—	Oedema chronicum	—	2	—	—
Asthma bronchiale	—	1	—	—					

VII. Utförda operationer.

Sjukdom	Antal fall	Operationer	Antal operationer av samma slag	Anm.
Tuberculosis pulmonum	27	Pneumothorax artificialis ...	174	
Pleuritis exsudation	3	Thoracocentes med tappning...	4	

JOHN E. ARFWEDSON.

Årsberättelse för år 1921 från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för ÖRON-, NÄS- och HALS-sjukdomar.

Under året vårdades å avdelningen 707 inskrivna patienter. Å dessa ha utförts 1,176 operationer. Därvid hava conchotomier och tonsillektomier, vilka oftast utförts dubbelsidigt i samma séance, upptagits såsom ett nummer för varje patient. Ett flertal mindre ingrepp såsom lumbalpunktioner, incisioner av halsbölder och furunklar, paracenteser och käkpunktioner ha ej antecknats.

13 personer hava avlidit.

Antalet registrerade polikliniska besök å avdelningen uppgick till 15,173. Av dessa äro 2,173 första besök, 13,000 återbesök.

Å ej intagna patienter ha utförts 650 registrerade operativa ingrepp.

Uppgift från Allm. Sahlgrenska sjukhusets avdelning för ÖRON-, NÄS- och HALS-sjukdomar för år 1921 angående intagna sjukdomsfall även som döda.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	män	kv.	män	kv.
IV.				
Abscess. region. nasal	1	—	—	—
D:o colli	1	—	—	—
Erysipelas	—	1	—	—
Parotit. epidemica	1	—	—	—
Rubeola	—	1	—	—
Influenza epidemica	—	1	—	—
Tuberculosis — summa fall	4	10	—	—
D:o cavi nasi	1	4	—	—
D:o laryngis	1	2	—	—
D:o pulmon	2	4	—	—
Syphilis laryngis	1	—	—	—
V.				
Anæmia secundaria	1	—	—	—
VI.				
Diabetes mellitus	2	1	—	1
VIII.				
Meningitis tuberculosa	—	1	—	—
Neurasthenia	1	—	—	—
X.				
Vitium organ. cordis	—	1	—	—
XI.				
Furunculus vestibuli nasi	2	—	—	—
Hæmorrhagia postop. nasi	—	1	—	—
Epistaxis	11	7	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	män	kv.	män	kv.
Deviato septi nasi	90	71	—	—
Synechia nasi media	—	1	—	—
Rhinit. chr. hyperplastica	41	35	—	—
D:o atrophica simplex	1	1	—	—
Ozaena	—	3	—	—
Sinuit. maxill. ac.	22	15	—	—
D:o c. osteit.	—	1	—	—
D:o c. complicat. orbitæ	—	1	—	—
Sinuit. maxill. chr.	35	57	—	—
D:o c. complicat. orbitæ	—	1	—	—
Sinuit. frontal. ac.	11	8	—	—
D:o c. complicat. orbitæ	1	2	—	—
D:o c. complicat. orbitæ et meningit. purulenta	1	—	1	—
Sinuit. frontal. chr.	7	18	—	—
D:o c. osteit.	—	1	—	—
D:o c. osteit. et c. complicat. orbitæ	1	—	—	—
Ethmoidit. ac.	12	6	—	—
D:o c. complicat. orbitæ	—	6	—	—
D:o c. meningit. purulenta	—	1	—	1
D:o chr.	59	69	—	—
Sinuit. sphenoidal. ac.	6	6	—	—
D:o chr.	37	48	—	—
Laryngit. ac. phlegmonosa	1	—	—	—
Phlegmone epiglottidis et hypopharyngis c. septichæmia	—	1	—	1
Laryngit. chr.	—	1	—	—
Stenosis tracheæ post tracheotomiam	1	—	—	—
Corpus alien. bronchi	—	1	—	—
Asthma bronchiale	2	1	—	—
Bronchit. ac.	—	1	—	—
D:o chr.	1	—	—	—
Bronchopneumonia ac.	—	5	—	1
Pneumonia ac. crouposa	—	1	—	1
Pleurit. exsudativa	—	—	—	—
XII.				
Caries dentium	2	1	—	—
Cystis radic. dent.	2	3	—	—
Granuloma radic. dent.	3	7	—	—
Periostitis alveolaris supp.	—	1	—	—
Hypertrophy tonsill.	6	7	—	—
Tonsillit. ac.	1	1	—	—
D:o chr.	37	99	—	—
Peritonsillit. supp. ac.	8	9	—	—
D:o c. oedema glottidis	1	—	1	—
Hæmorrhagia fauc. postop.	2	2	—	—
Pharyngit. hypertroph.	—	1	—	—
Vegetat. adenoid.	42	30	—	—
Abscess. retropharyngeal.	2	—	—	—
D:o c. septichæmia	—	1	—	1
Corpus alien. oesophagi	1	1	—	—
D:o c. abscess. colli	1	—	—	—
Suspicio corp. alien. oesophagi	1	—	—	—
Cholelithiasis	1	—	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	män	kv.	män	kv.
XIII.				
Nephrit. chr.	—	1	—	—
XV.				
Polyarthrit. rheumat. ac.	2	1	—	—
D:o chr.	1	3	—	—
XVI.				
Erythema exsud. multiforme	1	—	—	—
XVII.				
Stenos. meat. acust. ext. traumat.	—	1	—	—
Otit. ext. circumscript.	4	4	—	—
Otit. med. acuta catarrhalis	4	1	—	—
D:o chr. catarrhalis	9	6	—	—
Otit. med. acuta perforativa	18	24	—	—
D:o c. mastoidit.	33	36	—	—
D:o c. pachymeningit. ext. sive epiphlebit. sin. sigmoid.	3	3	—	—
D:o c. abscess. perisinuos.	3	1	—	—
D:o c. trombophlebit. supp. sin. sigmoid.	4	—	—	—
D:o c. trombophlebit. et c. meningit. serosa	—	1	—	—
D:o c. labyrinthit. purulenta ac. et meningit. serosa	2	—	—	—
D:o c. meningit. serosa	1	—	—	—
D:o c. meningit. purulenta	1	1	—	—
Otit. med. chr. purulenta	26	23	—	—
D:o cholesteatomatosa	17	13	—	—
D:o c. mastoidit. ac.	—	1	—	—
D:o c. pachymeningit. ext. sive epiphlebit. sin. sigmoid.	1	2	—	—
Otit. med. chr. c. trombophlebit. supp. sin. sigmoid.	—	2	—	1
D:o et c. labyrinthit. purulenta.	—	1	—	—
D:o et c. pachymeningit. ext. et meningit. serosa	1	—	—	—
D:o et c. pachymeningit. et meningit. purulenta	1	—	—	—
D:o sin. sigmoid. et sin. cavernos. c. meningit. purulenta	—	1	—	1
Otit. med. acuta c. fistula labyrinthi	7	3	—	—
D:o labyrinthit. et meningit. purulenta ac.	2	—	2	—
D:o pachymeningit. et meningit. purulenta ac.	—	1	—	1
Labyrinthit. chr.	—	1	—	—
Otosclerosis	—	6	—	—
Morbus Menière	—	1	—	—
Fistula reg. mastoid. postop.	—	1	—	—
XVIII.				
Conjunctivit. secundaria	—	1	—	—
Keratit. marginal.	—	1	—	—
Dacryostenos. chr.	17	25	—	—
D:o c. dacryocystit. phlegmonosa	3	4	—	—
D:o c. fistula sacci lacrymal.	4	3	—	—

Sjukdom	Intagna		Döda	
	män	kv.	män	kv.
XIX.				
Osteoma sin. maxill	1	—	—	—
Fibroma cordæ vocalis	—	1	—	—
Tumor amyloides laryngis	—	1	—	—
Papillomata laryngis	1	—	—	—
Lymfosarcoma tonsillæ et epipharyngis	1	—	—	—
Carcinoma — summa fall	3	1	—	—
D:o sin. max. et ossis maxill.	1	—	—	—
D:o epipharyngis	1	—	—	—
D:o oesophagi	1	1	—	—
Cystis congenita laryngis	—	1	—	—
XXI.				
Fractura oss. nasi c. epistax.	3	—	—	—
D:o basis crani c. paralys. n. facial.	1	—	—	—
D:o laryngis c. perichondrit.	1	—	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för ÖRON-, NÄS- och HALS-sjukdomar för år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven		Anmärk- ningar
			öforbättr. eller frisk	död förbättr.	
<i>Öronsjukdomar med komplikationer.</i>					
Stenos. meat. acust. ext. traumat.	1	Konservativ totaluppmäjsling enl. Heath + plastik enl. Körner	1	—	—
Otit. med. ac. c. mastoidit.	46	Uppmäjsling	46	—	—
D:o	3	Konservativ totaluppmäjsling	3	—	—
D:o operat.	3	Revision	3	—	—
D:o recid.	1	Incisio.	1	—	—
D:o "	2	Uppmäjsling	2	—	—
D:o "	2	Konservativ totaluppmäjsling	2	—	—
D:o "	1	D:o enl. Heath	1	—	—
Fistula reg. retroauric. postop.	1	Plastik + sutur.	1	—	—
D:o	1	Revision + sekundärsutur.	1	—	—
Sår efter op. för akut mastoidit.	11	Sekundärsutur.	11	—	—
Sår efter totaluppmäjsling för akut mastoidit.	1	D:o + hörselgångs- plastik	1	—	—
Otit. med. ac. c. pachymenin- git. ext. sive epiphlebit. sin. sigmoid.	7	Uppmäjsling + friläggning av dura resp. sinus.	7	—	—

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven frisk eller förbättr. förfärr	död	Anmärk- ning
Otit. med. ac. c. epiphlebit. sin. sigmoid.	3	Uppmäjsling + friläggning och punktion av sinus.	3	—	
Otit. med. ac. c. suspic trombophlebit	1	D:o	1	—	
Otit. med. ac. c. trombophlebit supp.	1	Uppmäjsling + friläggning, klyvning och tamp. av sinus.	1	—	
D:o	1	D:o + bulbusop. enl. Grunert	1	—	
Otit. med. ac. c. trombophlebit. supp. operat.	1	Bulbusop. enl. Grunert + underbindning av vena jug.	1	—	
Otit. med. ac. c. trombophlebit. parietal.	1	Uppmäjsling + friläggning av sinus + underbindning av vena jug.	1	—	
D:oje ohållbar operat.	1	Underbindning av vena jug.	1	—	
D:o	1	Revision + friläggning, klyvning och tamp. av sinus.	1	—	
Otit. med. ac. c. trombophlebit. supp. et septichæmia ...	1	Uppmäjsling + friläggning, klyvning och tamp. av sinus + bulbusop. enl. Voss + underbindning av vena jug.	1	—	
Otit. med. ac. c. labyrinthit. purulenta et meningit. serosa.	2	Totaluppmäjsling + labyrinthresektion enl. Ruttin	2	—	
Otit. med. ac. c. meningit. serosa	1	Uppmäjsling + friläggning av sinus och dura.	1	—	
Otit. med. ac. c. meningit. purulenta	1	Uppmäjsling + friläggning och punktion av dura och sinus + friläggning av bulbus.	1	—	
Otit. med. ac. c. mastoidit. et meningit. purulenta	1	Konservativ totaluppmäjsling + friläggning och punktion av dura och sinus.	1	—	
Otit. med. chr. purulenta	20	Totaluppmäjsling	20	—	
D:o	19	Konservativ totaluppmäjsling	19	—	
D:o	1	D:o enl. Heath	1	—	
Osttit. med. chr. cholesteatomatosa	21	Totaluppmäjsling	21	—	
D:o	1	Konservativ totaluppmäjsling	1	—	
Osttit. med. chr. tuberculosa	1	Totaluppmäjsling	1	—	
D:o c. polyp.	1	Evulsiö polyp.	1	—	
D:o operat.	4	Revision	4	—	
Sår efter op. för kron. otit.	1	Sekundärsutur.	1	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärkningar
			död	oförhåtr.	frisk eller förbättr.	
Otit. med. chr. c. pachymeningit. ext. sive epiphlebit. sin. sigmoid.	2	Totaluppmäjsling + friläggning av dura resp. sinus.	2	—	—	
Otit. med. chr. c. epiphlebit. sin. sigmoid. et meningit. serosa	1	Totaluppmäjsling + friläggning av sinus och dura och punktion av sinus	—	—	1	(298) septichäm
Otit. med. chr. c. trombophlebit supp.	1	Konservativ totaluppmäjsling + friläggning, klyvning och tamp. av sinus	1	—	—	
Otit. med. chr. c. trombophlebit. operat.	1	Bulbusop. enl. Grunert + underbindning av vena jug.	1	—	—	
D:o		Konservativ totaluppmäjsling + sekundärsutur.	1	—	—	
Otit. med. chr. c. trombophlebit., pachymeningit. ext. et meningit. serosa	1	Totaluppmäjsling + friläggning av dura och sinus + klyvning och tamp. av sinus	1	—	—	
Otit. med. chr. c. trombophlebit., pachymeningit. et meningit. purulenta.	2	Totaluppmäjsling + friläggning, klyvning och tamp. av sinus + bulbusop. enl. Grunert	1	—	1	(385)
Otit. med. chr. operat. c. trombophlebit.	1	Friläggning, klyvning och tamp. av sinus + bulbusop. enl. Voss	1	—	—	
Otit. med. chr. c. fistula labyrinthi	8	Totaluppmäjsling	7	—	1	(660) meningit. purulenta.
Otit. med. chr. c. destructio labyrinthi et labyrinthit. purulenta ac.	1	D:o + labyrinthresektion enl. Neumann ...	1	—	—	
Otit. med. chr. c. labyrinthit. purulenta ac.	1	Labyrinthresektion enl. Hinsberg	—	—	1	(660) meningit. purulenta.
D:o		Labyrinthresektion enl. Ruttin	—	—	1	(444) meningit. purulenta.
Otit. med. chr. c. labyrinthit. operat.	1	Labyrinthresektion enl. Neumann + punktion av dura, cerebrum och cerebellum ...	—	—	1	(444) meningit. purulenta.
Otit. med. chr. c. pachymeningit. et meningit. purulenta	1	Totaluppmäjsling + friläggning och punktion av sinus och dura + incision av dura	—	—	1	(262)
Labyrinthit. chr.	1	Labyrinthresektion	1	—	—	

Sjukdom nämnd	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärk- ningarna
			förbättr.	död	förbättr. frisk eller	
<i>Sjukdomar i näsan och dess bihålor.</i>						
Epistaxis	1	Galvanokaustik	1	—	—	
Deviatio septi nasi	159	Resectio submuc. septi	159	—	—	
Rhinit. chr. hyperplastica	80	Excisio mucosæ vel resectio conchæ	80	—	—	
Fractura conchæ inf. c. hæ- morrhagia	1	Resectio conchæ + galvanokaustik	1	—	—	
Sinuit. maxill. ac.	25	Trepanatio endonasal. sin. max.	25	—	—	
D:o dental.	1	Radikalop. enl. Bönninghaus...	1	—	—	
Sinuit. maxill. chr.	6	Trepanatio endonasal. sin. max.	6	—	—	
D:o	18	Radikalop. enl. Caldwell-Luc	18	—	—	
D:o	7	D:o Denker	7	—	—	
D:o	57	D:o Bönninghaus	57	—	—	
Sinuit. maxill. chr. c. abscess. subperiost. orbitæ	1	Incision av abscessen.	1	—	—	
Fistel efter op. enl. Caldwell- Luc	1	Plastik och sekundärsutur.	1	—	—	
Osteoma oss. maxillæ	1	Partiell bortmäjsling	1	—	—	
Myxosarcoma sin. maxill. et epipharyngis.	1	Öppnande av käkhålan från fossa canina + inläggning av radiumprep.	1	—	—	
Cancer sin. maxill.	1	Radikalop. enl. Denker + ex- cision av tumörmassor	1	—	—	
Sinuit. frontal. ac.	1	Conchotomia med.	1	—	—	
D:o	1	Resect. cell. ethmoidal. ant.	2	—	—	
D:o	3	Radikalop. enl. Killian	3	—	—	
Sinuit. frontal. ac. c. osteit.	1	D:o	1	—	—	
D:o	2	D:o Riedel	1	—	1	(130) broncho- pneumonia
D:o	1	D:o	—	—	1	(664)
et c. meningit. purulenta ... Yttre hudfistel och intranasala synechier efter op. ad mo- dum Killian.	1	Plastik och slutning av fisteln + lösnings av synechier.	1	—	—	
Sinuit. frontal. chr.	1	Resect. cell. ethmoidal. ant.	1	—	—	
D:o	3	Radikalop. enl. Killian	3	—	—	
D:o	1	D:o Jansen	1	—	—	
Sinuit. frontal. chr. c. osteit.	2	Radikaloperation enl. Riedel...	2	—	—	
D:o operat.	1	Revision	1	—	—	
Ethmoidit. ac.	4	Conchotomia med.	4	—	—	
D:o	13	Ethmoidectomy	13	—	—	
Ethmoidit. ac. c. meningit. serosa	1	D:o	—	—	1	(232) meningit. purulenta.
Ethmoidit. chr.	1	Conchotomia med.	1	—	—	
D:o	123	Ethmoidectomy	123	—	—	
D:o operat.	1	Endonasal. revision	1	—	—	
D:o c. polyp.	1	Evulsio polyp.	1	—	—	

Sjukdom sektion	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärk- ningar
			död	oförlätt.	förbättr. eller frisk	
Sinuit. sphenoidal. ac.	10	Trepanatio endonasal. sin. sphen.	10	—	—	
D:o chr.	93	D:o	93	—	—	
Tuberculosis cavi nasi	2	Excision av infiltrerad slem- hinna	2	—	—	
D:o	3	D:o + conchotomi ...	3	—	—	
<i>Sjukdomar i munhålan, sval- get samt matstruppen.</i>						
Granuloma radic. dent.	2	Extractio dent. + excochleatio	2	—	—	
Cystis radic. dent.	2	Extirpatio	2	—	—	
D:o	1	D:o + plastik mot näsan	1	—	—	
D:o	1	Extirpatio + radikalop. av käkhålan enl. Denker	1	—	—	
Hypertrophia tonsill.	15	Tonsillectomi enl. Sluder ...	15	—	—	
Tonsillit. chr.	136	Tonsillectomi	136	—	—	
Vegetat. adenoid.	70	Abrasio	70	—	—	
Cancer epipharyngis	1	Excisio probat.	1	—	—	
Sarcoma epipharyngis	1	D:o	1	—	—	
Lymfosarcoma epipharyngis ...	1	D:o	1	—	—	
Pharyngit. hypertroph.	1	Galvanokaustik	1	—	—	
Abscess. hypopharyngis	1	Schwebelaryngoskopi + inci- sion	—	—	1	Samma pat. (401) septi- chaemia
D:o	1	Oesophagoskopi	—	—	1	
Cancer hypopharyngis	1	Excisio probat.	1	—	—	
Cancer oesophagi	2	Oesophagoskopi	—	2	—	
D:o	2	D:o + inläggning av radiumprep.	2	—	—	
D:o	1	D:o + provexcision ...	—	1	—	
Corpus alien. oesophagi	2	D:o + extraktion	2	—	—	
Corpus alien. oesophagi c. ab- scess. colli	1	D:o + incision å halsen	1	—	—	
För diagnos	2	Oesophagoskopi	2	—	—	
<i>Sjukdomar i larynx, trachea och broncher.</i>						
Laryngit. phlegmonosa	1	Schwebelaryngoskopi + inci- sion	1	—	—	
Phlegmone epiglottidis et hy- popharyngis c. septichæmia	1	Schwebelaryngoskopi + re- sect. epiglott. + incisio + tracheotomia inf.	—	—	1	(672)
Tuberculosis laryngis	1	Excisio probat. endolaryngeal.	1	—	—	
D:o	1	Schwebelaryngoskopi + ex- cisio probat.	1	—	—	
D:o	2	Schwebelaryngoskopi + galva- nokaustik	2	—	—	
D:o	1	Schwebelaryngoskopi + exci- sion och galvanokaustik ...	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven		Anmärkning
			död	förhålltr. frisk eller förbättr.	
Lues laryngis	1	Schwebelaryngoskop i + excisio probat	1	—	
Fibroma laryngis	1	Schwebelaryngoskop i + extirpation	1	—	
Cystis congenita laryngis	1	Schwebelaryngoskop i + excision av cystvägg	1	—	
Papillomata	5	Schwebelaryngoskop i	5	—	Samma pat.
Stenos. laryngis post tracheostomiam.	1	D:o	1	—	
För diagnos	2	D:o	2	—	
Stenosis laryngis	1	Laryngofissur + dilatation med gummirör	1	—	
Fractura laryngis c. perichondrit. cart. cricoid. et c. stenos.	1	Tracheotomia sup.	1	—	
D:o	1	Laryngoscopia directa	1	—	
D:o	1	Laryngofissur + extraktion av nekrotiska broskstycken ...	1	—	Samma pat.
För diagnos	1	Tracheo-bronchoscopy sup.	1	—	
Corp. alien. bronchi c. bronchopneumonia	1	D:o + extractio	1	—	
<i>Andra sjukdomar.</i>					
Dacryostenos. chr.	43	Dacryocysto-rhinostomia endonasal. enl. West	43	—	
Dacryostenos. chr. c. dacryocystit. ac. phlegmon.	6	D:o	6	—	
Dacryostenos. chr. c. fistula sacci lacrymal.	7	D:o	7	—	
Dacryostenos. chr. operat. recidivans	2	Revision av op. enl. West ...	2	—	

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets avdelning för ÖRON-, NÄS- och HALS-sjukdomar för år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfäll och utförda operationer å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Ant. fall	Operation	Anm.
<i>Sjukdomar i öronen.</i>			
Othämatoma	2	Punctio	
D:o	1	Incisio	
Furunculus auriculæ	4	D:o	
Tumor meat. acust. ext.	1	Extriratio	
Corpus alien. meat. acust. ext.	1	Extractio	
Otit. ext. circumscript.	32	Incisio	
Otit med. ac. perf.	101	Paracentes	

Sjukdom	Ant. fall	Operation	Anm.
Sår efter op. för ak. mastoidit	19	Sekundärsutur	
Ärr efter öronoperation	1	Excisio	
Otit. med. chr. c. polyp.	16	Evulsio polyp.	
Atheroma infect. retroauricul.	2	Partiell excision av väggen	
<i>Sjukdomar i näsan och dess bihålor.</i>			
Traumatisk sadelnäsa	1	Paraffininjektion	
Corpus alien. cavi nasi	2	Extractio	
Furunculus vestibuli nasi	4	Incisio	
Deviatio septi nasi	3	Resect. submuc. septi	
Abscess septi nasi	1	Punctio	
Ulcus simplex septi	1	Excisio probat.	
Rhinit. chr. hyperplastica	2	Galvanokaustik	
Sinuit. maxill. sive suspicio sinuit.	274	Punctio sin. maxill.	
Fistel efter op. enl. Denker	1	Plastik	
Cancer maxillæ	1	Excochleatio	
Sinuit. frontal. ac.	1	Conchotomia med.	
Ethmoidit. ac.	1	Ethmoidectomy	
Sinuit. sphenoidal. ac.	1	Trepanatio endonasal. sin. sphen.	
Tuberculosis cavi nasi	1	Excisio probat.	
D:o	1	Excision av infiltrerad slemhinna	
D:o	1	Galvanokaustik	
Angioma cavi nasi	1	Exstirpatio	
Cystis cavi nasi	1	D:o	
<i>Sjukdomar i munhålan, svalget samt matstrupsen.</i>			
Cystis radic. dent.	2	Exstirpatio	
Granuloma radic. dent.	3	Excochleatio	
Angioma veli palati	1	Excisio probat.	
Hypertrophia tonsill.	35	Tonsillectomi enl. Sluder	
Tonsillit. chr.	5	Tonsillektomi	
Peritonsillit. supp. ac.	37	Incisio	
Ulcus tonsillæ	1	Excisio probat.	
Gumma tonsillæ	1	D:o	
Vegetat. adenoid.	64	Abrasio	
Sarcoma epipharyngis	3	Radiuminläggning i narkos	
Lymfosarcoma epipharyngis	1	Abrasio	
Cancer epipharyngis	1	Excisio probat.	
Pharyngit. hypertroph.	2	Galvanokaustik	
Corpus alien. pharyngis	2	Extractio	
Ulcus luet. pharyngis	1	Excisio probat.	
Cancer hypopharyngis	1	Endoscopia directa	
För diagnos	9	Oesophagiskopi	
Cardiospasmus	1	D:o	
Cancer oesophagi	1	D:o	
Corpus alien. oesophagi	5	D:o + extraktion.	
<i>Sjukdomar i larynx, trachea och broncher.</i>			
Angioma plicæ vocal.	1	Excisio endolaryngeal.	
För diagnos	1	Tracheo-bronchoscopy sup.	

Sjukdom	Ant fall	Operation	Anm.
<i>Andra sjukdomar.</i>			
Dacryostenos. chr.	6	Dacryocysto-rhinostomia endonasal. enl. West	
Dacryostenos. chr. c. dacryocystit. ac. phlegmon.	2	D:o	

HALVOR BJÖRKMAN.

Bitr. läkare.

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets ÖGON-avdelning för år 1921
 omfattande intagna sjukdomsfall även som döda.

Sjukdom	Intagna		Döda	
	män	kv.	män	kv.
I. <i>Bildningsfel och medfödda sjukdomar.</i>				
Ptosis	1	—	—	—
Cataracta	2	5	—	—
IX. <i>Ögonsjukdomar.</i>				
Abscessus palpebræ	—	1	—	—
Conjunctivitis catarrhalis ac.	—	3	—	—
D:o blenorrhoica	—	1	—	—
D:o trachom.	—	1	—	—
Keratitis phlyctenulosa	8	12	—	—
D:o parenchymatosa	1	4	—	—
Ulcus corneæ	11	6	—	—
D:o serpens	23	7	—	—
Herpes corneaæ	—	1	—	—
Scleritis, Sclerokeratitis	1	3	—	—
Iritis, Cyclitis	15	10	—	—
Glaucoma	12	11	—	—
Hydrophthalmus	—	1	—	—
Cataracta	22	41	—	—
Retino-chorioiditis	1	2	—	—
Papillitis	1	1	—	—
Neuritis retrobulbaris	3	1	—	—
Panophthalmitis	4	—	—	—
Atrophia bulbi	1	—	—	—
Strabismus convergens	4	2	—	—
Dacryocystitis	6	2	—	—
XV. <i>Hudsjukdomar.</i>				
Herpes zoster	1	—	—	—
XVIII. <i>Svulster.</i>				
Cysta dermoides	—	1	—	—
XIX. <i>Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.</i>				
Contusio bulbi	5	1	—	—
Ruptura bulbi	5	—	—	—
Vulnus corneæ	2	—	—	—
Vulnus perforans bulbi	16	2	—	—
Combustio corneaæ	4	1	—	—
Corpus alienum in oculo	18	2	—	—
Irido-cyclitis traumatica	3	—	—	—
Cataracta traumatica	14	3	—	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets ÖGON-avdelning för år 1921
angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna
patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven frisk eller förbättr.	död
Ptosis	1	Operation	1	—
Entropium	1	D:o	1	—
Dacryocystitis, fistula sacci lacr.	6	Exstirpation av tårsäck	6	—
Vulnus perforans scleræ et corneaæ	2	Plastisk operation (Kuhnt)	2	—
Ulcus corneaæ	14	Galvanokaustik	14	—
D:o serpens	38	D:o	38	—
Occlusio, secl. synchiae	3	Iridektomi	3	—
Glaucoma	3	D:o	3	—
D:o	12	Trepanatio scleræ (Elliot)	12	—
D:o sec.	7	Punktion	7	—
Prolapsus uveæ	5	Avklippling	5	—
Cataracta	44	Starrextaktion	44	—
D:o	25	Starrdiscission	25	—
D:o	6	Evakuering	6	—
Corpus alienum in oculo	15	Magnetextraktion	15	—
D:o	3	Enukleation	3	—
Irido-cyclitis traum.	9	D:o	9	—
Ulcus corneaæ serpens	2	D:o	2	—
Ruptura scleræ et corneaæ	2	D:o	2	—
Glaucoma	2	D:o	2	—
Panophthalmitis	4	Evisceratio bulbi	4	—
Strabismus convergens	7	Operation	7	—

Uppgift från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets ÖGON-avdelning för år 1921
angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å poli-
kliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation
Abscessus palpebrae	6	Incisio .....
Tumor palpebrae	6	Exstirpation .....
Entropium	5	Operation .....
Chalazion	44	D:o
Dacryocystitis	8	Exstirpation av tårsäck .....
D:o phlegm.	8	Petit's operation .....
Ulcus corneaæ	60	Galvanokaustik .....
D:o serpens	5	D:o
Symblepharon	1	Operation .....
Irido-cyclitis traum.	11	Enukleation .....
Glaucoma	1	D:o
Strabismus convergens	8	Operation .....
D:o divergens	1	D:o

M. SUNDQVIST.

Årsberättelse från Allm. och Sahlgrenska sjukhusets patolog.- och bakteriologiska laboratorium 1921.

A. Obduktioner.

För Sahlgrenska sjukhuset ha under året utförts 380 obduktioner, vilka efter ålder och kön fördela sig sålunda:

Ålder	Män		Kvinnor		Summa	
	Antal	% av män	Antal	% av kv.	Antal	%
1–10	1	0,5	1	0,5	2	0,5
11–20	18	9	14	8	32	8,5
21–30	32	15,5	28	16	60	15,5
31–40	37	18	28	16	65	17,5
41–50	29	14	31	17,5	60	15,5
51–60	35	17	32	18	67	18
61–70	36	18	21	12	57	15
71–80	15	7	17	10	32	8
81–90	2	1	3	2	5	1,5
Summa	205	100	175	100	380	100

Viktigare obduktionsfynd.

Akuta infektionssjukdomar.

Erysipelas 3 fall.

Tyfus 7 fall; av dessa 4 med perforation, 2 med cholecystit, 1 med pneumoni.

Tetanus 2 fall, båda vid infekterade sår.

Septichæmi 20 fall; utgångspunkt utgjorde: erysipelas 3 fall; infekterade sår, abscess och phlegmone 6 fall; sjukdom i öra resp. näsans böhålor 2 fall; ben-sjukdom 2 fall; abort 2 fall; cancer uteri 1 fall; övriga fall utgångspunkt okänd.

Influenza 21 fall; av dessa lungkomplikationer i alla fall; empyema pleuræ 6 fall; komplicerade av hjärtsjukdom 2 fall; av graviditet 1 fall.

Kroniska infektionssjukdomar.

Tuberculosis: Lungtuberkulos har framträtt som gravare sjukdom i 47 fall; 29 män och 18 kvinnor. Av dessa ha 22 varit komplicerade med tarmtuberkulos, 5 med larynx-tuberkulos, 8 med miliär tuberkulos, 9 med tbc-meningit, 3 med njurtuberkulos, 3 med genitaltuberkulos, 3 med peritonealtuberkulos, 1 med tuberkulos i binjure.

Utan samtidig lungtuberkulos har tuberkulos framträtt som gravare sjukdom i följande fall: tbc. peritonei 5 fall, renum 2 fall, genitalium 2 fall, ossium 3 fall, meningarum 6 fall, glandul. lymfat. 4 fall, pleuræ 2 fall, pericardii 1 fall.

Lues 13 fall; av dessa visa 12 fall aortit, 3 aneurysma, 3 leverlues, 1 meningit, 2 hjärngumma.

Granuloma Sternberg 2 fall.

Omsättningssjukdomar.

Diabetes mellitus 9 fall; 5 över, 4 under 50 år.

Morbus Basedowii 3 fall, varav i 2 fall persistenterande thymus.

Nervsystemets sjukdomar.

Hæmorrhagia cerebri 11 fall, 6 män och 5 kvinnor; av dessa 1 fall under 30 år vid endocardit.

Emolilitio cerebri 18 fall, 10 män och 8 kvinnor; av dessa 1 fall under 30 år vid endocardit.

Abscessus cerebri 3 fall, alla vid otitis media.

Encephalitis hæmorrhagica 3 fall.

Encephalitis lethargica 6 fall, varav ett av kronisk typ.

Lipembolia cerebri 3 fall, vid fracturer.

Meningitis non tbc. 15 fall; 6 vid otit, 5 vid sinusit, 2 vid fractura baseos, 1 vid hjärnabscess, 1 vid encephalit. hæmorrh.

Pachymeningit. hæmorrh. int. 3 fall.

Contusio aut. laceratio cerebri 6 fall, alla vid fract. baseos.

Myelit. traumatica 4 fall.

Tabes dorsalis 1 fall.

Cirkulationsorganens sjukdomar.

Myocarditis chron. fibr. gravis 7 fall, alla över 50 år.

Infarktus myocardii 5 fall.

Myocarditis acuta gravis 1 fall (difteri).

Thrombosis cordis 3 fall.

Pericarditis acuta 3 fall; *synechia pericardii* 8 fall.

Laceratio cordis 1 fall.

Vitium organ. cordis 33 fall, 17 män och 16 kvinnor. Av dessa i mitralis 16, i mitralis och aorta 6, i dessa och tricuspidalis 2, i alla klaffar 1; i ensamt aorta 8 fall.

Endocarditis acuta 23 fall, 12 män och 11 kvinnor.

Embolia art. pulmonalis 14 fall.

Aueuryysma non luet. 2 fall.

Ruptura aortæ + aueuryysma dissecans 1 fall.

Ductus arteriosus persistens 1 fall, 28 år. *Foramen Panizzae* 1 fall, 31 år.

Urinorganens sjukdomar.

Akut nefros (gravare) 3 fall; kronisk 17 fall, varav 10 med amyloid.

Glomerulonefrit 13 fall.

Nefroscleros levis 17 fall, gravis 7 fall.

Hydronefros 4 fall; *pyonefros* 17 fall.

Nefrolithiasis 3 fall; *lithiasis ureteris* 1 fall.

J. SUNDQVIST.

Ren cysticus congen. 1 fall; *Ruptura renis* 1 fall.

Hypertrophia prostatae 11 fall.

Diverticulum ves. urin. permagn. 1 fall.

Respirationsorganens sjukdomar.

Pneumonia acuta lobaris 16 fall, 13 män, 3 kvinnor. *Bronchopneumonia* (non influenza) 20 fall, 9 män, 11 kvinnor. Av båda tillsammans 5 fall i omedelbar anslutning till operation.

Abscessus pulmonis 2 fall; *gangreña* 1. *Infarktus* 2 fall.

Bronchiectasiæ graves 3 fall. *Emfysema gravis* 4 fall.

Lipembolia pulmonis 3 fall. *Laceratio pulmonis* 3 fall.

Empyema pleuræ 7 fall. *Phlegmone laryngis* 1 fall.

Digestionsorganens sjukdomar.

Vulnus perforans oesophagi 1 fall.

Degeneratio amyloid. mucosæ ventriculi 1 fall (lues).

Ulcus ventriculi 10 fall, varav 3 perforerade; *duodeni* 2 fall, varav 1 perforerat.

Gastritis phlegmonosa 1 fall.

Enteritis grazis 8 fall, *uræmica* 2 fall, *forma dysenterica* 1 fall.

Appendicitis acuta 10 fall. *Invaginatio s. strangulatio intestini* 5 fall.

Hernia 3 fall.

Pancreatitis acuta 3 fall. *Cholecystitis perfor.* 2 fall. *Cholelithiasis* 13 fall.

Cirrhosis hepatis 11 fall; *Abscessus hepatis* 1 fall (appendicit.). *Atrophia hepatis rubra* 1 fall.

Svulster.

Cancer 45 fall, 18 män, 27 kvinnor. Av dessa 1 fall under 30 år (ca. uteri). 1 fall (37 års kv.) samtidig ca. ventriculi och ca. ovarii, av skiljaktig mikroskopisk struktur. Fallen fördelade sig sålunda:

Cancer ventriculi 14 fall (8 m. + 6 kv.); *oesophagi* 4 fall (4 + 0); *vesicæ felleæ* 3 fall (0 + 3); *coli* 6 fall (4 + 2); *recti* 1 fall (0 + 1); *pancreatis* 1 fall (0 + 1); *mammæ* 3 fall (0 + 3); *uteri* 6 fall (0 + 6); *ovarii* 3 fall (0 + 3); *prostatae* 2 fall (2 + 0); *pulmonis bronchiale* 3 fall (0 + 3).

Sarcom 7 fall, 2 män och 5 kvinnor. Av dessa 2 från hjärna, 2 från benvävnad, 1 från palatum, 1 från pelvis, 1 (hämangiosarkom) från lever och mjälte.

Hypernefrom 4 fall, 3 män och 1 kvinna. Ett fall visade samtidigt glioma cerebri.

Glioma cerebri 5 fall. *Psammoma duræ* 1 fall.

Papilloma ves. urinar. 1 fall. *Adenomyoma uteri* (Reckl.) 1 fall.

B. Histologiska undersökningar.

I. För Sahlgrenska sjukhuset har intäkter i samband med undersökningarna ha utförts 1,216 histologiska undersökningar. Viktigare fynd vid dessa:

Hyperplast och atrofi.

Hyperplasia sive atrofia: *mucosæ uteri* 39 fall; *prostatae* 11 fall; *gland. thyreoideæ* 42 fall. Summa 92 fall.

Akut inflammation och ulceration.

Läpp 2 fall, bucca 2 fall, palatum 1 fall. Ventrikель 6 fall, tunntarm 2 fall, appendix 147 fall, colon 1 fall, rectum 9 fall. Gallblåsa 28 fall. Lymfkörtel 10 fall. Lungvävnad 2 fall. Mammæ 1 fall, tuba 9 fall, ovarium 2 fall. Njurbäcken 1 fall. Ben, brosk och led 5 fall. Hud och granulationer 12 fall.
Summa 240 fall.

Kronisk inflammation.

Mandibula 1 fall, ventrikkel 4 fall, appendix 132 fall, gallblåsa 62 fall. Lymfkörtel 21 fall. Näsa 4 fall, tonsill 2 fall, larynx 6 fall. Testis och epididymis 6 fall, mamma 16 fall, uterus 2 fall, tuba 58 fall, ovarium 10 fall. Njure 1 fall. Ben, brosk och led 4 fall, bursa 6 fall. Hud och granulationer 12 fall.
Summa 347 fall.

Tuberculos.

Läpp 1 fall, bucea 1, appendix 1, colon 2, peritoneum 4 fall. Lymfkörtlar 52 fall. Näsa 5 fall, larynx 2 fall, mellanöra 1 fall. Epididymis och vas deferens 10 fall, mamma 1 fall, tuba 4 fall, ovarialkystom 1 fall. Njure 8 fall. Ben och led 14 fall. Hud och granulationer 12 fall.
Summa 119 fall.

Granuloma Sternberg.

2 fall.
Summa 2 fall.

Actinomycos.

Granulationer 1 fall, parotis 1 fall.
Summa 2 fall.

Lues.

Tunga 1 fall, larynx 1, epididymis 1, mammæ 1, hud 5 fall.
Summa 9 fall.

Cancer.

Läpp 6, bucca 1, tunga 2, maxill 6, palati 3 fall. Ventrikell 7, oscephagi 1, colon 4, rectum 3 fall. Peritoneum 3 fall. Lymfkörtlar 31 fall. Näsa 3, pharynx 3, larynx 1, lunga 1 fall. Penis 1, prostata 1, mammæ 32, vulva 1, mucosæ uteri 17, uterus 25, ovarium 4 fall. Blåsa 1 fall. Ben 1 fall. Hud och granulationer 36 fall. Palpebra 1 fall.
Summa 195 fall.

Sarkom.

Gingiva 1, intestini tenuis 1 fall. Pharynx 3, lunga 1 fall. Mammæ 1, ovarii 4, uteri 2 fall. Ben 4 fall. Durce matris 1 fall. Hud och granulationer 10 fall.
Summa 28 fall.

Andra svulster.

Fibrom 6 fall. Lipom 8 fall. Angiom: tunga 2, gom 1; stämband 1, näsa 1; epididymis 1, lig. latum 1; hud 3, conjunctiva 1 fall.

Adenofibroma mammæ 18 fall. *Adenoma* mammæ 4, ventriculi 1 fall. *Kystadenoma* ovarii 11 fall. *Papilloma* ves. urinariæ 1, ovarii 3, recti 1 fall. *Myoma* uteri 16, mammae 1 fall. *Endotelioma* spottkörtel 4, led 1 fall. *Hypernefroma* renis 3 fall.

Arsrapport från Högskoleundervisningen år 1904 Summa 89 fall.

Graviditetsförändringar.

Uterus 12, tuba 12 fall.

Summa 24 fall.

II. För andra sjukvårdsinrättningar.

Hyperplast och atrofi.

Uterusslemhinnan 263 fall. Glandula thyreoidea 7 fall. Prostata 5 fall. Mjälte 1 fall.

Summa 276 fall.

Akut inflammation och ulceration.

Käke 2, gom 1, ventrikels 2, tarm (app.) 45 fall. Näsa 1, larynx 5, lunga 2 fall. Epididymis 1, mammae 2, prostata 1 fall. Lymfvävnad 3 fall. Hud etc. 6 fall. Ben 3 fall. Ryggmärg 2 fall.

Summa 76 fall

Kronisk inflammation.

Käke 2, tarm 2, appendix 90, gallblåsa 1, lever 5, spottkörtel 1, tonsill 2 fall. Näsa 2, larynx 6, lunga 2 fall. Testis och epididymis 4, mammae 19, uterus 25, tuba 30, ovarium 9 fall. Njure 12 fall. Lymfkörtel 3 fall. Hud etc. 27 fall. Ben 5 fall. Tårsäck 1 fall.

Summa 248 fall.

Tuberculos.

Parotis 1, pharynx 2, appendix 3, annan tarm 2, peritoneum 1 fall. Näsa 3, larynx 7, lunga 3 fall. Njure 5, blåsa 1 fall. Epididymis 6 fall, mammae 1, uterus 1, tuba 9, ovarium 1 fall. Lymfvävnad 13, mjälte 1 fall. Hud och granulationer 16, ben 5 fall. Hjärna 1, ryggmärg 1 fall.

Summa 83 fall.

Lues.

Svalg 2, spottkörtel 1, panchreas 1, lever 1 fall. Testis 2 fall. Hud 1, kärl 1 fall.

Summa, 9 fall.

Granuloma Sternberg.

3 fall.

Summa 3 fall.

Cancer.

Läpp 3, tunga 2, munbotten 1, käke 3, parotis 2, ventrikels 11, tarm 8, appendix (juvenile) 1, peritoneum 2, lever 2, gallblåsa 3 fall. Näsa 3, larynx 1, lunga

1, pleura 1 fall. Testis 2, prostata 2, mammae 28, vulva 1, ovarium 9, uterus 26 fall. Urinblåsa 2 fall. Hud 11 fall. Lymfkörtel 15 fall.

Summa 178 fall.

Sarkom.

Käke 2, spottkörtel 1, lever 1 fall. Näsa 1, larynx 2, lunga 1 fall. Vulva 1, uterus 9, ovarium 1 fall. Hud etc. 22 fall. Ben 9 fall. Lymfvävnad 6 fall. Hjärna 2, ryggmärg 1 fall.

Summa 59 fall.

Andra svulster.

Fibrom 11 fall. Chondrom 1 fall. Myom: uteri 37, ventriculi 1, ovarii 3, vulvæ 1 fall. Lipom 6 fall. Angiom: hud 13, tunga 2, näsa 3, läpp 1, larynx 1, scrotum 1, ovarium 3 fall. Endoteliom: näsa 1, spottkörtel 1 fall. Adenom: mammae 3, thyreoidea 2 fall. Adenofibrom mammae 29 fall. Kystadenom och kystom: ovarium 36, njure 2, appendix 1 fall. Retentionscysta: urachus 1, gäl-gång 2, hudinklusion 2 fall. Papillom: hud 2, blåsa 2, bucca 1 fall. Nævus 4 fall. Hypernefrom 3 fall. Teratom ovarium 2, testis 1 fall. Deciduom 2 fall.

Summa 183 fall.

Graviditetsförändringar.

Skrap 41, tuba 10 fall. Mola 2 fall.

Summa 53 fall.

Summa summarum 1,165 fall.

C. Bakteriologiska, serologiska och cytologiska undersökningar.

I. För Sahlgrenska sjukhuset.

Tbc	195
Difteri	21
Tyfus	22
Div. bakteriologiska undersökn.	1,368
Cytologiska undersökningar	122
Vidals reaktion	431
Wassermanns reaktion	2,132
Vaccinframställning	102

Summa 4,393

II. För andra sjukvårdsinrättn. etc.

Tbc	461
Tyfus	332
Difteri	9,360
Diverse bakt. unders.	841
Cytologiska undersökningar	122
Vidals reaktion	561
Wassermanns reaktion	9,632
Vaccinframställning	96

Summa 21,675

Tillsammans hava alltså under året å laboratoriet utförts:

Obduktioner	380
Histologiska undersökningar	2,381
Bakt., serol. och cytol. undersökningar	26,068

Göteborg den 8 juni 1922.

C. O. FORSELIUS,
prosektor.

Årsrapport från Röntgenavdelningen år 1921.

I. Röntgenundersökningar.

	1919	1920	1921
Antal undersökta patienter	3,737	4,757	4,250
,, diarieförda radiogram	11,400	14,861	14,094

Röntgenundersökningarnas fördelning framgår av nedanstående tabell.

Kroppsdel							Deformiter
							Konkrement eller främ- mande kropp
Skelett och ledgångar	598	674	301	140	65	63	141
Respirationsorgan	68	—	176	523	16	—	—
Näsans böhlor	25	—	72	—	7	—	1
Cirkulationsorgan	29	—	26	—	—	—	18
Digestionsorgan	391	—	362	—	115	—	108
Gallblåsan	—	—	26	—	—	—	—
Tänder	—	—	181	—	—	—	—
Urinorgan	151	—	8	14	10	48	39
Summa	1,262	674	1,152	677	213	111	307

Patienterna fördela sig på följande sätt:

Från medicinska avdelningen	829 patienter
,, kirurgiska ,, ...	948 ,,
,, tuberkulos ,, ...	58 ,,
,, ögon- ,, ...	17 ,,
,, öron- ,, ...	29 ,,
,, röntgen- ,, ...	66 ,,
Metropolitens ,, ...	688 ,,
,, stadens och sjukhusets polikliniker ,, ...	165 ,,
,, sjukhus ,, ...	1,450 ,,
Andra patienter	Summa 4,250 patienter

KURT PETTERSSON

II. Röntgen- och radiumbehandling.

A. Uppgift på antalet behandlingar och patienter år 1921.

Röntgenbehandlingar hava givits i ett antal av 7,751 enkeldoser.	
Radium	d:o 444
"	"
Antalet behandlade patienter utgjorde 816, därav	"
Å sjukhuset intagna 393 (radiolog. avd.) + 45 (övriga sjukh. avd.)	 438
Från stadens och sjukhusets polikliniker	186
Andra patienter	192
	Summa 816

B. Uppgift på å Radiologiska avdelningen intagna patienter år 1921.

Sjukdom	Vårdade	Sjukdom	Vårdade
Tuberculosis lymphoglandularum	5	Carcinoma cutis	Transport 132
D:o ossium	1	D:o palpebrae	84
D:o cutis, lupus	13	D:o labii	17
Leukæmia	8	D:o linguae	41
		D:o maxillæ	13
		D:o palati	5
		D:o epipharyngis	5
Hud- och härsjukdomar.		D:o pharyngis	2
Eczema chronic	18	D:o recti	2
Psoriasis	3	D:o vulvae	3
Folliculitis	4	D:o vaginalæ	3
Favus	2	D:o colli uteri	41
Verruca (Papilloma)	19	D:o corporis uteri	7
Angioma	28	D:o ovarii	6
Myoma	6	D:o penis	5
Cystoma ovarii	3	D:o clitoridis	1
Sarcoma	11	D:o mammae	18
D:o lymphoglandular.	5	D:o ossium	4
D:o peritonei	1	Hypernephroma	1
D:o ossium	1		
D:o organ. alior.	4		
			Summa 393

C. O. FORSELIUS

C. Uppgift på radiologiskt behandlade sjukdomsfäll år 1921.

Diagnos	Antal	Diagnos	Antal
<i>Tuberkulos.</i>			
Tbc. cutis, lupus	25	Psoriasis	8
D:o ossium et artcul.	12	Acne	16
D:o bursar. et vagin. tend.	3	Furunculosis	5
D:o lymphogland.	121	Ulcus chron.	2
D:o peritonei	2	Pruritus	27
D:o epidid. et testis	2	Hyperhidrosis	3
Aktinomykosis	4	Neurodermatitis	1
		Hidroadenitis	12
<i>Blodsjukdomar.</i>			
Anæmia	3	<i>Beniga tumörer.</i>	
Leucæmia	11	Verrucae	55
Polycythaemia	1	Keloid	8
<i>Sjukdomar i endokrina organ.</i>			
Morb. Basedowii	10	Clavus, tylosis	10
Hyperthyreoidismus	2	Angioma	34
Dysthyreoidismus	5	Nævus	7
Struma maligna	4	Papilloma	8
<i>Sjukdomar i nervsystemet.</i>			
Sclerosis disseminata	13	<i>Maligna tumörer.</i>	
Syringomyelia	2	Carcinoma cutis	48
Neuritis	4	D:o palpebræ	5
Tumor cerebri	3	D:o labii	19
Epilepsia	1	D:o linguae	8
<i>Sjukdomar i andra org.</i>			
Asthma bronchiale	1	D:o oris	1
<i>Sjukdomar i matsmältn.-org.</i>			
Tonsillitis hypertroph.	1	D:o pharyngis	1
<i>Gynekologiska sjukdomar (utom maligna tumörer).</i>			
Myoma uteri	9	D:o parotidis	2
Metro-et Menorrhagia	17	D:o maxillæ	2
<i>Hud- och hårssjukdomar.</i>			
Trichopythia	10	D:o oesophagi	1
Favus	2	D:o coli	1
Sycosis non parasit. folliculit et der- matomykosis	21	D:o recti	3
Eczema chron.	96	D:o penis	3
		D:o mammae	38
		D:o vulvæ	3
		D:o colli uteri	38
		D:o corporis uteri	4
		D:o ovarii	5
		D:o osseum	5
		D:o organ. alior	3
		Sarcoma	21
		D:o cutis	4
		D:o gland. lymph.	2
		D:o tonsillæ	2
		D:o mediastini	1
		D:o pulmonum	1
		D:o organ. sceleti	5
		D:o organ. alior	6
		Tumor (utan patol. anatom. diagnos)	7
		Amyloidosis	1
		Pseudarthrosis	2

KURT PETTERSSON.

C (1921) på mänskliga och djurmaterial

A. Uppgift av antalet behandlingar och patienter år 1921.
Röntgenbehandlingar harats gevita i ett antal av 7,751 röntgencosser.

Antal	Röntgenbehandlare	Antal	Antal	Antal
1	Kadium	2	10	444
2	Äldre behandlare	3	816	stårav
3	Bolag	4	45	(Övriga röntgenbehandlare)
4	Bolag	5	8	eller annan röntgenbehandlare
5	Bolag	6	19	eller annan röntgenbehandlare
6	Bolag	7	3	eller annan röntgenbehandlare
7	Bolag	8	191	eller annan röntgenbehandlare
8	Bolag	9	5	eller annan röntgenbehandlare
9	Bolag	10	4	eller annan röntgenbehandlare

B. Uppgifter om röntgenavdelningen intagna patienter 1921.

Antal	Förnamn	Efternamn	Antal	Förnamn	Efternamn
1	Albert	Hedberg	1	Gustaf	Hedberg
2	Albert	Hedberg	2	Gustaf	Hedberg
3	Albert	Hedberg	3	Gustaf	Hedberg
4	Albert	Hedberg	4	Gustaf	Hedberg
5	Albert	Hedberg	5	Gustaf	Hedberg
6	Albert	Hedberg	6	Gustaf	Hedberg
7	Albert	Hedberg	7	Gustaf	Hedberg
8	Albert	Hedberg	8	Gustaf	Hedberg
9	Albert	Hedberg	9	Gustaf	Hedberg
10	Albert	Hedberg	10	Gustaf	Hedberg
11	Albert	Hedberg	11	Gustaf	Hedberg
12	Albert	Hedberg	12	Gustaf	Hedberg
13	Albert	Hedberg	13	Gustaf	Hedberg
14	Albert	Hedberg	14	Gustaf	Hedberg
15	Albert	Hedberg	15	Gustaf	Hedberg
16	Albert	Hedberg	16	Gustaf	Hedberg
17	Albert	Hedberg	17	Gustaf	Hedberg
18	Albert	Hedberg	18	Gustaf	Hedberg
19	Albert	Hedberg	19	Gustaf	Hedberg
20	Albert	Hedberg	20	Gustaf	Hedberg
21	Albert	Hedberg	21	Gustaf	Hedberg
22	Albert	Hedberg	22	Gustaf	Hedberg
23	Albert	Hedberg	23	Gustaf	Hedberg
24	Albert	Hedberg	24	Gustaf	Hedberg
25	Albert	Hedberg	25	Gustaf	Hedberg
26	Albert	Hedberg	26	Gustaf	Hedberg
27	Albert	Hedberg	27	Gustaf	Hedberg
28	Albert	Hedberg	28	Gustaf	Hedberg
29	Albert	Hedberg	29	Gustaf	Hedberg
30	Albert	Hedberg	30	Gustaf	Hedberg
31	Albert	Hedberg	31	Gustaf	Hedberg
32	Albert	Hedberg	32	Gustaf	Hedberg
33	Albert	Hedberg	33	Gustaf	Hedberg
34	Albert	Hedberg	34	Gustaf	Hedberg
35	Albert	Hedberg	35	Gustaf	Hedberg
36	Albert	Hedberg	36	Gustaf	Hedberg
37	Albert	Hedberg	37	Gustaf	Hedberg
38	Albert	Hedberg	38	Gustaf	Hedberg
39	Albert	Hedberg	39	Gustaf	Hedberg
40	Albert	Hedberg	40	Gustaf	Hedberg
41	Albert	Hedberg	41	Gustaf	Hedberg
42	Albert	Hedberg	42	Gustaf	Hedberg
43	Albert	Hedberg	43	Gustaf	Hedberg
44	Albert	Hedberg	44	Gustaf	Hedberg
45	Albert	Hedberg	45	Gustaf	Hedberg
46	Albert	Hedberg	46	Gustaf	Hedberg
47	Albert	Hedberg	47	Gustaf	Hedberg
48	Albert	Hedberg	48	Gustaf	Hedberg
49	Albert	Hedberg	49	Gustaf	Hedberg
50	Albert	Hedberg	50	Gustaf	Hedberg
51	Albert	Hedberg	51	Gustaf	Hedberg
52	Albert	Hedberg	52	Gustaf	Hedberg
53	Albert	Hedberg	53	Gustaf	Hedberg
54	Albert	Hedberg	54	Gustaf	Hedberg
55	Albert	Hedberg	55	Gustaf	Hedberg
56	Albert	Hedberg	56	Gustaf	Hedberg
57	Albert	Hedberg	57	Gustaf	Hedberg
58	Albert	Hedberg	58	Gustaf	Hedberg
59	Albert	Hedberg	59	Gustaf	Hedberg
60	Albert	Hedberg	60	Gustaf	Hedberg
61	Albert	Hedberg	61	Gustaf	Hedberg
62	Albert	Hedberg	62	Gustaf	Hedberg
63	Albert	Hedberg	63	Gustaf	Hedberg
64	Albert	Hedberg	64	Gustaf	Hedberg
65	Albert	Hedberg	65	Gustaf	Hedberg
66	Albert	Hedberg	66	Gustaf	Hedberg
67	Albert	Hedberg	67	Gustaf	Hedberg
68	Albert	Hedberg	68	Gustaf	Hedberg
69	Albert	Hedberg	69	Gustaf	Hedberg
70	Albert	Hedberg	70	Gustaf	Hedberg
71	Albert	Hedberg	71	Gustaf	Hedberg
72	Albert	Hedberg	72	Gustaf	Hedberg
73	Albert	Hedberg	73	Gustaf	Hedberg
74	Albert	Hedberg	74	Gustaf	Hedberg
75	Albert	Hedberg	75	Gustaf	Hedberg
76	Albert	Hedberg	76	Gustaf	Hedberg
77	Albert	Hedberg	77	Gustaf	Hedberg
78	Albert	Hedberg	78	Gustaf	Hedberg
79	Albert	Hedberg	79	Gustaf	Hedberg
80	Albert	Hedberg	80	Gustaf	Hedberg
81	Albert	Hedberg	81	Gustaf	Hedberg
82	Albert	Hedberg	82	Gustaf	Hedberg
83	Albert	Hedberg	83	Gustaf	Hedberg
84	Albert	Hedberg	84	Gustaf	Hedberg
85	Albert	Hedberg	85	Gustaf	Hedberg
86	Albert	Hedberg	86	Gustaf	Hedberg
87	Albert	Hedberg	87	Gustaf	Hedberg
88	Albert	Hedberg	88	Gustaf	Hedberg
89	Albert	Hedberg	89	Gustaf	Hedberg
90	Albert	Hedberg	90	Gustaf	Hedberg
91	Albert	Hedberg	91	Gustaf	Hedberg
92	Albert	Hedberg	92	Gustaf	Hedberg
93	Albert	Hedberg	93	Gustaf	Hedberg
94	Albert	Hedberg	94	Gustaf	Hedberg
95	Albert	Hedberg	95	Gustaf	Hedberg
96	Albert	Hedberg	96	Gustaf	Hedberg
97	Albert	Hedberg	97	Gustaf	Hedberg
98	Albert	Hedberg	98	Gustaf	Hedberg
99	Albert	Hedberg	99	Gustaf	Hedberg
100	Albert	Hedberg	100	Gustaf	Hedberg

KURT PETTERSSON

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus' MED. och KIRURG. avdelning angående
intagna sjukdomsfall även som döda.

	S j u k d o m	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
<i>I. Bildningsfel; sjukdomar hos nyfödda.</i>									
2	Debilitas congenita	9	6	—	—	—	—	1	—
	Deformitas capititis	—	—	—	—	—	—	1	—
	Cheiloschisis	—	—	—	—	2	—	—	—
	Cheilognatopalatoschisis	—	—	—	—	1	—	—	—
	Palatoschisis	—	—	—	—	5	2	—	—
	Deformitas labii p. cheiloschis.	—	—	—	—	1	1	—	—
	Fistula p. palatoschis. oper.	—	—	—	—	—	—	1	—
	Deformitas oris	—	—	—	—	—	—	1	—
	Spina bifida	—	—	—	—	1	2	—	—
	Torticollis	—	—	—	—	4	2	—	—
	Fistula colli cong.	—	—	—	—	1	2	—	—
	Hernia umbilicalis	—	—	—	—	6	7	—	—
	Hernia inguinalis	—	—	—	—	54	7	—	—
	Retentio testis	—	—	—	—	12	—	—	—
	Phimosis	—	—	—	—	14	—	—	—
	Hypospadiasis	—	—	—	—	1	—	—	—
	Digitus supernumerat.	—	—	—	—	—	—	1	—
	Luxatio coxae	—	—	—	—	3	12	—	—
	Pes equino-varus	—	—	—	—	7	4	—	—
	Pes calcaneo-valgus	—	—	—	—	1	—	—	—
	Hypoplasia renis et lienis	—	—	—	—	1	—	—	—
<i>IV. Infektionssjukdomar och andra parasiitära sjukdomar.</i>									
21	Septichæmia, Abscessus	4	1	2	1	92	29	2	3
22	Erysipelas	1	—	—	—	8	5	—	—
23	Scarlatina	1	1	—	—	5	1	—	—
24	Diphtheria	16	12	—	1	10	7	—	—
25	Morbilli	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Pertussis	4	2	1	—	—	1	—	—
29	Influenza	14	4	1	1	—	—	—	—
31	Varicellæ	8	4	—	—	—	—	—	—
33	Typhus abdominalis	2	4	—	—	—	1	—	—
34	Paratyphus	2	1	—	—	—	—	—	—
39	Poliomyelitis ant. ac.	—	2	—	—	—	—	—	—
40	Mening. cerebr.-spin. ep.	1	—	—	—	—	—	—	—
41	Tetanus	—	1	—	—	4	1	—	—
42	Tuberculosis ¹⁾	47	33	16	15	69	61	6	6
	D:o pulmonum	11	3	3	—	2	—	—	—
	D:o cerebri, meningum	9	9	8	9	1	4	2	4
	D:o ossium, articulat.	1	3	—	—	44	33	1	1
	D:o lymphoglandularum	12	8	—	—	17	15	—	1
	D:o renum	—	—	—	—	—	1	—	—
	D:o urogenitalis	—	—	—	—	2	—	1	—
	D:o cutis	—	—	—	—	4	6	1	—
	D:o org. aliorum	9	4	—	—	3	5	2	—
	D:o universalis	5	6	5	6	—	—	—	—
44	Syphilis hereditaria	1	1	—	1	—	—	—	—
46	Gonorrhœa	—	—	—	—	—	1	—	—
	Endometr. Salping.	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kolpitis, Vulvitis	—	1	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Samtliga fall.

nr.	Sjukdom			Med. avd.		Kirurg. avd.		
		Intagna		Döda		Intagna		
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
55	Helminthiasis	2	2	—	—	—	—	—
57	Febricula	—	2	—	—	1	—	—
	Encephalitis letharg.	2	—	1	—	—	—	—
	Difteribacillbärare	1	1	—	—	—	—	—
	V. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.							
58	Anæmia	22	16	—	1	3	—	—
	Granuloma Sternberg	—	1	—	—	—	—	—
	Purpura haemorrhagica	—	1	—	—	—	—	—
	Diathesis haemorrhagica	—	1	—	1	—	—	—
	Morbus macul. Werlhof.	—	1	—	—	—	—	—
	Morbus Barlowi	1	—	—	—	—	—	—
64	Hæmophilia	—	—	—	—	1	—	—
	Morbus Banti	—	—	—	—	1	—	—
	Lymphadenitis acuta	12	17	—	—	—	—	—
	VI. Åmnesomsättningssjukdomar.							
68	Diabetes mellitus	—	1	—	—	—	—	—
	Näringsrubbning	1	—	—	—	—	—	—
	VIII. Nervsystemets sjukdomar.							
80	Meningitis cerebri	1	1	1	1	—	1	—
	Meningitis serosa	—	1	—	—	—	—	—
83	Abscessus cerebri	—	1	—	—	—	—	—
84	Hemiplegia	—	—	—	—	2	2	—
85	Paraplegia (Little)	—	1	—	—	—	1	—
94	Polyneuritis	2	1	—	—	—	—	—
95	Paral. n. facialis	—	1	—	—	—	—	—
	Paral. e poliomyletitide	—	—	—	—	12	13	—
	Erb-Duchennes pares	—	—	—	—	—	1	—
	Paral. incertae causæ	—	—	—	—	1	1	—
	Convulsiones	6	3	—	—	—	—	—
	Chorea	7	22	—	—	—	—	—
	Spasmophilia	5	2	—	—	—	—	—
98	Epilepsia	2	—	—	—	1	—	—
99	Hysteria	1	1	—	—	1	—	—
100	Neurastenia	1	4	—	—	2	1	—
	Hydrocephalus	3	—	—	—	—	—	—
	IX. Sinnessjukdomar.							
109	Idiotia	—	2	—	—	2	—	—
	Imbecillitas	3	2	—	—	—	—	—
	X. Cirkulationsorganens sjukdomar.							
111	Pericarditis	11	5	1	—	—	—	—
112	Endocarditis acuta	13	13	3	4	—	—	—
	Myocarditis acuta	—	5	—	—	—	—	—
113	Vit. org. cordis	15	11	—	—	—	—	—
	D:o cong.	—	3	—	—	—	—	—
114	Hypertrophia cordis	—	2	—	—	—	—	—
117	Aneurysma congen.	1	—	—	—	—	—	—
	XI. Andningsorganens sjukdomar.							
121	Rhinitis chron.	1	1	—	—	} 2	1	—
	Empyema sin. maxill.	1	1	—	—			—
	Epistaxis	4	—	—	—			—

Sjukdom		Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
125	Laryngitis acuta	1	—	—	—	—	—	—	—
128	Bronchitis acuta	80	39	3	1	2	1	—	—
129	D:o chronicus	10	9	—	—	—	—	—	—
130	Bronchiectasia	—	1	—	—	—	—	—	—
131	Asthma bronchiale	6	1	—	—	1	—	—	—
134	Pneumonia acuta	35	7	2	1	—	2	—	1
136	Bronchopneumonia acut.	32	26	11	7	2	—	1	1
137	Abscessus pulmonum	—	1	—	—	—	1	—	—
140	Gangräna pulmonum	—	1	—	—	—	—	—	—
	Pleuritis, Empyema	36	13	—	—	9	7	3	3
	Infarctus pulmonum	3	1	—	—	—	—	—	—
 XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.									
143	Stomatitis	3	1	—	—	—	1	—	—
144	Angina tonsillaris	9	6	—	—	3	1	—	—
145	Peritonsillitis acuta	—	—	—	—	—	1	—	—
146	Hypertrophia tonsillar.	2	2	—	—	2	—	—	—
149	Abscessus retropharyng.	1	—	—	—	1	1	—	—
	Dyspepsia	7	10	—	—	—	—	—	—
	Hæmorrhagia ex extr. dent.	—	—	—	—	2	—	—	—
150	Stenosis œsophagi	—	—	—	—	2	1	—	—
	Pylorospasm	3	—	—	—	—	—	—	—
152	Övergödning	4	4	—	—	—	—	—	—
153	Gastritis acuta	21	15	—	—	—	—	—	—
	Enterocolitis acuta	45	32	6	1	—	4	—	—
154	Cholera infant.	3	2	3	2	—	—	—	—
158	Enterocolitis chronica	3	4	—	—	—	—	—	—
	Pædatrofia	19	16	2	3	—	—	—	—
159	Appendicitis	—	—	—	—	34	41	1	4
160	Ileus, Volvulus, Invaginatio	1	1	1	1	3	3	1	1
161	Hernia	2	2	—	—	—	—	—	—
	Hernia incarcerata	—	—	—	—	3	—	—	—
162	Abscessus umbilicalis	—	1	—	—	—	—	—	—
	Prolapsus recti	—	—	—	—	2	—	—	—
	Abscessus ad anum	—	—	—	—	5	2	—	—
	Fissura ani	—	—	—	—	—	2	—	—
	Obstipatio	—	—	—	—	1	—	—	—
	Hæmorrhagia intestin.	—	—	—	—	2	—	—	—
163	Hepatitis acuta. Abscessus hepatis	—	1	—	—	—	—	—	—
165	Hepatitis chronica. Cirrhosis hepatis	—	1	—	—	—	—	—	—
168	Icterus. Icterus catarrhalis	3	2	—	—	—	—	—	—
171	Peritonitis acuta	1	—	—	—	—	2	—	1
	Peritonitis chron.	—	—	—	—	—	1	—	—
172	Melena neonatorum	—	1	—	1	—	—	—	—
	Ascites chylosus	—	—	—	—	—	1	—	—
 XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.									
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	21	22	—	—	3	1	—	—
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	1	4	—	—	2	—	2	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	7	19	2	6	—	3	—	—

	S j u k d o m	Med. avd.		Kirurg. avd.	
		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
180	Cystitis	—	1	—	—
183	Albuminuria	2	1	—	—
184	D:o orthostat.	1	3	—	—
	Enuresis	—	—	—	3
	XIV. Könsgorganens sjukdomar.				
	A. Manliga könsgorganen.				
189	Torquatio testis	—	—	—	3
	Balanitis	—	—	—	3
	Hydrocele testis	—	1	—	10
	B. Kvinnliga könsgorganen.				
192	Vulvitis. Vaginitis	—	1	—	—
	XV. Muskternas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.				
202	Myitis. Rheumatismus muscularum	—	—	—	1
203	Tendovaginitis	—	—	—	3
205	Synovitis. Arthritis	1	—	—	4
206	Polyarthritis rheumatica acuta	13	8	—	3
207	D:o chronica	1	—	—	1
212	Pes planus	—	1	—	—
	Deformitas p. rachit.	—	—	—	14
	D:o (ej rachit, ej tbc.)	—	—	—	2
213	Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis ..	—	—	—	7
214	Rachitis	45	22	—	3
216	Ganglion	—	—	—	1
	Exostosis	—	—	—	2
	Epiphyseolysis	—	—	—	1
	Corpus alienum	—	—	—	1
	Scoliosis	—	—	—	3
	Coxa plana	—	—	—	2
		—	—	—	1
	XVI. Hudens sjukdomar.				
217	Erythema multiforme et nodosum	7	2	—	2
218	Urticaria	1	1	—	1
220	Pemphigus	—	—	—	1
	Prurigo	1	—	—	—
221	Exanthema	—	1	—	—
222	Eczema	40	42	—	3
223	Psoriasis	1	—	—	1
228	Impetigo	1	—	—	2
231	Furunculosis	—	4	—	2
232	Carbunculus	1	—	—	1
	Dermatomycosis	—	2	—	—
236	Scabies	6	4	—	—
	Dermatitis	1	—	—	—
	D:o exfoliativa	—	2	—	—
	Verruca	—	—	—	2
	Defectus cutis	—	—	—	1
		—	—	—	1

	Sjukdom	Med. avd.				Kirurg. avd.			
		Intagna		Döda		Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
XVII. Öronsjukdomar.									
241	Morb. meat. audit. ext.	1	—	—	—	—	—	1	—
243	Otitis media cat.	2	1	—	—	18	10	20	17
	D:o purulenta	—	—	—	—				
	Mastoiditis	—	1	—	—				1
XVIII. Ögonsjukdomar.									
258	Conjunctivitis	—	1	—	—	—	—	—	—
	D:o phlyctaenulosa	2	4	—	—	—	—	2	—
263	Keratitis phlyctaenulosa	—	1	—	—	—	—	—	—
XIX. Svulster.									
306	Svuls Angioma	—	—	—	—	—	4	4	—
314	Adenoma	—	—	—	—	—	—	1	—
315	Sarcoma	—	—	—	—	—	1	—	1
	Fibroneuroma	—	—	—	—	—	1	—	—
	Struma	—	—	—	—	—	2	—	—
	Cysta	—	—	—	—	—	1	1	—
	Tumor cerebri	—	3	—	—	—	—	1	—
XX. Andra sjukdomar.									
	Diabetes insipidus	1	—	—	—	—	—	—	—

Uppgift från KIRURGISKA avdelningen å Göteborgs Barnsjukhus för år 1921
angående operativt behandlade sjukdomar och utförda operationer å
intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven		Anmärk- ning
			förbättr. frisk eller förbättr.	död	
I.					
Fract. complicat. cranii	1	Sutur	1	—	
Fract. craniı cum impressione	1	Trepanation + upplyftning av ben	1	—	
III.					
Otit. med. acut. c. mastoidit.	9	Antrotomia + drainage	8	—	1*
D:o	3	Antrotomia + sutur	2	—	1*
Otit. med. chron.	1	Radikalop.	1	—	
Mastoidit. operat.	1	Revision + Drainage	1	—	
Trombophlebit. sin. transvers.	1	Ligatur. ven. jugular. intern.	—	—	1 109420 Bron- chopneumo- nia bilat.
IV.					
Fract. complicat. oss. nasi ...	1	Toilette + sutur	1	—	

* Samma pat.
119. Dubbelsi-
dig mastoidit.
Död i meningit
utgången från
sinusit. etnoi-
dal. 8 män.
gammal.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärk- ningar
			död	förhått. eller frisk eller förhått.		
V.						
Labium leporinum	2	Plastik enl. Drachter	2	—	—	
Cheilopalatoschisis bilat.	1	Plastik enl. Reich-Drachter ...	1	—	—	
Palatoschisis	8	Plastik enl. Langenbeck	8	—	—	
Deform. lab. sup. post. lab. lepor. op.	2	Plastik	2	—	—	
Defect. palat. dur. p. palato- schisis	1	D:o	1	—	—	
Deform. cong. oris	1	D:o	1	—	—	
Veg. adenoides	3	Abrasio	3	—	—	
Hypertrofia tonsillar.	3	Tonsillotomia bilat.	3	—	—	
Ranula	1	Exstirpat.	1	—	—	
Cysta mandibul.	2	D:o	2	—	—	
Ulcus tbc. faciei	1	Skrapning + galvanokaustik	1	—	—	
Tbc. marg. infraorb. et. oss. frontal.	1	Utskrapning + sutur	1	—	—	
Fistul. p. periostit. alveolar.	1	Excision + uppmejsling	1	—	—	
Periostit. mandibul. supp.	1	Incis. + drainage	1	—	—	
Empyem. antri Highmori	1	Uppmejsling + drainage	1	—	—	
Parotit. supp. sept.	2	Incis. + drainage	1	—	1*	*316 Avförd som död i grupp VIII.
VI.						
Torticollis cong.	6	Myotomi enl. Lange + sub- cutan nedre tenotomi + korr.	6	—	—	
Cysta colli cong.	1	Exstirpat.	1	—	—	
Fistula colli cong.	1	D:o	1	—	—	
Lymphadenit. tbc. colli	1	Incis.	1	—	—	
Lymphom. tbc. colli	9	Exstirpat. + sutur	9	—	—	
D:o	1	Utskrapning + drainage	1	—	—	
Angina Ludovici	1	Incis.	1	—	—	
Abscess. retropharyng.	2	D:o	2	—	—	
Strictur. oesophagi	1	Gastrostomi enl. Vitzel	—	—	1	Samma pat. 596. Död i pneumonia aent.
D:o	1	Antethoracal plastik	—	—	1	
VII.						
Struma colloides	2	Hemistrumectomy	2	—	—	
VIII.						
Empyema pleurae	12	Resectio costae + thoracotomy + drainage	9	—	3*	*138, 316, 317.
D:o	3	Resect. cost. + drainage enl. Bülau	2	—	1*	*955/20
D:o	2	Thoracotomy + drainage enl. Bülau	1	—	1*	*516.
Empyem. pleuræ. chron. (ab- scess. pulm.)	1	Thoracoplastik	1	—	—	
Tbc. costæ	1	Resect. costæ	1	—	—	
Suspicio tbc. costæ	1	Incis. explorativ	1	—	—	
Suspicio corp. alien. thoracis	1	Incis. + thoracotomy explor.	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärk- ningar
			försk. eller försitt.	öforbattr.	dad	
X.						
Spondylit. cervical, tbc.	1	Fri bentransplant. enl. Albee	1	—	—	
D:o dors. tbc.	4	D:o	4	—	—	
D:o dorsolumbal. tbc.	3	D:o	3	—	—	
D:o lumbal. tbc.	4	D:o	4	—	—	
Contract. mm. abductor. crur. bilat. (Morb. Little).	1	Resect. n. obturator. bilat.	1	—	—	
Contract. genu bilat. (Morb. Little).	1	D:o ischiad. bilat.	1	—	—	
Contract. ped. bilat. (Morb. Little).	1	D:o tibial. bilat.	1	—	—	
Spina bifida	1	Radikalop.	1	—	—	
XI.						
Corp. alien. hepatis	1	Lap. + extraktion	1	—	—	
Ruptur. hepatis traum.	1	Lap. + tamp. + autotransfu- sion	—	—	1	866. Död i nephropatia chron.
D:o	1	Lap. + fri muskeltransplant. (tamp.) + tamponad	1**	—	—	
D:o	1	Lap. + tamponad	1	—	—	
D:o	1	Revision	1**	—	—	**Samma pat
XIV.						
Corp. alien. ventriculi.	1	Gastrotomia + extractio + sutur.	—	—	1	282. Suffocatio ex emes. 9 män. gammal.
XV.						
Invagnatio ilei	1	Lap. + desinvagination	—	—	1	290.
D:o ileocoecal.	2	D:o	2	—	—	
Ileus strangulat.	1	Lap. + resectio intestini	—	—	1	71.
D:o	1	Lap. + lysis	1	—	—	
Suspicio invaginat.	1	Lap. explorativ	1	—	—	
Eenterit. acut. hæmorrhag. (sus- piccio peritonit)	1	D:o	1	—	—	
Tbc. ileocoecal.	1	Lap. explorat.	—	—	1	423. Avförd som död i grupp XIX.
XVI.						
Appendicit acut.	22	Appendectomy + sutur	21	—	1	586. Död i nephropatia chron.
D:o chron.	3	D:o	3	—	—	
D:o acut. gangr.	18	D:o	17	—	1	477. Avförd som död i grupp XIX.
Appendicit. ac. gangr. perf.	1	Appendectomy + drainage ...	1	—	—	
Appendicit. ac. gangr. perf. c. pelvooperitonit. supp.	1	D:o	—	—	1	1086.
Appendicit. ac. gangr. perf. c. abscess	3	D:o	3	—	—	
Appendicit. ac. gangr. c. peri- tonit circumscript.	1	D:o	1	—	—	
Appendicit. ac. gangr. c. peri- tonit supp. diffus	4	D:o	3	—	1*	*375.
Appendicit acut. ulcerat. c. pe- ritonit. supp. diffus.	1	Appendectomy + spolning + drainage	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärk- ningar
			förhåll. frisk eller öförfatt.	död	med	
Appendicit ac. gangr. perf. c. peritonit. supp. diffus	8	Appendectomi + spolning + drainage	6	—	2*	*307, 818.
D:o	2	Appendectomi + resectio omenti + spolning + drainage	2	—	—	
XVII.						
Hernia inguin. mob.	13	Radikalop. enl. Czerny	13	—	—	
D:o	47	D:o Schultén	47	—	—	
D:o incarcerat.	1	Herniotomia. Radikalop. enl. Czerny	1	—	—	
D:o "	2	Herniotomia. Radikalop. enl. Schultén	2	—	—	
Hernia umbilicalis	11	Radikalop. enl. Spitz	11	—	—	
Hernia ing. mob. cong. cum. retent. testis	3	Radikalop. enl. Åkerblom- Schultén	3	—	—	
Hernia ing. suspect.	1	Explorativ friläggning	1	—	—	
XVIII.						
Abscess. ad. anum	3	Klyvning in i rectum. + drain.	3	—	—	
Polyp. recti	1	Exstirpat.	1	—	—	
XIX.						
Ascites	1	Laparocentes	—	1	—	Morb. Banti?
Ascites chylösosus	2	D:o	2	—	—	
D:o	1	Laparatomia explorat.	1	—	—	Samma pat.
Peritonit. chron. adhæsiv.	1	Lap. + enteroanastomos	—	—	1	423. Amyloidos.
Peritonit. supp. diffus ex. ap- pendicit.	1	Lap. + spolning + drainage	—	—	1	477.
Peritonit. supp. diff. ex. enterit.	1	Appendectomi + spolning + drainage	1	—	—	
Peritonit. serofibrin. diff. ex. enterit.	1	D:o	—	—	1	922.
Peritonit. tuberculos	3	Laparatomia	2	—	1*	*692.
Lymphom. tbc. reg. retrocoe- cal.	1	Laparatomia explorat.	1	—	—	
Ruptura mesenterii et. diaph- ragmatis	1	Laparatomia + sutur	—	—	1	763.
XX.						
Pyelonephrit. chron.	1	Decapsulation	1	—	—	
XXIII.						
Phimosis	11	Circumcisio	11	—	—	
D:o	1	Dorsalsnitt	1	—	—	
Hypospadias penis	1	Plastik	1	—	—	
XXIV.						
Hydrocele testis	5	Op. enl. Winkelmann eller v. Bergmann	5	—	—	
D:o funiculi	2	Radikalop.	2	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärk- ningarna
			förbättr.	död	förbättr.	
Hydrocele test. et. funiculi ...	1	Op. enl. v. Bergmann	1	—	—	
Retentio testis	10	Op. enl. Åkerblom-Schultén...	10	—	—	
Torquatio test. gangr.	3	Oblatio testis	3	—	—	
Tuberculos testis	1	D:o	1	—	—	
XXV.						
Ruptura traumat. vulvæ et. perinei	1	Sutur	1	—	—	
Kystoma ovarii torquat.	1	Lap. + ovariotomia + appen- dectomia prophylact.	1	—	—	
XXVII.						
Luxatio coxae cong.	6	Oblodig reposition	6	—	—	
D:o	2	Blodig reposition	2	—	—	
D:o	5	Ombyte av läge	5	—	—	
D:o	3	Extension	3	—	—	
D:o	3	Omgipsning	3	—	—	
Genu valg. rachit.	1	Manuell korrektion	1	—	—	
D:o	3	Osteotomia supracond. fem. + korr.	3	—	—	
Genu valg. post. tbc. gen.	1	Osteotomia femor + korr.	1	—	—	
Pes equino-varus cong.	5	Manuel korrektion (I séance)	5	—	—	
D:o	8	Öppen senförlängning + ned- dragnings av calcaneum	8	—	—	
D:o	1	Osteotomia cuneiform. tarsi + korr.	1	—	—	
D:o	2	Osteotomia cuneiform. tars. + öppen senförlängning + ned- dragnings av calcaneum. + korr	2	—	—	
D:o	1	Resectio fibul. + osteotomia cuneif. tibiae + öppen sen- förlängning + korr.	1	—	—	
Pes equino-var. paralyt.	1	Subcutan aponeurotomi + öppen senförlängning + korr.	1	—	—	
D:o	1	Öppen senförlängning + teno- des + fri bentransplantation (art. talonavicular.)	1	—	—	
D:o	1	Passiv tenodes + korr.	1	—	—	
D:o	2	Öppen senförlängning + korr.	2	—	—	
D:o	1	Arthrodes + fri bentransplan- + aktiv tenodes + korr.	1	—	—	
Pes equino-var. spastica	1	Subcutan aponeurotomi + öppen senförlängning + korr.	1	—	—	
Pes equin. spastic.	3	Öppen senförlängning + korr.	3	—	—	
D:o	1	D:o + resectio n. tibial. + korr.	1	—	—	
D:o	1	Resectio n. tibial.	1	—	—	
Pes excavat. paralyt.	1	Öppen senförlängning + sub- cutan aponeurotomi + korr.	1	—	—	
D:o	1	Öppen senförlängning + op. enl. Steindler + korr.	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskrivne förbättr. öforbättr. frisk eller förbättr.			Anmärk- ning
			öforbättr.	frisk eller förbättr.	död	
Pes excavat. paralyt.	1	Subcutan aponeurotomi + korr.	1	—	—	
Pes paralyt.	1	Arthrodesis pedis	1	—	—	
D:o	1	Arthrodes. ped. + passiv tendones	1	—	—	
Pes calcaneus post. tbc. ped.	1	Osteotomia tibiae + korr.	1	—	—	
Pes calcaneus paralyt.	2	Subcutan aponeurotomi + osteotomia cuneiform. calc. + sentransplant. + korr.	2	—	—	
Pes calcaneo-valg. cong.	1	Korrektion + gips	1	—	—	
Pes equinus. cong.	1	Öppen senförlängning + korr.	1	—	—	
Pes equinus. excavatus p. poliomelit.	1	Öppen senförlängning + öppen aponeurotomi + korr.	1	—	—	
D:o	2	Öppen aponeurotomi + korr.	2	—	—	
Pes equinus. paralyt.	1	Öppen senförlängning + passiv tendones + korr.	1	—	—	
D:o	1	Öppen senförlängning + tendones + senförförkortning + korr.	1	—	—	
D:o	2	Öppen senförlängning + korr.	2	—	—	
Pes plano-valg. cong.	1	Osteotomia cuneiform. + korr.	1	—	—	
Ankylos. coxae e coxit tbc. bilat.	1	Arthroplastik (fri fettfascie lämbå)	1	—	—	
Ankylos. gen. e tbc. gen.	1	Osteotomia supracond. fem.	1	—	—	
Contract. coxae (coxit. tbc.)	6	Korrektion i narkos	6	—	—	
Contract. coxae e coxit tbc.	2	Osteotomia subtrochant. fem. + korr.	2	—	—	
D:o	1	Osteotomia cuneiform. fem. + korr.	1	—	—	
Coxit sept.	1	Uppmejsling + drain. + led-punktion	1	—	—	
Coxit sept.	1	Revision	1	—	—	
Contractur dig. man. post. tendovaginit.	1	Tendoplastik	1	—	—	
Contractur. genus	3	Öppen senförlängning + korr.	3	—	—	
D:o dig. ped.	1	Tenotomi + arthrodes	1	—	—	
Pares. n. peronei	1	Öppen senförlängning + tenodes	1	—	—	
Paralys. m. deltoidei	1	Arthrodes. art. humeroscapul.	1	—	—	
Contract. ischæmic. antibrachii	1	Öppen förlängning av flexor-senorna + lysis + humanol	1	—	—	
D:o	1	Neurolys + humanol	1	—	—	
Paralys. extremitat. inf. oper.	1	Höftgips i narkos	1	—	—	
Paralys. crur. e. poliomelit.	1	Arthrodes. art. coxae	1	—	—	
Perineurit. n. peronei	1	Neurolys. + humanol.	1	—	—	
Osteomyelit. sept. acut. claviculae	1	Exstirpat. clavicul. + sutur	1	—	—	
Osteomyelit. sept. acut. humeri	1	Uppmejsling + drainage	1	—	—	
D:o radii....	1	Resectio radii + sutur	1	—	—	
D:o femor.	2	Uppmejsling + drainage	2	—	—	
D:o	1	D:o + sutur	1	—	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven		Anmärk- ningarna
			död	förhått.	
Osteomyelit. sept. acut. femor. D:o tibiae	1	Resectio femor. + sutur	1	—	
D:o	1	Uppmejsling + sutur	1	—	
D:o	2	Resectio tibiae + sutur	2	—	
D:o fibulæ	1	Resectio fibulæ + sutur	1	—	
Osteomyelit. sept. subacut. fe- mor.	1	Uppmejsling + sutur	1	—	
Osteomyelit. sept. chron. radii D:o ulnæ	1	Sekvestrotomi + sutur	1	—	
D:o femor	1	Uppmejsling + sutur	1	—	
D:o	1	D:o	1	—	
D:o tibiae	1	Uppmejsling + sekvestrotomi + sutur	1	—	
D:o	1	Uppmejsling + sutur	1	—	
D:o	1	Revision + sutur	1	—	
D:o	1	Sekvestrotomi + sutur	1	—	
Suspicio osteomyelit. femor...	1	Uppmejsling + sutur	1	—	
Synovit. genus	2	Punktion	2	—	
Arthrit. sept. supp. art. cubiti D:o dig. man.	1	Arthrotomi + drainage	1	—	
Deformitas antibrach. post fractur.	1	Resectio art. interfalang.	1	—	
Deformitas anticur. p. osteo- myelit. tibiae	1	Osteotomia radii + korr.	1	—	
Deformitas rachit. anticur.	2	Spiksträck	1	—	
D:o	16	Osteotomia cunciform. tibiae + osteoclasia fibulæ + korr.	16	—	
D:o	1	Osteotomia manual. + korr....	1	—	
Tuberculos. capit. humeri	1	Utskrapning + sutur	1	—	
D:o antibrachii	1	Excisio	1	—	
D:o art. carp.-radial ...	1	Resectio articul.	—	—	130. Avförd som död å annat ställe. Tbc. tibiae.
Tuberculos. art. genus.	1	Amputatio cruris.	—	—	1095-20. Tbc. intestini.
D:o	1	Revision (förut resektion) ...	1	—	
D:o tibiae	1	Elimination av hård	—	—	130. Tbc pulm. pt. intestini et peritonei + amyloides.
D:o pedis	1	Resectio metatarsi + sutur ...	1	—	
D:o	1	Excisio	1	—	
Fract. colli chirurg. humeri ...	3	Blodig reposition	3	—	
Fract. humeri	1	D:o	1	—	
D:o supracond.	7	D:o	7	—	
D:o	2	Manuel reposition i narkos ...	2	—	
Fract condyl. lateral. humeri	1	Osteosyntes	1	—	
D:o antibrachii	1	Manuel reposition i narkos ...	1	—	
D:o	3	Blodig reposition	3	—	
D:o radii	4	D:o	4	—	
D:o complicat. manus	1	Spiksträck	1	—	
D:o femor.	2	D:o	2	—	
D:o anticur.	1	Osteosyntes tibiae	1	—	
D:o complicat. anticur.	1	D:o	1	—	
D:o	1	Blodig reposition	1	—	
D:o oss. metatarsi	1	D:o	1	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskriv.		Anmärkningarna
			död	oförbättr. frisk eller förbättrad	
Epifisiolys. capit. femor.	1	Korrektion + gips	1	—	
Luxatio cubiti inveterata	1	Blodig reposition	1	—	
D:o habitual. patellae	1	Op. enl. Krogius	1	—	
Amputatio traum. dig. man.	1	Toilett + sutur	1	—	
Abscisio tendinum antibrach. + fract. compl. ulnae	1	Osteosyntes + sensuturer ...	1	—	
Abscisio tendin. m. tibial. ant. inveterat.	1	Sensutur	1	—	
Décollement traum.	1	Toilett + sutur. + drainage	1	—	
Corp. alienum	4	Extraktion + sutur	4	—	
Vulnus contus.	1	Sutur	1	—	
Vulnus incis.	1	D:o	1	—	
Defect. cutis	1	Hudtransplant. enl. Thiersch	1	—	
Tendovaginit. supp. sept.	3	Incis. + drainage	3	—	
Hallux duplex	2	Exarticulatio hallucis	2	—	
Exostosis nallucis	1	Boltmejsling	1	—	
Combustio extremitat.	2	Circumcisio	1	—	1 1124.
XXVIII.					
Abscess. Phlegmone	29	Incisio	26	—	3* *39, 220, 406.
Lymphadenit. sept.	24	D:o	24	—	
D:o	1	Revision	1	—	
Lymphom. tbc. inguin.	1	Exstirpat. + sutur.	1	—	
D:o	1	D:o + drainage	1	—	
Hæmangioma	5	Exstirpat.	5	—	
Lymphangioma infect.	1	D:o	—	—	1 111.
Ganglion	4	D:o	4	—	
Cysta dermoid.	2	D:o	2	—	
Verruca	1	D:o	1	—	
Lipoma	1	D:o	1	—	
Infiltratio anilini capillitii	1	Excisio	1	—	
Appendicit. acut. gangr. operat.	1	Secundärsutur	1	—	

Uppgift från Göteborgs Barnsjukhus KIRURGISKA avdelning för år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfäll och utförda operationer å polikliniskt behandlade patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Anmärkningar
Kephalhæmatom	1	Punction	
Caries dent.	14	Tandextraktion	
Cysta radicis dentis	1	Exstirpation	
Cysta labii inferior.	1	D:o	
Periostit. alveolar.	7	Incision	
Otit. med. acut.	4	Paracentes	
Anchyloglossus	41	Op. för	

Sjukdom	Aantal fall	Operation	Anmärkning
Veget. adenoides	218	Abrasio	
Hypertrofia tonsillar.	147	Tonsillotomia	
Lymphadenit. tbc. colli	5	Punction	
D:o sept. colli	60	Incision	
Mastit supp.	1	D:o	
Contractur. ani	4	Dilatation forcée	
Phimosis	5	Dilatation	
Paraphimosis	7	Reposition	
Hypospadias c. stenos. uretræ	1	Sondering	
Hydrocole testis	5	Punction	
Laceratio digit.	2	Sutur	
Amputatio traumat. digit.	5	D:o	
Abscisio tend. et arthrotonia traumat.	1	Sensutur + sutur av led	
D:o tendinis	7	Sensutur	
Vulnus contus. digit.	2	Evulsio unguis	
Digit. supranumerar.	1	Exarticulation	
Laceratio digit.	3	Amputatio dig.	
Osteoperiostit. supp. dig.	2	Sequestrotomi	
Fractur. antibrach.	12	Reposition + gips	
D:o radii	1	D:o	
D:o complicat. digit.	1	Reposition + fixationsförb.	
Luxatio cubiti	4	D:o	
D:o pollicis	1	D:o	
Haemarthros. gen.	1	Punction	
Haemangioma	6	Elektrolys	
D:o	1	Exstirpation	
D:o	1	Galvanokaustik	
Verruca	2	D:o	
D:o	5	Exstirpation	
Ganglion	1	D:o	
Dermoidcysta	1	D:o	
Fibroma	2	D:o	
Atheroma	3	D:o	
Lipoma	2	D:o	
Granulom. umbilic.	18	D:o	
Vuln. infect.	13	Incision	
Vuln. incis. et contus.	207	Sutur	
Vuln. sclopetar.	2	Extraktion av kula	
Corpus alien.	35	Extraktion	
Paronychia	11	Evulsio unguis	
Panaritium	8	Incision	
Furunculus	6	D:o	
Carbunculus	3	D:o	
Abscessus	70	D:o	
Phlegmone	90	D:o	

Kirurgiska polikliniken har under år 1921 besöks av omkring 2,600 patienter.

Å kirurgiska avdelningen ha under år 1921 anlagts 529 gipsförband och tagits 136 gipsavgjutningar.

LÄRAREN
Årsmeddelande för
1911

S. 329

Art	Kapitel	Underrättelse	Utgivning	Autor
117				
118				
119				
120				
121				
122				
123				
124				
125				
126				
127				
128				
129				
130				
131				
132				
133				
134				
135				
136				
137				
138				
139				
140				
141				
142				
143				
144				
145				
146				
147				
148				
149				
150				
151				
152				
153				
154				
155				
156				
157				
158				
159				
160				
161				
162				
163				
164				
165				
166				
167				
168				
169				
170				
171				
172				
173				
174				
175				
176				
177				
178				
179				
180				
181				
182				
183				
184				
185				
186				
187				
188				
189				
190				
191				
192				
193				
194				
195				
196				
197				
198				
199				
200				
201				
202				
203				
204				
205				
206				
207				
208				
209				
210				
211				
212				
213				
214				
215				
216				
217				
218				
219				
220				
221				
222				
223				
224				
225				
226				
227				
228				
229				
230				
231				
232				
233				
234				
235				
236				
237				
238				
239				
240				
241				
242				
243				
244				
245				
246				
247				
248				
249				
250				
251				
252				
253				
254				
255				
256				
257				
258				
259				
260				
261				
262				
263				
264				
265				
266				
267				
268				
269				
270				
271				
272				
273				
274				
275				
276				
277				
278				
279				
280				
281				
282				
283				
284				
285				
286				
287				
288				
289				
290				
291				
292				
293				
294				
295				
296				
297				
298				
299				
300				
301				
302				
303				
304				
305				
306				
307				
308				
309				
310				
311				
312				
313				
314				
315				
316				
317				
318				
319				
320				
321				
322				
323				
324				
325				
326				
327				
328				
329				
330				
331				
332				
333				
334				
335				
336				
337				
338				
339				
340				
341				
342				
343				
344				
345				
346				
347				
348				
349				
350				
351				
352				
353				
354				
355				
356				
357				
358				
359				
360				
361				
362				
363				
364				
365				
366				
367				
368				
369				
370				
371				
372				
373				
374				
375				
376				
377				
378				
379				
380				
381				
382				
383				
384				
385				
386				
387				
388				
389				
390				
391				
392				
393				
394				
395				
396				
397				
398				
399				
400				
401				
402				
403				
404				
405				
406				
407				
408				
409				
410				
411				
412				
413				
414				
415				
416				
417				
418				
419				
420				
421				
422				
423				
424				
425				
426				
427				
428				
429				
430				
431				
432				
433				
434				
435				
436				
437				
438				
439				
440				
441				
442				
443				
444				
445				
446				
447				
448				
449				
450				
451				
452				
453				
454				
455				
456				
457				
458				
459				
460				
461				
462				
463				
464				
465				
466				
467				
468				
469				
470				
471				
472				
473				
474				
475				
476				
477				
478				
479				
480				
481				
482				
483				
484				
485				
486				
487				
488				
489				
490				
491				
492				
493				
494				
495				
496				
497				
498				
499				
500				
501				
502				
503				
504				
505				
506				
507				
508				
509				
510				
511				
512				
513				
514				
515				
516				
517				
518				
519				
520				
521				
522				
523				
524				
525				
526				
527				
528				
529				
530				
531				
532				
533				
534				
535				
536				</

Uppgift från Majornas sjukhus för år 1921 angående intagna sjukdomsfall
ävensom döda.

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		män	kv.	män	kv.
II. Ålderdomssjukdomar.					
6	Marasmus senilis	—	—	—	1
IV. Infektionssjukdomar och andra parasitärer sjukdomar.					
21	Septichæmia. Pyoseptichæmia. Abscessus. Phlegmone	1	2	—	—
22	Erysipelas	1	—	—	—
23	Scarlatina	2	—	—	—
24	Diphtheria	1	—	—	—
26	Rubeola	1	—	—	—
28	Pertussis	1	—	—	—
29	Influenza epidemica	3	2	—	—
33	Typhus abdominalis	28	24	2	4
34	Paratyphus	2	—	—	—
39	Poliomyelitis anterior acuta et Polioencephalitis acuta	1	—	—	—
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	1	—	—	—
42	Tuberculosis	10	6	2	1
	D:o pulmonum. Tuberculosis laryngis	8	6	1	1
	D:o miliaris	1	—	1	—
	D:o organorum aliorum	1	—	—	—
55	Tænia (Cysticercus). Bothriocephalus	1	—	—	—
57	Febris. Febricula	2	—	—	—
VI. Amnesomsättningssjukdomar.					
68	Diabetes mellitus	—	1	—	1
VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.					
71	Alcoholismus chronicus	2	—	—	—
VIII. Nervsystemets sjukdomar.					
80	Meningitis cerebri. Meningitis cerebro-spinalis	1	—	—	—
82	Hæmorrhagia, thrombosis, embolia cerebri. Emollitio cerebri	1	2	1	—
96	Chorea	1	—	—	—
98	Epilepsia	—	1	—	—
99	Hysteria	—	1	—	—
100	Neurasthenia	1	11	—	—
IX. Sinnessjukdomar.					
102	Insania manico-depressiva	—	1	—	—
108	Dementia senilis	—	1	—	1
X. Cirkulationsorganens sjukdomar.					
111	Pericarditis	1	—	—	—
112	Endocarditis acuta	1	2	—	—
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis ... Myocarditis chronica. Cardiosclerosis. Cor adiposum	3	6	—	1

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		män	kv.	män	kv.
115	Arteriosclerosis. Atheromatosis. Atherosclerosis. Endarteritis	1	—	1	—
117	Aneurysma aortæ	—	1	—	—
119	Thrombosis. Embolia	—	3	—	—
120	Dilatatio cordis	1	—	—	—
	XI. Andningsorganens sjukdomar.				
121—124	Morbi cav. nas. et cav. acces. nas. Epistaxis	—	1	—	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	5	6	—	—
131	Asthma bronchiale	—	1	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	6	2	3	1
	Bronchopneumonia acuta	1	3	—	1
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	3	1	—	—
	XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.				
144	Tonsillitis acuta. Angina tonsillaris. Pharyngitis acuta	1	1	—	—
153	Gastritis acuta	1	1	—	—
	Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	2	3	—	1
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	1	2	—	—
157	Neurosis ventriculi	1	2	—	—
158	Enterocolitis chronica	2	2	—	—
159	Appendicitis	1	—	—	—
162	Fissura ani	1	—	—	—
168	Icterus. Icterus catarrhalis	2	1	—	—
171	Peritonitis acuta	—	1	—	—
	Peritonitis chronica				
	XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.				
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	5	5	—	—
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	2	—	—	—
180	Cystitis	—	3	—	—
	XV. Muskternas, ledgångarnas samt bensystemets sjukdomar.				
202	Myitis. Rheumatismus musculorum	3	1	—	—
206	Polyarthritis rheumatica acuta	3	1	—	—
207	Polyarthritis rheumatica chronica	—	1	—	—
	XVI. Hudens sjukdomar.				
217	Erythema multiforme et nodosum	1	2	—	—
222	Eczema	2	—	—	—
227	Ulcus varicosum cruris	—	1	—	—
236	Scabies	1	—	—	—
	XVII. Öronsjukdomar.				
243	Otitis media purulenta	2	—	—	—
	Mastoiditis	1	—	—	—
	XIX. Svalster.				
316	Carcinoma	1	2	—	1
	D:o ventriculi	1	—	—	1
	D:o genitalium	—	1	—	—
	D:o recti	—	1	—	—

Uppgift från Majornas sjukhus för år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfäll och utförda operationer å intagna patienter.

Sjukdom	Antal fall	Operation	Patienten utskriven			Anmärkningar
			frisk eller förbättr.	död	överflyttad till annat sjukhus.	
VIII.						
Pleuritis exs.	4	Propunktion	4	—	—	
X.						
Meningitis cerebrosp. (tub.?)	1	Lymbalpunktion	—	1	—	Överflyttad till annat sjukhus.
XIX.						
Abscessus abdom.	1	Incision	1	—	—	
XXVII.						
Hæmarthrosis genus	1	Propunktion	1	—	—	
VI.						
Diabetes mellitus	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
VII.						
Arteriosclerosis	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
VIII.						
Meningitis cerebrosp. (tub.)	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
IX.						
Sinus maxillo-depressionis	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
X.						
Arteriosclerosis	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
XI.						
Bronchitis obstruktiva	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
XII.						
Myocarditis chronicus	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
XIII.						
Emphysema pulmonale	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
XIV.						
Emphysema pulmonale	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	

EPIDEMISJUKHUSET

Uppgift från Göteborgs epidemisjukhus för år 1921 angående intagna
sjukdomsfall även som döda.

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
I. Bildningsfel. Sjukdomar hos nyfödda.					
2	Debilitas cong. Atelectasis pulm.	1	—	—	—
IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.					
21	Septicæmia. Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	1	1	1	1
22	Erysipelas	1	—	—	—
23	Scarlatina	496	552	3	2
24	Diphtheria	243	287	13	13
25	Morbilli	—	1	—	—
27	Parotitis epidemica	1	1	—	—
29	Influenza epidemica	26	35	2	2
30	Variola...	—	1	—	—
31	Varicelle	1	—	—	—
33	Typhus abdominalis	29	34	2	4
34	Paratyphus	13	11	—	1
39	Poliomyelitis anterior acuta	11	5	3	1
40	Meningitis cerebrospinalis epidemica	4	3	2	—
42	Tuberculosis pulmonum. Tuberculosis laryngis	1	1	1	—
	D:o cerebri. Meningitis tuberc.	2	4	—	—
44	Syphilis acquisita	—	1	—	—
46	Endomet., Salping., Peritonit. gonorrhœica	—	1	—	—
51	Malaria	1	—	—	—
57	Lymfadenit	2	—	—	—
VIII. Nervsystemets sjukdomar.					
82	Hæmorrhagia, thrombosis, embolia cerebri. Emollitio cerebri	—	1	—	—
83	Encephalitis. Abscessus cerebri et cerebelli	1	—	1	—
99	Hysteria	—	1	—	—
XI. Andningsorganens sjukdomar.					
121–124	Morbi cav. nas. et cav. acces. nas.	—	2	—	—
125–127	Laryngit. acut.	3	—	—	—
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	2	1	—	—
134	Pneumonia crouposa acuta	7	4	1	1
	Bronchopneumona acuta	3	2	3	2
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	1	1	—	—
139–142	Bronchitis purulenta	1	—	1	—
XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.					
143	Stomatitis	—	1	—	—
144	Angina tonsillaris	99	101	—	—
153	Gastritis acuta	1	—	—	—
XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.					
173	Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	2	—	2	—
174	Nephritis degenerativa et inflammatoria chronica. Morbus Brighti	1	—	—	—

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
XVI. Hudens sjukdomar.					
217	Erythema multiforme et nodosum	1	—	—	—
218	Urticaria	1	—	—	—
222	Eczema	—	1	—	—
XVII. Öronsjukdomar.					
243	Otitis media catarrhalis	2	—	—	—
	Mastoiditis	1	—	—	—
XVIII. Ögonsjukdomar.					
258	Conjunctivitis æstivalis, <i>catarrhalis</i>	2	—	—	—

Å Göteborgs epidemisjukhus (överläkare dr Hj. Wennerberg) ha under året vårdats 2,523 patienter av vilka under året intagits 2,183.

Sjukdomarna ha fördelats enligt följande tabell:

		Kvarligg från		Intagna under		Summa vårdade		Avförla år 1921		Kvarligg. till			
		1920		1921		1921		friska	döda	1922			
		m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.		
Nervfeber	—	—	—	42	34	42	34	31	21	2	5	9	8
Skarlakansfeber	112	161	496	552	608	713	592	698	3	2	13	13	
Difteri	25	34	243	287	268	321	249	302	13	13	6	6	
Strypsjuka (utan difteri)	—	—	24	11	24	11	23	10	1	1	—	—	
Angina	1	3	99	101	100	104	100	104	—	—	—	—	
Epid. hjärnhinneinflammation	—	—	4	3	4	3	1	2	2	—	1	1	
Annan sjukdom	—	4	156	131	156	135	142	127	13	7	1	1	
Summa	138	202	1064	1119	1202	1321	1138	1264	34	28	30	29	

Frånräknas de till 1922 kvarliggande är mortalitetssiffrorna:
 för samtliga sjukdomar ..... 2,464 vårdade, 62 döda = 2,52 %
 „ nervfeber ..... 59 ” 7 ” = 11,86 %
 „ skarlakansfeber ..... 1,295 ” 5 ” = 0,39 %
 „ difteri ..... 577 ” 26 ” = 4,50 %
 „ croup (utan difteri) ..... 35 ” 2 ” = 5,71 %
 „ angina ..... 204 ” — ” = 0,— %
 „ hjärnhinneinflammation ..... 5 ” 2 ” = 40,00 %
 „ annan sjukdom ..... 289 ” 20 ” = 6,92 %

Av difteripatienterna hava 20 haft croupsymtom, av dessa ha 7 eller 35 % avlidit. För de rena svalgdifterierna är mortaliteten alltså 3,41 %. Samtliga patienter med croupsymtom utgjorde 55 med 9 dödsfall = 16,36 %.

Å 33 av dessa ha ej något operativt ingrepp utförts, å övriga 22 har operativt ingrepp gjorts, varav i 6 fall endast intubation, i 1 fall enbart tracheotomi samt i 15 fall både intubation och tracheotomi. Av de enbart intuberade avledo ingen, av de enbart tracheotomiserade 1 eller 100 % och av dem å vilka båda operationerna företagts 5 eller 33,33 %.

Totalmortaliteten utgjorde 27,27 % för de opererade.

HJ. WENNERBERG,

BARNBÖRDSHUSET

CHEFLÄKARE: PROF. L. HINDQUIST

ÅRSBERÄTTELSE

LIBRARY STAFF 11

D.B. H. BENCKERT OCH D.B. A. WESTERBORN

Årsberättelse 1921 från Göteborgs Barnbördshus.

1. Under året intagna och avförda.

Grupp	Intagna										Avförd a	
	Under 20 år	20—30 år	30—40 år	Över 40 år	Ogifta	Gifta	Änkor och frän- skilda	Förstfö- derskor	Omfö- derskor	Summa intagna	Summa avförda	Därav
											döda	till sjuk- hus
A	194	1766	917	163	744	2278	18	1299	1741	3040	3061	13 20
B{ a	17	96	68	9	—	—	—	—	—	190	192	1 —
b	—	—	—	—	—	—	—	—	—	273	272	4 8
Kvarligg. d. $\frac{1}{12}$, A: 68;										B: { a 2 b 5		
d. $\frac{81}{12}$, A: 47; därav oförl. 0;										B: { a 0 b 6		

Anm. Antalet intagna i grupp A skall med fränräkande av kvarliggande oförlösta vara lika med summan av barn och missfall med vederbörlig reduktion för flerbörder. — Grupp B upptager kvinnor med hotande missfall, påbörjat men avstannat förlossningsarbete, blödningar, gynekologiska fall m. m., som inkommit på barnbördshuset, men ej blivit förlösta därstädés. B. b. angiver fall intagna å Gynekol. avd.

2. Fosterlägen.

Nack- bjudning	Hjäss- bjudning	Pann- bjudning	Ansikts- bjudning	Sätes- och fotbjudning	Tvär- och smedläge	Obestämt läge	Summa fosterlägen
2609	57	3	9	129	8	14	2821
				+ Kejsarsnitt			6

3. Dödsorsaker bland på anstalten avlidna kvinnor.

Journalnummer	Dödsorsak
Förlossningsavdeln.	
A N:o 101	Chorea gravidarum + Erysipelas.
" 161	Polyarthritis acuta c. septicæmia.
" 215	Nephritis chronica.
" 775	Influenta epidemica.
" 1200	Eclampsia gravidarum + Tbc. pulm.
" 1687	Vitium org. cord.
" 2125	" " incomp.
" 2286	Nephritis chronica + Hæmorrhagia cerebri.
" 2452	Sepsis puerperalis.
" 2545	Ruptura uteri intra graviditatem.
" 2739	(Graviditetstoxikos?) Cirrhosis hepatis.
" 2875	Pneumonia acuta.
" 2876	Embolia pulmonum.
" Ba XVI	Vitium organ. cord. incomp.

4. Till sjukhus eller annan vårdanstalt avförläda kvinnor och barn.

Journalnummer	Sjukhus	Sjukdom
140	Epidemiska sjukhuset	Scarlatina.
1379	" "	Meningit. cerebrospinal.
2363	" "	Paratyphus.
179	Sahlgrenска sjukh. med. avd.	Polyarthritis rheumatica.
673	" " " "	Pleuritis exadativa.
2829	" " " "	Meningit. cerebrospinal.
2046	" " " "	Glom. nephritis. chron.
205	Holtermanska sjukhuset	Syfilis.
562	" "	" + Gonorrhœa.
755	" "	"
1956	" "	"
2572	" "	"
2453	" "	Gonorrhœa.
342	Hemmet för lungsjuka	Tuberculosis pulmon.
732	Barnsjukhusets med. avd.	Ofullgånget barn.
772	Gibraltars sjukavdelning	Mastitis suppurativa bilat.
122	" "	Excema mam. + Mastit supp.
850	" "	Influenta epidemica.
2100	" sinnessjukavdelning	Psykosis.
2006	Hisingens hospital	"

5. Sjukdomar och oregelbundenheter hos intagna barnaföderskor.

	Antal fall	Journalnummer
Albuminuria	37	
Nephropathia gravidarum	55	1161.
Eclampsismus	9	1507. 1760. 1789. 2088. 2104. 2478. 2154. 2885. 2945.
Eclampsia		
gravidarum	19	316. 653. 690. 802. 805. 1024. 1161. 1200. 1959. 2427.
parturientium	4	448. 1529. 2596. 2895.
puerperarum	3	127. 146. 2888.
Nephritis	9	
Graviditetstoxikos	1	2739.
Neuroretinitis albuminurica	1	
Pyelitis, pyelonephritis		
Cystitis	86	
Hydramnion	8	
Mola hydatidosa	3	892. 1511. 2368.
Placenta praevia totalis	1	2302.
" partialis	8	19. 349. 582. 737. 882. 1950. 2390. 2953.
Ablatio placenteæ præmatura	13	209. 506. 740. 797. 1315. 1638. 1649. 1730. 1772. 1788. 2208. 2617. 2740.
Pelvis justo minor	21	41. 163. 197. 509. 530. 661. 712. 382. 913. 1197. 1610. 1774. 1899. 1965. 2099. 2191. 2219. 2295. 2684. 2882. 2999.
Myoma uteri	3	1182. 1431. 1685.
Cancer uteri	—	
Tumor ovarii	1	360.
Prolapsus funiculi	5	1321. 451. 1380. 1449. 1845. 081.
extremitatum	2	1703. 1831. 082.
Ruptura uteri in. grav.	1	2545. 083.
" vaginae	5	— 084.
" perinei completa	—	
Hypotonia uteri et musc. abdom.	92	085.
Retentio placenteæ totalis	20	086.
" partialis	11	087.
" velamentorum	22	088.
Hämorrhagia (gravis) sub et post partum	225	089.
Abortus mensium 1–3	156	090.
" 4–7	95	091.
Partus præmaturus	197	092.
Graviditas extrauterina	—	093.
Hämatoma vaginæ et vulvæ	21	094.
Febris resorptionis in partu (abortu)	6	095.
" " " puerp.	20	096.
Salpingo-oophoritis	4	097.
Sepsis puerperalis	1	2452. 098.
Trombophlebitis v. saphene	25	099.
" iliac. et cruralis	6	
Lymfangitis mammæ	51	
Mastitis	6	
Excema mammarum	1	
Ulcus puerperal.	3	
Septum vaginæ	1	

	Antal fall	Journalnummer
Lymfang. ing.	1	
Parotit. epidem.	1	
Scarlatina	1	140.
Paratyphus	1	
Influensa epidem.	11	
Spondylitis tbc.	1	
Tuberculosis pulmonum	41	
Syphilis	31	
Gonorrhœa	3	
Ulcus mollæ	2	
Anæmia	2	
Epilepsia	3	
Psycosis	2	
Chorea gravidar.	1	101.
Meningit cerebrospinal.	2	1872. 2829.
Andra nervsjukdomar	3	
Hæmorrhag. cerebri	2	
Vitium organicum cordis	13	805. 2286.
Varices	2	
Pneumonia acuta	5	
Pleurit. exsudat	2	
Embol. pulmon	1	2876.
Andra andningsorganens sjukd.	18	
Enterocolit. acuta	6	
Haemorrhoid.	3	
Muskternas, ledgångarnas och bensystemets sjukd.	4	
Periostit. alveolar.	4	
Erysipelas	1	
Scabies	2	
Sublimatexcem	7	
Herpes zoster	1	
Excema chron. faciei	1	

6. Digivning.

Antal mödrar (under året intagna), vilkas barn fått endast moderns mjölk	2,654
D:o vilkas barn fått moderns mjölk + konstgjord föda	16
D:o oförmögna till digivning på grund av sjukdom	25
D:o d:o på grund av vårtornas beskaffenhet	4
D:o d:o på grund av dålig mjölkavsnörding	1
Summa mödrar	2,700

7. Förlossningsoperationer.

Operation	Antal fall	Journal-nummer	Anledning
Kejsarsnitt, abdominalt	2	197. 580.	Bäckenförträngning.
	1	2882.	Bäckenförträngning + hotande uterusrupt.
Kejsarsnitt, abdominalt 6	1	1200.	Eclampsia gravid.
	1	1950.	Placenta prævia.
+ steril. op.	1	913.	Bäckenförträngning.
Kejsarsnitt, vaginalt 5	2	802. 1959.	Eclampsia gravid.
	1	1789.	Eclampsismus.
	2	1638. 2208.	Ablat. placent. præmat.
Hysterotomia vaginal (före 7 m.) 4	1	101.	Choræa gravid. gravis.
	1	892.	Mola hydatidos.
	2	579. 1978.	Accidentel blödning.
Operat. för utomkv. hav.-sk.			Se Gyn. avdeln.
Nedtagning av en fot	1		
" " " + Extract.... 4	6	582.	Placenta prævia.
" " " + Perforat.... 1		797.	Värksvaghet.
Inre vändning på fot	7	19. 349. 737. 882. (1269. 2390. 2302.	Ablatio placent. præmatur.
D:o med utdragning	13	2617. 734. 357. 451. 1449. 1899. 2684. (1028. 1315. 1703. (1881. 2637. 2953.	Placent. prævia. Ablatio placent. præmat. Värksvaghet + hjärtfel. Fosterasfyxi. Prolaps funiculi umbilical. Bäckenförträngning.
Utdragning på säte, manuel	1	1900.	Tvärsläge.
" " instrumental ... 5	4	497. 1294. 1841. 2489.	Värksvaghet.
	1	2501.	Fosterasfyxi.
	3		Värksvaghet.
	1	2809.	Tbc pulmon + värksvaghet.
	2	1569. 2125.	Vit. cordis.
	1	1280.	Hämorrhagia intra graviditat.
	1	2816.	Humanitis causa.
	4	1018. 1610. 2191. 2990.	Allm. förrängt bäcken + värksvaghet.
Utdragning med tång	152	513. 672. 1253. 2883.	Värksvaghet + feber.
	3	103. 2178. 2671.	Nephropatia. nephrosclerosis.
	1		Hotande uterusruptur.
	1	182.	Prolaps funiculi umbilical.
	1	1161.	Eclampsia gravid.
	4	448. 1529. 2596. 2895.	Eclampsia parturient.
	73		Värk och krystningssvaghet.
Borrning och utdragning med kraniosklast (efter tågförsök och dött foster)	7	53	Fosterasfyxi.
D:o (dött foster)	3	163. 509. 1860.	Bäckenförträngning.
	1	712.	Bäckenförträngning + hotande uterusrupt.
	3	305. 1720. 2019.	Värksvaghet.

Operation	Antal fall	Journal- nummer	Anledning
Huvudets avtagande och fostrets utdragnings	2	350, 752.	Försummat tvärläge.
Utdragn. av fosterkropp med hake i axelvecket		1958.	Stort foster.
Utpressing av efterbördens ur livmoderhålan under de 3 sista hav.-mån.	3		Retentio placentæ.
Inre lossande och uttagande av efterbördens	14		Hämorrhagia p. p.
	20 {	6	Retentia placentæ.
Uttagning av mola hydatidosa	1	2368.	
Uttagande av kvarhållen moderkaksbit	11	95, 1001, 1270, 1318, 1931, 2045, 2125, 2322, 2302, 2406, 2777.	
Abortoperation (I—III mån.)	145		
(IV—VII mån.)... 190	35		
Op. för missed abortion	10		
	4	41, 2219, 782, 2395.	Bäckenförträngning.
	1	1772.	Hydramnion acut.
	1	229.	Tbc. pulmon.
	1	316.	Eclampsia gravid.
	4	1760, 2104, 2478, 2945.	Eclampsismus.
Framkallande av förtidig börd	14		
	1	1136.	Glomerulonephrit + Retinit. alb.
	1	1068.	Nephropat. gravid.
	1	2217.	Dött foster.
	1	97.	Glomerulonephrit. chron. + Retinit.
	15	174, 237, 211, 860, 1059, 1282, 1283, 701, 1618, 1624, 2089, 2130, 2169, 2329, 2710.	Tbc. pulmon.
Framkallande av missfall	17		
	1	1777.	Spondylit tubercul.
Efter framkallande av missf. steril op.	4	281, 860, 701, 1618.	Tbc. pulmon.
Reposition av framfallen navelsträng	1	1845.	
Uttagning av hinnor	2		Hämorrhagia p. p.
Supravaginal uterusexstirpation	1	2545.	Ruptura uteri intra graviditat.
Incision	1	2553.	Hämatoma vulvæ.
Episiotomi + Expressio	4		Fosterasfyxi.
" i samband med annan op.	85		
" + Cervixklipp.	5		
Öppnande av hinnorna	4	506, 560, 740, 1783.	Ablatio placent. præm.
Resectio septi vaginal	1	797.	
Exstirpation	1		
Venæsectio	7 {	2	
	3		
	1		Pneumonia.

8. På anstalten födda barn.

<i>Summa levande födda .....</i>	<i>2,748</i>	<i>Summa dödfödda .....</i>	<i>79</i>
Levande födda, fullgångna	2,578	Dödfödda, fullgångna	52
Av dem mankön	1,268	Av dem mankön	30
" " kvinnökön	1,310	" " kvinnökön	22
Levande födda, ofullgångna	170	Dödfödda, ofullgångna	27
Av dem mankön	76	Av dem mankön	14
" " kvinnökön	94	" " kvinnökön	13

Summa enkelbördar 2,751; summa tvillingbördar 38; summa trillingbördar —.

9. På anstalten avlidna barn.

	Efter naturlig förlössning	Efter utdragning på säte eller fot	Efter tångförlössning	Efter annan operation	Summa
Under 1:sta levnadsdugnet	20	1	4	1	26
" 2:dra " "	8	—	—	—	8
" 3:dje " "	3	—	2	—	5
Övriga	11	2	7	—	20
Summa	42	3	13	1	59

10. Dödfödda samt dödsorsaker bland på anstalten avlidna barn.

	Antal fall		Antal fall
<i>Dödfödda.</i>			
Döda före födelsen	34	Melaena neonatorum	4
" under " av kvävning	31	Hämorrhagia cerebri	6
" " " annan orsak	14	Ruptura tentorii	2
Summa dödfödda	79	Medfödd syphilis	1
<i>Dödsorsaker</i>			
bland på anstalten avlidna barn.		Bronchitis acuta	6
Missfoster och bildningsfel	5	Pneumonia	4
Ofullgångenhet	19	Vitium congenitum cordis	1
Asfyxi	2	Suffocatio	2
Medfödd svaghet	4	Hämorrhag. intestini	1
		" hepatis	1
		" parenchym. umbilical.	1
		Summa avlidna barn	59

11. Levande utskrivna barns sjukdomar under vistelsen å anstalten.

	Antal fall		Antal fall
Icterus neonatorum	3	Paresis brachii (Erb.)	2
Asphyxia	1	Fractura claviculae, brachii, femoris	2
Kephalhämatoma	11	Bronchitis acuta	2
Melaena neonatorum	3	Hämorrhag. cerebri	2
Pemphigus contagiosus	2	Tumor lumb. et gluteal	1
Syphilis	1	Lymfang. nuchæ	1
Blenorrhea gonorrhœica	2	Vuln. crur. dxt	1
non gonorrhœica	18	Abscess. colli	1

12. Missbildningar.

	Antal fall		Antal fall
Monstrum	2	Polydactylia	3
Acrania	4	Pes plan. valg.	3
Cheilo-schisis	2	Atresia ani	1
Spina bifida	6	Hypospadia glandis	1
Pes varus	1		

13. Sjukdomar hos på anstalten vårdade, men där icke förlösta kvinnor.

	Antal fall
Graviditas	121
Abortus imminens	4
Albuminuria	6
Nephropathia gravidarum	8
Nephritis acut.	1
Eclampsismus (N:r LX, LXI och CXL)	3
Pyelitis	15
Pyelocystitis	2
Menometrorrhagia	7
Hämorrhagia in puerperio	1
Mastitis	1
Pelv. just. min.	1
Hyperemesis	3
Vit org. cord.	4
Tbc. pulm.	4
Psykosis	1

15. Sjuk- och obduktionsberättelser till dödsfallen.

1. N:r 101. H. O. O. 33 år, gift III-p. Inkom 21/1. Sista regl. 11/10. Mellan jul och nyår 1920 sjuknade patienten med värk i lederna, blev orolig och fick utpräglade chorea-symptom. Vid inkomsten voro dessa symptom så häftiga att pat. inte kunde ligga stilla i sängen utan kastade sig ur den. Tilltagande oro. 13/1 hysterotomia vaginalis. Temp. hela tiden omkring 39°. Den 19/1 erysipelas faciei dx utgången från h. näsvingen. Temp. över 40°. Död samma dag.

Ingen sektion.

2. N:r 161. A. M. W. 19 år, ogift. Sista regl. 15/5. Inkom 19/1 från Sahlgrenska sjukhuset, där pat. vårdats för Polyarthritis acuta under 14 dagar. Spontan partus 20/1 kl. 3,50 fm. Placenta avgick spontant 20 min. senare. Ingen inre undersökning gjord. Den 24/1 temp. steqr. till 38,8. Senare värk i buken. Den 29/1 är denna meteoristiskt uppdriven och pat. har illaluktande kräkningar. Laparatomy samma kväll. I buken tunn varig illaluktande vätska. Appendix anträffades ej. Död den 31/1.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Peritonitis supp. diffusa (ex. endometride septica?) et septicaemia.

3. N:r 215. L. C. S. Gift, 35 år, VI-p. Sista regl. 5/5. Inkom 25/1. Sista 14 dagarna hemma kräkning och blodig urin. Vid inkomsten medtagen, slö. Inga ödem. Urin köttvattenliknande med röda och vita blodkroppar. Spontan partus 26/1 kl. 6,10 fm. Dött foster. Några fosterljud hade ej hörts här. Dålig. Stimulerades. Död 6,50 fm.

Ingen sektion.

4. N:r 775. M. A. 31 år, gift. Sista regl. 28/6. Inkom 30/3. Sjuk vid inkomsten med hosta, feber, ont i halsen och värk i hela kroppen. Spontan partus 1 tim. efter inkomsten. Å lungorna rassel och bronchial-andning. Död den 3/4.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Influensa epidemica (plueropneumonia sero-fibrinosa bilateral) + endometritis acuta fibrinosa + degeneratio myocardi et hepatitis + nephritis acuta.

5. N:r 1,200. J. L. A. 18 år, ogift, I-p. Inkom 18/5. Sista regl. i aug. Luetiskt infekterad. Svullnad i benen sista 14 dagarna. Natten till 18/5 huvudvärk. Samma dag 2,45 em. ett eclamptiskt anfall. I hemmet ytterligare ett anfall. Inkom kl. 4 em. Vid inkomsten 1½ cg. mo. Anfall här kl. 4, 4,30 och 6,15. Kl. 4,30 2 gr. kloral. I urinen korniga cyl. och alb. Modermunnen sluten. Inget förlösningsarbete. Kl. 8,15 em. förlöstes pat. genom abdominellt kejsarsnitt. Efter op. intet anfall. De följande dagarna feber, hosta, rassel å lungorna och å h. lunga tilltagande dämpning. Död den 15/6. Klin. inga buksymptom.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Tuberculosis pulmon. amb. (pneumonia caseosa dxt + bronchit. et peribronchit. tuberculos. sin. et dxt. + cavernæ sin. et dxt) + degen. hepat., myocardi et renum + hyperplasia lienis subacuta.

6. N:r 1,687. E. K. J. 19 år, ogift, I-p. Sista regl. 1/12. Inkom 14/7 från Sahlgrenska sjukhuset, där pat. vårdats under diagnosen Vit. org. cord + Hæmoptys. Spontan förlossning 14/7. Fostret 44 cm. långt dog under förlossningen. Den 24/7 plötsligt amnesi för närliggande händelser (hjärnemboli?) och samma dag på kvällen plötsligt cyanos och stark svullnad av v. ben upp till ljunskens. Den 31/7 häftigt håll i h. sidan av bröstet. Död den 7/8.

Sektion (D:r L-n). Hjärtat förstorat med kroniska verrucosa förändringar å klaffarna. Mitralis starkt stenosrat och genomsläpper knappt ett lillfinger. Övre loben av h. lunga i sin helhet infarcerad. I v. Vena iliaca en gråröd, smältande tromb. Genital organ u. a.

7. N:r 2125. O. E. D. 35 år, gift, II-p. Sista regl. 24/1. Inkom 8/9. Sedan barndomen hjärtfel, som förvärrats under graviditeten. Vårdad här 2/8—14/8 och behandlad med sängläge och digitalis. Diagnosen då Vit. org. cord. incomp. Den 7/9 svaga värkar. Den 8/9 kl. 5 em. tång sedan huvudet stätt 2 t. på bäckenbotten. Pat. fick 50 dr. chloroform. Efter förlossningen hela tiden hastig puls. Död den 17/9.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Endocardit chron. fibr. (stenos. valv. mitr.) et acuta verrulosa + infaret. pulmon. dxt + hyperæm. mecanica hepatis + endometritis sept. c. peritonit. serofibrinosa sec. + nephritis chron.

8. N:r 2,286. H. M. A. 41 år, gift, VI-p. Sista regl. 24/2. Inkom 29/9 efter att någon timma förut plötsligt ha blivit medvetslös med rosslande andning. 1915 i samband med partus eclampsi med hjärnblödning, för vilken hon vårdats å Sahlgrenska sjukhuset. Kvarstående pares i v. arm och ben. Vid inkomsten djupt medvetslös. I urin alb. + röda och vita blkr. Blodtryck 250. Vensemktion 500 cm. Spontan förlossning samma dag 2,40 em. Död följande dag kl. 11,30 em. efter att hela tiden legat medvetslös.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Pyonephrosis sin. et nephritis chronica dxt + Hypertrof. cord. + edema pulm. amb. et bronchopneumonia bil. + haemorrhag. ventriculcerebri + encephalomalacia invet. cerebri.

9. N:r 2,452. E. T. H. 21 år, gift, II-p. Sista regl. 13/1. Inkom 20/10 kl. 11,20 fm. och förlöstes samma dag kl. 1,15 em. Ingen inre undersökning gjord. Den 21/10 på morgonen feber, temp. 39,9, med ömhett över uterus. De följande dagarna hög temp., frysningar och tilltagande ömhett över buken. Då appendicit ej med absolut säkerhet kunde uteslutas gjordes laparatomy med ett litet snitt i appendixtrakten. Buken full av var. Båda tuborna svullna, ödematösa. Ur den h. frampressades var (i direkt prep. 0 bakt.). Appendix utan ann. Död 27/10.

Ingen sektion.

10. N:r 2,545. L. M. K. 29 år, ogift, I-p. Sista regl. 29/4. Inkom 30/10. Den 27/10 kl. 10,30 em. sjuknade pat. med svåra buksmärkor, som fortsatte hela dagen. Följande dag ånyo häftiga bukplågor som småningom lindrade. I samband med de häftiga smärorna kräkningar. Den 30/10 kl. 3 em. åter häftiga bukplågor, kallsvett och avsvimning. Tillkallad läkare inremitterade pat. omedelbart.

Vid inkomsten kl. 6 em. var pat. mycket dålig, kritvit och pulslös. Hon fick omedelbart 600 gr. fysiol. koksaltlösning intravenöst och stimulerades med kamfer. Sedan hon därigenom repat sig något öppnades buken. Denna var full av blod.

Livmodern befanns vara brusten i högra hörnet på platsen för moderkakans fäste och denna hade delvis trängt ut genom hälet. Uterus exstirperades, men pat. dog omedelbart efter operationens slut. Mikroskopisk undersökning av det brustna stället visade endast abnormt tunn vägg.

11. N:r 2,739. K. E. A. 21 år, gift, I-p. Sista regl. i börj. av april. De sista 3 dagarna före inkomsten andfådd och ont i h. sidan av bröstet. Inkom 22/11 kl. 9,30 em. Vid inkomsten något ikterisk, dyspné, pulsen jämn och kraftig. Lungor och hjärta utan säkra förändringar. Urin spår alb. Blodtryck 140. Dagen före inkomsten en mindre blödning från underlivet. Vid inkomsten rätt starka värkar men ingen blödning. Inga fosterljud hörbara. Vid 2-tiden på natten ny blödning, ung. 175 cm. Modermunnen öppen för 4 finger, varför hinorna sprängdes. Kl. 4,30 förlöstes pat. medelst episiotomi och expression. Fostret dött. Efterblödning 800 cm³. Placenta avgick spontant. 20 min. efter förlossningen blev pat. plötsligt dålig, blek, kallsvettades, liten puls. Stimulerades och fick 1000 cm. fysiol. koksaltlösning subcutant. Död efter ytterligare 30 min.

Sektion (D:r G-n). Liket starkt gulfärgat. Alla organ starkt anemiska. Hjärtat något förstorat med subendocardiala blödningar i v. kammaren. Levern liten och fast. I tarmarna svarta massor, som gav stark + Webers reaktion för blod. Övriga organ anämiska men utan påtagl. makroskop. förändr. — Mikroskopisk undersökning av levern: "Det hela visar en grav leversjukdom med en bild som rätt mycket påminner om den som uppstår vid utläkning av gul leveratrofi, ehuru ej av den allra starkaste typen, i varje fall en kraftig cirrhos. (D:r F-s.)"

12. N:r 2,875. B. S. A. 39 år, gift, VI-p. Sista regl. 1/3. Inkom 10/12 kl. 4 fm. Spontan förlossning 5 min. senare. Sjuk hemma i 2 dagar. Vid inkomsten dålig, cyanotisk med stark dyspné och rassel över båda lungorna. Pulsen god. 11/12 uttalad dämpning å h. lunga bak. Trachealrassel. Stimulerades kraftigt. Död den 13/12.

Sektion (Dr: G-n). P. a. D.: Pleuropneumonia fibrinosa dxt.

13. N:r 2,876. R. T. K. 28 år, gift, II-p. Sista regl. 28/2. Förlöstes här spontant inkomstdagen 10/12. Puerperiet förlöpte normalt utan temp. stege. Steg upp 17/12; sedan hon gått några steg, klagade hon över yrsel och föll till golvet och dog ögonblickligen.

Sektion (D:r G-n). P. a. D.: Trombosis v. hypogastrica dxt c. embol. art. pulmonalis.

14. N:r B. a. XVI. R. H. J. 28 år, gift, 1-p. Sista regl. 24/6. Inkom hit 6/2 från Mölndals sjukhus där pat. vårdats för hjärtfel och äggvita. Vid inkomsten nästan moribund. Död 6 t. senare.

Sammanställning av 9 fall av Placenta prævia.

N:o	Journ.-N:o	Ålder	-para	Fullg. ber. efter sista regl.	Förlossningsarbete	Behandling	Utgång för modern	Utgång för fostret	Anmärkningar
1	19	40	VII-p.	Nej (8 m.)	Nej	Vändning på fot (Braxton-Hicks) + spont. partus.	Utskr. fr. 7:de dag. Puerp. afebrilt.	Utskr. lev. Vikt vid föd. 1760 gr. Vikt vid utskr. 1820 gr.	
2	349	31	I-p.	Nej (8½ m.)	Ja	Vändning på fot + spont. partus.	Utskr. fr. 7:de dag. Feber 3 dagar. Högst 38,4.	† under förlossn. Vikt 2770 gr.	Upprepade blödningar sista veckorna hemma. Sista dagen ymnig blödning. Tamp. i hemmet.
3	582	30	V-p.	Nej (7½ m.)	Nej	Nedtagning av fot + spont. partus.	Utskr. fr. 7:de dag. Puerp. afebrilt.	† 4½ timme efter förlossningen. Vikt 2120 gr.	Sätessjudning.
4	737	32	III-p.	Nej (7 m.)	Nej	Vändning på fot + spont. partus.	Utskr. fr. 30:de dag. Feber första 14 dag. ber. på pyelit + Trombophlebit. v. saph. dxt.	† omedelbart efter förlossningen. Vikt 2100 gr.	Sparsam blödning i 17 dagar.
5	882	24	II-p.	Nej (8 m.)	Nej	Vändning på fot (Braxton-Hicks) + spont. partus.	Utskr. fr. 7:de dag. Puerp. afebrilt.	† under förlossn. Vikt 1800 gr.	
6	1950	33	IV-p.	Ja	Nej	Kejsarschnitt. Ymnig blödning. Cervix bibeihallen, öppen för 1 finger	Utskr. fr. 13:de dag. Puerp. afebrilt.	Utskr. lev. Vikt vid födelsen 3560 gr.	Placenta satt på bakvägen och nådde långt ned.
7	2302	37	V-p.	Ja	Ja	Digital perf. av placenta. Vändning på fot. (Braxton-Hicks) + spont. partus.	Utskr. frisk 21:sta dag. Första 10'dag. afebril, sedan subfebril temp. + blodigt avslog några dag.	Utskr. lev. Vikt vid födelsen 3850 gr.	Placenta prev tot. En hasselnötstor bit blev kvar. Den uttogs på 17:de dagen.
8	2390	31	II-p.	Nej (8½ m.)	Nej	Vändning på fot (Braxton-Hicks) + spont. partus.	Utskr. fr. 8:de dag. Puerp. afebrilt.	† under förlossn. Navelsträngsfäll. Vikt 2950 gr.	
9	2953	33	VII-p.	Nej Regl. obek.	Nej	Vändning på fot + extraktion.	Utskr. fr. 8:de dag. Puerp. afebrilt.	† 6 dag. efter förlossn. Vikt vid föd. 2000 gr. Dödsors. Debil. cong.	

Enligt sammanställningen voro 1 av fallen placenta prævia totalis. De övriga voro pl. prævia part.

- 1 var I-p., 31 år.
- 2 voro II-p., 24 och 31 år.
- 1 var III-p., 32 år.
- 1 var IV-p., 33 år.
- 2 voro V-p., 30 och 37 år.
- 2 voro VII-p., 33 och 40 år.

Två av fallen voro fullgångna och sju ofullgångna.

I sju fall spontan partus efter hinnsprängning (i ett av dem digital perf. av placenta) + vändning och nedtagning av fot. I ett av dessa 7 fall behövde vändning ej utföras, då sätet var den bjudande delen. I ett fall kunde extraktion göras i samband med hinnsprängning och vändning, då modernunnen var fullt utvidgad (n:r 2,953). Denna pat. var vid inkomsten mycket medtagen av blödningen. I ett fall (n:r 1,950) förlöstes pat. medelst kejsarsnitt. Blödningen var här synnerligen ymnig utan att förlossningsvägarna voro tillräckligt öppna för vändning och nedtagning av fot.

Alla mödrarna utskrevos friska efter i medeltal 12 dagars vård. I sex fall afebrilt puerperium. I ett subfebrilt några dagar med rikligt blodigt avslag beroende på en kvarhållen moderkaksbit. I ett fall feber under 3 dagar utan påtaglig orsak och i ett fall feber beroende på pyclit och trombophlebit.

Endast 3 av barnen utskrevos levande. 3 dogo under förlossningen (ett av dessa vägde under 2,000 gr.) och 3 efter förlossningen resp. omedelbart, $4\frac{1}{2}$ t. och 6 dagar. Alla dessa voro ofullgångna, beräknad efter moderns sista regl. Mortaliteten för mödrarna = 0 %, d:o för barnen = 55,6 %.

Sammanställning av 37 fall av Placenta prævia å Göteborgs Barnbördshus åren 1918—1921.

Placenta prævia total	Placenta prævia partiell	Resultat för mödrarne		Resultat för fosten		Anmärkningar
		Lev. utskr.	† utskr.	Levande födda	Dödfödda	
		Lev. utskr.	† utskr.			
Spontan partus.		1918 —	—	—	—	1) Vit. cong. cord. (Vikt 2900 gr.).
		1919 3	3	2	1 ¹⁾	
		1920 —	—	—	—	
		1921 —	—	—	—	
Spontan partus efter hinnspräng- ning.		1918 2	2	1	1 ²⁾	2) Föreliggande pulslös navel- sträng.
		1919 1	1	1	1 ³⁾	3) Ej viabelt (850 gr.).
		1920 1	1	—	—	
		1821 —	—	—	—	
Hinnsprängning, senare Forceps. ⁴⁾		1920 1	1	1	—	4) Tångindikat. Värksvaghet.
Vändning på fot + spontan partus.	1	1918 5	6	2	1 ⁵⁾	I ett fall (plac. total) Exdres placenta — Uterustamponad för blödning.
		1919 1	1	1	—	5) Section: Bronchit capillaris.
		1920 2	2	2	—	6) Det ena vid placenta prævia- + prolaps funiculi; 2 övriga ofullgångna.
	1	1921 5	6	2	1 ³⁾	7) Ett foster under 2000 gr. Vid ett prolaps funiculi. Ett dog genast efter partus (2100 gr.).
Nedtagning av fot + spontan partus.		1921 1	1	—	1 ⁸⁾	8) + 4½ timme efter partus. (2120 gr.).
Vändning + Ex- traktion.	1	1918 4	3	2	2 ¹⁰⁾	I ett fall Exæres pla- centæ + uterustampo- nad.
		1919 1	1	—	—	9) Extraktion på grund av tem- peraturstegning över ett dyrn efter vändning. Corvixruptur. Thrombos. Emboli. + 19 dag. efter partus.
		1920 —	—	—	—	10) Båda döda före inkomst.
		1921 1	1	—	1 ¹¹⁾	11) Vikt 2740 gr. 12) Vikt 3980 gr. 13) + 6 t. efter part. (Vikt 2000 gr.).
Extraktion på fot.		1918 1	1	—	—	14) + före partus. (Vikt 1220 gr.).
		1919 —	—	—	—	15) + 6 timmar efter partus. (Vikt 1030 gr.).
		1920 1	1	—	—	
		1921 —	—	—	—	
Vag. kejsarsnitt. Vändn. + Extakt.		1920 1	1	—	1 ¹⁶⁾	16) + 1 timme efter partus. (Vikt 1300 gr.). Modern: Tbc. pulm.
Klassiskt kejsar- snitt.	1 ¹⁷⁾	1919 —	1	—	—	17) Ymnig blödñ. Oförberedda mjukdelar. 18) Ymnig blödñ. Oförberedda mjukdelar.
Oförlöst före in- grepp.	1	1920 —	—	1	—	19) Avled med modern under nar- kosen före utförande av vänd- ning. (Luftemboli?).
Summa		5	32	35	† 2	
		37 fall		37	Mortalit. 5,4 %	Mortalitet 56,75 % reduce „ = 42,8 %

1918 1919 1920 1921
2 35 39 43 10 8 13

1850 1850 1850 1850 1850 1850 1850

1850 1850 1850 1850 1850 1850 1850

**Översikt över mortaliteten vid fall av graviditetstoxikos å Göteborgs Barnbördshus
åren 1918—1921.**

År	Eclampsismus					Eclampsia gravidar.					Eclampsia partur.				
	1918	1919	1920	1921	1918—1921	1918	1919	1920	1921	1918—1921	1918	1919	1920	1921	1918—1921
Antal fall	13	11	12	12	48	10	3	9	10	32	10	5	2	4	21
Mortalitet för mödrar	0	9,09 %	0	0	2,1 %	20 %	0	11,1 %	10 %	12,5 %	10 %	0	0	0	4,76 %
Mortalitet för foster resp. barn	30,7 %	14,3 %	25 %	22 %	24,4 %	40 %	66,7 %	66,7 %	60 %	50 %	27 %	40 %	0	25 %	28,57 %

År	Eclampsia puerp.					Graviditetstoxikos				
	1918	1919	1920	1921	1918—1921	1918	1919	1920	1921	1918—1921
Antal fall	7	7	5	3	22	40	26	28	29	123
Mortalitet för mödrar	0	0	0	0	0	7,5 %	3,8 %	3,6 %	3,5 %	4,87 %
Mortalitet för foster resp. barn	12,5 %	0	0	0	4,17 %	27,9 %	20,7 %	31,03 %	30,75 %	28,57 %

Sammanställning av 12 fall av Eclampsismus.

	Name	Age	Sex	Prof.	Alm. condition	Wk. before						
9	Mathilda	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
6	Anna	25	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
2	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
7	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
8	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
9	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
10	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
11	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
12	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
13	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
14	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
15	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
16	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
17	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
18	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
19	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
20	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before
21	Anna	30	Female	Housewife	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before	Wk. before

Sammanfattning af 12 fall af Eclampsismus.

Sammanställning av 12 fall av Eclampsismus.

N:o	Journ. N:o	Ålder	para	Fullg.	Tillstånd vid inkomsten	Tillstånd senare	Behandling	Utgång för modern	Utgång för fostret	Anmärkn.
1	1507	33	II-p.	Ja	Allm. ödem. Huvudvärk. Blodtryck 175. Alb. 0,15 %.	Ingen försämring.	1 eg. Mo spont. partus 12 timmar efter inkomsten.	Utskr. 8:de dag. afebrilt puerp. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 3850 gr., vikt v. utskr. 3950 gr.	
2	1760	18	I-p.	Nej	Allm. ödem. Blodtryck 150. Alb. 0,05 %.	11 dagar efter ink. Alb. 0,9 %.	Hinnstick. Sp. partus 9 t. se- nare.	Utskr. 11:te dag. afebrilt puerp. Alb. 0.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2200 gr., vikt v. utskr. 1900 gr.	
3	1789	45	VIII-p.	Nej	Allm. ödem Kräk- ningar. Huvud- värk. Blodtr. 240. Alb. > 1,2 %. Röda blodkr. Korniga cylindrar.	Flimmer för ögonen. Hotande anfall.	Hinnstick vid in- komsten. Förlöst 2 dagar senare ge- nom vag. kejsar- snitt, mo + kloral.	Utskr. 14:de dag. En dag 38,4 f. ö. afebrilt puerp. Alb. spont.	† omedelbart ef- ter föd. Vikt 1250 gr.	Psykos i puerp.
4	2088	37	V-p.	Ja	Lindr. ödem. Hu- vudvärk. Kräk- ningar. Blodtr. 150. Alb. > 1,2 %. Korn. cylindrar.	—	Spontan partus 1 t. efter ink.	Utskr. 10:de dag. afebrilt puerp. Alb. 0,1 %.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 3000 gr., vikt v. utskr. 2950 gr.	
5	2104	29	IV-p.	Nej	Allm. ödem 3 veck. Vid ink. huvudv., flim- mer. Blodtryck 220. Alb. 1,2 %.	Ökade alb.	Ink. dagen vene- sect. + mo + kloral. 3:eje dagen hinnstick. Sp. par- tus 21 t. senare.	Utskr. 11:te dag. Ett par dagar Sub- febr. puerp. (38,2) f. ö. afebr. puerp. Alb. 0,1 %.	Abort mens V.	Gamla reti- nit, ögon- förändr. + akut papillit.
6	2478	29	II-p.	Nej	Allm. ödem. Blodtryck 180. Alb. 0,5 %.	Huvudvärk, ögonflim- mer. Ödem i retin.	+ Mo kloral vene- sectio. Då sympt. ökade hinnstick 6 dag. efter ink. Sp. partus 34 t senare.	Utskr. 10 de dag. Puerp. 1 dagen 38,6 f. ö. afebr. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 1450 gr., vikt v. utskr. 1450 gr.	

— 150 —

7	2855	29	I-p.	Ja	Allm. ödem. Blodtryck 165. Alb. 0,7 %.	Hotande an- fall.	2:dra dag. hinn- stick. 7 timmar senare Forceps på grund av hot. asfyxi.	Utskr. 15:de dag. 11 dag. måttlig feber. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 4350 gr., vikt v. utskr. 4450 gr.	
8	2885	28	I-p.	Nej	Allm. ödem. Blodtryck 170. Alb. + I sedi- ment. vitablood- kroppar och hyal. cylindr.	Huvudvärk, kräkning.	Spont. partus.	Utskr. 8:de dag. afebrilt puerp. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2800 gr., vikt v. utskr. 2800 gr.	
9	2945	32	III-p.	Nej	Ödem i benen. Blodtryck 150. Alb. 0,01 %.	Huvudvärk.	Hinnstick. sp. partus 27 tim- mar senare.	Utskr. 8:de dag. afebrilt puerp. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 2600 gr., vikt v. utskr. 2550 gr.	Vid båda fö- regående partus eclampsii.
10	LX	39	II-p.	Nej	Ödem i benen. Blodtryck 190. Alb. > 1,2 %. 0 sediment inga eclampsism sympton.	Ett par dag. efter ink. svår huvudvärk o. kräkna. Efter venesect. hast. förbättring.	+ Mo Venesect.	Utskr. 11:te dag. Inga ödem. Oförändr. blod- tryck. 0,05 % Alb.		Utskrevs oförlöst.
11	LXI	41	V-p.	Nej	Ödem i ansikt, hä- nder. Huvudvärk, kräkna. Blodtryck 210. Alb. 0,1 %. 0 sediment.	Hastig för- bättring.	Venesectio in- komstdagen.	Utskr. 5:te dag. Inga ödem. sp. av alb.		Utskrevs oförlöst.
12	XL	28	I-p.	Nej	Allm. ödem. svår huvudv., blod- tryck 150. Alb. 0,1 %. Korn. cylindr.	Avtagande ödem, sjun- kande alb.	Sängläge + Mo — kloral.	Utskr. 13:de dag. Inga ödem. Blodtryck oför- ändrat. Alb. 0,3 %.		Utskrevs oförlöst

— 151 —

Sammanställning av 10 fall av Eclampsia gravidarum.

N:o	Journ. N:o	Ålder	-para	Fullg.	Urinens beskaffenhet	Anfall före förlossn.	Behandling	Anfall efter förlossn.	Utgång för modern	Utgång för fostret
1	316	30	I-p.	Nej	Alb. + Urin porterfärgad.	1	Tång straxt efter anfallet.	0	Utskr. 10:de dag. afebrilt puerp. Alb. sp.	† följ. dag. Vikt 1100 gr.
2	653	29	VI-p.	Ja	Alb. 0,2 % hyalina och körniga cylindrar vita blodkr.	5	+ Mo — kloral vid inkomsten. 2½ tim. senare tångförsök och därpå perfor. + kranioklasi.	0	Utskr. 10.de dag. afebr. puerp. Alb. 0,05 %.	† under förlossningen. Vikt. 2300 gr. (utan hjärna).
3	690	37	II-p.	Nej	Alb. 0,6 % cylindrar, röda blodkr. Blodtr. 160.	1	+ Mo — kloral. Venæsectio. Spontan partus.	0	Utskr. 35.te dag. afebr. puerp.	Macererat. Vikt 1050 gr.
4	802	33	I-p.	Ja	Alb. > 1,2 %.	4	+ Mo, kloral + vaginalkejsarsnitt 2 t. efter sista anfallet.	0	Utskr. 16:de dag. 2 dag. feber upp till 39,2 sedan afebrilt. 0 Alb.	Lev. vid föd. Vikt 2600 gr. † dag. efteråt (ej obd.).
5	805	43	XII-p.	Ja	Alb. > 1,2 % röda blodkr. Blodtr. 140.	1	Vid ink. medvetslös. Slapp i v. arm och facialispares. Venæsectio, mo + kloral. Spont. partus.	0	Utskr. 21:ta dag. Feber 1:sta veck. Kvarst. parés i armen. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt vid föd. 3000 gr. Vikt vid utskr. 2950 gr.

— 152 —

6	1024	38	I-p.	Ja	Alb. 0,3 % korn. cylindrar röda o. vita blodkr. Blodtr. 190.	7	+ Mo i hemmet. Efter inkomsten inget anfall. Spontan partus.	0	Utskr. 12:te dagen afebr. puerp. 0,2.	Utskr. lev. Vikt vid föd. 3100 gr. Vikt vid utskr. 3050 gr.
7	1161	29	I-p.	Nej	Vid ink. allm. ödem, huvudvärk, kräkn. Blodtryck 190. Alb. 1,3 %, svaga värkar.	2	Vid ink. venesect. + mo — kloral. Efter 4 dag. cervixklipp + hög tång.	0	Utskr. 14:de dag. afebr. puerp., blodtr. 160. Alb. 0,2.	Utskr. lev. Vikt vid föd. 1550 gr. Vikt vid utskr. 1950 gr.
8	1200	28	I-p.	Ja	0 Alb., korn. cylindrar. Medvetslös.	5	+ Mo — kloral, abd. kejsarsnitt 4 tim. efter ink.	0	† 28:de dag. i Tbc. pulm., se redog. för dödsfall n:o 5.	Utskr. lev. Vikt vid föd. 2700 gr. Vikt vid utskr. 3000 gr.
9	1959	26	I-p.	Nej	Alb. 1,2 %, blodtryck 170.	1	+ Mo + vaginalt kejsarsnitt.	0	Utskr. 14:de dag. Högsta temp. 38,5, sista veck. afebr. Alb. 0,1 %.	† före förlossningsop:s börj. Vikt 2800 gr.
10	2427	40	I-p.	Nej	Alb. I 1,2 %.	6	+ Mo — venæsect. spontan partus.	0	Utskr. 8:de dagen afebr. puerp.	† före förl. (hjärnbräck).

— 153 —

Sammanställning av 10 fall av Eclampsia gravidarum.

Sammanställning av 4 fall av Eclampsia parturient.

N:o 10	Journ. N:o 10	Ålder 30	-para 1-p.	Fullg. 19	Tillståndet före förlossningen	Anfall före förlossn. slut	Behandling	Anfall efter förlossn.	Utgång för modern	Utgång för fostret
1	448	22	I-p.	Ja	Allm vatten- svullnad; flim- mer för ögonen. Alb. vid U. Blodtryck 110.	4	+ Mo + kloral. Forceps 7 tim. efter 1:sta anfallet.	0	Utskr. 16:de dag. Högsta temp. 37,9. Alb. 0,05 %.	† efter 5 dagar. P. A. D.: Inhalatio muc. Föd. vikt 2820 gr.
2	1529	20	I-p.	Ja	Inga subj. symp- tom. Inga ödem. Sp. alb. Blodtr. 135.	2	+ Mo + Forceps.	0	Utskr. 9:de dagen afebr. puerp. 0 Alb.	Utskr. levande. Vikt vid föd. 3000 gr. Vikt vid utskr. 3400 gr.
3	2596	30	I-p.	Ja	Inga subj. symp- tom. Inga ödem. Alb. 0,5 %. Blodtr. 125.	2	Forceps 2½ tim. efter 1:sta anfallet.	0	Utskr. 10:de dag. Subfebr. puerp. 0 Alb.	Utskr. levande. Vikt vid föd. 3650 gr. Vikt vid utskr. 3400 gr.
4	2895	29	I-p.	Ja	Någon svullnad i ansiktet. Alb. till U. Blodtr. 145.	1	Forceps omedel- bart efter anfallet.	0	Utskr. 10:de dag. Subfebr. puerp. 0 Alb.	Utskr. levande. Vikt vid föd. 2950 gr. Vikt vid utskr. 3000 gr.

Sammanställning av 3 fall av Eclampsia post partum.

N:o	Journ. N:o	Ålder	para	Fullg.	Status	Förlossning	Anfall	Utgång för modern	Utgång för fostret
1	127	22	I-p.	Ja	Svullnad å buken. Alb. 0,6 %. Blodtryck 130.	Spontan partus.	1:sta anfallet 17 min. efter partus. 2:dra anf. 30 min. senare. + Mo.	Utskr. 9:de dag. afebrilt puerp. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 3700 gr., vikt v. utskr. 4200 gr.
2	146	44	IX-p.	Ja	Stora ödemer över hela kroppen, hu- vudvärk. Alb. 1,8 %.	Spontan partus (i hemmet).	6 anfall; av dem 4 här. Behandl. un- der 3 dagar med + mo — kloral. Strax efter ink. venæsectio.	Utskr. 15:de dag. afebrilt puerp. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt 2520.
3	2888	38	VI-p.	Ja	Ej svullen. Huvud- värk. Blodtr. 170. Alb. 0,6 %, röda blodkroppar och korniga cylindrar.	Spontan partus (i hemmet).	4 anfall; av dem 1 efter ink. 1:sta ungefärl 12 t. efter part. Venæsectio (600) + mo.	Utskr. 9:de dag. afebrilt puerp. 0 Alb.	Utskr. lev. Vikt v. föd. 3250 gr., vikt v. utskr. 3150 gr.

Enligt bifogade sammanställningar ha under året vårdats å Göteborgs barnbördshus 26 fall av graviditetstoxikos:

- 1) 12 fall av Eclampsismus.
- 2) 10 " " Eclampsia gravidarum.
- 3) 4 " " parturient.
- 4) 3 " " puerp.

INOM GRUPP 1, där åldern varierar mellan 18 och 45 år, voro 4 I-p., 3 II-p. och 5 plurip.

Av I-p. var 1 fullgången.

" II-p. var en fullgången.

" plurip. var en fullgången.

3 av fallen inkommo med värkar och förlöstes spontant.

I 4 fall gjordes hinnstick (n:r 1,760, 2,104, 2,478, 2,945) med spontan partus senare.

I 1 fall (n:r 1,783) gjordes hinnstick inkomstdagen och 2 dagar senare vaginalt kejsarsnitt.

I ett fall (n:r 2,855) gjordes hinnstick och 7 timmar senare forceps på grund av josterasfyxi. 3 fall utskrevos oförlösta.

Alla mödrar utskrevos levande, 6 med kvarst. alb. (sp. — 0,3 %) i urinen.

Av fostren (9 till antalet) voro 8 levande vid födelsen; 7 utskrevos vid liv, 1 ej viabelt. I ett fall abort.

Mortalitet för mödrarna 0, för fostren 22 %, reduc. mortalitet 0.

I grupp 2 (Eclampsia gravid.) med åldern 26—43 år voro:

7 I-p., varav 4 ofullgångna.

1 II-p., ofullg.

1 VI-p., fullg.

1 XII-p., fullg.

I 2 av fallen (n:r 802 och 1,959) avslutades förlossningen med vaginalt kejsarsnitt.

Ett fall (n:r 1,200) förlöstes med klass. kejsarsnitt. — I ett fall (n:r 653) gjordes perfor. + kraniosklasi efter föregående tångförsök.

I 2 av fallen (n:r 316 och 1,161) avslutades förlossningen med tång omedelbart efter sista anfallet.

De återstående 4 fallen (n:r 690, 805, 1,024 och 2,427) förlöstes spontant efter föregående mo-kloralbehandling, i några fall kombinerad med vesection.

Intet av fallen kramper efter partus.

Av 10 mödrar utskrevos 9 levande. Av fostren utskrevos 4 levande, 2 voro döda före, 2 dogo under förlossningen och 2 efteråt.

Mortaliteten för mödrarna 10 %, för fostren 60 %.

I grupp 3 (Eclampsia partur.) förekom 4 fall i åldern 20—30 år, samtliga I-p. och fullgångna.

I alla fallen avslutades förlossningen med tång. Intet anfall efter partus.

Samtliga mödrar och 3 av barnen utskrevos levande.

Mortalitet för mödrarna 0 %, för fostren 25 %.

Gruppen 4 (Eclampsia puerp.) omfattar 3 fall i åldern 22–44 år, alla fullgångna.

I alla fallen albuminuri före förlossningen såväl som symtom på eclampsia. Alla 3 fallen förlöstes spontant. I ett fall uppträdde första anfallet efter 17 min. partus, i de övriga fallen resp. 4 och 12 timmar efter partus. Medeltalet anfall utgjorde 4. Mödrar och barn utskrevos levande. Mortalitet för bådadera 0.

För samtliga 29 fallen av graviditetstoxikos blir mortalitetsprocenten för mödrarna 3,5 %; för fostren resp. barnen 30,75 %.

För eclampsifallen blir mortalitetsprocenten för mödrarna 3,8 %, för barnen 26,9 %.

Sammanställning av 21 fall av bäckenförträngning.

Fall	Journ. No	Ålder	Fullg. ber. efter sista regl.	para	Föregående förlossningar	Bäckenförträngningens art och grad	Förlossn. duration	Förlossningens förlopp	Utgång för modern	Utgång för barnet. Dess vikt, huvudets storlek	Anm.
1	41	42	Nej	IV-p.	I Tång. Lev. barn. II Fostret dött under förlossningen. III Missfall.	Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 25 cm. Cr. il. 27 » C. B. 18 » C. D. 10 » C. V. 8 »	22 t.	Sista regl. $\frac{25}{4}$. Hinnsprängn. $\frac{4}{1}$ + senare Forceps.	Utskr. 8:de dag. Puerp. afebr.	† $1\frac{1}{2}$ t. efter part. P. A. D. Hæmorrhagia cerebri. Vikt 2110 gr. Huvudomf. 36 cm. D. B. 9 cm.	Bäckenränderna bakat tätt palp.
2	163	21	Ja	III-p.	I Spont. part. Barnet levde 1 dygn. II Fostret dött för partus (ofullgången).	Platt förträngt bäcken. Sp. il. 27 cm. Cr. il. 28 » C. B. 17,5 » C. D. 10,5 » C. V. 8,5 »	22 t.	Tångförsök + kraniotomi på under förlossningen dött foster.	Utskr. 10:de dag. Puerp. afebr.	† under förlossningen. P. D. B. Lues corrgenital.	Vidöppen pannbj. Modern: Starkt + Wasserm. reak.
2	197	25	Ja	II-p.	I Spont. part. Barnet förlamat i v. sida. Levde i 4 dag.	Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 27 cm. Cr. il. 29,5 » C. B. 17,5 » C. D. 10 » C. V. 8 »	Kejsarsnitt 10 t. efter värvarknas början och vattnets avgång. Temp. 36,7.	Utskr. 12:te dag. Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3190 gr. Huvudomfang 35 cm. D. B. 9,5 cm.		
4	509	31	Ja	IV-p.	I Tång. Fostr. dött. II Missfall. III Spont. part. Lev. barn.	Relativ bäckenförträngning (stort foster). C. D. 12 cm.	18 t.	Ansiktsbj. som i narkos korrig. till nackbj. Senare tångförsök + kraniotomi på under förlossningen dött foster.	Utskr. 12:te dag. Puerp. afebr.	† under förlossn. Vikt 4200 gr. utan hjärna. Huvudomfang 34 cm.	
5	580	45	Ja	III-p.	I Missfall (tidiga). II	Snedförtr. bæk Sp. il. 24 cm. Cr. il. 30 » C. B. 20,5 » C. D. ej mätb.	Kejsarsnitt 34 tim. efter värvarknas början. Hinnor hela.	Utskr. 15:de dag. Första dagen subfebr. temp. Sedan afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3400 gr. Huvudomfang 36 cm. D. B. 9 cm.		

— 158 —

6	661	25	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 23,5 cm. Cr. il. 28 » C. B. 18 » C. D. 11,5 »	21 t.	Forc på indik. foster asfyxi.	Utskr. 10:de dag. Första dagen subfebr. temp. Sedan afebril.	† under förlossningen. Vikt 2750 gr. Huvudomfang 33 cm. D. B. 9 cm.	
7	712	25	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 21 cm. Cr. il. 26,5 » C. B. 18 » C. D. 12 »	57 t	Hotande ute-rusruppt Tångförsök + kraniotomi på under förlossn. dött foster.	Utskr. 18:de dag. Efter partus pyelit. Högssta temp. 38,4.	† under förlossningen. Vikt 3450 gr. utan hjärna.	Tångförsök i hemmet av tillkallad läkare.
8	782	29	Nej	V-p.	I Dött foster (Perforation) II Part. art. III premat. Lev. barn.	Snedförtr. bæk efter poliomyletit. Sp. il. 23 cm. Cr. il. 25 » C. B. 18 » C. D. 11,5 »	12 t.	Sista regl. $\frac{5}{8}$. Hinnsprängning $\frac{8}{4}$.	Utskr. 7:de dag. Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3700 gr. Huvudomfang 34,5 cm. D. B. 9,5 cm.	
9	913	39	Ja	IV-p.	I Tång. Lev. barn. II Part. art. premat. Lev. barn. III Missfall.	Platt förträngt bäcken. Sp. il. 25 cm. Cr. il. 29 » C. B. 19 » C. D. 10 »	2,5 tim. efter värvarknas början. Hinnor hela.	Kejsarsnitt	Utskr. 12:te dag. Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3350 gr. Huvudomfang 34,5 cm. D. B. 9,5 cm.	Steril. op.
10	1197	24	Ja	I-p.		Allm. förtr. bæk Sp. il. 24 cm. Cr. il. 26 » C. B. 17 » C. D. 10,5 » Dist. intertroek. 29,5 cm.	60 t.	Spont. partus.	Utskr. 13:de dag. Under puerp. influensa. Högssta temp. 40,2.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3400 gr. Huvudomfang 34,5 cm. D. B. 9,5 cm.	
11	1610	26	Ja	II-p.	I Förloft med konst. (tång?) Lev. barn.	Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 27 cm. Cr. il. 25 » C. B. 18 » C. D. 11 »	31 t.	Forceps. Huvudet vid Spinæ.	Utskr. 8:de dag. Puerp. afebr.	† 3:dje dagen. P. A. D. Hæmorrh. cerebri. Vikt 4100.	

— 159 —

Fall	Journ. No	Ålder	Fölg. ber. efter sista regl.	para	Föregående förlossningar	Bäckenförträningens art och grad	Förlossn. duration	Förlossningens förlopp	Utgång för modern	Utgång för barnet. Dess vikt, huvudets storlek	Anm
12	1774	24	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 20 cm. Cr. il. 25 » C. B. 17 » C. D. 12 »	23 t.	Spontan förlossning.	Utskr. frisk 7:e dagen. Puerp. afebrilt.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3000 gr. Huvudomfang 37 cm. D. B. 9 cm.	
13	1899	43	Ja	IV-p.	2 spontana förlossnings och en med konst. (Tång?) Lev. barn.	Platt förträngt bäcken. Sp. il. 25 cm. Cr. il. 29 » C. B. 16 » C. D. 10,5 »	10 t.	Vändning + extaktion.	Utskr. 7:e dag Puerp. afebr.	† under förlossningen. Vikt 3700 gr. Huvudomfang 37 cm. D. B. 21 cm.	
14	1965	32	Ja	II-p.	I Tång. Lev barn.	Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 22 cm. Cr. il. 27 » C. B. 18 » Promontos kan ej näs.	19 t.	Forceps Huvudet på bäckenbotten.	Utskr. 7:e dag Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3250 gr. Huvudomfang 34,5 cm. D. B. 9 cm.	
15	2099	34	Ja	II-p.	I Hög tång. Pannbj. Barnet levde 1 dag.	Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 23 cm Cr. il. 27 » C. B. 20 » C. D. 12,5 »	42 t.	Forceps. Hotande fosterasfyxi. Huvudet vid spinæ.	Utskr. 8:e dag Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3850 gr. Huvudomfang 36 cm. D. B. 9 cm.	
16	2191	21	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 23,5 cm. Cr. il. 27,5 » C. B. 19,5 »	42 t.	Hotande uterusruptur. Hög tång.	Utskr. 14:e dag. Några dag subfebril temp. Högst 37,9.	† efter 1:sta dygn. Vikt 3400 gr. Huvudomfang 36 cm. D. B. 9 cm. P.A.D. Haemorrhagia cerebri. Huvudet starkt tillplattat.	Tångförsök i hemmet av läkare.

17	2219	31	Nej	IV-p.	I Spont förl. III) lev. barn. III tång. perf	Platt förträngt bäcken. Sp. il. 24 cm. Cr. il. 27 » C. B. 16 » C. D. 10 »	6 t.	Sista regl. ^{10/1} . Hinnsprängning ^{11/10} . Spon- tan partus ^{20/10} .	Utskr. 8:e dag Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 2900 gr. Huvudomfang 34 cm. D. B. 9 cm.	
18	2395	37	Nej	IX-p.	I tång. Dött foster. 6 ggr. här Part. art. premat. 1917 i hemmet 6 v. fört. Fostret dött vid födelsen.	Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 24,5 cm. Cr. il. 26,75 » C. B. 18 » C. D. 11 » En mindre ås symphysens baksida.		Regl. obek. Fosterrörelse ^{9/6} . Hinnspr. ^{11/10} . Spontan partus ^{12/10} .	Utskr. 8:e dag Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 2700 gr. Huvudomfang 34,5 cm. D. B. 9 cm	
19	2684	37	Ja	V-p.	I Spont. part II Tång. III Spont. part. Alla barnen leva. IV Perforat.	Platt förträngt bäcken. Sp. il. 28 cm. Cr. il. 30 » C. B. 18,5 » C. D. 11 »	8 t.	Nedtagning av fot + extract.	Utskr. 7:e dag Puerp. afebr.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 4450 gr. Huvudomfang 38 cm. D. B. 10 cm.	Övergående pares av barnets v. arm.
20	2882	32	Ja	I-p.		Allm. förträngt platt bäcken. Sp. il. 28 cm. Cr. il. 28,5 » C. B. 17,5 » C. D. 10,5 »	45 tim. efter vattnets avgång. Temp. 37,2.	Kejsarsnitt	Utskr. 26:te dag frisk. Abscess i bukväggen. Högssta temp. 39,2.	Utskr. fr. Vikt v. föd. 3400 gr. Huvudomfang 38 cm. D. B. 9 cm.	Barnet tryckmärke vid v. örat.
21	2990	37	Ja	I-p.		Allm. förträngt bäcken. Sp. il. 20,5 cm. Cr. il. 25 » C. B. 16,5 » C. D. 12,5 »	33 t.	Fore. på indik. värksvaghet.	Utskr. fr. 17:e dag. Under puerp. pyelit med subfebril temp.	† 4:e dag. Vikt v. föd. 4500 gr. Huvudomfang 37 cm. D. B. 9,5 cm. P.D.Bronchitis diffusa.	

Sammanställningen omfattar:

- 1) 12 fall av allm. förträngt bäcken.
- 2) 5 " " plattförträngt bäcken.
- 3) 1 " " allm. förträngt, platt bäcken.
- 4) 2 " " snedförträngt bäcken.
- 5) 1 " " relativ bäckenförträngning.

Inom grupp I voro 6 I-p. och 6 plurip. Av I-p. voro alla sex fullgångna. 2 av dem förlöstes spontant efter resp. 60 och 23 tim. förlossningsarbete (n:r 1,197 och 1,774). 3 förlöstes med tång, därav (n:r 2,191) på grund av hotande uterusruptur, en på grund av hotande fosterasfyxi och en på grund av värvsvaghet (n:r 661 och 2,990). Å en (n:r 712) gjordes först försök att förlösa med tång, då livmodern visade tecken till övertänjning. Under tångförsöket avled fostret, varför pat. förlöstes medelst perforation och utdragning med kranioklast.

Av de 6 plurip. förlöstes 2 spontant efter hinnsprängning (Partus arte prematus.) n:r 41 och 2,395. En (n:r 197 med klassiskt kejsarsnitt och 3 (n:r 1,610, 1,965 och 2,099) med tång; sista fallet på indikation hot. fosterasfyxi. Alla fullg. utom de båda första. — 6 barn utskrevos levande. Å ett foster (n:r 712) gjordes kraniotomi. 3 dogo efter förlossningen resp. $1\frac{1}{2}$ t., 1 dygn och 3 dygn av Hämorrhagia cerebri (n:r 41, 1,610 och 2,191). Ett (n:r 2,990) dog å 4:de dagen av bronchitis diffusa och ett (n:r 661) under förlossningen. Tång anlades här på indik. fosterasfyx.

Inom grupp 2 voro alla 5 omföderskor. Alla fullgångna utom (n:r 2,219) som förlöstes spontant efter hinnsprängning (Part. art. premat.) 1 mån. för tidigt. En förlöstes medelst klass. kejsarsnitt (n:r 913) och steriliseras samtidigt. Å en (n:r 163) gjordes kraniotomi å under tångförsök avlidet foster (vidöppen pannbj.). I ett fall (n:r 1,899) gjordes vändning + extraktion och i ett fall (n:r 2,684) nedtagning av fot + extraktion.

3 av barnen utskrevos levande. Två av fostren dogo under förlossningen. Det ena företedde höggradiga congen. luetiska förändringar.

Av allm. förtr. platt bäcken har förekommit ett fall (n:r 2,882) I-p. Vattnet avgick vid förlossningens början. Trots kraftiga värvkar stod huvudet efter 45 t. förlossningsarbete rörligt. Pat. förlöstes med klass. kejsarsnitt. Ett stort tryckmärke ovanför barnets v. öra. Den närmaste tiden efter op. feber upp till $39,2^{\circ}$. Då en abscess i främre bukväggen tömts sjönk denna och läkningen fortskred sedan normalt. Barn och moder utskrevos friska.

Av snedförträngt bäcken 2 fall. Båda omföderskor. Å den ena (n:r 850) gjordes kejsarsnitt 34 t. efter värvarnas början vid hela hinnor. Den andra förlöstes 1 mån. för tidigt medelst Part arte premat. Båda mödrarna och barnen utskrevos friska.

Slutligen 1 fall av relativ bäckenförträngning (n:r 509). Fosterhuvudet var stort. Kom till en början i ansiktsbjudning, som det dock gick att korrigera till hjässbjudning. Under försök att medelst tång avsluta förlossningen avled fostret, varför det gjordes kraniotomi. Modern utskrevs frisk.

Alla fostren har vägt över 2,000 gr. Ett, det med Lues cong. får väl betraktas som ej livsdugligt. Frånräknas detta har 8 av 21 avlidit, en dödlighetsprocent för barn resp. foster av 38 %. Mortaliteten för mödrarna = 0 %.

I 14 fall var puerperiet fullständigt afebrilt. I 4 fall obetydlig temp. stebring (subfebril temp. ej över 38), i ett av dessa beroende på pyelit. I ett högsta temp. 38,4, beroende på pyelit, ut 18:de dagen; i ett högsta temp. 40,2 beroende på influensa, ut på 13:de dagen, och i ett abscess i främre bukväggen (kejsarsnitt), med högsta temp. 39,2, utskrevs på 26:te dagen.

Medeltalet vårddagar för mödrarna ha efter förlossningen varit 11 dagar.

XII. Mortaliteten för barnen under förlossning	
Utdragna förfallna	122
Utdragna förfallna	120
I svedavändande förfallna	100
I svedavändande förfallna	131
I svedavändande förfallna	281
Congrescerförs. Congresser	100
I svedavändande förfallna	100

**Uppgift från B. B:s Gynekologiska avdelning för år 1921 angående
intagna sjukdomsfäll även som döda.**

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
III. Havandeskaps- och förlössningssjukdomar.					
8	Missed abort	—	1	—	—
10	Abortus	—	3	—	—
16	Graviditas extrauterina	—	12	—	—
19	Ruptura uteri	—	1	—	—
	" fornices & vaginae	—	2	—	—
	Septichæmia et pyoseptichæmia puerperalis	—	5	—	4
	Subinvolutio uteri	—	3	—	—
	Placentarpolyp	—	2	—	—
IV. Infektionssjukdomar och andra parasitära sjukdomar.					
22	Erysipelas	—	1	—	—
27	Parotitis epidemica	—	1	—	—
42	Tuberculosis	—	2	—	—
	" pulmonum. Tubercosis laryngis	—	1	—	—
	" urogenitalis	—	1	—	—
46	Gonorrhœa	—	5	—	—
	Endomet., Salping., Peritonit. gonorrhœica	—	4	—	—
57	Febris. Febricula	—	1	—	—
	Lymfadenitis	—	1	—	—
VIII. Nervsystemets sjukdomar.					
98	Epilepsia	—	2	—	—
100	Neurasthenia	—	4	—	—
X. Cirkulationsorganens sjukdomar.					
113	Endocarditis chronica. Vitium organicum cordis ...	—	2	—	—
116	Phlebitis	—	6	—	—
119	Thrombosis. Embolia	—	1	—	—
120	Hæmorrhoider	—	3	—	—
XI. Andningsorganens sjukdomar.					
128	Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	—	1	—	—
134	Bronchopneumonia acuta	—	2	—	—
140	Pleuritis. Empyema pleuræ	—	1	—	—
XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.					
155	Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	—	1	—	—
159	Appendicitis	—	6	—	—
160	Pseudomyxoma append.	—	2	—	—
161	Ileus. Volvulus. Invaginatio.	—	1	—	—
162	Hernia	—	1	—	—
166	Fistula intestin.	—	1	—	—
168	Cholecystitis. Cholangitis	—	2	—	—
	Icterus. Icterus catarrhalis	—	1	—	—

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		m.	kv.	m.	kv.
170	Fissura et contr. ani	—	3	—	—
171	Abscess pelvis	—	2	—	—
	Peritonitis et pelveoperit. chronica	—	8	—	—
172	Torq. oment. et. Col. Transv.	—	1	—	—
	Abscess. ad anum	—	1	—	—
175	Pyelitis. Cystopyelonephritis	—	6	—	—
184	Polypus urethrae	—	1	—	—
	XIV. Kötssorganens sjukdomar.				
	B. Kvinnliga kötsorganen.				
190	Arteriosclerosis uteri	—	1	—	—
192	Prolapsus vaginae et uteri	—	9	—	—
193	Vulvitis. Vaginitis	—	2	—	—
194	Endometritis	—	26	—	—
195	Salpingo-oophoritis. Pelveoperitonitis	—	40	—	—
196	Parametritis	—	1	—	—
199	Amenorrhœa. Dysmenorrhœa. Menorrhagia	—	39	—	—
	Mastitis	—	3	—	—
201	Cervix-l. corpus polyp	—	13	—	—
	Sterilitas	—	2	—	—
	Hypoplasia genit.	—	4	—	—
	Ruptura perinei tot.	—	1	—	—
	Bartholinit	—	2	—	—
	XVI. Hudens sjukdomar.				
	Condylomata acum.	—	1	—	—
	XIX. Svalster.				
301	Fibroma	—	2	—	—
307	Myoma	—	19	—	—
314	Adenoma. Kystadenoma	—	4	—	—
315	Sarcoma	—	4	—	—
316	Carcinoma	—	10	—	—
	” genitalium	—	10	—	—
318	Blastoma teratoides	—	2	—	—
319	Cysta follic. ov.	—	3	—	—
	Tumor abdom.	—	1	—	—

Uppgift från B. B:s Gynekologiska avdelning för år 1921 angående operativt behandlade sjukdomsfall och utförda operationer å intagna patienter.

S j u k d o m	Antal fall	O p e r a t i o n	Pat. utskr.		Anmärkningarnar
			förlätrad	död	
9. Sjukdom i bröstkörteln.					
Adenofibroma	1	Amputatio mammae	1	—	
Mastit	3	Incision	3	—	
16. Appendix vermiciform.					
Append. chr. v. sec.	5	Appendectomy	5	—	601
Pseudomyxoma app.	2	"	2	—	201
Append. ac. gangr.	1	"	1	—	201
Frisk appendix	11	" i samband med annan op.	11	—	201
17. Bräck.					
Hernia umbil.	1	Herniotomi	1	—	101
18. Rectum och anus.					
Fissura et contr. ani	3	Dilat. forcée	3	—	
Polypus recti	1	Exstirpatio	1	—	
Hæmorrhoider	3	"	3	—	
Abscess ad anum	1	Klyvning	1	—	
19. Bukväggen o. peritoneum.					
Abscess pelvis	3	Kolpotomia post	2	—	101
Peritonit. s. pelveoperit. chr.	5	Lap. + lysis	5	—	101
Torq. oment. et coli trans.	1	" + "	1	—	101
Perit. purul. diff.	1	" + " drainage	—	—	1 sepsis puerp.
23. Urinrören.					
Polyp. urethræ	1	Excision	1	—	818
25. Kvinnliga genitalorg.					
Bartholinit. chr.	1	Exstirp. av cysta	1	—	
" supp.	3	Incision	1	—	
Ruptura perinei total	2	Kolpoperineoraphia	2	—	
" vaginæ	1	Sutur	1	—	
Proctocele	4	Kolpoperineoraphia	4	—	
Prolapsus uteri et vaginæ ...	4	Kolporaphia ant. + amput. cerv. + kolpoperineoraphia	4	—	
Polypus vaginæ	1	Exstirp.	1	—	
Cervixpolyp	8	.....	8	—	
Corpuspolyp	5	Dil. " + abrasio	5	—	
Endometritis	26	" + "	26	—	
Metrorrhagia, menorrh.	23	" + "	23	—	

Sjukdom	Antal fall	Operation	Pat. utskr.		Anmärkningarna
			död	oförbättrad frisk eller förbättrad	
Dysmenorrhé	14	" + "	14	1	
Sterilitas	2	" + "	2	1	
Placentarpolyf	2	" + "	2	1	
Subinvolutio uteri	1	" + "	1	1	
Retoflexio ut. gravid.	1	Repositio	1	1	
Abort.	2	Exeres. instr.	2	1	
Missed abort.	1		1	1	
Hptertrofia cerv.	2	Provexcision	2	1	
Ca. cerv. uteri	1	"	1	1	
Ca. corp. uteri	1	Abrasio explor.	2	1	
Sarcoma uteri	1		1	1	
Perforatio uteri	1	Total exstirp. av uterus	1	1	
Metritis (menorrh.)	1	Supravaginal uterusamp.	1	1	
Arterioscleros. uteri	1	Total exstirp. av uterus	1	1	
Myoma polyp. uteri	1	Ecrasement	1	1	
" uteri	9	Supravaginal uterusamp.	9	1	
" "	1	Totalalexstirp. av uterus	1	1	
" subseros	2	Lap. + enucleatio	2	1	
" l. hæmorrh.	5	Dil. + abrasio	5	1	
Myosarcoma uteri	1	Supravaginal uterusamp.	1	1	
" polyp.	1	Ecrasement	1	1	
Cancer vulvæ	1	Rad. op.	1	1	
" cerv. uteri	1	Exstirp. av Cerv. pr vaginam	1	1	
" corp. uteri	1	Totalalexstirp. av uterus	1	1	
Graviditas tubar.	5	Salpingectomy	5	1	
" "	6	Salpingo-oophorect.	6	1	
" "	1	" + salpingect.	1	1	
Pyosalpinx	1	Salpingo-ooph. + salpingect.	1	1	
Salpingo-ooph. chron.	5	Salpingect.	5	1	
" "	4	Salpingo-oophorect.	4	1	
" "	5	" + Salpingect.	4	1	
Retroflexio uteri fixat.	1	Salpingect. + vertrofix. uteri	1	1	
Kystoma ovarii	4	Ovariotomia	4	1	
Cysta ovar. dermoid.	2	"	2	1	
" follie. ovar.	2		2	1	
" "	1	Exstirp. av cysta	1	1	
Cancer ovarii	3	Ovariotomia	3	1	
" ascitide	1	Laparocentes	1	1	
Tbc. pulmon.	1	Salpingect. bilat.	1	1	
Epilepsia	1		1	1	
Suspect x-gravid.	1	Lap. " explorat"	2	1	
" ovarialtumör	1	"	1	1	
Fistula intest.	1	Excision av fistel	1	1	
Ileus	1	Lösn. av adhærens	1	1	

} steril op.

Sjuk- och obduktionsberättelser till dödsfallen å gynek. avdelningen.

1. N:r 20. H. B. M., 20 år, ogift, 0-p. Inkom den 25/1. Gc.—beh. ett par mån. förut. — Sista regl. 1/1. Akut insjuknad den 23/1 med magplågor, kräkning, diarrhé. Den 25/1 en blödning. — Vid inkomsten septiskt utseende, temp. 38,8, puls 140, ömmande resistens bakom uterus, spänd buk. — Spontan perforation av Douglas-abscess 3/2. — 4/2 septisk parotit. 11/2 Bronchopneumonie. — Död under septiska symtom.

Sektion: Salpingit. chr. suppur. bil. et endometrit. fibrinopur. c. peritonit. subbac. supp. + septico-pyæmia.

2. N:r 25. A. M. J., 26 år, ogift, I-p. Partus å B. B. 7/1. Afebrilt puerperium. Utskr. 14/1. — Insjuknade med feber 17/1. Den 27/1 värk i magen + kräkningar.

Inkom 31/1 i uselt tillstånd — septiskt utseende — diffus peritonit — gåsäggstor elastisk resistens till höger om uterus. Tilltagande försämring — 10/2 pneumonia på v. bas. — 11/2 tecken på exsudat därstädes.

Vid punktion tunnt exsudat, innehållande streptococcer (agarodling). — Avled den 14/3.

Sektion: Peritonit. suppur. diff. + empyem. pleur. ambor. + septicopyæmia.

3. N:r 28. E. J. J., 36 år, gift IV p. Sista partus i hemmet 29/1. Infekterad av barnmorska som samtidigt skött ett barn med scarlatinaoit. Inkom 2/2 med fullt utbildad sepsis puerperalis utan lokala symtom. Avled den 8/2.

Sektion: Endometrit. sept. c. septicæmia.

4. N:r 40. I. K. S., 23 år — ogift, 0-p. Inkom den 15/2 med starka blödningar. Oklar anamnes. Sannolikt haft ett par månaders amenorré. — Afebril. På grund av blödningen abrasio. — Sparsamt skrap.

P. a. D.: Varig endometrit. — 19/2 temp. stegring 40,6 + kräkningar. Ömhet över båda adnexerna. 22/2 peritonitretning + abscess i f. D. — Bakre kolpotomi med uttömning av rikligt tunnt var. — Död under peritonit — och allm. septiska symtom.

Sektion: Pelveoperit. et peritonit. diff. pur.

SJUKVÅRDS- ANSTALTEN Å KÅLLTORP

Årsberättelse för år 1921 från Sjukvårdsanstalten å Kålltorp.

Kurtidens längd vid sjukhuset belöpte sig i medeltal:

för manlig patient till	227	dagar
” kvinnlig ”	216	”
” samtliga patienter till	220	”

	Män	Kv.	S:ma	%
Tuberkelbaciller ha funnits hos	65	51	116	38,6
ha icke funnits hos.....	44	86	130	43,2
0 exp.	16	39	55	18,2
Summa	125	176	301	

Beträffande de under år 1921 inskrivna patienternas ålder, civilstånd och yrke; eget, resp. försörjares, meddelas:

Ålder: äldsta manliga patientens ålder	63	år
» kvinnliga » »	48	»
yngsta manliga » »	6	»
» kvinnliga » »	3	»
de manliga patienternas medelålder ...	27,6	»
» kvinnliga » » ...	25,4	»
samtliga » » ...	26,7	»

Deras fördelning i de olika åldersklasserna åskådliggörs av följande tabell:

	Män	Kv.	S:ma
Under 12 år	12	10	22
mellan 12–15 år	7	12	19
» 16–20 »	12	22	34
» 21–25 »	23	46	69
» 26–30 »	27	30	57
» 31–35 »	18	28	46
» 36–40 »	11	13	24
» 41–45 »	6	7	13
» 46–50 »	8	3	11
över 50 år	4	—	4
Summa	128	171	299

	Män	Kv.	S:ma
Civilstånd: ogifta	80	114	194
gifta	45	51	96
änkling eller änka	3	6	9
Summa	128	171	299

Underhållsdagarne för samtliga vårdade ha under år 1921 uppgått till **66055**.
Beräknade för månad och betalningsklass fördela de sig på följande sätt:

	Dagar å halvenskilt rum	Dagar å allmän sal	Summa
Januari	467	5,348	5,815
Februari	429	4,802	5,231
Mars	500	5,246	5,746
April	392	5,085	5,477
Maj	538	5,228	5,766
Juni	354	5,091	5,445
Juli	271	5,171	5,442
Augusti	297	5,037	5,334
September	284	5,091	5,375
Okttober	329	5,166	5,495
November	242	5,143	5,385
December	195	5,349	5,544
Summa	4,298	61,757	66,055

Efter sjukdomsstadium vid inskrivningen och **resultatet av sjukhusbehandlingen** fördelar de utskrivna på nedanstående sätt:

	I stadiet				II stadiet				III stadiet				Tillsammans			
	m.	kv.	s:a	%/o	m.	kv.	s:a	%/o	m.	kv.	s:a	%/o	m.	kv.	s:a	%/o
Friska = utan väsentliga sjukdomssymptom.....	15	25	40	30,3	—	—	—	—	—	—	—	—	15	25	40	13,8
Förbättrade.....	31	58	89	67,4	39	47	86	92,6	15	17	32	49,2	85	122	207	71,3
Oförbättrade	—	2	2	1,5	—	3	3	3,2	5	10	15	23,7	5	15	20	6,8
Försämrade.....	—	—	—	—	1	—	1	1,0	2	—	2	3,0	3	—	3	1,3
Döda	1	—	1	0,8	1	2	3	3,2	11	5	16	24,1	13	7	20	6,8
Summa	47	85	132	—	41	52	93	—	33	32	65	—	121	169	290	—

Uppskattningen av de utskrivna patienternas **arbetsförmåga** framgår av följande tabell:

	I stadiet				II stadiet				III stadiet				Tillsammans			
	m.	kv.	s:a	%/o	m.	kv.	s:a	%/o	m.	kv.	s:a	%/o	m.	kv.	s:a	%/o
God.....	39	73	112	84,9	21	33	54	58,9	3	1	4	6,2	63	107	170	58,7
Måttlig	7	10	17	13,0	14	13	27	29,0	6	12	18	27,7	27	35	62	21,5
Ringa	—	1	1	0,7	4	4	8	8,6	5	4	9	13,8	9	9	18	6,2
Ingen	—	1	1	0,7	1	—	1	1,0	8	10	18	27,1	9	11	20	6,8
Död.....	1	—	1	0,7	1	2	3	2,5	11	5	16	25,2	13	7	20	6,8
Summa	47	85	132	—	41	52	93	—	33	32	65	—	121	169	290	—

I ovanstående tabeller äro ej medräknade:

2 män, 4 kvinnor, på grund av ej med säkerhet konstaterad tbc.

2 män, 3 kvinnor, som vistats kortare tid än 30 dagar vid sjukhuset.

De utskrivna patienternas kroppsvikt:

ökad i	240 fall,	95 män,	145 kvinnor
minskad i	34 »	15 »	19 »
oförändrad i	20 »	11 »	9 »
ej vägda	7 »	4 »	3 »

Summa 301 fall, 125 män, 176 kvinnor

Största viktökning uppgick till:

för manlig patient (under 2,599 dagar)	24,2 kg.
» kvinnlig » (» 429 »)	22,2 »

Största viktminskning uppgick till:

för manlig patient (under 379 dagar)	19,3 kg.
» kvinnlig » (» 219 »)	5,6 »

Medelviktsökningen, beräknad för samtliga vägda uppgick till:

för manliga patienter	4,6 kg.
» kvinnliga »	4,8 »
» samtliga »	4,7 »

Medelviktsökningen, beräknad endast efter de 240 fall som ökat i vikt uppgick till:

för manliga patienter	5,9 kg.
» kvinnliga »	5,5 »
» samtliga »	5,7 »

Bland anmärkningsvärda complikationer nämnes följande:

	m.	kv.		m.	kv.
Tuberculosis laryngis	3	3	Gastritis chron.	2	—
D:o cerebri, meningit.	—	—	Appendicitis ac.	2	—
tbc.	1	—	Nephritis chron.	4	1
D:o ossium et. art.	2	—	Polyarthritis reum. ac.	—	1
D:o lymphoglandularum	1	3	Otitis med. chron.	5	—
D:o renum	1	—	D:o ac.	—	4
D:o cutis	1	3	Conjunctivitis phlyct.	1	3
D:o pericardii	1	—	Blepharitis	—	1
D:o epididymis	1	—	Neurasthenia	1	1
D:o intestini	9	4	Epilepsia	—	1
Bronchitis chr.	—	1	Insania	1	—
D:o foetida	1	—	Eczema ac.	—	1
Asthma bronchiale	1	1	Urticaria	—	1
Pneumonia croup. ac.	—	2	Scabies	1	—
Pleuritis sicca	4	1	Graviditas	—	3
" exsudativa	3	2	Struma	—	3
Hæmorrhagia pulmon.	12	6	Myxödem	—	1
Vitium org. cord.	4	2	Empyema sin. front.	1	—
Angina tonsillaris	2	5	Vulnus incis.	1	—
Influenza epidemica	6	6	Fistula ani	1	—
Diphtheria	1	2	Polyp. nasi	1	—
Morbilli	—	1	Tumores hæmorrhoidales	1	—
Varicellæ	1	1	Ruptura muscul.	1	—
Syphilis aquisita	—	2			

1901 års inskrift till Hemmet för lungsjuka i St. VI.

medlemmar i sällskapet omfattar nu endast 51. VI.

medlemmar i sällskapet

HEMMET FÖR LUNGSOTSSJUKA

Årsberättelse från Hemmet för lungotssjuka för år 1921.

IV. De utskrivna patienternas sjukdomar ävensom avlidna.

S j u k d o m	Utskrivna		Avlidna	
	m.	kv.	m.	kv.
Tuberculosis (samliga patienter)	30	49	7	13
" pulmonum	26	38	5	12
" laryngis	4	7	2	5
" lymphoglandularum	—	1	—	—
" + graviditas	—	2	—	—
" intestinorum	3	5	3	5
Pleuritis exsudativa	1	—	—	—
Asthma bronchiale	—	1	—	—
Akut psykos	—	1	—	—
Bronehitis acuta	1	—	—	—
Cancer	—	—	—	1
Gangrena pulm.	1	—	—	—
Condrit tbc. cost III	1	—	—	—
Lues	—	1	—	—
Arterioscleros	1	—	—	—

Bland särskilt intressanta complicationer märktes följande:

Tuberculosis	Inflammation	3	3	Gastritis	3
"	Obstruction, peritonit	1	1	Appendicitis	1
"	Peritonitis	1	1	Hepatitis	1
"	Emphysema et. al.	1	1	Perianalitis	1
"	Symphilitiskt ulcer	1	1	Anal fistula	1
"	Phlegm	1	1	Anal fistula	1
"	Urticaria	1	1	Conjunctivitis	1
"	Peritonitis	—	—	Nephritis	1
"	Endocarditis	—	—	Neuritis	1
"	Angina pectoris	1	1	Urticaria	1
"	Peritonitis chron.	1	1	Neuritis	1
"	Urticaria	1	1	Urticaria	1
"	Obstruction, peritonit	1	1	Neuritis	1
"	Tuberkulös gastrit	1	1	Neuritis	1
"	Peritonitis, gastrit. ac.	1	1	Neuritis	1
"	Urticaria, urticaria	1	1	Neuritis	1
"	Obstruction, peritonit	1	1	Neuritis	1
"	Urticaria, gastrit.	1	1	Neuritis	1
"	Urticaria, gastrit.	1	1	Neuritis	1
"	Ventricus obstr.	1	1	Neuritis	1
"	Angina, bronchitis	1	1	Neuritis	1
"	Inflammation, epidem.	1	1	Neuritis	1
"	Diphtheria	1	1	Neuritis	1
"	Meningitis	1	1	Neuritis	1
"	Urticaria	1	1	Neuritis	1
"	Peritonitis, aquatica	1	1	Neuritis	1

Ljusen från Holtermanska Sjukhuset
angående årsberättelserna för 1581 till 1600.

År	Antal	Beskrivning	Årsberättelse	Årsberättelse
1581	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1581	
1582	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1582	
1583	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1583	
1584	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1584	
1585	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1585	
1586	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1586	
1587	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1587	
1588	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1588	
1589	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1589	
1590	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1590	
1591	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1591	
1592	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1592	
1593	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1593	
1594	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1594	
1595	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1595	
1596	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1596	
1597	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1597	
1598	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1598	
1599	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1599	
1600	1	Detta är en särskild siffer, som förekommer i alla årsberättelserna.	1600	

HOLTERMANSKA SJUKHUSET

Uppgift från Holtermanska sjukhuset för år 1921 angående intagna
sjukdomsfäll även som döda.

	Arbetsrättelser	Sjukdom	Intagna		Döda	
			män	kv.	män	kv.
		IV. Infektionssjukdomar och andra parasitärer sjukdomar.				
44		Syphilis hereditaria	9	9	—	3
	D:o	acquisita	196	93	—	—
		Därav primaria	51	7	—	—
45		Ulcus molle	55	2	—	—
46		Gonorrhoea	300	54	—	—
		Urethritis gonorrhœica acuta	257	49	—	—
	D:o	chronica	43	5	—	—
		Cystitis gonorrhœica	8	—	—	—
		Epididymitis gonorrhœica	79	—	—	—
		Prostatitis gonorrhœica	37	—	—	—
		Strictura urethrae gonorrhœica	3	—	—	—
		Kolpitis, Vulvitis, Bartholin. gonorrhœica	—	20	—	—
		Endomet., Salping., Peritonit. gonorrhœica	—	26	—	—
		Conjunctivitis gonorrhœica	1	1	—	—
		Rheumatismus gonorrhœica	14	—	—	—
		VII. Kroniska förgiftningssjukdomar.				
75		Arsenicismus chronicus	1	—	—	—
		IX. Sinnessjukdomar.				
107		Dementia paralytica	1	—	—	—
		XI. Andningsorganens sjukdomar.				
134		Bronchopneumona acuta	1	—	1	—
		XII. Matsmältningsorganens sjukdomar.				
168		Icterus. Icterus catarrhalis	4	1	—	—
		XIII. Njurarnas och urinvägarnas sjukdomar.				
182		Urethritis	1	—	—	—
		XIV. Könsorganens sjukdomar.				
	A.	Manliga könsorganen.				
188		Phimosis. Paraphimosis	19	—	—	—
		XVI. Hudens sjukdomar.				
217		Erythema multiforme et nodosum	1	1	—	—
218		Urticaria	3	1	—	—
220		Pemphigus	—	1	—	—
221		Zoster	2	—	—	—
222		Eczema	51	23	—	—
223		Psoriasis	17	4	—	—
227		Ulcus varicosum cruris	6	9	—	—
228		Impetigo	1	3	—	—
229		Acne	7	—	—	—
231		Furunculosis, Furunculus	3	—	—	—
232		Purpura haemorrhagica	—	1	—	—

	S j u k d o m	Intagna		Döda	
		män	kv.	män	kv.
233	Ichtyosis	1	—	—	—
234	Tricophytia	7	2	—	—
235	Favus	—	2	—	—
236	Scabies	217	123	—	—
	Prurigo	2	—	—	—
	Licheu ruber pl.	1	2	—	—
	Dermatit herpet.	1	—	—	—
	Dermatomycosis	5	—	—	—
313	Papilloma	11	3	—	—
	XIX. Svuister.				

Stadens polikliniker för medellösa.

		Antal	
		Patienter	Besök
Allmänna polikliniken ¹⁾	.....	2,415	15,150
Invärtes sjukdomar	.....	256	
Yttre skador och åkommor	.....	1,537	
Tandextraktioner	.....	622	
Tandpolikliniken ²⁾	.....		845
Polikliniken för ögonsjukdomar ²⁾	.....	816	1,715
Gynekologiska polikliniken ²⁾	.....	59	150
Polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar ²⁾	.....	1,512	5,065
Sjukgymnastik ²⁾	.....		3,314
Polikliniken för hud- och könssjukdomar ²⁾	.....	4,454	33,253
Allm. och Sahlgrenska sjukhusets polikliniker:			
Med. avd.	.....	743	
Kir. avd.	.....	4,479	30,750
Öronavd.	.....	2,173	15,173
Ögonavd. (nyinskrivna)	.....	1,253	
Holtermanska sjukhusets poliklinik:			
Utvärtes	.....	354	8,360
Barnsjukhusets poliklinik:			
Med. avd.	.....	c:a 1,700	
Kir. avd.	.....	2,600	
Majornas sjukhus poliklinik:			
Utvärtes	.....	579	4,738

¹⁾ Lokal i Församlingshyddan i Masthugget.²⁾ Lokal i f. d. Sahlgrenska sjukhusets byggnad.

